

MALAYSIA

**PENYATA RASMI PARLIMEN
DEWAN RAKYAT**

**PARLIMEN KEDUA BELAS
PENGKAL KELIMA
MESYUARAT KETIGA**

K A N D U N G A N

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

(Halaman 1)

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan 2013

Jawatankuasa:-

Jadual:-

Maksud B.22

(Halaman 21)

Maksud B.29

(Halaman 85)

USUL-USUL:

Waktu Mesyuarat dan Urusan Dibebaskan Daripada
Peraturan Mesyuarat

(Halaman 20)

Usul Anggaran Pembangunan 2013

Jawatankuasa:-

Maksud P.22

(Halaman 21)

Maksud P.29

(Halaman 85)

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

1. Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, Tan Sri Datuk Seri Panglima Pandikar Amin Haji Mulia, P.S.M., S.P.D.K., S.U.M.W., P.G.D.K., J.S.M., J.P.
2. Yang Berhormat Timbalan Yang di-Pertua, Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar, P.J.N., P.B.S. J.B.S., J.S.M. (Santubong) – PBB
3. “ Timbalan Yang di-Pertua, Datuk Ronald Kiandee, A.S.D.K., P.G.D.K. (Beluran) – UMNO

MENTERI

1. Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, Menteri Kewangan dan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Dato' Sri Mohd. Najib bin Tun Abdul Razak, D.U.P.N., S.S.A.P., S.I.M.P., D.P.M.S., D.S.A.P., P.N.B.S., D.U.B.C.(T). (Pekan) – UMNO
2. “ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Pelajaran, Tan Sri Dato' Haji Muhyiddin bin Mohd. Yassin, P.S.M., S.P.M.P., S.P.M.J., S.M.J., P.I.S., B.S.I. (Pagoh) – UMNO
3. Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Tan Sri Dr. Koh Tsu Koon – *Senator*
4. “ Menteri Perusahaan Perladangan dan Komoditi, Tan Sri Bernard Giluk Dompok, P.S.M., S.P.D.K. (Penampang) – UPKO
5. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz, S.P.M.P., D.M.S.M., A.M.P., B.K.T. (Padang Rengas) – UMNO
6. “ Menteri Dalam Negeri, Dato' Seri Hishammuddin bin Tun Hussein, S.P.M.P., S.S.A.P., S.I.M.P., D.S.A.P., D.P.M.J. (Sembrong) – UMNO
7. “ Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan, Dato' Seri Utama Dr. Rais Yatim, S.J.M.K., S.S.A.P., S.P.N.S., D.S.N.S. (Jejebu) – UMNO
8. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Tan Sri Nor Mohamed bin Yakcop, (Tasik Gelugor) – UMNO
9. “ Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air, Dato' Sri Peter Chin Fah Kui, S.S.A.P., P.G.B.K., P.B.S., A.B.S. (Miri) – SUPP
10. “ Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, Dato' Seri Haji Mohd. Shafie bin Haji Apdal, D.S.A.P., P.G.D.K., D.M.S.M. (Semporna) – UMNO
11. “ Menteri Pengajian Tinggi, Dato' Seri Mohamed Khaled bin Nordin, D.S.P.N., S.M.J., P.I.S. (Pasir Gudang) – UMNO
12. “ Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Dato' Sri Mustapa bin Mohamed (Jeli) – UMNO
13. “ Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi, Datuk Seri Dr. Maximus Johnity Ongkili, A.S.D.K., J.P. (Kota Marudu) – PBS
14. “ Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar, Dato' Seri Douglas Uggah Embas (Betong) – PBB
15. “ Menteri Pelancongan, Dato' Sri Dr. Ng Yen Yen, D.I.M.P., D.S.A.P., D.P.M.K., D.P.M.P., P.J.K. (Raub) – MCA

16. Yang Berhormat Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani, Datuk Seri Noh bin Haji Omar, D.G.S.M., D.P.M.S., D.M.S.M., K.M.N., A.S.A., P.J.K., J.P. (Tanjong Karang) – UMNO
17. “ Menteri Pertahanan, Dato’ Seri Dr. Ahmad Zahid bin Hamidi, D.M.S.M., S.S.A.P., P.P.T., P.J.K. (Bagan Datok) – UMNO
18. “ Menteri Kerja Raya, Datuk Seri Shaziman bin Abu Mansor, D.S.N.S., D.S.A.P., A.N.S., J.P., D.G.S.M (Tampin) – UMNO
19. “ Menteri Kesihatan, Dato’ Seri Liow Tiong Lai, D.G.S.M., S.S.A.P., D.I.M.P., S.M.P., (Bentong) – MCA
20. “ Menteri Belia dan Sukan, Dato’ Sri Ahmad Shabery Cheek (Kemaman) – UMNO
21. “ Menteri Perusahaan, Perladangan dan Komoditi II, Dato’ G. Palanivel – *Senator*
22. “ Menteri Sumber Manusia, Datuk Seri Dr. S. Subramaniam, D.G.S.M (Segamat) – MIC
23. “ Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan, Dato’ Sri Ismail Sabri bin Yaakob, D.I.M.P., D.M.S.M., A.D.K. (Bera) – UMNO
24. “ Menteri Kewangan II, Dato’ Seri Haji Ahmad Husni Mohamad Hanadzlah, P.P.T., A.M.P. (Tambun) – UMNO
25. “ Menteri Pengangkutan, Dato’ Seri Kong Cho Ha (Lumut) – MCA
26. “ Menteri Luar Negeri, Dato’ Sri Anifah bin Aman, S.S.A.P. (Kimanis) – UMNO
27. “ Menteri Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar, Dato’ Raja Nong Chik bin Raja Zainal Abidin, D.P.T.J. – *Senator*
28. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Mejar Jeneral (B) Dato’ Seri Jamil Khir Baharum, P.S.A.T., D.I.M.P., D.S.N.S., D.S.D.K., P.A.T., J.S.M., K.A.T., K.M.N., A.M.K., P.J.M. – *Senator*
29. “ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato’ Sri Idris Jala – *Senator*
30. “ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Datuk Seri Chor Chee Heung, D.G.S.M., S.S.A.P (Alor Setar) – MCA

TIMBALAN MENTERI

1. Yang Berhormat Timbalan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar, Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup (Pensiangan) – PBRS
2. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Liew Vui Keong, P.G.D.K., A.D.K., J.P. (Sandakan) – LDP
3. “ Timbalan Menteri Pertahanan, Datuk Dr. Haji Abd. Latiff bin Ahmad (Mersing) – UMNO
4. “ Timbalan Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan I, Dato’ Joseph Salang anak Gandum (Julau) – PRS
5. “ Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah II, Datuk Joseph Entulu anak Belaun (Selangau) – PRS
6. “ Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani I, Dato’ Wira Mohd. Johari bin Baharum, S.I.M.P., D.S.D.K., D.M.S.M., D.I.M.P., D.S.M., A.M.K., B.K.M., P.J.K., J.P. (Kubang Pasu) – UMNO
7. “ Timbalan Menteri Dalam Negeri I, Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop, D.C.S.M., D.M.S.M., K.M.N., B.K.T., J.P. (Masjid Tanah) – UMNO
8. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato’ Dr. Mashitah binti Ibrahim – *Senator*

9. Yang Berhormat Timbalan Menteri Kerja Raya, Dato' Yong Khoo Seng, D.S.P.N., K.M.N. (Stampin) – SUPP
10. “ Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan II, Datuk Hajah Rohani binti Abdul Karim (Batang Lupar) – PBB
11. “ Timbalan Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air, Dato' Noriah binti Kasnon, S.M.S., P.J.K., D.M.S.M., D.S.A.P (Sungai Besar) – UMNO
12. “ Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri II, Dato' Jacob Dungau Sagan, P.S.B.S., J.B.S., K.M.N., P.P.B., P.P.N. (Baram) – SPDP
13. “ Timbalan Menteri Pelajaran I, Datuk Dr. Wee Ka Siong, D.M.S.M. (Ayer Hitam) – MCA
14. “ Timbalan Menteri Pengangkutan II, Tuan Jelaing anak Mersat (Saratok) – SPDP
15. “ Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi, Datuk Haji Fadillah bin Yusof, P.G.B.K., (Petra Jaya) – PBB
16. “ Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan I, Dato' Tan Lian Hoe, D.P.M.P. (Gerik) – GERAKAN
17. “ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Devamany a/l S. Krishnasamy, S.M.P., P.P.T. (Cameron Highlands) – MIC
18. “ Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar, Datuk Saravanan a/l Murugan (Tapah) – MIC
19. “ Timbalan Menteri Luar Negeri I, Tuan A. Kohilan Pillay a/l G. Appu – *Senator*
20. “ Timbalan Menteri Pengajian Tinggi I, Datuk Dr. Hou Kok Chung (Kluang) – MCA
21. “ Timbalan Menteri Perusahaan, Perladangan dan Komoditi I, Dato' Hamzah bin Zainudin, D.P.M.P., D.P.T.J., K.M.N., A.M.P., P.P.T., J.P. (Larut) – UMNO
22. “ Timbalan Menteri Pengajian Tinggi II, Dato' Saifuddin bin Abdullah, D.S.A.P., D.P.M.P., D.S.M. (Temerloh) – UMNO
23. “ Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah I, Dato' Haji Hasan bin Malek, D.S.N.S., D.M.S.M., D.S.M., J.P., K.M.N., A.M.N., P.M.C., P.J.K., B.K.C., (Kuala Pilah) – UMNO
24. “ Timbalan Menteri Sumber Manusia, Dato' Maznah binti Mazlan – *Senator*
25. “ Timbalan Menteri Pengangkutan I, Datuk Abdul Rahim bin Bakri (Kudat) – UMNO
26. “ Timbalan Menteri Kewangan I, Datuk Dr. Awang Adek Hussin, D.M.S.M., D.J.M.K., S.I.M.P., D.P.M.K., D.C.S.M., J.S.M. – *Senator*
27. “ Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Datuk Heng Seai Kie, D.M.S.M. – *Senator*
28. “ Timbalan Menteri Kesihatan, Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin, P.G.D.K., A.D.K. (Papar) – UMNO
29. “ Timbalan Menteri Pelajaran II, Dr. Haji Mohd. Puad bin Zarkashi, P.I.S. (Batu Pahat) – UMNO
30. “ Timbalan Menteri Belia dan Sukan I, Dato' Razali bin Haji Ibrahim (Muar) – UMNO
31. “ Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri I, Dato' Mukhriz bin Tun Dr. Mahathir (Jerlun) – UMNO

32. Yang Berhormat Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Haji Ahmad bin Haji Maslan, D.M.S.M. (Pontian) – UMNO
33. “ Timbalan Menteri Dalam Negeri II, Dato’ Lee Chee Leong, D.P.M.P., A.M.P. (Kampar) – MCA
34. “ Timbalan Menteri Pelancongan, Dato’ Dr. James Dawos Mamit, P.S.B.S., P.P.B., P.P.S., P.P.D. (Mambong) – PBB
35. “ Timbalan Menteri Kewangan II, Dato’ Donald Lim Siang Chai – *Senator*
36. “ Timbalan Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan II, Datuk Maglin Dennis D’Cruz – *Senator*
37. “ Timbalan Menteri Belia dan Sukan II, Tuan Gan Ping Sieu – *Senator*
38. “ Timbalan Menteri Luar Negeri II, Datuk Richard Riot anak Jaem, P.J.N., J.B.S., K.M.N. (Serian) – SUPP
39. “ Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani II, Datuk Chua Tee Yong, D.P.S.M. (Labis) – MCA

AHLI-AHLI (BN)

1. Yang Berhormat Datuk Aaron Ago anak Dagang (Kanowit) – PRS
2. “ Datuk Abd. Rahman Bakri, A.S.A. (Sabak Bernam) – UMNO
3. “ Dato’ Abd. Rahman Dahlan, D.I.M.P., A.D.K. (Kota Belud) – UMNO
4. “ Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur Salleh (Kalabakan) – UMNO
5. “ Tun Abdullah bin Haji Ahmad Badawi, S.U.M.Z., D.K.1 (Johor), S.P.M.S., S.S.S.J., S.P.S.A., S.S.A.P., S.P.D.K., D.U.N.M., D.P., S.P.N.S., D.G.P.N., D.S.S.A., D.M.P.N., D.J.N., K.M.N., A.M.N. (Kepala Batas) – UMNO
6. “ Dato’ Seri Dr. Abdullah Md. Zin, D.P.M.T. (Besut) – UMNO
7. “ Dato’ Abdul Manan Ismail, D.I.M.P., P.K.C. (Paya Besar) – UMNO
8. “ Datuk Abdul Wahab Dolah (Igan) – PBB
9. “ Dato’ Paduka Abu Bakar bin Taib, D.H.M.S., D.S.D.K., S.D.K., K.M.N., B.C.K., P.J.K., (Langkawi) – UMNO
10. “ Datuk Wira Haji Ahmad Hamzah, D.C.S.M., D.M.S.M., K.M.N., P.J.K. (Jasin) – UMNO
11. ” Tuan Haji Ahmad Lai Bujang, A.B.S. (Sibuti) – PBB
12. “ Datuk Alexander Nanta Linggi (Kapit) – PBB
13. “ Dato’ Sri Azalina Dato’ Othman Said, S.P.M.P. (Pengerang) – UMNO
14. “ Yang Berhormat Dato’ Seri Haji Azmi Khalid, D.P.M.P., S.M.P., P.J.K. (Padang Besar) – UMNO
15. ” Datuk Haji Baharum bin Haji Mohamed, D.M.S.M., A.M.N., P.I.S. (Sekijang) – UMNO
16. “ Datuk Billy Abit Joo, K.M.N. (Hulu Rajang) – PRS
17. “ Datuk Bung Moktar bin Radin (Kinabatangan) – UMNO
18. “ Tuan Ding Kuong Hiing (Sarikei) – SUPP
19. “ Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn, D.G.S.M., D.M.S.M. (Alor Gajah) – MCA
20. “ Datuk Halimah binti Mohd. Sadique, P.J.N., P.I.S. (Tenggara) – UMNO

21. Yang Berhormat Ir. Haji Hamim bin Samuri (Ledang) – UMNO
22. “ Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah (Limbang) – PBB
23. “ Dato’ Henry Sum Agong (Lawas) – PBB
24. “ Datuk Wira Ir. Haji Idris bin Haji Haron, D.M.S.M., D.S.M., D.C.S.M (Tangga Batu) – UMNO
25. “ Dato’ Ismail bin Abd. Muttalib, D.I.M.P., S.A.P., A.A.P., A.M.P., P.K.C. (Maran) – UMNO
26. “ Datuk Ismail Kasim, D.P.M.P., S.M.P., A.M.P. (Arau) – UMNO
27. “ Dato’ Haji Ismail bin Mohamed Said (Kuala Krau) – UMNO
28. “ Dato’ Seri Dr. Jamaluddin Mohd. Jarjis, S.I.M.P., D.I.M.P., S.A.P. (Rompin) – UMNO
29. “ Tan Sri Datuk Seri Joseph Pairin Kitingan (Keningau) – PBS
30. “ Datuk Juslie Ajirol (Libaran) – UMNO
31. “ Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan (Hulu Selangor) - MIC
32. “ Tuan Khairy Jamaluddin (Rembau) – UMNO
33. “ Tuan Liang Teck Meng (Simpang Renggam) – GERAKAN
34. “ Dato’ Lilah bin Yasin, D.S.N.S. (Jempol) – UMNO
35. “ Datin Linda Tsen Thau Lin (Batu Sapi) – PBS
36. “ Datuk Dr. Marcus Mojigoh, P.G.D.K., J.S.M., A.D.K., B.S.K. (Putatan) – UPKO
37. “ Tuan Masir Kujat, P.P.B. (Sri Aman) – PRS
38. “ Datuk Matulidi Jusoh, P.P.N., P.J.K. (Dungun) – UMNO
39. “ Datuk Md. Sirat Abu, D.M.S.M., K.M.N., B.K.T., P.J.K., J.P. (Bukit Katil) – UMNO
40. “ Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz (Sri Gading) – UMNO
41. “ Dato’ Dr. Mohamad Shahrum Osman, D.I.M.P., A.M.P. (Lipis) – UMNO
42. “ Dato’ Mohd. Jidin Shafee, D.P.M.T., D.M.S.M., K.M.N., A.M.N. (Setiu) – UMNO
43. “ Datuk Mohd. Nasir Ibrahim Fikri, D.M.P.T. (Kuala Nerus) – UMNO
44. “ Tuan Haji Mohd. Nor Othman, A.M.N., P.J.C., P.J.K. (Hulu Terengganu) – UMNO
45. “ Tuan Mohd. Nizar Haji Zakaria, A.M.P. (Parit) – UMNO
46. “ Dato’ Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad (Kangar) – UMNO
47. “ Dato’ Sri Ir. Mohd. Zin bin Mohamed, D.P.M.S., D.P.T.J., S.S.A.P., J.P. (Sepang) – UMNO
48. “ Dato’ Sri Dr. Muhammad Leo Michael Toyad Abdullah, P.N.B.S., P.G.B.K., J.B.S. (Mukah) – PBB
49. “ Puan Hajah Nancy Shukri (Batang Sadong) – PBB
50. “ Datuk Hajah Norah Abd. Rahman (Tanjong Manis), P.J.N. – PBB
51. “ Dato’ Noraini binti Ahmad (Parit Sulong) – UMNO
52. “ Datuk Nur Jazlan Mohamed (Pulai) – UMNO
53. “ Dato’ Seri Ong Ka Chuan, S.P.M.P., D.P.M.P., P.M.P. (Tanjong Malim) – MCA

54. Yang Berhormat Tan Sri Dato' Seri Ong Ka Ting, P.M.N., S.P.M.P., D.P.M.S., D.P.M.P. (Kulai) – MCA
55. “ Dato' Sri Ong Tee Keat, P.J.N., S.M.S. (Pandan) – MCA
56. “ Tan Sri Rafidah Aziz, S.M.P.T., S.P.M.P., D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar) – UMNO
57. “ Datuk Raime Unggi (Tenom) – UMNO
58. “ Tuan Haji Salleh Kalbi, A.D.K., B.K.M., P.J.K. (Silam) – UMNO
59. “ Datuk Sapawi Ahmad Wasali (Sipitang) – UMNO
60. ” Tan Sri Shahrir bin Abdul Samad (Johor Bahru) – UMNO
61. “ Dato' Shamsul Anuar Nasarah, D.P.M.P., S.M.S., P.P.N., P.P.T. (Lenggong) – UMNO
62. “ Datuk Siringan Gubat (Ranau) – UPKO
63. “ Dato' Sri Sulaiman Abdul Rahman bin Abdul Taib (Kota Samarahan) – PBB
64. “ Tan Sri Datuk Seri Syed Hamid bin Syed Jaafar Albar, P.M.N., S.P.M.K., S.P.M.J., D.P.P.N., D.G.S.M., S.P.D.K., D.P.M.J., S.M.J., A.M.N. (Kota Tinggi) – UMNO
65. “ Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman, D.P.M.P., D.M.S.M., K.M.N., A.M.P., J.P. (Pasir Salak) – UMNO
66. “ Puan Tan Ah Eng (Gelang Patah) – MCA
67. “ Tuan Teng Boon Soon (Tebrau) – MCA
68. “ Datuk Seri Tengku Adnan Tengku Mansor, S.S.A.P. (Putrajaya) – UMNO
69. “ Tan Sri Tengku Azlan ibni Sultan Abu Bakar, S.P.T.J., D.S.A.S. (Jerantut) – UMNO
70. “ Tengku Razaleigh Hamzah (Gua Musang) – UMNO
71. “ Dato' Seri Tiong King Sing (Bintulu) – SPDP
72. “ Datuk Tiong Thai King, P.G.B.K. (Lanang) – SUPP
73. “ Datuk Dr. Tekhee @ Tiki anak Lafe, D.M.S.M. (Mas Gading) – SPDP
74. “ Datuk Wee Jeck Seng (Tanjong Piai) – MCA
75. “ Tuan William @ Nyallau anak Badak, P.B.B., P.P.S. (Lubok Antu) – PRS
76. “ Datuk Haji Yusof Haji Mahal, D.M.S.M. (Labuan) – UMNO
77. “ Dato' Sri Haji Zulhasnan bin Rafique, D.I.M.P., A.M.N., (Setiawangsa) – UMNO

AHLI-AHLI (PKR)

1. Yang Berhormat Tuan Haji Ab. Aziz Ab. Kadir (Ketereh)
2. “ Tan Sri Dato' Seri Abdul Khalid bin Ibrahim, D.P.M.S., D.S.A.P., P.S.M. (Bandar Tun Razak)
3. “ Tuan Abdullah Sani Abdul Hamid (Kuala Langat)
4. “ Tuan Ahmad Kasim (Kuala Kedah)
5. “ Tuan Amran bin Ab. Ghani (Tanah Merah)
6. “ Dato' Seri Anwar Ibrahim (Permatang Pauh)
7. “ Tuan Azan Ismail (Indera Mahkota)

8. Yang Berhormat Tuan Chua Tian Chang @ Tian Chua (Batu)
9. “ Puan Fuziah Salleh (Kuantan)
10. “ Tuan Gwo Burne Loh (Kelana Jaya)
11. “ Tuan Hee Loy Sian (Petaling Jaya Selatan)
12. “ Dato’ Johari Abdul, D.S.D.K., (Sungai Petani)
13. “ Dato’ Kamarul Baharin Abbas, D.S.S.A. (Telok Kemang)
14. “ Dr. Lee Boon Chye (Gopeng)
15. “ Tuan Mohamed Azmin Ali (Gombak)
16. “ Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff (Balik Pulau)
17. “ Puan Nurul Izzah Anwar (Lembah Pantai)
18. “ Dato’ Rashid Din, S.M.K., D.I.M.P. (Merbok)
19. “ Tuan R. Sivarasa (Subang)
20. “ Dato’ Saifuddin Nasution Ismail (Machang)
21. “ Tuan S. Manickavasagam (Kapar)
22. “ Tuan William Leong Jee Keen (Selayang)
23. “ Puan Hajah Zuraida Kamaruddin (Ampang)

AHLI-AHLI (DAP)

1. Yang Berhormat Tuan Charles Anthony Santiago (Klang)
2. “ Tuan Chong Chieng Jen (Bandar Kuching)
3. “ Puan Chong Eng (Bukit Mertajam)
4. “ Tuan Chow Kon Yeow (Tanjong)
5. “ Tuan Er Teck Hwa (Bakri)
6. “ Tuan Fong Kui Lun (Bukit Bintang)
7. “ Puan Fong Po Kuan (Batu Gajah)
8. “ Tuan Gobind Singh Deo (Puchong)
9. “ Tuan Hiew King Cheu (Kota Kinabalu)
10. “ Tuan Jeff Ooi Chuan Aun (Jelutong)
11. “ Tuan John Fernandez (Seremban)
12. “ Tuan Liew Chin Tong (Bukit Bendera)
13. “ Tuan Lim Guan Eng (Bagan)
14. “ Tuan Lim Kit Siang (Ipoh Timur)
15. “ Tuan Lim Lip Eng (Segambut)
16. “ Tuan Loke Siew Fook (Rasah)
17. “ Tuan M. Kulasegaran (Ipoh Barat)
18. “ Tuan M. Manogaran (Telok Intan)
19. “ Tuan Nga Kor Ming (Taiping)
20. “ Dato’ Ngeh Koo Ham (Beruas)
21. “ Prof. Dr. P. Ramasamy (Batu Kawan)
22. “ Tuan Tony Pua Kiam Wee (Petaling Jaya Utara)

23. Yang Berhormat Tuan Karpal Singh (Bukit Gelugor)
24. “ Tuan Sim Tong Him (Kota Melaka)
25. “ Tuan Tan Kok Wai (Cheras)
26. “ Dr. Tan Seng Giaw (Kepong)
27. “ Puan Teo Nie Ching (Serdang)
28. “ Puan Teresa Kok Suh Sim (Seputeh)
29. “ Tuan Wong Ho Leng (Sibu)

AHLI-AHLI (PAS)

1. Yang Berhormat Dato' Seri Haji Abdul Hadi Awang (Marang)
2. “ Dato' Ab. Halim bin Ab. Rahman, D.P.M.K. (Pengkalan Chepa)
3. “ Tuan Che Uda bin Che Nik, B.C.K., A.M.N. (Sik)
4. “ Dr. Che Rosli Che Mat (Hulu Langat)
5. “ Dr. Dzulkefly Ahmad (Kuala Selangor)
6. “ Dato' Kamaruddin Jaffar, B.C.M., D.S.N.S. (Tumpat)
7. “ Tuan Khalid Abd. Samad (Shah Alam)
8. “ Dato' Mahfuz bin Haji Omar, D.S.D.K., (Pokok Sena)
9. “ Dato' Seri Ir. Mohammad Nizar bin Jamaluddin (Bukit Gantang)
10. “ Tuan Haji Mohd. Abdul Wahid bin Endut (Kuala Terengganu)
11. “ Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar (Jerai)
12. “ Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli (Kuala Krai)
13. “ Dato' Dr. Mohd. Hayati bin Othman (Pendang)
14. “ Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria (Padang Terap)
15. “ Tuan Muhammad bin Husin (Pasir Puteh)
16. “ Dr. Mujahid Yusof Rawa (Parit Buntar)
17. “ Tuan Haji Nasharuddin Mat Isa (Bachok)
18. “ Tuan Salahuddin Haji Ayub (Kubang Kerian)
19. “ Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud (Kota Raja)
20. “ Puan Siti Zailah Mohd. Yusoff (Rantau Panjang)
21. “ Dato' Haji Taib Azamuddin Md. Taib, J.B.S., A.M.N. (Baling)
22. “ Dato' Haji Wan Abd. Rahim Wan Abdullah, D.J.M.K. (Kota Bharu)

AHLI (PSM)

1. Yang Berhormat Dr. M. Jeyakumar Devaraj (Sungai Siput)

AHLI (Bebas)

1. Yang Berhormat Datuk Chua Soon Bui, P.G.D.K. (Tawau)
2. “ Datuk Eric E. Majimbun, P.G.D.K. (Sepanggar)
3. “ Tuan N. Gobalakrishnan (Padang Serai)
4. “ Dato' Ibrahim Ali, D.J.M.K., D.P.M.S., D.M.S.M. (Pasir Mas)

-
5. Yang Berhormat Datuk Seri Panglima Haji Lajim bin Haji Ukin, P.G.D.K., S.P.D.K., J.M.N., J.P. (Beaufort)
 4. “ Tuan Mohsin Fadzli Samsuri (Bagan Serai)
 5. “ Tuan Tan Tee Beng (Nibong Tebal)
 6. “ Tuan Wee Choo Keong, S.M.K. (Wangsa Maju)
 7. “ Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing, S.P.D.K., P.G.D.K., P.J.N., J.S.M., J.P. (Tuaran)
 8. “ Dato' Seri Zahrain Mohamed Hashim, D.S.P.N., P.J.K. (Bayan Baru)
 8. “ Dato' Zulkifli bin Noordin (Kulim Bandar Baharu)

Kosong

1. - Tiada - (Titiwangsa)

DEWAN RAKYAT**Ketua Pentadbir Parlimen**

Dato' Lamien bin Sawiyo

Setiausaha Dewan Rakyat

Datuk Roosme binti Hamzah

Setiausaha Bahagian (Pengurusan Dewan)

Encik Che Seman bin Pachik

PETUGAS-PETUGAS PENYATA RASMI (*HANSARD*)

Azhari bin Hamzah

Monarita binti Mohd Hassan

Rosna binti Bujairomi

Nurziana binti Ismail

Suriyani binti Mohd. Noh

Aisyah binti Razki

Yoogeswari a/p Muniandy

Nor Liyana binti Ahmad

Zatul Hijanah binti Yahya

Sharifah Nor Asilah binti Syed Basir

Nik Nor Ashikin binti Nik Hassan

Hafilah binti Hamid

Siti Norhazarina binti Ali

Mohd. Shahrul Hafiz bin Yahaya

Mulyati binti Kamarudin

Nor Faraliza binti Murad @ Nordin Alli

Mohd Salleh bin Ak Atoh

Nor Hamizah binti Haji Hassan

Azmir bin Mohd Salleh

Nur Nazihah binti Mohd. Nazir

Noraidah binti Manaf

Mohd. Fairus bin Mohd. Padzil

Mohd. Izwan bin Mohd. Esa

Nor Kamsiah binti Asmad

Siti Zubaidah binti Karim

Aifarina binti Azaman

Noorfazilah binti Talib

Farah Asyraf binti Khairul Anuar

Julia binti Mohd. Johari

Syahila binti Ab Mohd Khalid

Siti Norlina binti Ahmad

Hazwani Zarifah binti Anas

Mohd. Zaidi bin Mahmood

MALAYSIA**DEWAN RAKYAT****Selasa, 30 Oktober 2012****Mesyuarat dimulakan pada pukul 10.00 pagi****DOA**

*[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Ronald Kiandee)
mempengerusikan Mesyuarat]*

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

1. Dato' Seri Tiong King Sing [Bintulu] minta Menteri Dalam Negeri menyatakan:

- (a) apakah perancangan kementerian untuk menangani jenayah pemilikan senjata api haram memandangkan kes-kes rompak dan bunuh yang melibatkan senjata api semakin meningkat di dalam negara; dan
- (b) apakah operasi khas kementerian yang telah dijalankan untuk mengatasi masalah jenayah tersebut.

Timbalan Menteri Dalam Negeri I [Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop]:

Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan juga terima kasih Yang Berhormat Bintulu yang telah mengemukakan pertanyaan ini. Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat dan juga Dewan yang mulia ini, bagi menjawab soalan (a), kebanyakan senjata api dipercayai diseludup masuk ke negara ini melalui sempadan negara dan digunakan untuk melakukan jenayah.

Bagi membanteras kegiatan penyeludupan senjata api di negara ini, PDRM dengan kerjasama agensi-agensi penguat kuasa tempatan yang bertugas di sempadan negara seperti Unit Pencegah Penyeludupan (UPP), Jabatan Kastam Diraja Malaysia, Agensi Penguatkuasaan Maritim Malaysia dan Angkatan Tentera Malaysia telah meningkatkan pemeriksaan rapi di pintu-pintu masuk sempadan negara dan juga di lorong-lorong tikus terhadap individu atau sindiket yang berpotensi dan dikenal pasti terlibat dalam penyeludupan senjata api. Selain tindakan ini, PDRM juga telah menjalin hubungan kerjasama antarabangsa dengan pelbagai negara asing untuk bertukar-tukar maklumat risikan dan kemahiran dalam menangani masalah ini.

Tuan Yang di-Pertua, untuk menjawab soalan (b), PDRM telah melaksanakan dua jenis operasi khas dari semasa ke semasa iaitu pertamanya Ops Laras yang mana merupakan operasi khas yang dilaksanakan oleh pasukan khas bertujuan untuk mengambil tindakan bagi membanteras aktiviti penyeludupan senjata di kawasan sempadan negara berdasarkan maklumat yang diperoleh.

Operasi kedua yang dilaksanakan oleh PDRM adalah merupakan operasi khas bagi mengambil tindakan terhadap kes-kes jenayah yang berlaku di dalam negara di mana melibatkan penggunaan senjata api. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Seri Tiong King Sing [Bintulu]: Terima kasih. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri atas jawapan yang diberi tadi.

Tuan Yang di-Pertua, masalahnya sekarang kita nampak pembunuhan selalu dalam surat khabar. Kita boleh nampak. Contoh baru-baru ini di kawasan Miri. Depan *traffic light* pun ada pembunuhan menggunakan senjata api. Rakyat memang selalu mempersoalkan perkara ini kepada kita sebagai wakil rakyat. Kenapa keselamatan kita boleh terjejas sampai begini?

Tadi atas jawapan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri, kata memanglah kita ada kawal dekat kawasan jalan tikus. Contoh di sempadan Sarawak, begitu panjang, begitu banyak jalan tikus.

Saya dengar daripada segelintir orang daripada negara jiran kata selalu mereka-saya tanya mereka macam mana mereka boleh tidak ada passport, tidak ada apa-apa dokumen boleh masuk sampai ke Sarawak? Mereka kata sangat senang. Mereka selalu kalau mahu sampai sempadan mereka menunggu sampai tengah malam pukul 1 sampai pukul 2 pagi, baru masuk sempadan kita.

Di sini saya mahu tanya dengan kementerian atas isu ini, kementerian ada lihat atau tidak selalu aktiviti ini cuma berlaku tengah malam ataupun awal pagi? Saya mahu tanya soalan tambahan ini, apakah langkah-langkah daripada pihak kerajaan jalankan untuk mengangkat aktiviti atas aktiviti haram ini di kawasan sempadan? Bukan sahaja di Sarawak, di sini juga di *border Thailand* juga ataupun mana-mana negara jiran sama negara kita. Saya mahu minta sedikit penjelasan. Sekian, terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih kepada Yang Berhormat Bintulu. Sebagaimana yang telah saya nyatakan bahawa pihak kerajaan melalui Polis Diraja Malaysia telah berusaha begitu gigih dalam mengatasi masalah ini yang mana telah mengadakan rondaan dan mengadakan pemeriksaan-pemeriksaan yang rapi terutamanya di kawasan-kawasan yang dikenal pasti penyeludupan berlaku.

Begitu juga selain daripada usaha yang dilakukan sepanjang masa tetapi ada juga tindakan-tindakan khas seperti mana yang saya nyatakan tadi berkaitan dengan operasi-operasi khas yang diambil oleh pihak polis melalui maklumat-maklumat yang diperoleh untuk mengatasi masalah ini.

■1010

Walaupun apa yang saya ingin nyatakan, bahawa untuk mengatasi secara mutlak tidak mungkin boleh kita lakukan. Apa yang kita lakukan sedaya upaya yang telah kita buat dan kita haruslah sedar bahawa kalau melihat daripada sasaran jajaran negara kita di peringkat sempadan dan juga lautan yang begitu luas yang mana berlaku jugalah kebolsan kerana kawasan sempadan sama ada daratan dan laut begitu luas. Jadi ada berlakunya kebolsan daripada penyeludupan senjata api ini.

Kalau kita lihat dari segi angka dalam penyeludupan senjata api yang dilakukan oleh pihak-pihak yang tertentu, dari segi rampasan yang saya lihat dalam data ini tidaklah begitu ketara kalau lihat daripada tahun 2010 iaitu rampasan sebanyak 137 pucuk senjata, bagi tahun 2011 adalah sebanyak 160 pucuk senjata dan tahun 2012 sebanyak 163 pucuk senjata. Jadi kalau daripada segi rampasan yang dibuat oleh pihak berkuasa tidak begitu ketara daripada jumlah rampasan dibuat. Jadi apapun, walaupun keadaan tidak begitu ketara dari segi penyeludupan senjata api ini, pihak berkuasa sentiasa memastikan bahawa penyeludupan senjata api ini merupakan satu teras pasukan keselamatan di sempadan untuk memastikan ianya dapat ditangani Yang Berhormat. Terima kasih.

Tuan M. Manogaran [Telok Intan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri. Soalan tambahan saya adalah, kajian di Amerika khususnya di New York menunjukkan penggunaan senjata api dan jenayah-jenayah yang berkait dengannya termasuk pembunuhan menurun daripada tahun 2000 sehingga 2009. Penyelidikan menunjukkan ia menurun sebab penguatkuasaan atau *enforcement*. Di negara kita ada undang-undang yang cukup, *Firearms (Increased Penalties) [Act 1971]* dengan izin, tetapi dari sepuluh tahun kebelakangan tiada dakwaan dibawa ke mahkamah seumpamanya satu rompak menggunakan senjata api. Penuduhan di mahkamah adalah rompak dengan menggunakan senjata api tetapi *Firearms (Increased Penalties) Act* tidak digunakan.

Ini adalah kelemahan pada sistem penguatkuasaan kita. Jadi saya hendak tanya Yang Berhormat Menteri, Menteri ada beri jawapan dahulu di Dewan yang mulia ini pada 19 Oktober 2012 yang mengatakan kebanyakan senjata api yang digunakan untuk melakukan jenayah dipercayai di seludup ke negara ini. Kalau Yang Berhormat Menteri hendak, boleh beli di Thailand, RM6,000 sahaja pistol. Saya sependapat dengan rakan-rakan saya, ini adalah amat serius, mereka sama seperti *cowboy* di negara kita menggunakan senjata api. Banyak kes, sebanyak 435 kes rampasan senjata api telah berjaya dibuat oleh PDRM tetapi penguatkuasaan lebih memerhatikan keselamatan rakyat mesti dilakukan, apakah langkah-langkah lain? Bolehkah *Firearms (Increased Penalties) [Act 1971]* boleh digunakan di mahkamah untuk membawa tuduhan untuk mencegah penggunaan senjata api? Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Telok Intan. Ini masalah pendakwaan, saya ingat Yang Berhormat Telok Intan pun tahu sebagai seorang peguam bahawa untuk mendakwa sesuatu kes, ia bergantung pada pembuktian, jadi ini adalah di dalam bidang kuasa DPP ataupun Peguam Negara. Maka merekalah yang meliliti apa bukti yang terdapat daripada siasatan yang dijalankan oleh polis. Jadi dakwa ini, sama ada apa *charge* yang akan dibuat terhadap penjenayah itu adalah bergantung pada pembuktian yang telah dinilai oleh Peguam Negara ataupun DPP.

Sehubungan dengan sistem pendakwaan ataupun berkaitan dengan perbandingan yang dibuat oleh Yang Berhormat tadi, saya rasa mungkin di New York berbeza dengan keadaan kita, jadi tindakan kita pun berbeza. Jadi apa yang kita telah lakukan ini, sebagai mana yang saya nyatakan tadi daripada segi rampasan yang dibuat, angka-angka dari tahun ke tahun tidak begitu ketara sangat. Jadi maknanya masih dalam kawalan kita lagi. Terima kasih.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Terima kasih di atas ihsan Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin bertanya Yang Berhormat Menteri, memandangkan sempadan kita agak luas dan seperti yang dibangkitkan di dalam soalan tambahan rakan-rakan tadi, yang kita lihat- kita tidak menyalahkan pihak polis tetapi gabungan yang kita buat sekarang dengan semua agensi yang ada di negara kita adalah satu tindakan yang cukup bijak. Cuma saya hendak tanya Yang Berhormat, adakah setakat ini kita buat pemantauan kerana kita sudah mengetahui tempat-tempat strategik yang menjadi tempat jual beli ataupun transaksi bagi urusan pembelian dan penjualan senjata api ini terutama di selatan Thailand dan juga di kawasan yang berdekatan dengan Filipina.

Macam kawasan-kawasan yang dianggap *hot spot* terutamanya di Pulau Gaya di Sabah, di Perlis, Kedah bukan setakat lorong tikus tetapi juga kawasan-kawasan yang mereka masuk menerusi jalan yang sah menerusi dengan dimasukkan menerusi barang-barang dagangan dan sebagainya. Jadi kita menyedari bahawa kita masih wujud ketidakcekapan terutamanya kita tidak ada *high speed scanner* yang lebih berkesan untuk mengesan urusan transaksi *loading, uploading*, kemasukan kontena di kawasan sempadan termasuk lori-lori yang membawa ikan, baja dan barang-barang yang lain yang saya rasa untuk kita akses secara keseluruhan sudah tentu tidak akan dibuat oleh pihak penguat kuasa yang ada di negara kita.

Akan tetapi kalau kita dapat membuat pemantauan lebih awal melalui risikan dan juga pasukan penguat kuasa kita yang membuat kawal selia di sebelah Aceh, Selatan Filipina, Selatan Thailand, saya rasa masalah ini dapat dikurangkan. Ini kerana kita bimbang akhir-akhir ini walaupun seperti mana rakan Yang Berhormat Telok Intan katakan tadi bahawa tidak ada pendakwaan dibuat tetapi pembunuhan yang berlaku setiap hari melibatkan senjata api boleh dikatakan setiap minggu ada berlaku di negara kita. Bermakna kata ada pemilikan secara haram mungkin kita tidak dapat tafsirkan banyak atau tidak tetapi ada pemilikan secara haram senjata api bagi kumpulan-kumpulan tertentu di negara kita. Pandangan Yang Berhormat berhubung dengan tindakan kementerian.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Arau. Kita faham beliau daripada sempadan mengetahui keadaan ini. Apa yang saya ingin menjelaskan di sini ialah bahawa sebagai mana yang saya nyatakan dalam jawapan asal saya tadi bahawa di samping kita mengadakan pemeriksaan yang begitu rapi di peringkat pintu masuk dan juga di jalan-jalan tikus untuk kita membuat pemantauan bahawa kita juga melalui tempat pemeriksaan, ada *scanner* yang terbaru yang telah dibekalkan oleh kerajaan tetapi tidak begitu mencukupi. Namun saya rasa di sempadan polis Thailand saya rasa mungkin ada Yang Berhormat.

Berkaitan dengan pendakwaan, saya ingin menekankan balik bahawa ini tertakluk kepada peguam negara yang menentukan berkaitan dengan perkara ini, terima kasih.

■1020

2. Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja] minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan, apakah penambahbaikan dan pindaan dalam polisi atau undang-undang yang telah atau akan dilakukan oleh kerajaan untuk menyelesaikan masalah kutipan yuran penyelenggaraan (*maintenance fees*) dan *sinking fund* dari pemilik yang dihadapi Badan Pengurusan Bersama (JMB) atau Jawatankuasa Pengurusan (MC) hartanah hak milik strata.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan [Datuk Seri Chor Chee Heung]:

Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Rang Undang-undang Pengurusan Strata ataupun RUUPS 2012 yang akan menggantikan Akta Pembangunan dan Harta Bersama (Penyelenggaraan dan Pengurusan) 2007 akan mengekalkan prinsip sedia ada di samping menambahbaikkan lagi kaedah di dalam menyelesaikan masalah kutipan caj penyelenggaraan dan *sinking fund* melalui:

- (i) mengemas kini peruntukan berkaitan kutipan caj tertunggak daripada penghuni dengan memberi kuasa kepada pemaju ataupun JMB ataupun MC mendapatkan perintah daripada tribunal pengurusan strata;
- (ii) mengemas kini peruntukan berkaitan kuasa pesuruhjaya bangunan, mengeluarkan waran harta alih kepada penghuni yang terlibat dan JMB boleh meminta bantuan Pesuruhjaya Bangunan dan pihak polis bagi membantu melaksanakan waran penahanan harta alih;
- (iii) memasukkan peruntukan yang lebih komprehensif berkaitan tanggungjawab dan panduan kepada sesiapa sahaja yang akan melaksanakan waran penahanan tersebut;
- (iv) memasukkan peruntukan yang merangkumi penyewa ataupun penghuni dikehendaki membayar caj penyelenggaraan dan "*sinking fund*" dengan cara menolak kadar sewa yang dikenakan oleh pembeli ataupun pemilik petak tersebut bagi mengelakkan daripada dikenakan penahanan ataupun penjualan harta alih;
- (v) mengemas kini peruntukan bahawa penyewa ataupun penghuni berhak memegang milikan harta itu sehingga jumlah yang telah dibayar oleh mereka dijelaskan sepenuhnya oleh pembeli ataupun pemilik petak sama ada dengan cara penolakan dari kadar sewa atau selainnya; dan
- (vi) memperketatkan lagi kadar penalti kepada pembeli pemilik unit yang gagal menjelaskan caj penyelenggaraan apabila disabitkan boleh didenda tidak melebihi RM5,000 ataupun dipenjarakan selama tempoh tidak melebihi tiga tahun ataupun kedua-duanya dalam hal suatu kesalahan berterusan didenda selanjutnya tidak melebihi RM50 bagi setiap hari ataupun sebahagiannya kesalahan itu berterusan selepas disabitkan.

Sekian, terima kasih.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Tentu Menteri sedar bahawa soalan ini saya kemukakan sebelum ada dikemukakan Rang Undang-undang Pengurusan Strata 2012 ini. Setelah membaca dengan teliti rang undang-undang ini, saya sedar bahawa banyak pembaikan untuk mendapat ataupun mengutip wang-wang ini. Namun Menteri, di antara sebab utama kenapa pemilik atau pun pemunya rumah ataupun unit-unit rumah pangsa kos rendah adalah disebabkan oleh kemiskinan ataupun ketidakmampuan. Ini adalah sebahagian ataupun satu sebab yang utama juga yang menyebabkan mereka tidak boleh membayar.

Jadi, sekarang ini kebanyakan mereka mempunyai tunggakan yang agak besar. Cuma saya rasa saya berjumpa rakyat di bawah, saya dapat merasakan bahawa rang undang-undang yang baru dikemukakan ini juga tidak akan menyelesaikan masalah kerana rumah kos rendah ini ada masalah tersendiri. Jadi, persoalannya ialah adakah pihak kerajaan bercadang ataupun sedang membuat kajian sama ada rumah-rumah pangsa kos rendah ini dikecualikan daripada akta ini, pengurusan strata ini, dan bercadang untuk mengambil alih pengurusan rumah kos rendah, bukan sahaja Kerajaan Persekutuan tetapi bersama dengan kerajaan-kerajaan negeri untuk mengambil alih. Sama ada diletakkan di bawah PBT atau di bawah satu perbadanan khusus dan sebagainya. Ini kerana saya rasa kalau kita tidak menerjah ke hadapan, kita akan terpaksa meminda lagi akta yang ada ini. Sekian, terima kasih.

Datuk Seri Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Kota Raja. Saya faham ini merupakan satu masalah yang sedang dihadapi oleh semua pihak termasuk Yang Berhormat, termasuk kerajaan mungkin termasuk juga PBT-PBT berkenaan, ya. Akan tetapi saya rasa kalau kita ingin tinggal di unit rumah pangsa ataupun pangsapuri, memang salah satu tanggungjawab sebagai tuan punya unit harus menjelaskan segala bayaran *maintenance* bulanan, ya. Akan tetapi ini tidak bermaksud bahawa dalam flat-flat rumah pangsa kos rendah itu, tuan punya ataupun pemilik-pemilik petak itu dikecualikan kelangsungan. Akan tetapi apa yang perlu ditekankan ialah bagi flat-flat ataupun rumah pangsa kos rendah, jumlah *maintenance fees* tidak akan menjadi satu masalah kepada pemilik-pemilik rumah pangsa kos rendah. Dalam perkataan lain, kita harus mengkaji apa patut dibayar oleh pemilik-pemilik rumah pangsa kos rendah. Ia tidak semesti jadi RM100. Kemungkinan RM20 ataupun RM15. Bakinya, mungkin PBT-PBT yang bertanggungjawab dalam kawasan itu bolehlah menghulurkan sedikit lagi untuk menjalankan kerja-kerja pembersihan ataupun lain-lain.

Walau bagaimanapun, ini telah menjadi satu masalah di mana kerajaan negeri dan Kerajaan Persekutuan harus bekerjasama untuk menyelesaikan masalah ini. Sekarang saya tidak mempunyai satu jawapan yang tepat. Akan tetapi saya akan buat sedikit kajian lebih mendalam macam mana kita dapat menyelesaikan ataupun menghadapi masalah ini. Sama ada Kerajaan Persekutuan hendak beri sedikit input dari segi kewangan ataupun kerajaan negeri dapat menghulurkan sedikit ataupun PBT dapat membantu. Walau bagaimanapun, kita haruslah— apa yang penting sekali adalah kalau hendak jadi seorang penghuni di rumah pangsa ataupun rumah pangsapuri, salah satu tanggungjawab di atas bahu kita ialah untuk menjelaskan bayaran *maintenance* setiap bulan. Sekian, terima kasih.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua yang baik hati dan budiman. Soalan tambahan saya, Yang Berhormat Menteri, ada dua perkara. Pertamanya, apa perbezaannya *maintenance fees* dengan *sinking fund* ini? Kedua-dua ini nampaknya saya bersetuju dengan Yang Berhormat Kota Raja. Ini menambahkan bebanan kepada rakyat, khususnya yang duduk di rumah pangsapuri dan juga rumah pangsa yang mempunyai pendapatan yang rendah.

Kedua, Yang Berhormat Menteri memberitahu bahawa penghuni yang tidak membuat bayaran atau ada tunggakan *fees* atau membuat bayaran *maintenance fees* akan dikenakan denda dan sebagainya. Namun di bawah Akta Strata Title juga ada kuasa atau *clause* yang membenarkan pihak pengurusan untuk membuat kutipan. Bagi maklumat Yang Berhormat Menteri, adakah terdapat pihak-pihak atau pengurusan yang telah menyalahgunakan wang kutipan *maintenance fees* dan *sinking funds* ini? Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Seri Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Kuala Krau. Dari dua akta ataupun satu akta yang dipakai sekarang, Akta Pembangunan dan Harta Bersama (Pengurusan dan Penyelenggaraan) 2007 dan juga dalam rang undang-undang yang sedang dibahaskan dalam Parlimen iaitu Pengurusan Harta 2012 telah pun disebut dengan begitu telitinya. Maksudnya, di bawah seksyen 23, seksyen 50, ianya telah pun menyebut tentang 14 jenis fungsi yang akan diguna selepas menerima bayaran *maintenance* untuk membuat segala kerja-kerja di bawah seksyen 23 ataupun seksyen 50.

■ 1030

Maksudnya semua ini telah pun *set out* dalam akta ini. Bagi *sinking fund* juga, akta sedia ada, seksyen 24 rang undang-undang yang sedang dibahaskan, seksyen 51 adalah mengenai akaun wang penjelas ataupun *sinking fund*. Akan tetapi nampaknya perbezaannya tidak banyak. Akan tetapi pada pendapat saya, *sinking fund* adalah lebih kepada pengecatan ataupun hendak mengecat bangunan ataupun blok yang mana rumah-rumah pangsa ataupun pangsapuri berada di situ.

Dalam perkataan lain, *sinking fund* kebanyakan untuk digunakan untuk mengecat semula bangunan-bangunan blok dan lain-lain kerja adalah di bawah *maintenance*. *Maintenance* itu dia kena gunalah untuk macam perkhidmatan pembersihan, penyelenggaraan harta bersama, hendak bayar insurans kita guna *maintenance fees*, pemeriksaan sistem pendawaian elektrik ataupun termasuk juga fi-fi kepada ejen pengurusan macam kita upah seorang *manager* untuk menjaga segala urusan mengenai blok pangsapuri kita ini. Kita kena bayar kepadanya gaji. So, gaji ini semua datang dari *fee maintenance* yang dikutip.

Mengenai soalan kedua sama ada mereka sudah kutip dan ada juga hilang, memang ada. Ini kerana *Joint Management Body* (JMB) ataupun *management corporation* ini semua adalah dipimpin oleh seorang ahli jawatankuasa. Ahli jawatankuasa ini kadang-kadang bukan semua jujur. Ada juga yang sentiasa main dengan kutipan yang telah diterima. Ini sentiasa berlaku dan Kementerian saya sentiasa menerima banyak aduan mengenai ini dan kita telah pun menjalankan segala usaha supaya masalah ini tidak sentiasa berlaku. Kita juga menasihati supaya JMB ataupun ahli jawatankuasa yang tidak berpuas hati jika ada masalah-masalah mengenai kutipan tidak digunakan untuk maksud yang dikutip, maka mereka ini berhak untuk membuat laporan polis supaya satu siasatan dapat dijalankan. Terima kasih.

3. Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau] minta Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air menyatakan, apakah status terkini projek Loji Rawatan Air Sungai Langat 2 (Langat 2) yang dirancang dibina bagi menangani krisis bekalan sarat keperluan masa hadapan air di Selangor.

Timbalan Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air [Dato' Noriah binti Kasnon]: *Waalaikumussalam warahmatullaahi wabarakaatuh.* Terima kasih Yang Berhormat Rembau. Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya memohon izin kepada Tuan Yang di-Pertua untuk menjawab pertanyaan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Rembau pada hari ini bersekali dengan Ahli Yang Berhormat Sabak Bernam bertarikh esok, 31 Oktober 2012 kerana ia berkaitan dengan isu bekalan air di negeri Selangor, Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, sila Yang Berhormat.

Dato' Noriah binti Kasnon: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, projek Loji Rawatan Air Langat 2 dan sistem agihan merupakan salah satu komponen utama bagi sistem penyaluran air mentah dari Pahang ke Selangor. Projek ini akan melibatkan kerja-kerja pembinaan loji rawatan air untuk merawat air mentah dari Sungai Semantan, Pahang. Pemasangan paip-paip agihan air dan juga pembinaan kolam-kolam takungan air di kawasan Kuala Lumpur dan selatan Selangor. Mengikut perancangan, projek ini akan dilaksanakan melalui dua fasa.

Fasa pertama akan dilaksanakan secara berperingkat-peringkat melalui 23 pakej pembinaan termasuk pembinaan sebuah loji rawatan air di Langat, Selangor. Penyiapan fasa pertama dijangka berupaya membekalkan air terawat sebanyak 1,130 juta liter sehari. Setakat 30 September 2012, kemajuan keseluruhan sebenar projek adalah 28.39 peratus berbanding jadual sebenar 66.34 peratus, Tuan Yang di-Pertua. Projek ini telah jelas mengalami kelewatan sebanyak 589 hari bekerja.

Tuan Yang di-Pertua, pembinaan loji rawatan air ini yang dilaksanakan melalui tender pakej 2A kini dalam proses penawaran tender. Tender pakej 2A telah diiklankan pada 4 September 2012 dan akan ditutup pada 27 Disember 2012 dan berdasarkan kemajuan ini, pembinaan loji rawatan air ini dijangka akan dimulakan pada pertengahan tahun 2013.

Tuan Yang di-Pertua, prihatin dengan masalah bekalan air terawat kepada rakyat, Kerajaan Persekutuan telah mengambil inisiatif untuk mengatasi masalah ini dengan meluluskan peruntukan sebanyak RM606 juta bagi melaksanakan projek-projek mitigasi yang dijangka akan dapat memenuhi permintaan air di negeri Selangor, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan Putrajaya sehingga tahun 2016. Malah Kerajaan Negeri Selangor telah turut terlibat dalam melaksanakan sebahagian daripada projek-projek mitigasi tersebut iaitu sebanyak lima projek daripada lapan projek mitigasi dan ini jelas menunjukkan bahawa Kerajaan Negeri Selangor sebenarnya secara tidak langsung mengakui bahawa Selangor, Kuala Lumpur dan Putrajaya akan menghadapi masalah bekalan air pada tahun 2014 sekiranya langkah-langkah mitigasi tidak diambil untuk mengatasinya. Memandangkan masalah ketidakcukupan air terawat yang akan meruncing menjelang tahun 2017, Kerajaan Persekutuan telah memutuskan untuk meneruskan pelaksanaan pembinaan Loji Rawatan Air Langat 2 meskipun sehingga hari ini Yang Berhormat Menteri Besar Selangor masih mengarahkan pihak-pihak berkuasa tempatan berkaitan untuk tidak mengeluarkan arahan pembangunan (DO) bagi pembinaan loji berkenaan.

Saya amat berharap agar Kerajaan Negeri Selangor dapat mempertimbangkan semula dan untuk itu saya kira masih belum terlewat bagi Yang Amat Berhormat Menteri Besar Selangor dan juga Kerajaan Negeri Selangor untuk menarik balik arahan tersebut. Tuan Yang di-Pertua, projek ini adalah untuk menjamin kecukupan air terawat pada tiga wilayah berkenaan dan sekiranya Selangor tidak mahu bekerjasama menjayakannya, saya amat khuatir rakyat Selangor, Kuala Lumpur dan Putrajaya akan menerima kesan akibat kekurangan bekalan air pada tahun-tahun yang mendatang.

Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri atas jawapan tadi. Pertama saya ucapkan tahniah kepada Kerajaan Persekutuan kerana atas kekhawatiran masalah air di negeri Selangor, Kuala Lumpur dan juga Putrajaya telah meneruskan cadangan untuk membina loji tersebut walaupun berdepan dengan kedegilan daripada pihak Kerajaan Negeri Selangor. Kebetulan Menteri Besarnya ada dalam Dewan pada hari ini. Soalan saya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, pertama- ada dua soalan.

Seorang Ahli: Yang Berhormat Gombak...

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Oleh kerana kedegilan tersebut, kedegilan daripada Menteri Besar yang sedia ada. Mungkin kalau Yang Berhormat Gombak dia lain ceritalah. Mungkin selepas ini sebab Menteri Besar pun hanya diumumkan hendak bertanding kawasan Parlimen.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Yang Berhormat Gombaklah itu!

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Yang Berhormat Rembau, Yang Berhormat Rembau.

Dato' Kamaruddin Jaffar [Tumpat]: Kita menang lagilah.

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Atas kedegilan kerajaan... *[Disampuk]* Atas kedegilan Kerajaan Negeri Selangor yang masih lagi tidak memberi kelulusan *development order*, soalan pertama saya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, apakah implikasi undang-undang kepada Kerajaan Persekutuan buat masa ini sebab selepas pilihan raya saya yakin Kerajaan Negeri Selangor akan dirampas semula oleh Barisan Nasional.

Beberapa Ahli Pembangkang: [Ketawa]

Tuan Khairy Jamaluddin [Rembau]: Yang kedua, apakah soalan saya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri. Ini supaya rekod dalam Dewan. Apakah benar teknologi membran yang telah dicadangkan oleh Kerajaan Negeri Selangor lebih murah dan efektif daripada apa yang dicadangkan oleh Kerajaan Persekutuan ataupun sebenarnya sebaliknya? Terima kasih.

Dato' Noriah binti Kasnon: Terima kasih Yang Berhormat Rembau. Tuan Yang di-Pertua, mungkin soalan yang memang ditunggu oleh semua khasnya rakyat daripada tiga wilayah yang terlibat. Sebenarnya bukan kita tidak terfikir tentang risiko meneruskan mengeluarkan tender dan masih lagi meneruskan hasrat untuk membina Loji Rawatan Air Langat 2 ini walaupun kita mungkin menghadapi tindakan-tindakan tertentu.

■1040

Akan tetapi, seperti saya nyatakan tadi bukan tidak ada implikasi undang-undang tetapi di ruang Dewan Rakyat yang mulia ini juga seperti saya katakan tadi kita masih lagi mengharapkan Yang Amat Berhormat Menteri Besar Selangor dan juga Kerajaan Negeri Selangor akan bertukar fikiran dan dapat bersama-sama mengatasi masalah rakyat untuk jangka panjang, bukan untuk jangka pendek. Jangka pendek untuk Mitigasi 1 dan Mitigasi 2 kita sudah laksanakan. Itu yang saya katakan termasuk lima projek daripada Mitigasi 1 dan 2 itu dilaksanakan oleh kerajaan negeri. Itu yang saya kata secara tidak langsung mereka mengakui juga bahawa kita bakal menghadapi masalah bekalan air yang tidak cukup.

Kita teruskan sahaja lah Yang Berhormat ya. Kita tengok tetapi saya sangat-sangat yakin atas perikemanusiaan projek sudah di depan mata, kos sudah ada, kita sudah buka secara tender terbuka. Saya kira selaku manusia, selaku pemimpin yang saya kira sama prihatin kepada mengutamakan kebajikan rakyat mereka akan bertukar fikiran.

Kepada soalan kedua teknologi membran juga yang hangat diperkatakan akhir-akhir ini. Suka saya menyatakan di sini Yang Berhormat bahawa apa yang kita tahu teknologi membran ini adalah satu teknologi moden untuk merawat air tetapi sebenarnya tidak dibuktikan boleh mengeluarkan atau pun boleh meningkatkan kapasiti pengeluaran air dengan skala yang besar, dengan skala yang tinggi. Mungkin dalam jangka pendek tetapi tidak dapat memenuhi unjuran permintaan. Lagi-lagi kalau perlu melibatkan loji-loji sedia ada, hendak *upgrade* kepada loji tapisan membran. Saya kira kosnya juga sangat tinggi. Walaupun kita masih lagi menunggu laporan pakar sebenar tetapi kita juga sudah merujuk kepada beberapa orang yang pakar di dalam bidang ini. Dalam negara Malaysia juga sebenarnya memang sudah ada beberapa negeri yang menggunakan teknologi membran ini.

Agak mengelirukan satu sahaja tempoh hari apabila ada kenyataan daripada Yang Amat Berhormat Menteri Besar mengatakan bahawa satu juta liter air yang sudah diproses itu sama dengan Langat 2 dengan kos yang rendah. Sebenarnya kos Yang Berhormat sebutkan itu adalah untuk satu juta liter air. Sedangkan Langat 2 adalah untuk 1,130 juta liter air sehari. Perlu juga diingat bahawa apa juga teknologi termasuk membran memerlukan *yield* atau pun memerlukan sumber air mentah yang banyak. Setakat ini empangan-empangan yang ada, sungai-sungai sedia ada sudah hampir optimum. Malahan ada yang sudah beroperasi secara *overloading* Tuan Yang di-Pertua dan kosnya daripada kajian awal kita saya kira adalah melebihi daripada kos untuk membina Langat 2. Langat 2 itu kita jangkaan boleh sampai 2025. Jangka panjang.

Kosnya untuk pembinaan sistem rawatan dalam RM90 juta untuk satu loji. Naik taraf pam dalam RM2 juta, naik taraf sistem paip air lagi RM3 juta dan dalam lingkungan RM93 juta untuk satu loji dan belum lagi termasuk operasi, OPEX, pengurusan, stesen, tenaga dan sebagainya. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: *Bismillaahir Rahmaanir Rahiim.*

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Jangan degil Menteri Besar Selangor.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: *Assalamualaikum warahmatullaahi wabarakaatuh*, terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Jawapan yang diberikan oleh Timbalan Menteri ada kalanya mengelirukan. Oleh sebab itu saya juga hendak beri penjelasan di sini.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Soalan, soalan!

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Soalnya, soalan yang paling penting adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri pernah membaca kertas kerja yang dibuat untuk menentukan pilihan untuk mengambil air dari Pahang? Adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri atau pun Menteri, saya hendak tunggu Yang Berhormat Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air membaca kertas tersebut? Membaca bagaimana *projection* yang dibuat, bagaimana kos-kos bandingan yang telah dibuat.

Saya baca dan saya reti membacanya. Saya baca dan saya dapati ada pilihan-pilihan lain yang lebih baik daripada ini dari segi kos dan daripada segi *management efficiency*. Itu saya baca. Kedua, tahu tidak Yang Berhormat Timbalan Menteri bahawa keluaran air terawat di negeri Selangor ini melebihi lima juta liter sehari? Yang dipakai ialah 3.5 juta paling lebih sehari. 1.5 juta dia bocor, tidak ada. Itu sebab yang berlaku kekurangan air ialah *no-revenue water*. Tahu tidak? Adakah kita buat kajian ini? Sekarang untuk menyelesaikan masalah ini kita tebuk gunung dan ambil air daripada Pahang. Tahu tidak perkara ini berlaku?

Kedua, kalau tidak tahu pun saya ingat...

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Tan Sri, NRW dan Mitigasi kita sudah buat lah Tan Sri. Kita sudah tahu.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Barisan Nasional sudah lama majukan Selangor. Barisan Nasional sudah lama majukan Selangor.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Saya sudah cadangkan, saya sudah cadangkan.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Selangor maju kerana Barisan Nasional.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Mula-mula *you* tak hendak bayar pun.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Jumlah RM785 juta kita bagi untuk Mitigasi...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Arau.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Selangor maju kerana Barisan Nasional.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Untuk Mitigasi dengan *environment* kita sudah bagi.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Itu pun tidak hendak bayar, itu pun dia tidak hendak bayar.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: *Sit down*. Kita boleh duduk, saya suruh bincang.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Itu pun dia tidak hendak bayar.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Saya tulis surat kepada Timbalan Perdana Menteri. Dia tunjukkan data dia, saya tunjukkan data saya. Saya tunjukkan. Bukan kerana apa...

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Keras kepala, guling kan sahaja.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Tidak, ini bukan keras kepala kerana hendak curi duit rakyat... [*Tepuk*] Ini keras kepala lain.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Tidak ada tender terbuka Tan Sri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sudah cukuplah.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Yang keras kepala UMNO, Barisan Nasional hendak curi duit rakyat. UMNO. Barisan Nasional keras kepala.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Ini keras kepala lain. Bukan keras kepala saudara UMNO. Ini keras kepala menjaga duit rakyat. Kalau saya buktikan...

Tuan M. Manogaran [Telok Intan]: Keras kepala UMNO.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Kalau saya dapat buktikan...

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Macam mana hendak cari wang lebih mahal, macam mana hendak jaga lebih mahal.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Kalau saya dapat buktikan...

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Kos lebih tinggi, macam mana hendak jaga... [*Dewan riuh*]

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Ya, bagi saya *chance* dahulu.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, habiskan Yang Berhormat ya.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Kalau saya dapat buktikan *membrane technology* yang telah kita bincangkan dengan pakar-pakar yang mengatakan kos untuk menggantikan, membuat air seperti yang dijangkakan oleh kementerian melalui air daripada Pahang...

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Ini soalan tambahan kah, bahas?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Habiskan Yang Berhormat.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Nanti biar saya habiskan. Adakah Kerajaan Persekutuan sanggup? Kajian saya menunjukkan kos penambahan dibuat kepada loji-loji yang kita ada 27, kita pilih 10, kos itu untuk mengeluarkan 1,130,000 liter air hanya memakan belanja RM800 juta...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat...

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Berbanding dengan harga lebih daripada RM3,000 juta.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Ini soalankah, syarahan?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, sudah lah Yang Berhormat.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Jadi, kalau Yang Berhormat Menteri sanggup, kalau Yang Berhormat Menteri setuju tentang perkara ini...

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Bukan untuk penjelasan soal-jawab ini.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Kalau angka itu betul...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Saya setuju Yang Berhormat.

Tuan Haji Salleh bin Haji Kalbi [Silam]: Bukan soal jawab ini.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Kalau angka itu betul, sanggupkah Yang Berhormat Menteri menolak program mempercepatkan untuk mendapatkan...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Terima kasih Yang Berhormat.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Nantilah Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Mana boleh nanti, soal jawab ini... *[Dewan riuh]*

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Saya hendak terangkan, kalau tidak nanti tidak reti hendak jawab pula.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, kita dalam soal jawab Yang Berhormat.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Ucapan dalam kementerian, Tan Sri boleh dengar.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Baca peraturanlah, baca peraturan macam mana hendak jadi Menteri Besar Selangor ini.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Kedua...

Tuan Haji Salleh bin Haji Kalbi [Silam]: Soalan, soalan, soalan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, sudah banyak soalan Yang Berhormat.

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Baca peraturanlah.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Soalan yang akhir...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Habiskan ya, habiskan ya.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Tahukah Yang Berhormat Menteri, bahawa saya telah menulis surat kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri?

Seorang Ahli: [Menyampuk]

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Tahu, tahu?

Dato' Haji Ismail bin Mohamed Said [Kuala Krau]: Soalan-jawab lisanlah ini.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Nanti, nanti. Tahukah Yang Berhormat Menteri yang saya tulis, dan saya kata kerajaan negeri...

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Patutlah Yang Berhormat Gombak marah sangat.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Panggil Yang Berhormat Gombaklah jadi Menteri Besar.

Tan Sri Dato' Seri Abd. Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Hanya dapat menerima penyusunan semula air termasuk Langat 2 untuk dijadikan satu kiraan yang holistik. Sebab saya dapati kos-kos lebihan yang terlalu tinggi. Jadi oleh sebab itu, kerajaan negeri berhak untuk menjaga kepentingan rakyat. Ya, itu sebabnya... *[Tepuk]*

■1050

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Terima kasih, terima kasih Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Itu dia penyelesaiannya...

Tuan Mohamed Azmin bin Ali [Gombak]: Akan tetapi Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri tidak bawa sampai hari ini.

Dato' Noriah binti Kasnon: Terima kasih Yang Amat Berhormat Bandar Tun Razak.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Gombak, Gombak akan beri...

Dato' Noriah binti Kasnon: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat boleh cakap kita tak pandai. Akan tetapi, kalau kita cakap Yang Berhormat tak pandai, Yang Berhormat pun tak boleh terima. Kita, Tuan Yang di-Pertua, sudah memulakan kajian ini sejak akhir tahun 1990-an. Melalui Kajian Sumber Air Negara tahun 2000 juga, mengambil kira semua Yang Berhormat Bandar Tun Razak ya, mengambil kira semua. Maka kita membuat keputusan, kerajaan membuat keputusan bahawa yang paling ekonomik, yang paling *viabile* adalah dengan memindahkan ataupun *transfer, interstate water transfer* daripada Pahang ke Selangor... *[Disampuk]*

Tan Sri Dato' Seri Abdul Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Dato' Noriah binti Kasnon: Yang Berhormat, Yang Berhormat bercakap tadi saya tak kacau...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, Yang Berhormat...

Dato' Noriah binti Kasnon: Sekarang saya bercakap, Yang Berhormat tak setuju. Kita pun ada pertimbangan-pertimbangan kita Yang Berhormat ya. Kita sudah mengambil kira semua faktor dan kita mengambil keputusan bahawa ini adalah satu projek yang paling ekonomik, paling sesuai dan untuk jangka panjang. Ia untuk jangka panjang, bukan jangka pendek ataupun Yang Berhormat boleh cakap sahaja Yang Berhormat, sebab kadang-kadang sebut pasal pembenihan awanlah, kadang-kadang sebut fasal air lombong, air tasik dan sebagainya. Kita rasional Yang Berhormat.

Kita sudah pun memulakan projek tersebut dan sekarang hanya menunggu DO sahaja ataupun persetujuan. Akan tetapi, tidak bersetuju juga tidak apalah kerana kita prihatin dengan masa depan rakyat yang memang sangat-sangat perlukan air ini, kita teruskan juga dengan tender. Kalau selepas ini Yang Amat Berhormat dan Kerajaan Negeri Selangor tidak bersetuju juga tetapi saya rasa selepas ini bersetuju sebab kita akan bertukar kerajaan... *[Dewan riuh]*

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Ya, kita akan tukar Kerajaan Pusat. Kita akan tukar Kerajaan Pusat lalu tak perlu DO itu.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Shah Alam.

Dato' Noriah binti Kasnon: Jangan bermimpi Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Janganlah angkuh sangat.

Dato' Noriah binti Kasnon: Kita jangan mimpi Yang Berhormat Shah Alam ya. Jadi Tuan Yang di-Pertua, melontarkan pandangan tanpa bukti...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Janganlah angkuh sangat.

Dato' Noriah binti Kasnon: Ataupun mengatakan teknologi membran lebih murah dan sebagainya, memang senang. Akan tetapi kita juga mengadakan kajian Yang Amat Berhormat. Keputusan kita daripada dahulu ini adalah yang terbaik. Ini adalah yang lebih baik untuk rakyat dan satu lagi seperti saya kata tadi, teknologi membran Yang Amat Berhormat hendak guna, hendak ambil sumber air mentah daripada mana? Ia memerlukan sumber air mentah yang banyak Yang Amat Berhormat.

Daripada Selangor sudah lima sungai, kita sudah gunakan hampir optimum... *[Disampuk]* Jadi, Yang Berhormat ada platform di Dewan Undangan Negeri kalau tak sesuai. Di sini, kita masih lagi memegang kepada keputusan kerajaan bahawa Loji Langat 2 adalah yang terbaik untuk menyediakan bekalan air untuk jangka panjang kepada rakyat Selangor, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan juga Putrajaya. Kita memang tidak yakin dengan apa Yang Amat Berhormat nyatakan sejak daripada mula kita berbincang...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Sama sekali tidak betul.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, Yang Berhormat...

Dato' Noriah binti Kasnon: Dengan pihak Kementerian, sampai ke hari ini asyik bertukar. Ya, asyik bertukar teknologi itu tidak kena, teknologi ini tidak kena, yang akhirnya sekarang Yang Amat Berhormat meletakkan risiko masa depan rakyat kepada hendak mewajibkan penstrukturan mesti secara holistik serentak dengan Langat 2. Ia adalah dua perkara yang amat berbeza Yang Amat Berhormat. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Boleh lagi Tuan Yang di-Pertua yang budiman?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cukuplah Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Cukuplah ya?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, cukuplah. Petang nanti boleh bahas di bawah kementerian.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Jawapan tadi sangat tidak tepat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Kementerian Tenaga Teknologi Hijau dan Air ini, selepas ini kita boleh bahas peringkat Jawatankuasa ya.

4. Tuan S. Manickavasagam [Kapar] minta Menteri Pengangkutan menyatakan:

- (a) adakah kementerian akan meningkatkan skop atau kualiti bagi ujian Jabatan Pengangkutan Jalan (JPJ) bagi membina amalan moral di atas jalan raya untuk mengelakkan peningkatan kemalangan; dan
- (b) adakah kerajaan bercadang memberi lesen kepada syarikat-syarikat baru untuk menjalankan pemeriksaan berkala sebagai satu langkah bagi meningkatkan mutu perkhidmatan dan mengurangkan kesesakan di Puspakom.

Timbalan Menteri Pengangkutan II [Tuan Jelaing anak Mersat]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Kapar.

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan dalam proses untuk menambah baik Kurikulum Pendidikan Pemandu (KPP) sedia ada dalam usaha untuk meningkatkan kualiti dan mutu pembelajaran di institusi ataupun sekolah memandu.

Kerangka modul KPP yang baru telah digubal oleh Jawatankuasa Penambahbaikan Kurikulum Pemanduan yang dianggotai oleh beberapa agensi kerajaan, pakar daripada institut pengajian tinggi dan pihak industri yang terlibat. Kurikulum baru ini berasaskan hasil pembelajaran ataupun dengan izin, *learning outcome base* di mana penekanan akan diberikan terhadap aspek kognitif, kemahiran psikomotor dan sikap bagi menerapkan budaya *safety first*, dengan izin, dalam diri bakal pemandu.

Tuan Yang di-Pertua, buat masa ini kerajaan masih belum bercadang untuk memberikan lesen operasi kepada syarikat-syarikat baru bagi menjalankan pemeriksaan berkala. Sebagai langkah untuk meningkatkan mutu perkhidmatan yang diberikan, kerajaan telah menetapkan elemen *Key Performance Indicator* dalam Perjanjian Konsesi Puspakom dan salah satu KPI yang ditetapkan adalah melibatkan *Customer's Inspection Index*. Sekian, terima kasih.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya, baru-baru ini saya terima satu aduan daripada seorang pembeli kenderaan perdagangan Inokom panel van, nombor pendaftaran – WHD 7090. Van ini telah rosak dan terbengkalai daripada tahun 2008 hingga tahun 2010. Van ini sudah rosak dan terbengkalai, tidak boleh diguna lagi. Akan tetapi, berdasarkan rekod sistem Puspakom kenderaan WHD 7090 ini tidak hadir ke pemeriksaan bagi kali terakhir di Puspakom Padang Jawa pada 5 Mei 2008.

Akan tetapi saya terkejut Tuan Yang di-Pertua, tahun 2009, 2010, tidak dibawa ke Puspakom tetapi *road tax* macam mana boleh keluar? Saya terkejut dan pembeli pun sudah membuat aduan kepada kementerian dan pembeli telah membuat satu aduan laporan polis tetapi tidak ada tindakan apa-apa sampai hari ini. Saya mohon penjelasan, ini soalan spesifik. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Jelaing anak Mersat: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Kapar kerana memberitahu satu-satunya kes yang melibatkan van WHD 7090 dan oleh sebab kes ini terperinci sangat, kita perlukan siasat dan akan memberi jawapannya secara bertulis kepada Yang Berhormat nanti. Sekian, terima kasih.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Sebelum itu saya hendak ucapkan selamat datang kepada tetamu kita mahasiswa Universiti Malaya dan UPM... [*Tepuk*] Tuan Yang di-Pertua, kemalangan jalan raya di negara kita amat tinggi. Mengikut kajian, kurang lebih 100,000 orang, seorang akan menimpa maut dalam kemalangan. Kita berhadapan dengan masalah sebahagian sikap negatif pemandu-pemandu kita, pemandu jalan raya dan inilah di antara punca di samping sebab-sebab lain.

Saya difahamkan juga dan kita lihat sendiri kadang-kadang Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Timbalan Menteri, terdapat juga di negara kita ini, pemandu-pemandu warga asing yang memandu kereta di negara kita. Di mana mereka mendapat lesen? Di mana mendapat kelulusan? Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, berapa ramaiakah pemandu-pemandu warga asing ini yang membawa kenderaan di negara kita.

Kalau kita lihat umpamanya di musim-musim perayaan, sebahagian besar daripada penduduk kita di Kuala Lumpur di bandar raya balik ke kampung masing-masing dan bandar raya ini dipenuhi oleh pekerja-pekerja asing dan ramai daripada mereka yang memandu kenderaan. Ini juga menyumbangkan kepada kemalangan jalan raya di negara kita. Minta penjelasan, terima kasih banyak-banyak.

Tuan Jelaing anak Mersat: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Maran. Lagi perkara warga asing memandu kereta di negara kita di sini. Ditanya mana mereka dapat lesen ini dan jumlahnya. Jadi ini satu lagi soalan yang spesifik dan kita akan dapatkan statistik ini daripada JPJ, Tuan Yang di-Pertua dan kita akan memberitahu dalam sedikit masa lagi.

■ 1100

Satu lagi soalan tadi Yang Berhormat berkaitan dengan hanya warga asing sahaja kan, jadi kita akan buat siasatan.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, apakah langkah-langkah kerajaan dalam mengatai masalah ini, penglibatan warga asing dalam memandu.

Tuan Jelaing anak Mersat: Terima kasih Yang Berhormat. Tuan Yang di-Pertua, saya ada sebutkan tadi sebelum kita dapat statistik ini kita tidak boleh buat apa-apa. Hanya dari segi *enforcement*, dari segi kita dapat dengan kerjasama dari polis dan sebagainya baru kita dapat macam mana dia orang ini dapat lesen dan memandu di negara kita di sini, terima kasih.

5. **Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah [Limbang]** minta Menteri Pelancongan menyatakan:

- (a) adakah kerajaan akan memperuntukkan bajet untuk menaik taraf Kampung Air Seberang Kedai di bandar Limbang dengan membina '*waterfront*' sebagai satu tarikan pelancongan di Daerah Limbang; dan
- (b) memperuntukkan bajet untuk menaik taraf tebing sungai di bandar Limbang sebagai tarikan pelancongan.

Timbalan Menteri Pelancongan [Dato' Dr. James Dawos Mamit]: Terima kasih Yang Berhormat Limbang. Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Yang Berhormat Limbang, Kementerian Pelancongan telah pun memperuntukkan sebanyak RM800 ribu di bawah RMKe-10 untuk menaik taraf sepanjang tebingan Sungai Limbang di Sarawak, di mana Kampung Air Seberang Kedai merupakan sebahagian daripada kawasan yang terlibat. Projek naik taraf ini merangkumi penambahbaikan keseluruhan daratan tebingan Sungai Limbang. Pengindahan kawasan landskap yang sedia ada dan di kawasan lapang sekitarnya, kawasan letak kereta serta tandas awam untuk kegunaan pengunjung. Di samping itu juga projek ini melibatkan penambahbaikan laluan pejalan kaki, jeti dan pontun untuk kegunaan penduduk di Kampung Seberang Kedai, Limbang.

Pondok polis pelancong dan pusat penerangan pelancongan juga ditempatkan di kawasan yang dimaksudkan serta mini pentas juga disediakan untuk kegunaan sebagai acara berkonsepkan terbuka. Projek ini telah dimulakan pada 21 Mac 2012 dan telah siap sepenuhnya pada 15 September 2012. Dengan siapnya projek ini ianya akan meningkatkan lagi kapasiti *waterfront* Limbang sebagai salah satu daripada tarikan pelancong di Daerah Limbang, sekian.

Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah [Limbang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Timbalan Menteri. Jadi Yang Berhormat Timbalan Menteri soalan saya ini ada dua bahagian. Yang pertamanya ialah tentang Kampung Seberang Kedai iaitu mungkin kampung itu sebenarnya projek yang telah disebutkan oleh Timbalan Menteri tadi bukan di Seberang Kedai. Di pekan Limbang, yang tebingan projek yang dibuat itu adalah sebahagian daripada tebingan Sungai Limbang di sebelah pekan. Itu soalan (b) sebenarnya. Jadi soalan (a) tentang seberang kedai itu yang sebenarnya adalah kampung asli yang telah wujud seawal tahun 1920-an, kampung atas air berseberangan dengan pekan Limbang. Jadi untuk mencantikkan dan untuk *preserve* keaslian kampung ini, itulah kita meminta supaya projek mencantikkan kampung tersebut itu dengan membina jeti sepanjang kampung tersebut iaitu berseberangan dengan Pekan Limbang, itu soalan (a) sebenarnya.

Jadi projek yang telah disebutkan sebenarnya bukan di Seberang Kedai. Itu adalah di tebingan sepanjang Sungai Limbang, sebelah pekan sahaja. Itu pun sebenarnya hanyalah sepanjang daripada *esplanade* menuju kepada kuarters residen yang lama itu sahaja. Jadi soalan (a) ialah supaya saya meminta tadi seperti Seberang Kedai ini di mana Yang Berhormat Timbalan Menteri, tarikan utamanya Sungai Limbang ini ialah pesta Limbang.

Jadi kenalah buat untuk mencantikkan kampung ini sebab masa ini tidak teratur dan tidak tersusun. Itu yang kita minta sebenarnya Timbalan Menteri.

Yang dimaksudkan tadi itu ialah di sebelah pekan Limbang sahaja. Itu memang ada sebahagiannya siap sahaja. Jadi kita minta untuk meneruskan, (a) meneruskan projek tebingan Sungai Limbang di sebelah pekan untuk meneruskan sampai ke hilir sungai dan satu ialah untuk Seberang Kedai itu sendiri adalah *it's a different* projek. Tidak pernah disentuh pun yang sebenarnya. Jadi itulah. Jadi kita berharap perkara ini mungkin dapat dipertimbangkan oleh pihak kementerian sebagai satu tarikan kampung asli atas air ini. Terima kasih.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Terima kasih Yang Berhormat Limbang atas penjelasan itu. Itu penjelasan. Di manakah Kampung Air Seberang kedai. Rupa-rupanya Kampung Air Seberang Kedai adalah di seberang pekan Limbang. Kalau ianya sebegitu Yang Berhormat, saya sarankan agar Yang Berhormat minta sama ada pejabat *residen* ataupun pejabat Majlis Perbandaran Limbang untuk membuat cadangan dan untuk memohon kerana semua projek yang kita luluskan di negeri-negeri adalah permohonan daripada kerajaan negeri. Jadi untuk Limbang, pejabat *residen* lah yang bertanggungjawab dan juga pejabat Majlis Perbandaran Limbang yang bertanggungjawab. Oleh itu kedua-dua pihak seharusnya menyediakan satu *proposal* dan *proposal* itu boleh dimajukan kepada kementerian untuk pertimbangan. Sekian, terima kasih.

6. Tan Sri Dato' Seri Abdul Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak] minta Perdana Menteri menyatakan, apakah semangat asal (atau matlamat asal) Akta Perlindungan Pemberi Maklumat 2010 dan sejauh manakah pihak kerajaan dapat menilai keberkesanannya melibatkan pemberian maklumat sahih.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz]: Tuan Yang di-Pertua, Akta Perlindungan Pemberi Maklumat 2010 iaitu Akta 711 merupakan satu akta yang digubal untuk memerangi rasuah dan salah laku lain dengan menggalakkan dan memudahkan pendedahan kelakuan tidak wajar dalam sektor awam dan swasta. Selain itu akta ini digubal untuk melindungi orang yang membuat pendedahan daripada tindakan yang memudaratkan serta peruntukan agar aduan yang diterima, disiasat oleh agensi penguatkuasaan. Seksyen 7 akta ini memberikan perlindungan seperti berikut kepada pemberi maklumat;

- (i) perlindungan maklumat sulit iaitu seperti identiti pekerjaan, alamat kediaman, alamat tempat kerja, maklumat yang didedahkan dan sebagainya;
- (ii) kekebalan daripada tindakan sivil dan jenayah; dan
- (iii) perlindungan terhadap tindakan yang memudaratkan.

Bagi memastikan bahawa maklumat tersebut terpelihara, akta ini memperuntukkan sesiapa yang membocorkan maklumat sulit boleh didenda sebanyak RM50,000 atau penjara tidak melebihi 10 tahun atau kedua-duanya sekali. Peruntukan ini memberikan jaminan kepada pemberi maklumat, bahawa setiap maklumat yang diberikan kepada agensi penguatkuasaan adalah terpelihara dan tidak terdedah kepada mana-mana pihak yang lain.

Semenjak akta ini dikuatkuasakan pada 15 Disember 2010 sehingga 31 September 2012, sebanyak 12,086 pendedahan kelakuan tidak wajar direkodkan oleh tujuh agensi penguatkuasaan utama iaitu:

- (i) Polis Diraja Malaysia;
- (ii) Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia;
- (iii) Jabatan Kastam Diraja Malaysia;
- (iv) Jabatan Imigresen Malaysia;
- (v) Jabatan Pengangkutan Jalan;
- (vi) Suruhanjaya Syarikat Malaysia; dan
- (vii) Suruhanjaya Sekuriti Malaysia.

Daripada jumlah pendedahan kelakuan tidak wajar tersebut, 101 orang pemberi maklumat telah diberi perlindungan di bawah akta ini. Statistik ini menunjukkan bahawa rakyat semakin yakin untuk tampil memberikan maklumat dalam membantu pihak berkuasa menjalankan siasatan terhadap kelakuan tidak wajar dalam sektor awam dan swasta.

■1110

Tan Sri Dato' Seri Abdul Khalid bin Ibrahim [Bandar Tun Razak]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Dari kes-kes yang disebut oleh Yang Berhormat Menteri, ada satu kes yang saya rasa sangat banyak diperbincangkan ialah kes NFC, yang mana terdapat juga *whistleblower* yang menunjukkan salah penggunaan dana. Mengapa tidak kes ini tidak dirangkumkan dipayungi oleh akta ini?

Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz: Kes Yang Berhormat sebut tentang NFC ini, ia bukan *whistleblower* dia *trumpet blower*... [Ketawa] Kita bagi perlindungan kepada *whistleblower*. Kalau *trumpet blower* sudah tidak ada perlindungan kerana ada dua elemen. Satu, dalam akta ini asasnya ialah *secrecy* atau kerahsiaan sebab saya sebut di peringkat awal tadi iaitu perlindungan maklumat sulit berkenaan dengan identiti, pekerjaan, alamat kediaman, alamat tempat kerja, maklumat yang didedahkan dan sebagainya. Ini merupakan elemen yang penting, kerahsiaan orang yang memberi maklumat itu. Akan tetapi kalau sudah satu dunia ditiup trompet semua kenal dia. Sekarang ini pun saya tengok hari-hari *dok* buat *press statement* dekat dalam Dewan ini orang sudah tahu dia. Dia perlu perlindungan apa lagi? Itu pertama.

Kedua... [Disampuk] Tidak, dia mesti ada kerahsiaan itu *the element*. Kalau tidak faham tanya saya dekat luar ya? Saya *Minister of Law number one* ya.

Beberapa Ahli: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz: *Engineer* boleh duduklah. Nombor dua, kita kena faham Akta *Whistleblower* ini, dia tidak boleh melindungi orang yang buat kesalahan. Dia melindungi orang yang memberi maklumat. Jadi, kalau BAFIA iaitu satu undang-undang yang wujud di negara kita telah dilanggar oleh orang yang berkenaan, kita tidak boleh bagi perlindungan kepada dia *because*, dengan izin, *he is an offender*. Oleh kerana itu *not applicable to him* dan oleh kerana itulah bagi menjawab soalan Yang Berhormat kita tidak dapat melindungi. Saya tidak tahu sama ada rakan Yang Berhormat kah atau Yang Berhormat Gombak punya rakan, yang seorang ini? Walau bagaimanapun, PKR lah kan? Kita tidak dapat hendak beri perlindungan kepada dia.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Menteri memang *first class*. Soalan tambahan, apakah kerajaan bercadang untuk meletakkan satu penanda aras iaitu bentuk-bentuk maklumat yang boleh dan tidak boleh didedah oleh mana-mana individu? Oleh sebab kita tidak mahu ada kumpulan ataupun orang-orang tertentu dengan sewenang-wenangnya mendedahkan maklumat-maklumat seperti di bawah Akta BAFIA. Seperti macam Yang Berhormat Shah Alam ini, manusia yang tidak boleh diguna pakai langsung sebetulnya... [Ketawa] Jadi minta Yang Berhormat Menteri, kalau boleh menentukan penanda aras, bagaimana yang boleh dan tidak boleh sebab orang awam pun hendak tahu bentuk maklumat macam mana hendak boleh didedah atau tidak? Terima kasih.

Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz: Yang Berhormat Kinabatangan, saya memang *first class*, semua orang tahukan?... [Disampuk] Eh! Tidakkan cemburu pula? Jangan cemburu, tidak baik cemburu. Dia kata, bukan saya kata.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: *Confirm* itu *Chief*, *confirm*.

Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz: Cemburu benda baik tidak apa. Makna, cuba akan lebih baik daripada sayalah. Macam Tok Guru di Kelantan tidak ada orang boleh ganti dia, di Parlimen ini pun, tidak ada boleh gantikan sayalah... [Ketawa][Tepuk]

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Hanya benar dengan Barisan Nasional lah tetapi kalau Pakatan Rakyat ambil alih, kita ada orang.

Seorang Ahli: Ambil alihlah.

Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz: Ini sudah tentu tidak boleh ganti saya. Sudah tentu tidak boleh sebab dalam senarai bayangan tidak ada jadi Menteri pun... [Ketawa] Duduklah. Tuan Yang di-Pertua... [Disampuk] Ada, ada, jadi Menteri apa? Senarai nama? Dia jangan jadi macam arwah itu, ada dua senarai... [Ketawa]

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Senarai ada banyak.

Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz: Jaga satu senarai. Tuan Yang di-Pertua, pertama kita kena ingat kita ada beberapa undang-undang yang tidak membenarkan dizahirkan perkara yang dianggap sebagai rahsia. Pertama, kita ada OSA dan kalau dalam *financial* punya *activities*, BAFIA. Jadi ini dua akta yang sememangnya tidak membenarkan maklumat tertentu dizahirkan. Untuk Yang Berhormat hendak tahu, Yang Berhormat kena bacalah BAFIA dengan OSA. Baca dan *study*. Terutama Yang Berhormat Shah Alam selalu mengeluarkan benda-benda yang dianggap sebagai rahsia kan? Kena baca sebab prinsip universal *ignorant of the law is no defense*. Jadi, saya ingat bagi pihak Ahli-Ahli Parlimen sebelah sana yang suka mengeluarkan rahsia, baca baik-baik. Kalau tidak nanti saya dakwa di mahkamah. Terima kasih.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Boleh tambahan?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cukuplah.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Tuan Yang di-Pertua, tambahan. Soalan ketiga, ini penting.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Menteri sudah jawablah.

Tuan Khalid Abd. Samad [Shah Alam]: Ini fasal dia punya semangat.

7. Dato' Seri Ong Ka Chuan [Tanjong Malim] minta Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri menyatakan, usaha yang diambil untuk mempercepatkan kelestarian sistem pengangkutan negara. Apakah dasar kementerian dalam menggalakkan penggunaan kenderaan *hybrid* atau kereta elektrik (*hybrid or electric vehicle*) menjelang tahun 2020.

Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri II [Dato' Jacob Dungau Sagan]: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih kepada Yang Berhormat daripada Tanjong Malim atas soalan ini. Pada masa ini kerajaan telah pun menawarkan insentif dalam bentuk pengecualian sepenuhnya ke atas duti import dan eksais untuk menggalakkan rakyat Malaysia menggunakan kenderaan mesra alam sekitar seperti hibrid dan elektrik. Selaras dengan hasrat kerajaan untuk mengurangkan pelepasan asap kenderaan yang menjadi antara punca utama pencemaran udara di Malaysia. Namun demikian, pemberian insentif cukai sahaja tidak semestinya menggalakkan pemilihan kenderaan hibrid di kalangan rakyat Malaysia tanpa infrastruktur yang sangat diperlukan. Terutamanya kemudahan bagi mengecas bateri kenderaan hibrid jenis *plug-in* dan juga kenderaan elektrik.

Bagi tujuan ini Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air (KeTTHA) telah diberi tanggungjawab untuk menyediakan pelan hala tuju bagi pembangunan infrastruktur kenderaan elektrik. Kita kini sedang menjalankan dengan pihak Proton untuk menjalankan Program *Fleet Test Vehicle* (FTV) yang melibatkan kenderaan hibrid dan elektrik keluaran Proton. Program ini bertujuan mengkaji beberapa aspek berhubung teknologi dan kawal selia kenderaan hibrid dan elektrik serta tingkah laku pengguna bagi membantu penyediaan pelan hala tuju bagi pembangunan infrastruktur kenderaan elektrik. Pembangunan kemudahan infrastruktur dijangka dapat menggalakkan rakyat Malaysia memiliki lebih banyak kenderaan mesra alam sekitar pada masa yang akan datang. Sekian terima kasih.

Dato' Seri Ong Ka Chuan [Tanjong Malim]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih kepada jawapan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya hendak tanya, memandangkan harga minyak fosil atau minyak galian semakin hari semakin meningkat maka adakah pihak kerajaan mengarahkan pihak Proton atau pihak yang terlibat dalam industri automotif untuk mengkaji sama ada akan menjadi satu trend untuk membuat kenderaan automotif, di mana teknologi hibrid atau elektrik digunakan pada masa akan datang. Ini kerana kajian dan penyelidikan ini sangat penting, jangan kita terperangkap macam industri fotografi, pada satu ketika digunakan filem tiba-tiba jadi digital, industri besar macam KODAK pun terpaksa digulung.

■ 1120

Jadi kita kena kaji perancangan jangka panjang supaya membuat kenderaan automatif atau industri automatif kita sentiasa kemaskini dalam teknologi yang digunakan pada masa akan datang terutamanya dalam mengatasi harga minyak fosil yang semakin hari makin meningkat ini. Sekian, terima kasih.

Dato' Jacob Dungau Sagan: Terima kasih Yang Berhormat dari Tanjong Malim atas soalan tersebut. Mesyuarat Jemaah Menteri pada 4 Julai 2012 telah bersetuju dengan cadangan-cadangan bagi menarik pelaburan segmen Kenderaan Bertenaga Efisien (EEV) ke negara ini dan seterusnya mensasarkan Malaysia sebagai hab kenderaan EEV menjelang tahun 2015 dan ke arah 2020. Jadi dengan pandangan yang seperti disebutkan tadi, maka negara kita telah mengambil tindakan yang serius untuk menjadikan Malaysia menjadi satu hab untuk mengeluarkan *Efficient Vehicle Energy* (EEV) tadi.

Jadi oleh sebab itu, pihak kita dengan Proton telah menjalankan satu program semasa iaitu Program FTV Proton di mana objektif utama program FTV ini adalah untuk mengkaji tahap kebolehan, kebolehlaksanaan, *feasibility* ataupun prototaip kenderaan elektrik dan REV Proton yang dijalankan di kawasan Putrajaya dan Cyberjaya bagi tempoh 12 bulan dari September 2011 hingga 2012 ini. Jadi bagi memantau Proton menjalankan projek ini, kerajaan telah bersetuju untuk menyalurkan peruntukan sebanyak RM220.5 juta geran pelaksanaan melalui MITI. Jadi dengan adanya geran ini, pihak Proton bersama-sama dengan kita akan melaksanakan beberapa program untuk melihat setakat mana kenderaan hibrid dan elektrik ini dapat dijalankan di negara kita kerana inilah arah yang perlu kita capai pada masa akan datang nanti.

Setakat ini pencapaian sepanjang tempoh pelaksanaan program FTV sehingga 2012, kita lihat tujuh unit stesen pengecas telah dipasang sementara lima unit lagi sedang dirancang pelaksanaannya di sekitar Putrajaya dan Cyberjaya. Sebanyak 13 unit Proton Exora REV dan 5 unit Proton Saga EV yang telah didaftarkan dan 20 unit Proton Exora REEV dan 15 Proton Saga EV sedang dalam proses dan rakan kongsi teknologi *Frazer-Nash Research Ltd.* di United Kingdom. Proton telah bersama-sama dengan rakan kongsi mereka iaitu *Frazer-Nash Research Ltd.* di United Kingdom akan cuba melahirkan satu reka bentuk yang lebih baik untuk kita pada masa akan datang. Jadi dari segi inilah kita akan terus meningkatkan lagi usaha kita untuk menuju ke arah satu industri automatif yang lebih mampan pada masa akan datang dan lebih bersaing lagi. Sekian, terima kasih.

Dato' Ibrahim Ali [Pasir Mas]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan saya pendek sahaja. Saya hendak tanya Yang Berhormat Timbalan Menteri, apakah kajian sudah dibuat mengenai dengan jalan dan juga keadaan kesesakan lalu lintas yang sering berlaku dalam negara kita termasuklah juga musim hujan dan sebagainya, boleh memberi kesan kepada keberkesanan kereta hibrid atau yang disebut kereta elektrik ini. Ia sebab kalau berlaku kesesakan lalu lintas seumpamanya kita lihat di Kuala Lumpur, kita bayangkan berapa banyak elektrik yang diperlukan kepada sesebuah kereta berbanding dengan yang kita lihat sekarang ini bagaimana minyak digunakan begitu banyak.

Jadi apakah semua perkara seumpama ini sudah diambil kira, dibuat kajian yang terperinci termasuklah jalan-jalan di negara kita ini juga saya tidak tahu sama ada sesuai atau tidak sebab kalau kita lihat di negara barat, sesetengah negara maju yang sudah pun begitu popular dengan kereta hibrid ini, jalannya begitu licin sekali, tidak berlaku kesesakan lalu lintas seperti yang berlaku di negara kita ini. Sekian, terima kasih.

Dato' Jacob Dungau Sagan: Terima kasih Yang Berhormat. Soalan Yang Berhormat ini tadi saya rasa terlibat dengan banyak kementerian termasuk pengeluaran dari segi kereta hibrid, kenderaan hibrid atau elektrik. Keduanya ialah kita mesti melihat perkembangan bilangan kereta-kereta yang dikeluarkan di pasaran dan juga yang terus menggunakan jalan-jalan kita. Jadi dari segi perancangan untuk melihat jalan ini, terpulanglah kepada Jabatan Pengangkutan dan begitu juga kepada pihak kementerian yang terlibat dalam perkembangan jalan-jalan kita di Kuala Lumpur ini. Akan tetapi bagi kereta hibrid ini, setakat ini kita masih lagi mempunyai cabaran-cabaran yang perlu kita atasi, perlu kita perbaiki oleh kerana kereta hibrid ini masih lagi mempunyai banyak masalah yang ada iaitu contohnya penyaman udara yang tidak berfungsi ketika *starter* caj bateri masih tinggi.

Begitu juga sistem perisian kenderaan *hang* semasa pemanduan. Jadi mungkin jika tidak diperbaiki dengan sebaiknya, mungkin ada banyak kereta hibrid dan kereta elektrik kita terperangkap di tengah-tengah jalan. Ini akan terus memberi satu kejadian kesesakan yang lebih teruk lagi kepada kita. Jadi ini perlu kita kaji dengan sebaiknya supaya perkembangan dari segi pengeluaran kenderaan kita, begitu juga dari segi perkembangan untuk menambah lagi jalan-jalan kita ini amat perlu dikaji dengan sebaiknya supaya kita tidak mempunyai masalah yang seperti ini di negeri ataupun di kota kita. Sekian, terima kasih.

8. Tuan M. Manogaran [Telok Intan] minta Menteri Sumber Manusia menyatakan:

- (a) adakah pihak kementerian pernah menubuhkan satu pasukan khas, *task force*, untuk melakukan kerja-kerja pemantauan mengenai keadaan tempat kerja, penempatan serta kebajikan para pekerja ladang di seluruh negara; dan
- (b) jika ya sila nyatakan senarai dan statistik yang terperinci mengenai kerja-kerja pemantauan yang telah dilakukan sejak *task force* ini ditubuhkan.

Menteri Sumber Manusia [Datuk Seri Dr. S. Subramaniam]: Yang Berhormat Telok Intan, pekerja-pekerja di sektor perladangan diberi perlindungan melalui beberapa akta di bawah kerajaan. Di antara daripadanya ialah:

- (i) Akta Kerja;
- (ii) Akta Perhubungan Perusahaan;
- (iii) Akta Standard-Standard Minimum Perumahan dan Kemudahan Pekerja; dan
- (iv) Akta Keselamatan dan Kesihatan Pekerja.

Untuk tujuan bahawa pekerja-pekerja di ladang diberi segala perlindungan yang wajib melalui akta ini. Melalui Jabatan Tenaga Kerja, kita mempunyai satu skuad iaitu *Task Force* Skuad Kementerian Khidmat Cepat untuk memastikan bahawa segala hak-hak minimum yang telah ditetapkan di dalam undang-undang diberi kepada pekerja ini dan mereka lihat daripada beberapa segi. Salah satu daripadanya ialah tentang hak mereka sebagai seorang pekerja yang telah diberi perlindungan melalui Akta Kerja.

Kedua ialah tentang kemudahan-kemudahan yang sepatutnya disediakan oleh majikan yang telah ditetapkan standard-standard minimum di bawah standard-standard Akta Minimum Perumahan dan Kemudahan Pekerja. Daripada segi keselamatan mereka dan kesihatan mereka di tempat kerja, pemantauan dibuat oleh Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan. Ini dibuat secara berkala dan sehingga tahun 2012, lebih daripada 8,928 pemeriksaan berkanun dan pemantauan dibuat di ladang-ladang oleh Jabatan Tenaga Kerja dan daripadanya ada notis pemantauan yang telah dikeluarkan untuk dua kes yang tidak mematuhi syarat-syarat yang telah ditetapkan.

■ 1130

Di dalam proses pemantauan perkara-perkara yang telah diberi ialah tentang isu kemudahan perumahan. Adakah ia mematuhi *spec* yang telah ditetapkan, kemudahan air yang akan diberi kepada pekerja daripada segi kesihatan dan keselamatannya dan kemudahan elektrik, kemudahan-kemudahan lain yang telah disediakan seperti klinik, pusat asuhan kanak-kanak dan daripada segi penggajian tentang pemberian gaji, elaun dan pemberian-pemberian lain dan kalau ada apa-apa kesalahan, tindakan akan ambil beraskan kepada akta-akta yang telah sedia ada. Terima kasih.

Tuan M. Manogaran [Telok Intan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ada satu soalan tambahan yang ringkas. Untuk pekerja-pekerja ladang yang tidak kesalahan mereka akibat dari pembangunan yang dibawa di tempat-tempat ladang itu, mereka diusir keluar dari ladang-ladang. Adakah kementerian ada apa-apa untuk melindungi mereka atau langkah atau program atau polisi untuk melindungi pekerja-pekerja ladang yang tidak meletak jawatan sendiri dan keluar?

Akan tetapi mereka menghadapi pembangunan yang dibawa ke tempat mereka seperti di Ladang Bukit Jalil sekarang tidak ada tempat untuk mereka duduk. Saya nampak kerajaan tidak ada apa-apa polisi untuk melindungi mereka. Terima kasih.

Datuk Seri Dr. S. Subramaniam: Terima kasih Ahli Yang Berhormat. Isu pembangunan ladang bukanlah satu perkara yang baru dan ini sudah berlaku untuk beberapa puluh tahun dan kita memang kerajaan mempunyai sistem yang lengkap untuk menangani perkara ini. Bila sesuatu ladang dibawa untuk pembangunan, proses yang diikuti ialah biasanya pekerja-pekerja ladang, mereka diwakili oleh Kesatuan Sekerja iaitu NUPW. NUPW, pihak majikan dan pihak Jabatan Tenaga Kerja akan duduk bersama untuk menangani isu-isu berkenaan dengan kebajikan mereka. Salah satu daripadanya ialah pampasan yang wajib diberi kepada mereka kerana mereka sudah ditamatkan pekerjaan yang akan dibuat berasaskan kepada Akta Kerja dan apa yang sepatutnya diberi kepada mereka akan diberi.

Isu kedua pula ialah tentang penempatan mereka iaitu isu rumah. Biasanya ada syarat yang telah ditetapkan melalui perbincangan dan persetujuan yang telah dibuat di antara NUPW dan MAPA bahawa kalau ada ladang dibawa kepada pembangunan isu perumahan, mereka diberi peluang untuk mendapat satu rumah kos rendah. Tafsiran rumah kos rendah berbeza daripada tempat ke tempat. Kalau di luar bandar, rumah kos rendah ialah rumah kos rendah yang berderet. Akan tetapi kalau di bandar rumah kos rendah pangsapuri juga diterima sebagai satu rumah kos rendah dan ini ialah semua kebajikan yang telah ditetapkan semasa pembangunan dibuat. Kebajikan pekerja dijaga sebagai seorang pekerja kerana kita memahami mereka ialah seorang pekerja dan mereka diberi pampasan mengikut Akta Kerja dan apa yang diberi kepada seorang pekerja, sama ada mereka kerja di ladang atau kerja di lain tempat semua pekerja di dalam Malaysia diberi perlindungan melalui Akta Kerja supaya kalau mereka ditamatkan pekerjaan oleh majikan, hak mereka diberi perlindungan di bawah akta kita. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ahli Yang Berhormat, setakat itulah sesi jawapan lisan untuk pagi ini.

[Masa untuk Pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Lisan tamat.]

USUL

WAKTU MESYUARAT DAN URUSAN DIBEBASKAN DARIPADA PERATURAN MESYUARAT

11.34 pg.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

“Bahawa mengikut Peraturan Mesyuarat 12(1), Majlis Mesyuarat pada hari ini tidak akan ditangguhkan sehingga selesai giliran Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah dan Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air menjawab di peringkat Jawatankuasa Rang Undang-undang Perbekalan 2013 dan selepas itu Majlis Mesyuarat akan ditangguhkan sehingga jam 10 pagi hari Rabu, 31 Oktober 2012.”

Timbalan Menteri Dalam Negeri I [Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Terima kasih Yang Berhormat. Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa usul seperti yang dikemukakan tadi hendaklah disetujui.

[Usul dikemukakan bagi diputuskan; dan disetujui]

RANG UNDANG-UNDANG**RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN 2013****Bacaan Kali Yang Kedua****DAN****USUL****ANGGARAN PEMBANGUNAN 2013****Jawatankuasa**

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula pertimbangan atas “Rang Undang-undang Perbekalan 2013 dan Anggaran Pembangunan 2013 dalam Jawatankuasa sebuah-buah Majlis.” **[Hari Kelima]**

[Majlis bersidang dalam Jawatankuasa]

*[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Ronald Kiandee) **mempengerusikan Jawatankuasa**]*

Maksud B.22 [Jadual] -

Maksud P.22 [Anggaran Pembangunan 2013] -

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Kinabatangan.

11.36 pg.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Terima kasih. Tuan Pengerusi, saya mewakili luar bandar dan saya ingin menyentuh butiran berhubung dengan bekalan air luar bandar, jalan-jalan luar bandar, jalan-jalan kampung, bekalan elektrik, pusat GIATMARA dan juga pembangunan insan.

*[Tuan Yang di-Pertua **mempengerusikan Jawatankuasa**]*

Selamat pagi Tuan Pengerusi yang baru sampai. Mudah-mudahan Tuan Pengerusi hari ini saya tengok senyum selalu. Saya melihat bahawa...

Tuan Pengerusi: Ya, masih juga sepuluh minit. Terima kasih.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: *[Ketawa]* Saya ingatkan sudah bagi tadi, dapat 15 hingga 20 minit. Tuan Pengerusi, saya melihat bahawa Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah adalah merupakan satu kementerian yang bertanggungjawab penuh ke arah pembangunan masyarakat di luar bandar dan kalau kita melihat iaitu pembangunan wilayah di antara wilayah, maka kementerian inilah yang diberi amanah dan tanggungjawab ke arah bagaimana untuk memodenkan kampung. Rata-rata masyarakat saya di Kinabatangan mereka ingin melihat pembangunan secara berterusan dan saya akui bahawa Barisan Nasional telah memberi banyak pembangunan tetapi tidak memadai dan tidak mencukupi.

Justeru itu, saya mencadangkan kerajaan memperuntukkan lebih banyak peruntukan kepada kementerian ini sebab rakyat di kawasan saya, mereka tidak inginkan pembangunan yang luar biasa, mereka tidak inginkan projek mega seperti yang dimonopoli oleh taikun Syed Mokhtar. Mereka tidak ingin itu. Mereka inginkan pembangunan kampung, mereka inginkan jalan raya kampung, jalan luar bandar, mereka inginkan jeti, mereka inginkan pembangunan seharian mereka. Mereka hidup kais pagi, makan pagi.

Justeru itu, kalau kementerian diberi peruntukan yang sedikit, tidak banyak bagaimana penyaluran kementerian ini kepada masyarakat-masyarakat di luar bandar yang bertanggungjawab. Sebab di kawasan saya masih banyak kampung yang belum ada api dan elektrik. Ini realiti dan pembangkang menggunakan isu tidak ada pembangunan. Sebetulnya pembangunan ada tapi Kinabatangan ini besarnya lebih besar daripada Pahang. Itu pembangkang kena faham. Bukan macam Negeri Sembilan, bukan macam Melaka. Dia *huge*, luas, bertaburan. Jadi, kalau hendak pergi kawasan saya, jangan masuk sembarangan nanti dapat yang luar biasa pula. Kena jumpa orang yang pakar. Saya ikhlas mengatakan. Bukan macam Perak. Perak begini sahaja... *[Menunjukkan isyarat tangan]* Kinabatangan *is bigger than* Pahang. *You have to know that* sejarahnya, faktanya, jalan rayanya, perhubungannya.

Justeru itu, Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah ini harus melihat iaitu kita kena menentukan ke arah bagaimana pembangunan wilayah yang seimbang itu, bagaimana hendak membantu masyarakat luar bandar yang ketinggalan. Api, air tidak ada, elektrik tidak ada, jalan raya tidak ada. Hari ini musim tengkujuh, musim hujan. Beberapa buah kampung yang tidak dapat mengeluarkan hasil pertanian mereka, tidak dapat mengeluarkan kelapa sawit, kelapa mereka, sayur-sayuran. Kita minta peruntukan dengan Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, dia kata peruntukan tidak ada. Kita minta peruntukan dengan Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani sebab ini jalan petani, dia kata peruntukan tidak ada.

■1140

Saya tidak tahu. Rakyat di bawah tidak mahu mendengar masalah begini. Dengan siapa saya mengadu? Dengan siapa saya mahu minta? Oleh kerana itu, penasihat ekonomi Yang Amat Berhormat Perdana Menteri harus memberi nasihat yang tepat iaitu ekonomi negara, kekayaan negara kena diagih mengikut peruntukan keperluan dan juga kita harus melihat kekuatan Barisan Nasional rata-rata datangnya daripada luar bandar. Kalau luar bandar dianaktirikan, tidak diberi apa-apa imbuhan, saya bimbang kita akan terjejas dalam pilihan raya akan datang...

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: *[Bangun]*

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Yang Berhormat Kinabatangan.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Yang Berhormat Putatan ya.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya tertarik hujah Yang Berhormat ini sebab Yang Berhormat Kinabatangan ini memang kawasan luar bandar. Yang Berhormat, saya mahu tahu sebab-sebab kenapa tanah-tanah orang bumiputera di negeri Sabah ini banyak yang terbiar, tidak diterokai. Adakah ini sebab-sebab jalan belum dibina, bantuan daripada kerajaan sukar dapat diberi kepada pemilik-pemilik tanah? Minta penjelasan, soalan yang penting.

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Dua sekali, terus.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Okey, boleh-boleh. Sila.

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Ya. Terima kasih Yang Berhormat. Tadi saya tertarik dengan apa Yang Berhormat sentuh tentang ketidaksaksamaan daripada segi pengagihan peruntukan luar bandar. Tuaran ini bukan kecil juga Yang Berhormat tetapi Kinabatangan memang besarlah. Saya ingin menyentuh satu perkara. Memang semua wakil rakyat di kawasan-kawasan minta menyampaikan senarai permohonan projek tetapi seperti Yang Berhormat katakan, selalunya jawapannya, peruntukan tidak cukup. Akan tetapi di Sabah ini Yang Berhormat, kita melihat satu pengumuman projek mega iaitu pembinaan jambatan di Pulau Bumbung sebanyak RM430 juta satu kawasan. Sedangkan kawasan yang lain masih lagi memerlukan peruntukan-peruntukan seperti yang diperlukan. Apa pendapat Yang Berhormat.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Terima kasih dua rakan saya iaitu dari Putatan dan juga Tuaran. Tadi Yang Berhormat Putatan iaitu saya melihat iaitu bagaimana cetusan masalah apabila tanah-tanah yang sedia ada tidak dapat diterokai. Memang faktor utama dia tidak ada jalan penghubung. Nak masuk ke tanah itu pun tidak ada jalan, nak membawa kemudahan-kemudahan pertanian pun tidak boleh. Ini banyak, berpuluh-puluh, beratus-ratus jalan kampung seumpama ini belum ada jalan.

Justeru itu, saya minta Kementerian Luar Bandar turun ke kawasan-kawasan. Adakah mereka mempunyai *database* berhubung dengan satu-satu Parlimen. Contohnya luar bandar, kawasan saya Kinabatangan. Kementerian Luar Bandar kena ada satu *database* iaitu tekan sahaja *remote*, dia nampak Kinabatangan, masalah dia begini.

Apa yang saya syorkan iaitu kementerian ini hendaklah mewujudkan satu badan, turun ke kawasan masing-masing mengkaji apa masalah dihadapi dan bagaimana cara mengatasi. Berapa tahun yang diperlukan untuk merubah struktur pembangunan di setiap tempat. Saya juga melihat bahawa macam di Tuaran tadi bertanya, sedangkan rakyat memerlukan lagi peruntukan. Saya sebetulnya saya pun tertanya-tanya tetapi saya melihat bahawa mungkin kerajaan melihat bahawa ada kepentingan untuk memberi satu peruntukan khas di Pulau Bumbung.

Ini kerana mungkin aliran pelancongan dan sebagainya dan juga pencetusan ekonomi. Saya pun mahu kalau boleh peruntukan seumpama ini di kawasan saya sebab kawasan saya ini banyak pulau-pulau sedangkan jambatan ataupun jeti yang ada sekarang ini tidak ekonomik dan tidak tahan. Satu tahun kena tukar, satu tahun kena tukar. Jadi, saya minta Kementerian Luar Bandar mengkaji bagaimana nak memberi jambatan yang konkrit kepada rakyat Malaysia yang berada di pulau-pulau di Kinabatangan. Ada 29 pulau di kawasan saya, saya kena jaga. Ada 29 pulau yang tiap-tiap tahun jeti mereka roboh. Roboh pasal apa? Roboh dipukul ombak, roboh sebab dimakan air pasang dan sebagainya. Justeru itu kerajaan, kementerian ini kena tahu apa masalah sebenarnya...

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: Yang Berhormat Kinabatangan, Silam.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Kalau tahu barulah kita boleh dapat menentukan perancangan masa depan yang sebenarnya.

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: Silam, Yang Berhormat Kinabatangan.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Sila.

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: Terima kasih Tuan Pengerusi, terima kasih sahabat saya, Yang Berhormat Kinabatangan. Oleh sebab kerajaan telah pun mengumumkan, mewujudkan RTC terutamanya di negeri-negeri Semenanjung, oleh sebab kawasan seperti Parlimen Kinabatangan yang berjiran dengan Parlimen Silam. Dua kawasan yang digabung memang jauh lebih besar daripada negeri Pahang dan Negeri Sembilan. Pandangan Yang Berhormat Kinabatangan, adakah di masa akan datang supaya RTC dan agropolitan, terutamanya kalau daripada segi kewujudan *flying squad* di bawah Kementerian Kemajuan Luar Bandar ini, pun sudah lama wujud tetapi adakah kementerian ini bercadang *flying squad* yang telah diwujudkan selama ini, apa yang telah mereka lakukan dan mereka buat tentang perancangan, terutamanya kawasan luar bandar yang besar.

Kalau daripada segi aktiviti ekonomi, saya nampak Kinabatangan dan Silam dalam pelbagai aspek boleh diketengahkan dalam pembangunan agropolitan dan RTC. Ini kerana Sabah sendiri pun belum diperuntukkan daripada segi pembangunan RTC. Adakah Yang Berhormat Kinabatangan setuju jika sekiranya Parlimen Silam dan Kinabatangan itu digabungkan untuk diwujudkan suatu segi tiga emas pembangunan untuk RTC bagi zon negeri Sabah di masa akan datang. Terima kasih.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Saya bersetuju dengan cadangan Yang Berhormat sebab aktiviti sebetulnya, pertanian ini di kedua-dua kawasan ini memang itulah pendapatan 60 peratus ke 70 peratus penduduk dia. Jadi, kalau ada RTC seperti yang dicadangkan, mungkin lebih baiklah. Boleh menampung ataupun melonjakkan ekonomi di sekitar kawasan dua-dua daerah ini ataupun Parlimen ini. Yang terakhir Tuan Pengerusi, bagaimana nak membekal bekalan air bersih. Baru-baru ini peruntukan pengagihan tangki memang ada tetapi tangki ada, menunggu tadahan air hujan pula. Kalau hujan tidak ada, air tidak adalah. Tangki akan menjadi kosong. Jadi, apakah langkah-langkah yang diambil?

Dato' Seri Tiong King Sing [Bintulu]: [Bangun].

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Ha, saya punya boss berdiri sudah pula.

Dato' Seri Tiong King Sing [Bintulu]: Terima kasih Tuan Pengerusi, terima kasih Yang Berhormat Kinabatangan. Jadi, saya terpanggil. Kalau ada tangki, tunggu air hujan, ada baik lagi sikit. Masalah kita ini, Kementerian Pembangunan Luar Bandar ialah sudah sedia peruntukan. Projek sudah dilaksanakan tetapi kementerian tidak sedar. Bila kita melaksanakan projek-projek itu, kita tiada *supervision*. Kita sudah ada melantik konsultan tetapi konsultan pun tiada. Kementerian Luar Bandar dan *Legal Department* punya pegawai pun tidak ada. Kementerian Kerja Raya pun tidak ada. Contoh, macam di Kuala Tatau, paip itu sudah dipasang dua tahun tetapi sampai hari ini bila kita nak minta semula *testing* paip, Jabatan Kerja Raya pergi *testing*, dia kata, *pressure* hilang. Memang ada paip bocor dan tidak boleh disambung tetapi hari-hari jawapan sama.

Sampai hari ini, Kementerian Luar Bandar, saya sudah bahas perkara ini sudah dua tahun. Sampai hari ini belum ada jawapan, masih sama lagi. Saya di sini mahu tanya Yang Berhormat Kinabatangan, kalau perkara begini, macam mana kita nak selesai masalah ini? Rakyat kata, saya boleh nampak paip tetapi air tiada. Dia kata kalau boleh kita sambung pergi tandas, jadi tandas punya *sewerage pipe* lagi bagus. Jadi, saya minta Yang Berhormat Kinabatangan komen.

Datuk Bung Moktar bin Radin [Kinabatangan]: Ha, ini pun masalah besar. Jadi, Yang Berhormat Bintulu ini sebetulnya dia menyuarakan masalah di bawah dan saya masukkan ucapan Yang Berhormat ini supaya kementerian boleh menjawab bagaimana kita mahu atasi masalah tersebut. Ini kerana duit dibuang berjuta-juta tetapi akhirnya, paip air ada, airnya tidak ada. Ha, ini yang berlaku.

■1150

Jadi mungkin kementerian mempunyai satu pendekatan yang baru ke arah mungkin kalau boleh melantik kontraktor yang betul-betul ada komitmen tinggi untuk memberi perkhidmatan, servis yang sebaik mungkin. Jangan dia lihat paras air tidak tinggi kena carilah macam mana hendak mempertingkatkan paras air itu supaya air boleh keluar. Ini tergendala di Bintulu. *Pipe leaking* dan sebagainya. Sebab ini kita boleh atasi.

Tuan Pengerusi saya berharaplah mudah-mudahan kementerian diberikan peruntukan yang lebih banyak dan kementerian juga kena mengemukakan sebetulnya permohonan-permohonan *urgent* ini yang mendesak daripada bawah kepada Kementerian Kewangan sebab kalau tidak ada dikemukakan permohonan seolah-olah tidak ada permintaan. Jadi sedangkan permintaan di bawah meningkat, berganda tetapi tidak disusuli oleh pihak kementerian. Dengan ini saya menyokong Tuan Pengerusi, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Terima kasih. Sila Yang Berhormat Padang Terap.

11.51 pg.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*. Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ada dua perkara yang saya hendak bangkit dalam Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah iaitu yang pertama 03100 – FELCRA. 03100 Tuan Pengerusi, saya ingin bertanya kepada pihak kementerian berkaitan dengan apa yang disebut sebagai FELCRA yang berkaitan dengan tanah-tanah yang terlibat dengan peserta dan juga yang tidak melibatkan dengan peserta.

Saya sudah bangkit dalam perbahasan dasar dan saya mendapat jawapan yang tidak memuaskan daripada pihak kementerian iaitu saya membangkitkan Kerajaan Negeri Kedah sudah menuntut RM200 juta duit yang sepatutnya diberikan kepada kerajaan negeri dan beberapa perkara yang lain termasuklah FELCRA tidak memberikan kerjasama yang baik dengan kerajaan negeri berkaitan dengan perjanjian-perjanjian dan juga Kedah sebagai penyedia tapak tanah untuk pembangunan tanah FELCRA ini.

Di Kedah Tuan Pengerusi, berdasarkan daripada rekod yang saya ada lebih kurang 2,315 hektar tanah yang tidak mempunyai peserta, manakala yang ada peserta lebih kurang 8,623 hektar. Persoalannya Tuan Pengerusi ialah bagi tanah-tanah yang tidak ada peserta ini tanah-tanah ini telah dibangunkan oleh FELCRA sama ada dengan getah ataupun dengan sawit. Kiraan yang saya buat bersama dengan kawan-kawan bagi tanah-tanah yang tidak ada peserta ini yang dibangunkan oleh FELCRA yang kalau kita *convert* kepada ekar kita akan dapat lebih kurang 5,337 ekar tanah.

Saya ingin bangkitkan persoalan di sini berkaitan dengan sekiranya tanah ini kalau kita lihat dari segi hasilnya sawit. Sawit anggaran pendapatan oleh FELCRA sebulan satu tan dengan kadar harga 1 tan pada hari ini lebih kurang RM500 satu tan maka untuk 5,537 ekar, FELCRA akan dapat pendapatan sebanyak RM2.6 juta. Sekiranya 20 tahun kerana perjanjian ini dibuat hampir sudah menjangkau 20 tahun, 20 tahun kali dengan 12, kali dengan RM2.6 juta maka pendapatan bagi FELCRA adalah RM640 juta. Kalau kita tolak kos pengeluaran yang standardnya kita tolaklah, yang paling tinggi 50 peratus tolak campur dengan *red tape* 50 peratus, maka pendapatan yang kita lihat di sini ialah RM320 juta. Ini paling sedikit, RM320 juta maksudnya adalah untuk sawit.

Manakala untuk getah pendapatan satu ekar lebih kurang 1,500 kilogram setahun. Kita ambil sebulan 125 kilogram sahaja, kalau kita darab dengan RM3 sekilogram harga yang paling murah sekarang mungkin kita akan dapat untuk setahun, RM4,500 kali dengan 20 tahun lebih kurang kalau satu ekar lebih kurang dalam RM90,000 kali dengan 5,337 ekar akan dapat lebih kurang dalam RM480 juta. Tolak dengan kos *management*, kos pengurusan masih lagi berbaki RM240 juta.

Jadi logik di mana yang telah disebut oleh Menteri Besar Kedah, yang juga saya bahaskan dalam ucapan dasar bajet baru-baru ini bahawa inilah pendapatan yang sepatutnya ada di dalam akaun FELCRA yang tidak didedahkan kepada kerajaan negeri dan sudah tentulah ini satu merupakan satu jumlah yang cukup banyak bagi kerajaan seperti negeri Kedah. Jadi saya minta kepada FELCRA untuk mengemukakan satu *audited account* tahunan daripada 20 tahun perjanjian ini dibuat sampailah kepada hari ini. Sebenarnya *audited account* ini tidak pernah didedahkan. Pada masa yang sama duit-duit ini dimasukkan mungkin dalam *fixed deposit* dan sebagainya. Kalau kita ambil akaun bank sahajalah lebih kurang 8 peratus, 8 peratus setahun berapa banyak keuntungan daripada faedah yang dapat daripada bank yang masuk ke dalam akaun FELCRA.

Saya ingin tanya kepada pihak kementerian adakah duit ini benar dia masuk ke dalam akaun untuk mengendalikan untuk satu akaun untuk golf yang mana memberikan peluang kepada lembaga-lembaga pengarah untuk *enjoy* golf dengan kawan-kawan, kontraktor dan sebagainya dan saya dapat maklumat hampir RM120 juta dimasukkan ke dalam akaun ini.

Ini kalau kita baca daripada anggaran pendapatan daripada Kedah sahaja yang lebih kurang 2,315 hektar. Belum lagi kita ambil daripada negeri-negeri lain Perak umpamanya, Pahang, Johor yang paling tinggi di sini saya tengok Kelantan 3,469 hektar yang jumlah keseluruhannya adalah 18,000 hektar. Kalau kita *convert* kepada ekar 2,000 hektar dapat 5,000 ekar, kalau 18 ini kali dengan 2.5 untuk dapat dalam ekar berapa banyak pendapatan sebenarnya. Berapa bilion sebenarnya pendapatan di dalam FELCRA? Bolehkah dikemukakan ke dalam Dewan ini supaya dapat penelitian daripada semua Ahli-ahli Yang Berhormat sebenarnya berapakah jumlah *audited account* yang sebenarnya yang dapat daripada negeri-negeri ini? Kenapakah masih lagi keengganan daripada pihak FELCRA untuk bekerjasama dengan kerajaan negeri? Kenapakah masih ada lagi ketidaktelusan kerjasama di antara kerajaan negeri dengan Kerajaan Pusat? Jadi saya pohon supaya ada satu jawapan konkrit di dalam Parlimen ini berkait dengan isu FELCRA ini.

Begitu juga dengan tanah-tanah yang diambil yang saya bangkitkan sebelum ini. Tanah-tanah yang diambil daripada pengusaha-pengusaha tanah yang dijanjikan mereka akan dijadikan peserta dan sebagainya tetapi tidak dilaksanakan oleh FELCRA dan kita tidak tahu sebenarnya yang mana satu 2,315 ini ataupun dalam yang saya sebut tadi lebih kurang 2,315 hektar ini kita tidak tahu di manakah tempat letak duduk ladang-ladang ataupun kebun-kebun FELCRA yang dibangunkan ini.

Tuan Pengerusi yang kedua saya hendak sebut berkaitan dengan satu projek ternakan ikan hiasan yang dilaksanakan oleh FELCRA di Belimbing Tolak, Kuala Nerang, Padang Terap, Kedah. Ini satu lagi projek yang cukup pelik, cukup ajaib. Projek yang bernilai lebih kurang RM3 juta pada peringkat permulaannya dan buat peruntukan tambahan akibat daripada projek tergendala sebanyak RM1.5 juta menjadikan projek ini bernilai RM4.5 juta. Kumpulan sasar dikatakan ialah golongan miskin tegar daripada Padang Terap yang jumlahnya 200 orang.

Sampai sekarang mereka belum dapat lagi hasil ataupun sumbangan daripada projek ini yang projek ini bagi saya cukup pelik.

Saya minta penjelasan daripada pihak kementerian, bagaimana modus operandi yang dikenakan projek oleh FELCRA ini yang dibuat secara *direct nego* ataupun *direct award* yang menyewa lebih kurang 34 ekar tanah yang disewa RM20,000 setahun.

Baiklah saya tidak kisah sangat yang itu tetapi bagaimana pemilik tanah ini juga dilantik sebagai *main contractor* untuk siapkan tapak, kemudahan projek, untuk pembersihan, merata tanah dan sebagainya. Beliau juga dilantik sebagai juru perunding ataupun konsultan kepada projek ini dengan bayaran *one-off*. Kemudian beliau juga dilantik sebagai pembekal anak-anak ikan, pembinaan kolam akuarium, makanan ikan dan sebagainya dan beliau juga dilantik, Encik Ismail juga dilantik sebagai penyelaras petugas keselamatan dan beliau juga dilantik sebagai ejen pemasaran ikan-ikan hiasan. Katanya ada hubungan dengan pemborong-pemborong di Thailand dan sebagainya. Beliau juga dilantik sebagai penasihat dan pakar rujuk sepanjang pelaksanaan projek terutamanya segala syer-syer tentang pembelian dan sebagainya.

▪ 1200

Jadi saya ingin bertanya kepada pihak kementerian, apa jadi kepada projek ini, apa jadi kepada jalan yang dijanjikan oleh FELCRA untuk dibina di tapak projek ini yang masih lagi saya lihat terbengkalai sampai hari ini?

Tuan Pengerusi, saya juga ingin bertanya berkaitan dengan, saya ingin bangkitkan persoalan berkaitan dengan FELCRA ini iaitu projek lembu. Projek lembu ini cukup-cukup terkenal iaitu berkaitan dengan agihan-agihan lembu yang sepatutnya diberikan kepada rakyat miskin. Saya dapat maklumat daripada kawan-kawan, yang ada hubungan dengan FELCRA ini, yang sentiasa berurusan dengan FELCRA, projek lembu ini sepatutnya diberikan kepada orang-orang miskin, tetapi benar kah projek-projek ini telah diagihkan kepada lembaga-lembaga Pengarah FELCRA, dan juga diberikan, termasuklah dalam jamuan pernikahan ataupun perkahwinan anak ahli-ahli lembaga pengarah? Ini cukup-cukup besarlah. Tak kan kita hendak buat kenduri besar, kita terpaksa ambil lembu yang sepatutnya diperuntukkan kepada rakyat miskin untuk buat kenduri kita, bahkan untuk korban saya sudah bangkit dalam sesi lepas, korban juga diagihkan kepada pemimpin-pemimpin parti politik.

Saya tidak kisah kalau bagi kepada Yang Berhormat Lenggong, memang Yang Berhormat Lenggong dapat pun, dia pun mengaku, dia dapat. Kami tidak dapat tetapi pada masa yang sama, kenapa diberikan kepada pemimpin-pemimpin politik, kenapa diberi kepada Ketua Wanita UMNO Padang Serai misalnya, kita ada rekod. Jadi ini malulah kalau kita hendak buat korban, buatlah dengan ikhlas, bagi kepada rakyat. Ini memang hak kita, kita yang hendak berkorban, tidak perlulah kita ambil daripada hak orang miskin untuk buat korban, malu sangat. Jadi tengok Yang Berhormat Lenggong sudah setuju...

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Boleh?

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Ya.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Lembu yang diberi itu bukan pada saya, kepada peserta FELCRA di kawasan saya, itu kena faham tetapi Yang Berhormat sebut berkaitan dengan lembu ini, tahu kah Yang Berhormat bahawa Kerajaan Negeri Kedah, Kedah Corporation Berhad ini telah menandatangani perjanjian dengan sebuah syarikat yang berpangkalan di Australia berkaitan dengan...

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Isu kita FELCRA.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Nanti dahulu, kejap. Ini berkaitan lembu sebab Yang Berhormat suka menuding jari kepada orang lain tetapi tidak nampak kelemahan orang lain.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Tak, isunya ialah FELCRA...

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Suka menuding jari dan menunjuk kelemahan orang tetapi...

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Tajuknya FELCRA. *You* hendak mencelah...

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Kelemahan sendiri tidak pernah pun lihat.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Tuan Pengerusi saya tidak bagi peluang kalau dia hendak mencelah, kalau hendak mencelah isu FELCRA saya benarkan. Saya tidak ada masalah untuk benarkan Yang Berhormat Lenggong.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Termasuklah tempoh hari menuduh Menteri Pertanian sedangkan isu Yang Berhormat bangkitkan langsung tidak betul.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Ya sekarang saya bahaskan ialah berkaitan dengan FELCRA. Yang Berhormat Lenggong duduk, tidak ada masalah.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Oleh sebab itu, sebagai pemimpin yang berlatar belakang agama, parti politik Islam, kena cakap benda yang betul.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Yang Berhormat Lenggong sekarang saya bercakap pasal FELCRA.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Akuilah kelemahan diri sendiri. Ini saya belum baca lagi

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Perbahasan saya ialah berkaitan dengan butiran...

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, dua-dua Yang Berhormat duduk dahulu, duduk. Ahli Yang Berhormat, kalau Yang Berhormat Padang Terap tadi berhujah mengenai dengan isu itu sahaja, tidak kaitkan Yang Berhormat Lenggong, tidak timbul begini. Jadi ambil iktibar daripada itu. Berucap, hentam tetapi jangan libatkan orang lain yang menggamit macam begini. Sama ada apa yang disebutkan Yang Berhormat Lenggong itu tidak relevan kepada yang disebutkan oleh Yang Berhormat, dia berdiri, terpaksa buat begitu. Ingat ini, jangan gunakan masa itu secara sia-sia Yang Berhormat. Sudah berlalu dua minit Yang Berhormat tetapi saya biarkan sahaja, tidak mengapa, dua minit lagi selepas itu gulung Yang Berhormat.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Okey, terima kasih. Saya sebenarnya merujuk kepada satu butiran - lembu yang anugerahkan atau diberikan sebanyak 45 ekor lembu untuk ibadah korban termasuklah di Lenggong Tuan Pengerusi, diberi satu butiran yang lengkap, sebagai satu contoh.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat, duduk Yang Berhormat. Biarkan saya beri penjelasan. Apabila Yang Berhormat sebut Yang Berhormat Lenggong, kalau apa Yang Berhormat Lenggong dapat itu adalah melanggar mana-mana undang-undang, tugas Yang Berhormat untuk melaporkan di mana-mana agensi kerajaan. Kalau apa didapati Yang Berhormat Lenggong itu adalah betul, tidak payah Yang Berhormat sentuh kerana apabila Yang Berhormat sentuh begitu, bermakna secara sinis Yang Berhormat cakap secara begitu dan ini menimbulkan peraturan mesyuarat di mana kita tidak boleh dikeluarkan sangkaan jahat kepada mana-mana Ahli.

Peraturan mesyuarat Yang Berhormat tidak ada kaitan dari sana ke sini. Itu sebab elakkan itu supaya masa tidak dibazirkan. Ucapan Yang Berhormat cukup cantik tetapi jangan campur adukkan dengan perkara yang menggamit seperti apa yang dibuat oleh Yang Berhormat Lenggong. Bagi saya tidak apa-apa. Sila.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Selamatlah Yang Berhormat Lenggong... [Ketawa]

Baik, saya hendak tukar sedikit kepada isu yang lain iaitu berkaitan dengan beberapa perkara yang berkaitan juga dengan FELCRA iaitu penyelewengan-penyelewengan dan pecah amanah yang pernah berlaku dalam tahun 1990-an yang sekarang ini masih belum diambil tindakan walaupun Pengarah FELCRA nya, dibuat dalam *Sinar Harian* pada 29 Julai 2011, "*Bekas Ketua Pengarah FELCRA bebas tuduhan pecah amanah.*" Akan tetapi saya hendak tanya, ke mana pergi duit ini, ke manakah pergi duit yang rugi, yang melibatkan modal lebih kurang RM40 juta wang yang disatukan, hasil projek yang sepatutnya dimasukkan ke dalam akaun induk FELCRA iaitu Syarikat 'Manajuta' Sendirian Berhad yang menubuhkan anak syarikat baru, 'Kirimodal' dan sebagainya?

Jadi yang ini telah diumumkan tetapi ke manakah duit ini pergi? Itu persoalan saya. Adakah duit ini dimasukkan balik ataupun kita dapat balik duit ini, yang melibatkan pegawai-pegawai FELCRA secara langsung, ataupun apakah yang terjadi kepada syarikat ini sebenarnya? Ini kita belum dapat jawapan sebab keputusan bebas tuduhan pecah amanah ini hanya baru diketahui pada 29 Julai 2011. Jadi saya mohon pihak Kementerian untuk memberikan jawapan bagi persoalan-persoalan yang saya timbulkan. Saya ingat itu sahaja Tuan Pengerusi, terima kasih. *Assalamualaikum warahmatullahi ta'ala wabarakatuh.*

Tuan Pengerusi: Terima kasih. Yang Berhormat Jempol. Selepas Yang Berhormat Jempol, Yang Berhormat Pasir Mas.

12.06 tgh.

Dato' Lilah bin Yasin [Jempol]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Merujuk kepada Butiran 020000 - KEMAS. Saya merakamkan ucapan tahniah kepada kementerian kerana merancang satu perkara yang sangat penting iaitu pembangunan prasekolah. Melentur buluh biarlah daripada rebungnya. Oleh yang demikian saya mencadangkan idea yang sangat bernas, lahirnya cetusan idea ini daripada pemimpin besar, isteri kepada Perdana Menteri melahirkan PERMATA Negara.

Sebagai seorang ayah, kita amat berbangga apabila melahirkan putera dan puteri kita. Sebagai seorang ayah, kita juga amat berasa bangga menghantar anak kita di hari pertama mereka bersekolah. Namun demikian sebagai ayah di luar bandar, ayah di kampung, ayah di rancangan tanah FELDA, kita tercari-cari di manakah sekolah yang terbaik, pendidikan yang terbaik untuk kita berikan kepada anak-anak kita.

Lantaran daripada itu, apabila idea PERMATA Negara yang membolehkan anak-anak luar bandar mendapat pelajaran yang sama, setanding dengan pelajar-pelajar dalam bandar melalui Program PERMATA Negara ini, saya mencadangkan supaya KEMAS menambah lagi kelas-kelas prasekolah PERMATA Negara di luar bandar, bagi membolehkan lebih ramai anak-anak di luar bandar mendapat pendidikan yang berkualiti.

Sehubungan dengan itu, melalui Transformasi Pendidikan Negara, apabila soal kemahiran berfikir menjadi agenda penting negara, penguasaan bahasa Inggeris juga menjadi agenda pelajaran negara. Saya mencadangkan supaya kementerian melihat semula kurikulum prasekolah yang diadakan oleh KEMAS supaya memasukkan sama kemahiran berfikir dan penguasaan bahasa Inggeris di peringkat prasekolah yang diadakan oleh agensi KEMAS.

Tuan Pengerusi, begitu juga dengan projek Rancangan Makanan Tambahan. Sebagai anak kampung di luar bandar, sudah tentulah mereka semua kekurangan mendapat sumber makanan yang berkualiti. Oleh yang demikian, rancangan yang diatur oleh kementerian melalui Rancangan Makanan Tambahan ini adalah merupakan projek yang sangat baik. Namun demikian, saya menyarankan kepada kementerian supaya dibuat pemantauan yang lebih rapi tentang bagaimana soal peruntukan yang disediakan untuk menyediakan kualiti makanan yang baik, dan juga kuantiti yang cukup dapat dibekalkan kepada anak-anak kita di prasekolah. Saya menyedari bahawa prasekolah kita kadangkala begitu kurang murid, dan mereka juga tidak ada kemampuan untuk membayar gaji yang besar kepada pembantu-pembantu prasekolah di luar bandar.

■1210

Namun demikian saya mengharapkan supaya projek yang baik ini dapat dikelolakan dengan baik supaya hasrat kita untuk memberikan tambahan makanan ini dapat dinikmati oleh anak-anak luar bandar.

Tuan Pengerusi, saya juga mencadangkan supaya pihak kementerian membuat pemantauan yang lebih rapi berkaitan dengan bangunan-bangunan tadika di luar bandar. Bagi kampung-kampung di Rancangan Tanah FELDA dan juga di kampung-kampung Orang Asli, bangunannya sudah lama. Sekarang ini terdapat pula pembangunan taman-taman di kampung-kampung. Taman-taman perumahan dibina di dalam kampung. Ini juga melahirkan satu pertambahan penduduk yang begitu besar dan memerlukan pembinaan tadika-tadika baru. Oleh yang demikian saya memohon supaya pembangunan dan juga pembinaan tadika-tadika baru ini diberikan perhatian.

Begitu juga dengan kebolehan pegawai-pegawai KEMAS memberikan latihan kemahiran kepada masyarakat luar bandar sama ada dalam bidang jahitan, gubahan, sulaman, masakan adalah merupakan perkara-perkara yang baik yang diajar, diasuh, dididik dan diberikan skil dan kemahiran kepada mereka yang tinggal di luar bandar.

Namun demikian saya mencadangkan kepada kementerian supaya kementerian melangkah setapak lagi ke hadapan. Mereka yang sudah menguasai skil dan kemahiran ini diberikan pula latihan dalam bidang perniagaan, dalam bidang keusahawanan supaya mereka yang sudah ada pengalaman, yang sudah ada ilmu, yang sudah mahir memasak, menjahit, mengubah, menyulam dan sebagainya lahir sebagai seorang peniaga, lahir sebagai seorang usahawan yang diberikan modal awalnya, disediakan bengkel-bengkel yang sesuai.

Selepas itu bolehlah lonjakan melalui agensi yang lain seperti AIM, TEKUN dan sebagainya untuk membantu mereka mempertingkatkan lagi kemudahan dan usahawan mereka.

Tuan Pengerusi, Butiran 030000 - Jabatan Kemajuan Orang Asli. Saya ingin bertanya kepada kementerian, sejauh mana usaha kerajaan dapat menyelesaikan permohonan masyarakat Orang Asli untuk memiliki tanah? Tanah adalah penting dalam soal ekonomi masyarakat Orang Asli. Saya ingin sangat mengetahui perkembangannya. Adakah cita-cita kita untuk menyerahkan tanah ini kepada masyarakat Orang Asli akan dapat menjadi kenyataan?

Saya juga ingin mencadangkan melalui perbincangan ini seandainya kita memberikan tanah ini kepada masyarakat Orang Asli dengan keluasan yang cukup dan ekonomik, saya juga mencadangkan supaya kelulusannya dalam bentuk GSA. Ini bertujuan bagi membolehkan tanah-tanah ini kekal dalam penguasaan dan pemantauan kita supaya ianya tidak terlepas kepada golongan yang tamak, yang sudah tentu akan melobi masyarakat Orang Asli untuk menjual tanah mereka dan akhirnya dia akan kembali miskin pada masa yang akan datang.

Begitu juga dengan masalah pembangunan tanah ini untuk ditanam semula, untuk dikomersialkan. Kalau sekiranya tidak ada kuasa kita untuk sama-sama turut memantau, meletakkan agensi kita untuk membangunkan tanah ini nanti, maka mereka juga tidak akan mendapat hasil yang baik.

Tuan Pengerusi, saya juga ingin melihat bagaimana masyarakat anak-anak Orang Asli ini mendapat pendidikan yang sewajarnya. Walaupun usaha yang baik disediakan oleh kerajaan, menyediakan kemudahan yang cukup kepada masyarakat Orang Asli ini supaya anak-anak mereka belajar. Anak-anak mereka menimba ilmu pengetahuan yang cukup. Anak-anak Orang Asli dapat masuk universiti, anak-anak Orang Asli menguasai skil dan kemahiran yang diperlukan oleh mereka untuk lebih berjaya.

Namun demikian saya sedar dan saya tahu bahawa masih tinggi lagi bilangan anak-anak Orang Asli yang keciciran. Saya ingin mendapat tahu daripada kementerian, berapakah bilangan anak-anak Orang Asli yang keciciran dalam bidang pelajaran ini supaya fokus dapat kita berikan untuk memberikan masa depan yang lebih baik kepada mereka.

Begitu juga dengan INFRA untuk pembangunan ekonomi. Sebagai contoh, Kampung Orang Asli Panchor, Jempol Negeri Sembilan memerlukan jalan penghubung di antara kampung yang terpencil ini dengan jalan yang besar supaya hasil dapat dibawa dengan baik dan dapat dipasarkan dengan sempurna dan dapat membantu pembangunan ekonomi dalam kawasan tersebut.

Tuan Pengerusi saya juga merujuk Butiran 03100 - FELCRA. Saya mengucapkan tahniah kepada FELCRA dan kementerian dapat membangunkan rumah generasi kedua FELCRA. Saya juga mencadangkan melalui kesempatan ini supaya kementerian dan FELCRA membina rumah generasi kedua anak-anak FELCRA Rompin B, Jempol Negeri Sembilan.

Mereka sudah kahwin. Mereka sudah ada anak. Mereka sudah ada keluarga. Mereka juga ada tanah-tanah kosong yang boleh kita bangunkan dengan rumah. Mereka juga mempunyai kegiatan-kegiatan ekonomi di kampung halaman mereka. Maka sudah sewajarnya projek pembangunan rumah generasi kedua FELCRA ini dapat dibangunkan di Rancangan Tanah tersebut.

Sehubungan dengan itu, saya juga ingin bertanya kepada kementerian supaya jalan FELCRA Rompin B, ke FELDA Palong 2 dapat disegerakan pembangunannya. Ini membolehkan anak-anak FELCRA ini bersekolah dalam jarak yang lebih dekat kerana sekolah yang ada sekarang lebih kurang 20 kilometer jauhnya. Dengan adanya pembangunan jalan baru ini nanti, dia akan hanya melalui lebih kurang lima kilometer sahaja. Ini sudah tentu akan memberikan masa depan yang lebih baik kepada anak-anak generasi yang kedua FELCRA.

Akhir sekali Tuan Pengerusi, Butiran 060000 - RISDA. Saya ingin bertanya kepada kementerian, bagaimana perancangan kementerian untuk melaksanakan cita-cita dan impian Barisan Nasional iaitu bagi memberikan pendapatan RM2,500 sebulan kepada pekebun-pekebun kecil RISDA dalam negara kita.

Saya mencadangkan kepada kementerian, sampai masa dan ketikanya, kebun-kebun getah, kebun-kebun kelapa sawit dan juga kebun-kebun buah-buahan mereka dibina jalan penghubung yang baik bagi membolehkan seluruh hasil-hasil ini dapat dikeluarkan dan dipasarkan dengan baik. Jalan penghubung ini kalau patut kita tar, kita tar. Walaupun rangkaian yang lain itu kita buat jalan yang biasa tetapi jalan penghubung ini sangat penting kepada peneroka dan juga kepada pekebun-pekebun kecil kita.

Menyorot tentang kejayaan FELDA Global Ventures, saya mencadangkan supaya RISDA yang mempunyai tanah-tanah yang ditanam dan mempunyai hasil dan juga begitu luas sekali kebun-kebun mereka supaya RISDA juga dapat diapungkan di Bursa Saham Kuala Lumpur. Ini supaya satu lonjakan pendapatan RISDA dapat dibuat dan pulangan semula dapat diagihkan semula kepada pekebun-pekebun kecil melalui sistem yang teratur. Melalui pegangan yang teratur dan kita dapat menjamin kebajikan pekebun-pekebun kecil terpelihara di bawah Kerajaan Barisan Nasional. Tuan Pengerusi, terima kasih. Saya menyokong.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Pasir Mas.

12.19 tgh.

Dato' Ibrahim Ali [Pasir Mas]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ingin mengambil kesempatan untuk perbincangan di peringkat Jawatankuasa bagi B.22 dan P.22 dengan membawa masalah-masalah untuk kepentingan rakyat yang saya wakili di Pasir Mas.

Pertamanya, Butiran 02300 - Jalan-Jalan Luar Bandar muka surat 267. Peruntukan RM1,192,677,600. Angkanya begitu besar iaitu RM1 bilion lebih saya sebutkan tadi. Di kawasan saya, saya hendak tanya pihak Kementerian Luar bandar dan Wilayah, kita di Pasir Mas bukanlah minta banyak sangat. Ibarat kata, setitik air dalam lautan. Akan tetapi ada permohonan-permohonan yang telah dikemukakan sampai sekarang, diam seribu bahasa.

■1220

Saya hendak tarik perhatian di antara jalan-jalan yang saya ingin mendapat penjelasan, surat yang saya tulis kepada Kementerian Luar Bandar pada 29 November 2011, peruntukan menurap jalan ke Kampung Limbat dari Gate Telaga 3 hingga Gate Gelong Gajah dan dari Jambatan Kedai Kopi hingga ke Belukar. Kedua pada 7 Disember 2011, jalan dari Chekok ke Sungai Keladi Pasir Mas Kelantan. Kemudian pada 7 Disember 2011 jalan dari Pohon Buloh ke Pangkal Kala Pasir Mas, ini belum saya menerima apa-apa jawapan yang dikemukakan sejak bulan November 2011.

Manakala, ada lagi senarai yang sebelum ini yang saya kemukakan iaitu jalan-jalan yang tidak besar, tidaklah begitu panjang tetapi di merata tempat dalam kawasan Parlimen Pasir Mas yang memerlukan penurapan jalan dengan segera. Ini di mana saya telah kemukakan senarai pada 8 Februari, kemudian ini sudah hampir ke penghujung tahun, senarai-senarai jalan kemudian saya menerima satu salinan surat daripada Encik Yasser Arafat bin Zainal Rashid bahagian Infrastruktur dengan meminta pihak Jurutera Daerah JKR Pasir Mas membuat pemantauan, mengemukakan pandangan mengenai dengan senarai jalan yang telah dihantar.

Senarai pihak JKR Pasir Mas, pihak Jurutera Daerah Pasir Mas telah pun menjawab hasil daripada kajian jalan-jalan yang saya kemukakan dan didapati ada empat jalan yang dicadangkan oleh pihak jurutera daerah diganti dengan jalan-jalan lain. Kemudian senarai lengkap sudah pun disediakan dan kalau saya hendak baca agak panjang tetapi Tuan Pengerusi untuk rekod, saya hendak sebut di antara jalannya adalah menurun jalan tar di kampung Sipol ke Sekolah Kebangsaan Kepas di kampung Sipol, membatu jalan Padang Lalang ke Kubang Batu, jadi semua sekali ada 26. Jalan yang pendek, bukan panjang untuk menurun.

Jadi daripada satu berjela ini sudah lama sudah. Kalau ini pun tidak dapat dilaksanakan dengan cepat, tidak diberi perhatian, maknanya indah khabar daripada rupa sahalalah sebab kawasan saya di Pasir Mas ini, kawasan yang memang menghadapi banyak masalah terutama di jalan-jalan kampung yang sering rosak. Kawasan Pasir Mas adalah kawasan penduduknya begitu tinggi, jadi sebab itu saya harap perkara yang saya bangkit tadi dapat diberi jawapan. Saya tidak baca senarai semua sekali tetapi 26 jalan seperti surat yang dihantar kepada Encik Yaseer Arafat bin Zainal Rashid dari Bahagian Infrastruktur Jurutera Daerah JKR Pasir Mas.

Seterusnya Tuan Pengerusi, saya hendak rujuk kepada Butiran 03200 Skim Pembangunan Kesejahteraan Rakyat. Ini mengenai dengan rumah PPRT. Di kawasan saya Tuan Pengerusi, terlalu ramai orang miskin. Maklum sahalalah salah satu kawasan daripada negeri Kelantan dan kita telah mengemukakan tidak sedikit senarai-senarai di mana rakyat memerlukan rumah PPRT ini. Akan tetapi setakat ini hanya segelintir sahaja yang dapat, boleh bilang dengan jari. Saya terima laporan atau salinan kononnya ada sesetengah tidak layak sebab pihak Kementerian Luar Bandar melantik golongan tertentu, *task force* kah, pegawai kah membuat penyiasatan terhadap pemohon-pemohon. Memanglah pemohon-pemohon ada syaratnya tetapi bila dijawab kepada saya, salinan dihantar hanya begitu ringkas tidak layak, begitu sahaja. Tidak ada butir-butir lanjut, manakala mereka yang memohon ini mengharap rumah-rumah PPRT ini. Jadi apabila mereka tidak dapat, jawapan pun tidak ada, mereka pun bercakap di kampung, inilah yang membuat Kerajaan Persekutuan tidak popular dengan penduduk-penduduk di luar bandar sekarang ini.

Soalnya ialah memberi maklumat, menyampaikan maklumat, kalau tidak dapat atau tidak layak, patutnya ditulis surat kepada setiap pemohon mengatakan kajian telah dibuat, saudara encik, cik, tuan puan tidak layak menerima sebab tuan puan cik puan ini semua ini dilihat ada kereta proton saga depan rumah, contohnya dan beri. Kemudian beri salinan kepada wakil rakyat, apabila mereka mari dan mengadu dengan kita, kita boleh jelaskan kenapa mereka tidak dapat. Ini sebab bila wakil rakyat pergi tengok, rumah dia memang uzur, memang memerlukan rumah baru, rumah PPRT tetapi tidak dapat. Jadi yang mana satu betul?

Pegawai-pegawai ini pun saya tidak tahulah sesetengah itu mungkin kalau ada *cable-cable* tertentu, ada rumah-rumah yang patut diberi maka dikemudiankan, diberikan kepada rumah yang lain sebab ada *cable-cable* tertentu. Kerja-kerja ini memang akan mendapat syafaat atau keredaan Allah SWT apatah lagi kalau kita pilih kasih. Saya minta supaya mulai daripada sekarang, kalau ia dicadangkan serta disokong oleh wakil-wakil rakyat di kawasan berkenaan tentulah sokongan itu ada asasnya, maka kalau tidak dapat jawab secara terperinci ataupun bertemu dengan wakil rakyat.

Kenapa rumah ini tidak boleh diberi sebab penyiasatannya begini, senang kita jawab dekat kampung. Ini tidak, dengar-dengar daripada ibu pejabat cakap tidak layak sebab itu sahaja, tidak beritahu dengan detil, pegawai mana yang menyiasat. Ini saya cukup dukacita dan saya hendak rekod dalam Dewan yang mulia pada hari ini, memang kerjanya tidak lancar dan tidak licin sebagaimana yang kita harap. Ini macam lepas batuk di tangga sahaja.

Seterusnya Tuan Pengerusi, saya hendak rujuk kepada Butiran 00606 - Kolej Poly-Tech MARA, ringkas sahaja. Baru ini saya sudah bangkit dalam perbahasan peringkat dasar di mana Pasir Mas dahulu patut sudah diadakan sebuah Maktab Rendah Sains MARA tetapi sekarang ini katanya akan diganti dengan Kolej Poly-Tech MARA, jawapan saya yang saya bangkit dalam Dewan yang mulia sebelum ini. Cuma jawapan pada waktu itu katanya menunggu kelulusan dari Unit Perancang Ekonomi (EPU) tentang permohonan yang dibuat untuk tukar MRSM kepada Kolej Poly-Tech MARA kerana tapak untuk meletak Sekolah Sains MARA sudah pun sedia ada.

Saya hendak tanya apakah ianya mendapat kelulusan daripada EPU, sudah masuk di bawah *Rolling Plan* Ketiga dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh dan bilakah ianya akan dilaksanakan? Ini sebab terlalu ramai pelajar-pelajar yang mengharap untuk memasuki Kolej Poly-Tech MARA ini sebab di antara kolej yang begitu popular menyediakan pendidikan teknikal kepada anak-anak khususnya daripada luar bandar.

Seterusnya saya hendak rujuk kepada Butiran 02004 – Bekalan Air Alternatif dan Butiran 02000 – Bekalan Air Luar Bandar. Ini Tuan Pengerusi, semua sedia maklum bahawa Kelantan menghadapi masalah kronik mengenai dengan air ini. Krisis air berlarutan sampai sekarang, ada kalanya ada air, ada kala tidak ada air, ada kala air keluar macam titisan air, tidak tahulah hendak dapat satu baldi pun akan mengambil masa, air pula kalau ada yang keluar kotor. Jadi meringkaskan cerita baru-baru ini pihak Kementerian Pelajaran sudah pun memasang penapis air di sekolah-sekolah, mula pasang di semua 500 buah sekolah, itu terima kasih.

Manakala bagi sesetengah kawasan-kawasan, Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri lulus peruntukan untuk memasang penapis air di kampung, dua di Tumpat dan dua di Pasir Mas iaitu di Belukar dan juga di Padang Tok La, saya ucapkan terima kasih.

Saya hendak bangkit di bawah Kementerian Luar Bandar ini, di masjid-masjid, surau-surau, madrasah, paling tidak di masjid-masjid juga menghadapi masalah bekalan air. Bagaimana jemaah hendak mengambil air sembahyang, hendak solat ataupun di tandasnya di masjid berbau busuk kerana ketidakcukupan air ini.

Jadi saya hendak tanya apakah tidak mungkin Kementerian Luar Bandar juga memasuki program bekalan air termasuk air alternatif ini. Kalau dapat membantu di Kelantan khususnya iaitu di mana-mana masjid yang jemaahnya ramai, tempat kronik, air pun tidak ada, apakah tidak mungkin Kementerian Luar Bandar untuk turut membantu bagi menyelesaikan masalah krisis air di Kelantan ini termasuklah di masjid-masjid, surau-surau, madrasah yang saya sebutkan tadi selain daripada bekalan untuk orang ramai.

Memang di kawasan saya di Pasir Mas, masalah air begitu menyedihkan sekali Tuan Pengerusi, malah sekarang ini musim kenduri kahwin. Bila musim kenduri kahwin, bila tidak ada air, saya dapat lihat sendiri bagaimana penganjur-penganjur yang mengendalikan majlis kenduri kahwin terpaksa memungkah air ke sini bila bekalan air putus. Jadi, ini memang memberi tekanan kepada rakyat Kelantan.

■1230

Tuan Pengerusi: Masa Yang Berhormat.

Dato' Ibrahim Ali: Jadi sebab itu, saya akhir. Saya gulung Tuan Pengerusi. Akhir sekali saya hendak sentuh mengenai dengan MARA. Butiran 090000 muka surat 263, cara ringkas sebagai menggulung Tuan Pengerusi. Saya ucap tahniah dan terima kasih kepada MARA kerana MARA lah di antara agensi-agensi yang saya kira begitu relevan daripada dahulu sampai sekarang dalam melaksanakan tanggungjawab *affirmative* iaitu tindakan kesungguhan bagi membantu kaum bumiputera dalam berbagai-bagai bidang termasuk bidang pendidikan. Oleh itu, di antara program yang dipertanggungjawabkan kepada MARA ialah menyediakan pinjaman pelajar.

Semalam saya ada bangkit satu soalan bersabit dengan pelajar-pelajar yang tidak mendapat pinjaman ataupun kalau dapat pinjaman, hanya setakat yuran dijawab oleh Timbalan Menteri semalam, yang ini bergantung pada kes-kes tertentu. Saya bolehlah bawa maklumat-maklumat ini dan saya pernah pun bertemu dengan Ketua Pengarah MARA. Saya pun sudah serah nama-nama, memang Ketua Pengarah MARA begitu prihatin, begitu proaktif. Banyak selesai, saya ucap tahniah. Cuma yang saya hendak bangkit dari sesi dasar, sebab apa perkara ini berlaku? Sepatutnya tidak berlaku. Ia datang di ibu pejabat.

Untuk maklumat Yang Berhormat Timbalan Menteri, di ibu pejabat PERKASA. Oleh sebab mereka lihat kita banyak bercakap bersuara untuk kepentingan kaum bumiputera dan Melayu, maka bila mereka ada masalah mereka datang ke pejabat kita. Itu yang saya dapat maklumat melalui *e-mail*, melalui surat, melalui surat berdaftar. Mereka datang, ibu bapa dan saya tengok 3.8, 3.5 *pointer*, sudah dapat tempat di universiti yang diiktiraf, kenapa tidak dapat? Apabila baru kita rujuk, kononnya pohon semula, isi borang dan selepas itu dapat setakat pinjaman untuk bayar yuran tetapi sara hidup tidak ada.

Jadi perkara-perkara seumpama ini pada saya Tuan Pengerusi, untuk makluman MARA, ia tidak timbullah layak atau tidak layak ini. Ia tidak timbul sudah, apa yang dikatakan sebab saya hendak ulang balik pelajar-pelajar bumiputera termasuk Sabah dan Sarawak, semua kaum bumiputera yang masih lagi dilindungi oleh perlembagaan di bawah hak keistimewaan sepatutnya mereka-mereka ini secara automatik diberi biasiswa. Kalau tidak pun pinjaman penuh. Janganlah separuh-separuh. Selepas itu kena merayu pula, beri lagi separuh. Jadi, menimbulkan masalah, kerisauan, memeningkan kepala ibu bapa bila anak-anak mereka tunggu masa sahaja untuk melanjutkan pelajaran ke luar negara.

Tuan Pengerusi: Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Ibrahim Ali: Tuan Pengerusi, terima kasih. Saya menyokong.

Tuan Pengerusi: Terima kasih. Yang Berhormat Batang Sadong. Selepas Yang Berhormat Batang Sadong, Yang Berhormat Batu Gajah.

12.33 tgh.

Puan Hajah Nancy Shukri [Batang Sadong]: Terima kasih Tuan Pengerusi di atas peluang ini kerana inilah peluang yang terbaik untuk kita menyuarakan aduan dan juga suara hati rakyat kita. Jadi, yang pertama saya hendak sentuh sini ialah Butiran 02300 mengenai Jalan-jalan Luar Bandar, yang mana kita telah menerima pada- untuk negeri Sarawak telah diluluskan di bahawa Rancangan Malaysia Kesembilan dan diteruskan di bawah Pelan Transformasi Kerajaan dengan tujuan untuk meningkatkan, dan perbanyakkan pembinaan jalan di luar bandar. Sesungguhnya kami di negeri Sarawak amat menghargai usaha kerajaan dalam memajukan sistem pengangkutan yang amat diperlukan bagi menyokong pembangunan dan perkembangan ekonomi luar bandar terutamanya di kawasan luar bandar terutamanya di kawasan pedalaman dan yang terpencil masih lagi memerlukan kemudahan jalan raya.

Bagi tempoh tahun 2006 sehingga 2011, Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah telah diluluskan peruntukan berjumlah RM1.727 bilion untuk melaksanakan 175 projek bagi membina dan menaik taraf jalan untuk negeri Sarawak. Namun begitu hasil pemeriksaan audit oleh Jabatan Audit Negara telah menemui beberapa masalah seperti yang kalau boleh kita rujuk laporan maklum balas daripada Perbendaharaan Malaysia ke atas isu-isu utama dalam Laporan Ketua Audit Negara mengenai penyata kewangan, pengurusan kewangan dan aktiviti kementerian ataupun jabatan serta pengurusan syarikat kerajaan persekutuan bagi tahun 2011. Rujuk muka surat 139 hingga 145, di mana pertama prestasi pelaksanaan projek adalah kurang memuaskan kerana 38 projek iaitu bersamaan dengan 37.6 peratus bernilai RM178.94 juta telah disiapkan, telah mengalami kelewatan antara 15 hingga 242 hari daripada jadual asalnya.

Kedua pula, didapati sebanyak 13 projek sama dengan 17.6 peratus bernilai RM229.27 juta daripada 74 projek yang sedang dilaksanakan merupakan projek sakit kerana telah lewat jadual melebihi 20 peratus.

Ketiga pula, pembinaan jalan tidak menepati spesifikasi kontrak dan keempat ketidakpuasan pelanggan daripada maklum balas pelanggan terhadap kualiti pembinaan jalan, keselamatan dan keselesaan jalan. Tuan Pengerusi, kita di Sarawak, kita amat berterima kasih dengan hasrat kerajaan. Akan tetapi kita kuarir juga bahawa hasrat rakyat luar bandar Sarawak untuk menikmati kemudahan jalan raya yang baik dan selesa tidak tercapai. Kesan daripada keadaan ini ia akan menjejaskan pendapatan mereka dan menyulitkan keadaan khususnya apabila berlakunya kecemasan. Apatah lagi hasrat kerajaan tidak tercapai diakibatkan oleh pelaksanaan yang tidak begitu memuaskan. Malah keadaan jalan raya yang dibina ada juga tidak selamat dan berbahaya kepada pengguna kerana tidak menepati spesifikasi dan standard jalan yang dikehendaki.

Skop kerja yang tidak menyeluruh seperti pembinaan *culvert* dan jambatan juga telah gagal diadakan kerana kesilapan perancangan dan tidak dimasukkan ke dalam skop kerja kontrak hingga menyebabkan peruntukan kewangan bagi projek tersebut tidak mencukupi. Saya melihat jika masalah ini sering berlaku, maka sasaran kerajaan untuk meningkatkan pendapatan rakyat luar bandar dan memberi keselesaan prasarana kepada mereka menjelang tahun 2020 tidak mungkin akan tercapai.

Tuan Pengerusi, justeru itu saya memohon agar pihak kementerian memberi komitmen yang lebih berkesan lagi bagi memastikan semua projek jalan luar bandar baik di Sarawak ataupun di Sabah dan juga di semenanjung dilaksanakan dengan baik dan siap tepat pada masanya kerana ini adalah bagi menepati apa yang telah dihasratkan oleh kerajaan. Kejayaan projek infrastruktur seperti pembinaan jalan luar bandar amat diharapkan oleh rakyat. Bagi rakyat negeri Sarawak, kejayaan projek infrastruktur seperti ini membuktikan kerajaan amat prihatin akan permasalahan mereka. Justeru akan memperkukuhkan sokongan dan keyakinan mereka terhadap kerajaan Barisan Nasional.

Tuan Pengerusi, saya memohon agar pihak kementerian memperbaiki lagi sistem pemantauan projek supaya tidak berlaku lagi kelewatan menyiapkan projek dan wujudnya projek sakit. Selain itu juga, diminta agar kerajaan melalui kementerian merancang projek secara holistik supaya projek jalan mempunyai skop kerja yang menyeluruh bagi mencapai objektif projek. Bagi mengelak peningkatan kos dan memberi *value for money* untuk projek tersebut dan juga menamatkan kontrak syarikat yang gagal menyiapkan projek dan seterusnya menyenaraikan syarikat ini bagi projek-projek yang akan datang.

Selain dari itu juga, untuk memastikan kontraktor menepati spesifikasi, standard dan kualiti jalan yang ditetapkan tanpa tolak ansur yang boleh menjejaskan kejayaan projek tersebut. Saya ingin hendak menyuarakan di sini sepertimana yang telah saya pohon sama ada melalui agensi kerajaan yang ada di kawasan dan juga melalui kementerian. Saya telah memohon, yang menjadi utama permohonan saya ialah Jalan Samarahan dan Ensengei, Lubok Bunting, di mana saya rasa jalan ini amat sangat diperlukan Tuan Pengerusi. Saya mengharapkan agar pihak kementerian betul-betul mengambil dan menimbangkan perkara ini. Sekurang-kurangnya kalau tidak dapat membina jalan itu secara penuh tetapi kurang-kurangnya memberi sepertimana yang saya nyatakan kepada Menteri, membaling batu pun tidak apa.

■1240

Sekurang-kurangnya ia selesa untuk kita melalui jalan tersebut sepanjang 21.5 kilometer dan setiap kali saya pergi, jangan sahaja kalau kita seorang wanita yang mengandung, saya rasa sudah bersalin orang itu di atas jalan raya itu. Begitulah betapa pentingnya jalan ini, apa lagi kalau orang tua-tua yang sakit. Kalau hendak pergi ke klinik, rasanya tidak sampailah ke klinik sebab terlalu teruk jalan itu. Itulah rayuan saya bagi pihak orang-orang di kawasan saya.

Beberapa jalan-jalan di dalam kampung. Saya sendiri telah pergi dan saya telah memohon dan saya mengharapkan kali ini ia diambil perhatian. Jalan-jalan di dalam kampung seperti Kampung Sungai Ba, Kampung Sungai Jong, Kampung Sungai Lid, Kampung Seteman. Banyak lagi jalan-jalan lain tetapi inilah di antara jalan-jalan yang saya rasa amat kritikal pada masa ini yang perlu diambil perhatian dan perlu dipertimbangkan. Saya harap dapat ditunaikan untuk kali ini.

Selain itu, saya juga ingin suarakan Butiran 020800 isu pendidikan KEMAS di mana berhubung dengan isu ini di dalam pembentangan Bajet 2013, KKLW telah diberi peruntukan sebanyak RM90 juta bagi perbelanjaan pembangunan dan mengurus Tabika KEMAS seluruh negara. Sebanyak RM35 juta diperuntukkan untuk pembangunan iaitu membina bangunan baru dan membaik pulih Tabika KEMAS yang sedia ada manakala RM55 juta diperuntukkan untuk perbelanjaan mengurus termasuk melatih guru untuk memperoleh kelulusan sekurang-kurangnya diploma. Dianggarkan terdapat 4,000 orang guru Tabika KEMAS sudah memperoleh Diploma Perguruan Malaysia.

Setakat ini sebanyak 8,816 kelas Tabika KEMAS sudah beroperasi di seluruh Malaysia membabitkan 200,417 orang kanak-kanak. Kajian juga mendapati ramai ibu bapa lebih cenderung untuk menghantar anak-anak mereka memperoleh pendidikan prasekolah di tadika swasta berbanding Tabika KEMAS. Ini adalah disebabkan terdapat perbezaan dari segi kurikulum pendidikan, kelayakan dan latihan guru serta kemudahan yang disediakan. Sebagai contoh, di tadika swasta agama banyak memberi penekanan kepada pembentukan sahsiah dan kerohanian sehingga mampu mendidik kanak-kanak mengaji al-Quran di peringkat umur yang awal, tahu mengerjakan sembahyang, berdoa, kefahaman ilmu tauhid dan aspek keagamaan yang lain berbanding Tabika KEMAS yang lebih menjurus kepada pendidikan formal semata-mata.

Justeru, Tuan Pengerusi, saya ingin penjelasan berhubung perkara-perkara berikut.

- (i) berapa banyakkah Tabika KEMAS yang dirancang untuk didirikan menjelang tahun 2020?;
- (ii) berapakah jumlah bilangan guru Tabika KEMAS yang berkelulusan sekurang-kurangnya peringkat diploma yang diperlukan bagi mengisi jawatan di Tabika KEMAS pada tahun 2020?;
- (iii) apakah skim perkhidmatan yang dirancang untuk menjamin kerjaya guru Tabika KEMAS?;
- (iv) apakah standard yang diguna pakai untuk menetapkan tahap kecekapan guru Tabika KEMAS dalam mencapai visi dan objektif pendidikan peringkat prasekolah?; dan
- (v) adakah KEMAS mempunyai visi dan rancangan pendidikan dalam pembentukan sahsiah dan kerohanian khususnya dalam pendidikan Islam bagi murid-murid peringkat prasekolah seiring dengan pengetahuan formal yang lain?

Seterusnya Tuan Yang di-Pertua, kakitangan kontrak KEMAS di bawah Butiran 020100 yang juga menjadi perkara yang perlu dibawa ke hadapan di mana masalah yang dihadapi oleh 16,000 orang kakitangan kontrak Jabatan Kemajuan Masyarakat di seluruh negara seperti mana yang dilaporkan oleh CUEPACS pada *posting BERNAMA* pada 6 Mei 2012. Isunya ialah:

- (i) melanjutkan umur persaraan wajib kakitangan yang pada masa ini 58 tahun kepada 60 tahun selaras dengan Skim Saraan Malaysia;
- (ii) kakitangan kontrak KEMAS tidak mendapat pencen dan tidak boleh membuat pinjaman perumahan. Jadi mengapa mereka tidak boleh diberi umur bersara sehingga 60 tahun?; dan
- (iii) pengambilan semula 200 orang kakitangan KEMAS yang diberhentikan beberapa bulan yang lalu selepas mencapai had umur bersara wajib 58 tahun bagi disambung semula perkhidmatan sehingga 60 tahun seperti kakitangan tetap.

Justeru itu Tuan Pengerusi, saya ingin memohon penjelasan daripada pihak kementerian apakah usaha yang telah dibuat bagi mengatasi masalah yang dihadapi oleh kakitangan kontrak KEMAS ini?

Saya juga ingin menyuarakan di bawah Butiran 00611 - Program GIATMARA. Ini ialah kalau boleh dipertimbangkan program secara *ad hoc* punya program kerana ini adalah permintaan dari kawasan juga. Kita menyedari bahawa di kawasan Parlimen Batang Sadong memang kita ada Program GIATMARA di kawasan Sadong Jaya tetapi kalau difahami, di kawasan Sarawak dan Sabah ini kalau kawasan Parlimen, ini satu kawasan yang begitu besar sekali. Jadi agak sukar untuk mereka dari kawasan lain untuk pergi ke kawasan di Sadong Jaya untuk pergi mempelajari beberapa program di bawah GIATMARA.

Jadi, saya mohon program seperti pembinaan bot ataupun perahu ataupun program dandanan rambut. Ini adalah di antara program-program yang popular yang telah dipohonkan. Mungkin pihak kementerian boleh mempertimbangkan agar ia dijadikan satu program secara jangka pendek, tidak memerlukan bangunan secara *permanent* ataupun tetap dengan izin. Mungkin boleh sewakan tempat untuk program secara jangka pendek selama tiga bulan ataupun enam bulan. Ia boleh membantu mereka di kawasan luar bandar untuk meningkatkan lagi kemahiran mereka.

Saya juga ingin mengakhiri dengan dua butiran di sini iaitu Butiran 01702 dan 02002 iaitu Bekalan Elektrik Luar Bandar Sarawak dan Bekalan Air Luar Bandar Sarawak khususnya di kawasan saya di mana terdapat masih ada beberapa kampung lagi masih amat memerlukan bekalan elektrik luar bandar dan juga bekalan air luar bandar ini. Mungkin pihak kementerian ingin membincangkan dengan pihak kerajaan negeri iaitu agensi-agensi mana yang bersesuaian dan relevan. Ini kerana kalau kita kemukakan di pihak negeri, ada yang mengatakan ini bukan di bawah mereka.

Jadi di sinilah Ahli Parlimen menyuarakan masalah rakyatnya supaya biarlah kementerian yang membawa perkara ini dengan agensi-agensi yang relevan dengan negeri bagi membolehkan mereka melicinkan lagi urusan pentadbiran mereka.

Jadi dengan itu Tuan Pengerusi, saya mengucapkan terima kasih dan menyokong dalam perkara ini. Terima kasih banyak.

Tuan Pengerusi: Sila, Yang Berhormat Batu Gajah.

12.48 tgh.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya juga kebetulan ingin merujuk kepada Butiran 02300 – Jalan-Jalan Luar Bandar. Seperti yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat Batang Sadong tadi berkenaan dengan penemuan dalam Laporan Ketua Audit Negara 2011 berkenaan dengan peruntukan yang diberi untuk projek membina dan menaik taraf jalan luar bandar di negeri Sarawak.

Tuan Pengerusi, saya tidak akan mengulangi apa yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Batang Sadong berkenaan penemuan Audit secara panjang lebar di mana didapati 101 projek yang telah siap, 38 projek iaitu 37.6 peratus adalah lewat dan 74 projek yang sedang dilaksanakan setakat 31 Disember 2011. Didapati 13 projek iaitu 17.6 peratus yang bernilai RM229.27 juta adalah projek sakit.

Persoalan yang ingin saya tanya kepada pihak kementerian ialah mengapakah boleh berlaku situasi sedemikian? Agensi pelaksana untuk projek ini yang diperuntukkan sebanyak RM1.7 bilion ini, agensi pelaksana adalah JKR Sarawak dan JPS Sarawak. Situasi ini sebenarnya tidak langsung boleh berlaku sebab pihak kementerian mempunyai satu bahagiannya di mana saya nampak dalam butiran buku belanjawan ini iaitu Butiran 011400 – Pembangunan dan Pemantauan Projek di mana aktiviti di bahagian ini adalah untuk memantau projek-projek di bawah kementerian ini untuk memastikan ia dilaksanakan dalam tempoh yang sewajarnya dan berjalan dengan lancar.

■1250

Saya baca ya, *"Membantu melaksanakan dan memastikan projek pembangunan di luar bandar mengikut perancangan peraturan yang telah ditetapkan dan lain-lain fungsi yang lain."* Bukankah sudah ada satu bahagian di mana ia menjalankan peranan sedemikian, memastikan projek di bawah kementerian dapat berjalan dengan lancar dan dengan berkesan. Tetapi kesalnya kita membaca dalam Laporan Audit, penemuan projek yang lewat, yang sakit dan juga tidak mengikut kontrak serta tidak mengikut spesifikasi. Tuan Pengerusi, saya tidak tahu sama ada Tuan Pengerusi ada meneliti Laporan Audit di mana muka surat 258 berkenaan salah satu projek naik taraf jalan di mana jalan telah dinaiktarafkan, dilebarkan tapi jambatan yang sedia ada itu tidak dilebarkan. Tuan Pengerusi, kalau lihat muka surat 258 ini, ada gambar. Jadi ini mengakibatkan jalan yang telah dilebarkan seluas macam ini, jambatan yang sedia ada adalah setengah daripada kelebaran jalan yang telah diluaskan, Tuan Pengerusi.

Ini apa perancangan? Ini bermakna tiada perancangan yang teliti yang dilaksanakan apabila peruntukan diberi dan maklum balas yang diperoleh adalah bahawa kekurangan peruntukan, peruntukan terhad tapi Ketua Audit kata keadaan jalan sedemikian akan menimbulkan berlakunya kemalangan sebab pengguna jalan berjalan seluas macam ini, sudah naik taraf jalan, bagus tapi apabila sampai ke jambatan, ia setengah kelebaran jalan yang telah dinaiktarafkan.

Tuan Pengerusi, saya rasa pihak kementerian harus menjawab berkenaan perkara ini. Tadi saya kata ia langsung tidak boleh berlaku dan di mana saya nak tahu, projek-projek yang sedang dilaksanakan, apa tindakan untuk memastikan kita tidak akan melihat penambahan projek-projek yang lewat jadual atau projek yang sakit berterusan berlaku.

Di dalam bajet ini diperuntukkan RM1.192 bilion untuk jalan-jalan luar bandar. Bolehkah pihak kementerian menyasarkan sifar kelewatan pelaksanaan projek yang telah dijadualkan dan juga projek sakit. Kalau ini mampu dilaksanakan, saya rasa ia adalah betul-betul satu transformasi yang hebat oleh pihak kementerian ini tapi kesalnya peruntukan jumlah yang besar dan sebelum ini kita tidak menampakkan perancangan yang teliti, Tuan Pengerusi.

Saya juga ingin menyentuh satu perkara, Tuan Pengerusi. Apabila saya membaca Laporan Audit berkenaan penemuan di bawah projek yang dijalankan oleh kementerian ini, di bawah kementerian ini iaitu Projek Agropolitan di bawah Program Lonjakan Mega Luar Bandar, di mana bajet ini, Butiran 02404 juga ada diperuntukkan sejumlah RM49 juta dan di bawah, saya memetik beberapa ayat, ini tentu akan menarik minat Tuan Pengerusi.

Di mana di antara program-program yang diadakan Tuan Pengerusi, adalah di mana Projek Ladang Sejahtera Getah, projek agropolitan di Pulau Banggi yang dilaksanakan oleh FELCRA. Diperuntukkan RM27.6 bilion tapi belanjakan RM33.45 juta. Tuan Pengerusi, apa penemuan Laporan Audit ini? Penemuannya ialah didapati getah yang telah ditanam tersebut mengalami masalah pertumbuhan sebab mendapati getah yang ditanam di atas tanah tersebut adalah bertakung air dan berbatu-batan, tidak sesuai. Ini projek yang dijalankan oleh FELCRA, Tuan Pengerusi, FELCRA Berhad. Diperuntukkan RM27 juta tapi belanja RM33 juta sebab dapati akhirnya getah itu tidak dapat tumbuh dengan sebaiknya sebab ladang itu menakung air, berbatu-batan sebab kedudukan geografi pulau tersebut adalah terdedah kepada tiupan angin kencang dan mereka telah mengambil tindakan penyelenggaraan dan pemulihan susulan oleh pihak FELCRA.

Bukankah perkara ini sepatutnya penelitian kesesuaian tanah, kesesuaian tempat sepatutnya telah dijalankan lebih awal dan kita tengok ini adalah pembaziran. Tuan Pengerusi, Audit kata didapati projek ini adalah kurang berdaya maju. Tujuan sasaran ini Tuan Pengerusi adalah untuk membantu agar peserta boleh meningkatkan pendapatan daripada RM300 kepada RM1800. Ini adalah untuk membantu peserta yang miskin tegar ini tapi tengok peruntukan sedemikian untuk projek yang kurang berdaya saing, berdaya maju dan Tuan Pengerusi.

Projek yang kedua iaitu di muka surat 242, projek ternakan ikan dalam sangkar. Tuan Pengerusi, saya sangat terkejut. Ia juga dilaksanakan oleh FELCRA dan diperuntukkan RM11 juta dan sasarannya ialah 336,000 kilogram ikan jenis kerapu harimau atau jenahak emas untuk pasaran eksport ke Hong Kong dan China sebanyak 336,000 kilogram sasarannya daripada 400 sangkar ikan kerapu harimau atau jenahak emas. Pasaran eksport ialah Hong Kong dan China.

Apa berlaku Tuan Pengerusi? Ia dilaksanakan pada bulan Julai 2009 dengan nilai kontrak RM7.49 juta oleh anak syarikat FELCRA Berhad iaitu FELCRA Agro Industri Sdn. Bhd. Tuan Pengerusi, selepas itu bulan Ogos 2010, kementerian memberi arahan hentikan projek sebab dapati ikan kerapu harimau yang hidup setakat Ogos 2010 sangat rendah. Hanya 6,160 ekor iaitu 8.2 peratus daripada 75,109 ekor yang dimasukkan dalam sangkar. *Only 8.2 peratus* ikan berjaya hidup di dalam sangkar. Tuan Pengerusi, ini diperuntukkan nilai kontrak *RM7.49 million*, dengan izin Tuan Pengerusi, dan Audit kata didapati anak syarikat FELCRA Berhad ini kurang pengetahuan dan kemahiran untuk menjalankan projek ternakan ikan tapi mengapakah diberikan kepada FELCRA berhad ini dan anak syarikatnya melaksanakan projek ini kalau mereka tiada kemahiran Tuan Pengerusi?

Juga didapati mereka tidak mempunyai pengetahuan dan kemahiran serta tidak dapat mengesan punca jenis penyakit dan memberi rawatan yang sewajarnya kepada ikan-ikan ini. Jadi ikan masukkan dalam sangkar, yang berjaya hidup hanya 6000 ekor sahaja daripada 75,000 ekor...

Tuan Pengerusi: Gulung dalam dua minit Yang Berhormat.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Ya, Tuan Pengerusi. Bangunan yang dibina untuk projek ini akhirnya diminta untuk tukar jadi rumah burung walit. Tuan Pengerusi, ditukar jadi rumah walit. Selepas itu ada maklum balas. Bukankah ini pembaziran dan pembaziran ini boleh dielakkan daripada awal. Kalau anak syarikat FELCRA Berhad tidak mampu melaksanakannya, mengapa ia boleh dipilih menjadi agensi pelaksana? Juga ada ladang komersial, Laporan Audit kata tanam nanas dan akhirnya didapati tanah tidak sesuai. Sudah tanam nanas, didapati tanah muka bumi kurang sesuai. Apa buat? Tukar jadi tanam pisang dan lada hitam, Tuan Pengerusi.

Ada lagi projek-projek yang lain tapi saya tak ada masa. Saya sangat kecewa. Walaupun peruntukan yang begitu besar diberi, itu semuanya wang rakyat tapi kita tengok penemuan Laporan Audit ini menyatakan perancangan yang tidak teliti, projek yang tidak berdaya tahan, yang kurang maju. Ini satu pembaziran yang sangat besar yang boleh dielakkan. Saya nak tahu apa tindakan susulan yang telah diambil dan jangan ulangi apa maklum balas dalam Laporan Audit ini.

Ini peruntukan tambahan akan diluluskan dalam Bajet 2013. Bagaimanakah untuk mengelakkan perkara sedemikian, pembaziran dan ketirisan ini berulang lagi, saya mahu tahu dan apakah tindakan yang telah diambil terhadap pegawai yang dipertanggungjawabkan ke atas kelemahan-kelemahan, kecuaiannya yang telah timbul ekoran daripada penemuan Laporan Audit ini. Jangan bagi jawapan yang saya telah tahu, yang saya telah baca dalam Laporan Audit. Itu maklum balas kementerian. Itu sahaja. Ribuan terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Terima kasih. Majlis bersidang semula sebagai Majlis Mesyuarat.

[Majlis Mesyuarat bersidang semula]

*[Tuan Yang di-Pertua **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Ahli-ahli Yang Berhormat. Mesyuarat kita tangguhkan sehingga jam 2.30 petang nanti. Terima kasih.

[Mesyuarat dtempohkan pada pukul 1.00 petang]

[Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.30 petang]

[Majlis bersidang dalam Jawatankuasa]

*[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar) **mempengerusikan Jawatankuasa**]*

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Batu Gajah, sudah habis bukan? Sila Yang Berhormat Lawas.

2.33 ptg.

Dato' Henry Sum Agong [Lawas]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya menyentuh Kepala P.01700, khasnya Butiran P.01702 – Bekalan Elektrik Luar Bandar.

Program ini amat baik dan membawa faedah besar kepada rakyat. Cuma di kawasan saya di Lawas, ada beberapa tempat di kawasan pedalaman seperti Bario, Long Lalang, Ba' Kelalan, Long Semado dan Long Sukan di mana bekalan elektrik melalui grid tidak sampai. Tempat-tempat tersebut belum mendapat bekalan elektrik. Saya minta kerajaan dan Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah supaya terus berusaha untuk membekalkan elektrik kepada penduduk-penduduk di kawasan tersebut melalui bekalan alternatif seperti mikro hidro dan solar.

Selain itu Tuan Pengerusi, terdapat masalah di mana penduduk-penduduk yang memohon bekalan elektrik termasuk mereka yang tercicir semasa pelaksanaan elektrik ke kampung mereka. Mereka yang telah membina rumah baru terpaksa menunggu begitu lama dan ada di antara mereka masih menunggu hingga sekarang untuk mendapatkan bekalan elektrik. Saya minta agar prosedur untuk mendapatkan kelulusan dipercepatkan dengan persetujuan pihak jawatankuasa di peringkat daerah sahaja untuk kos pelaksanaan yang minimum atau jumlah yang kecil.

Sehubungan itu, saya ingin bertanya kepada pihak kementerian sama ada bekalan lampu jalan di kampung-kampung luar bandar diteruskan di bawah peruntukan bajet tahun depan. Ini kerana program yang baik ini tergendala atau tidak dilaksanakan sejak fasa pertama dahulu dijalankan. Banyak kampung yang belum mendapat manfaat daripada program ini dan juga banyak yang memohon pertambahan unit lampu jalan dari 10 unit yang telah dibekalkan kepada 20 unit bagi kampung-kampung yang besar dan ramai penduduk. Saya menyeru agar program ini diteruskan dan dipercepatkan pelaksanaannya selaras dengan transformasi luar bandar.

Saya juga ingin menyentuh Butiran P.04800 – Tanaman Semula Getah. Program tanaman semula getah di bawah program ini tidak dimanfaatkan oleh ramai orang, khususnya para petani di kawasan luar bandar Sarawak. Ini kerana memerlukan geran tanah yang mana tidak diperoleh oleh petani-petani luar bandar. Apa yang mereka miliki adalah tanah NCR iaitu *native customary rights land*, dengan izin. Oleh yang demikian, saya mencadangkan agar program ini dipanjangkan kepada petani-petani yang memiliki NCR.

Butiran 02300 – Jalan-jalan Luar Bandar. Di bawah program ini untuk tahun depan, saya mohon supaya pihak kementerian dapat menyiapkan penurapan jalan Kampung Bukit Batu sejauh 1 kilometer, jalan Kampung Long Sebulu sejauh 1.2 kilometer yang tidak dapat disiapkan kerana peruntukan tidak mencukupi. Sementara itu saya juga mohon penurapan jalan berikut:

- (i) Jalan Kampung Lubuk Betong – 1.5 kilometer;
- (ii) Jalan Kampung Tanglipi – 1 kilometer;
- (iii) Jalan Kampung Selugang – 1 kilometer; dan
- (iv) Jalan Long Ibau – 2.5 kilometer.

Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sila Yang Berhormat Kota Kinabalu.

2.37 ptg.

Tuan Hiew King Cheu [Kota Kinabalu]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya merujuk Butiran 01703 – Bekalan Elektrik Luar Bandar. Bekalan elektrik kepada kampung di Sabah masih kekurangan dan kemajuan adalah perlahan. Ini tidak diberikan kepada pulau-pulau yang perlu bekalan elektrik juga. Projek menggunakan kuasa solar di pulau dilihat lambat disiapkan. Jutaan ringgit sudah dibelanjakan tetapi sistem kuasa solar masih belum bersedia di pulau-pulau. Kami ingin tahu apakah kemajuan di Pulau Banggi dan Pulau Pungong. Adakah mereka sudah disiapkan?

Butiran 02003 – Bekalan Air Luar Bandar. Ia adalah pandangan umum bahawa paip air besar dan kecil diletakkan di tepi jalan tanpa sedang diletakkan di bawah tanah. Ini adalah terutamanya di sepanjang jalan utama dan jalan raya ke kampung. Adakah ini satu cara untuk mengurangkan kos dengan hanya meletakkan paip di atas tanah? Seperti yang kita tahu, amalan biasa adalah untuk meletakkan paip di bawah tanah atas sebab-sebab yang terpakai. Memang benar bahawa dengan hanya meletakkan paip tanpa loji rawatan air, tidak akan untuk membekalkan air ke kawasan luar bandar. Adakah terdapat apa-apa rancangan untuk membina loji rawatan air dan *pump house*. Kerajaan memberikan satu Malaysia tangki tidak akan menyelesaikan masalah air di kampung-kampung di luar bandar. Apa yang berlaku dalam cuaca kering yang panjang, paip air mesti disambungkan kepada mereka dengan cepat. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Lenggong.

2.40 ptg.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Terima kasih Tuan Pengerusi. saya ingin menyentuh Butiran 020000, 02050. Kita tahu bahawa Jabatan KEMAS ini merupakan satu agensi yang banyak memberikan manfaat kepada rakyat keseluruhannya terutama sekali masyarakat luar bandar. Pertama sekali dalam soal meningkatkan ilmu pengetahuan pimpinan insan di kalangan anak-anak di luar bandar. Oleh sebab itu saya mintak pihak kementerian untuk terus memberikan tumpuan meningkatkan tambahan perbelanjaan khususnya membiayai program-program membina insan di kawasan-kawasan luar bandar termasuklah di kawasan bandar supaya banyak usaha dapat kita lakukan terutama sekali dalam meningkatkan pengetahuan rakyat dalam pelbagai bidang.

Sudah tentu berkaitan dengan perkara ini juga saya mohon supaya tumpuan juga diberikan untuk meningkatkan kemudahan di Tadika-tadika KEMAS yang terdapat di banyak tempat dan di kawasan saya juga. Saya mohon supaya perkara ini diberikan perhatian terutama sekali di mana kelas-kelas tadika yang ketika ini menumpang pada bangunan-bangunan di bawah surau di dewan orang ramai dan kadang-kadang ia agak mengganggu proses pembelajaran kerana ada ketikanya bangunan kelas tadika itu diguna pakai untuk aktiviti lain. Misalnya Kampung Kelantan di Lenggong dan juga ini tabika di kawasan FELDA di kawasan Parlimen Lenggong.

Selain daripada itu saya juga ingin menyentuh perkara 030000 - Jabatan Kemajuan Orang Asli. Sudah tentu jabatan ini memainkan peranan penting dalam usaha meningkatkan sosioekonomi masyarakat Orang Asli. Saya percaya pendekatan yang dibuat oleh jabatan ini baik dan oleh kerana hari ini zaman telah pun berubah, bilangan masyarakat Orang Asli yang cerdik pandai pun sudah bertambah sudah tentu saya berharap supaya pendekatan yang kita gunakan untuk memberikan perkhidmatan terbaik untuk masyarakat Orang Asli ini dipertingkatkan.

Satu lagi perkara yang saya hendak ditekankan di sini ialah perlunya meningkatkan kemudahan prasarana di kawasan Orang Asli. Saya mohon supaya pihak kementerian untuk memberikan perhatian satu daripada kawasan Orang Asli di kawasan saya itu di penempatan Air Papan. Saya tahu di penempatan Air Papan merupakan kampung Orang Asli yang mana ia merupakan kampung baru di mana berlaku penghijrahan masyarakat Orang Asli ke situ. Walau bagaimanapun, oleh kerana mereka telah mendiami kawasan berkenaan di perkampungan Orang Asli, Air Papan minta tolong dipertingkatkan kemudahan elektrik dan kemudahan-kemudahan lain termasuk rumah dan sebagainya. Begitu juga di kawasan Orang Asli di kawasan-kawasan lain di Lenggong termasuk di RPA Dala yang saya harap kemudahan jalan raya ditingkatkan di kawasan tersebut iaitu kemudahan masuk ke jalan yang ketika ini begitu sukar sekali.

Perkara 090000 - Majlis Amanah Rakyat (MARA). Sekali lagi ini merupakan satu lagi jabatan agensi kerajaan cukup besar peranannya terutama sekali meningkatkan sosioekonomi masyarakat bumiputera, memberikan peluang perniagaan kepada rakyat yang menceburi bidang perniagaan. Saya berharap supaya ditambah dan dilipatgandakan lagi peruntukan kepada MARA supaya ia dapat memberikan perkhidmatan terbaik kepada rakyat. Sudah tentu dalam soal ini saya berharap supaya MARA dapat meneliti untuk memberikan ruang-ruang perniagaan di kawasan-kawasan strategik dan juga membuka peluang-peluang untuk usahawan-usahawan kecil melakukan perniagaan dengan memperbanyakkan lagi kemudahan perniagaan. Kesempatan ini juga saya ambil untuk memaklumkan kepada kementerian supaya ditambahkan lagi ruang perniagaan khususnya di kawasan Parlimen Lenggong iaitu di pekan Lenggong sendiri supaya ditambahkan peluang-peluang perniagaan ini kepada rakyat dengan adanya kemudahan-kemudahan ini.

Berkaitan dengan perkara ini juga saya ingin menyentuh satu lagi berkaitan dengan Poly-Tech MARA. Terdapat satu projek besar di kawasan Parlimen saya iaitu Poly-Tech MARA. Dahulu asalnya IKM ditingkatkan menjadi Poly-Tech MARA yang terletak di Kampung Raban. Saya percaya projek ini sebenarnya telah pun lewat begitu lama dan ia menyebabkan pelajar yang sepatutnya masuk ke situ telah tergendala. Ini bukan kerana kelemahan pihak kementerian tetapi akibat dari kelemahan kontraktor. Saya berharap pihak kementerian dapat memberikan tumpuan kepada projek Poly-Tech MARA di Lenggong kerana projek ini begitu besar sekali yang membolehkan lebih 3,000 pelajar masuk situ, tetapi begitu lewat sekali kerana kelemahan kontraktor. Saya berharap ianya diberikan perhatian oleh pihak kerajaan.

Berkaitan dengan Jalan-Jalan Luar Bandar - 02300, saya berharap pihak kementerian kali ini supaya meningkatkan peruntukan untuk pembinaan jalan-jalan kampung. Saya faham tumpuan diberikan di Sabah dan Sarawak, tetapi kena ambil kira juga ada kawasan-kawasan luar bandar yang memang memerlukan jalan kampung ini. Sebab itu banyak jalan kampung di kawasan luar bandar termasuk di Lenggong itu sendiri dan saya percaya di kawasan-kawasan lain di Semenanjung juga perlu diberikan perhatian. Saya rasa peruntukan tahunan sebanyak RM150,000 untuk Lenggong bagi meningkatkan kemudahan jalan luar bandar ini amat kecil sekali dan ia tidak memadai dan sebab itu saya memohon supaya dipertingkatkan sekali.

Saya mengucapkan tahniah dan syabas kepada pihak kementerian. Saya ingin merujuk perkara 110500 iaitu Program Pusat Transformasi Luar Bandar (RTC). Saya mohon supaya pihak Kementerian Luar Bandar untuk mengkaji dan saya telah pun kemukakan kepada pihak Kementerian Pertanian Asas Tani iaitu ada satu pusat pemprosesan industri perikanan di Lenggong begitu besar yang nilainya lebih daripada RM4 juta dan saya mohon supaya pihak kementerian menjalinkan kerjasama dengan Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani untuk menjadikan pusat itu pusat RTC luar bandar. Saya percaya jika ini dilakukan ini boleh menjadi model terbaik kepada pengwujudan RTC di luar bandar. Saya harap pihak kementerian mengkaji perkara ini untuk bekerjasama dan Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani dan saya difahamkan dan telah dimulakan kajian untuk mulakan kawasan ini untuk menjadikan kawasan ini sebagai RTC.

Akhirnya saya mengucapkan tahniah kepada pihak kerana tekah banyak melaksanakan program-program luar bandar. Kita boleh tingkatkan dari masa ke semasa dan perkhidmatan terbaik kementerian kepada rakyat, saya rasa boleh ditingkatkan lagi, ditambah nilai terutama sekali memberikan kebajikan kepada rakyat di kawasan luar bandar. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Tanah Merah.

2.48 ptg.

Tuan Amran bin Ab. Ghani [Tanah Merah]: Terima kasih Tuan Pengerusi kerana memberi saya peluang untuk turut serta dalam di peringkat jawatankuasa. Saya ingin merujuk kepada Butiran 060000 iaitu RISDA. RISDA ini dimaklumkan telah memberi dalam program bantuan tanam semula ini. Apa yang menjadi permasalahan di peringkat bawah berlakunya kehabisan anak benih pokok kepada peserta yang hendak buat tanam semula ini. Saya ingin tanya kepada pihak kementerian, adakah kerana terlalu ramai peserta yang membuat tanaman semula menyebabkan kekurangan benih anak getah ini. Isu ini saya timbulkan kerana apabila kerja-kerja pembersihan tanah selesai tetapi anak benih tidak dapat dibekalkan menyebabkan semak samun tumbuh semula dan ini akan menyebabkan kerugian kepada bantuan yang diberikan oleh para petani.

Beralih kepada Butiran 00602 - Maktab Rendah Sains MARA. Saya ingin merujuk kepada pembinaan MRSM di Tanah Merah dengan merujuk kepada jawapan Menteri mengatakan tiada keperluan mendesak untuk pembinaan tersebut, sedangkan sebelum ini permohonan dibuat secara mendesak macam ahli jawatankuasa tanah di peringkat jajahan Tanah Merah pada waktu itu diberi tekanan agar meluluskan status tanah daripada pertanian kepada hendak jadikan bangunan MRSM.

■ 1450

Saya ingin mendapat penjelasan daripada Menteri apakah status terkini pemilikan tanah tersebut? Adakah masih kepunyaan individu yang dijadikan ladang kelapa sawit ataupun tanah tersebut sudah menjadi milik MRSM? Nyatakan secara terperinci berapakah jumlah kos yang telah dikeluarkan terutamanya bayaran kepada pemilik tanah dan juga kos untuk kerja-kerja tanah? Nyatakan nama syarikat yang telah dianugerahkan kerja-kerja pembinaan MRSM tersebut dan jumlah bayaran awal yang telah diberikan?

Saya beralih kepada butiran 050000 – KESEDAR. Saya ingin memohon senarai nama penyelaras ataupun Pengarah DUN bagi DUN Bukit Panau, DUN Kemahang dan juga DUN Gual Ipoh yang menerima elaun ataupun gaji sebagai penyelaras ataupun Pengarah DUN. Serta tarikh bilakah mereka menerima elaun ataupun gaji tersebut. Fasal ada berlaku kekeliruan contohnya sebagaimana di Kemahang, orang lain penyelaras, orang lain yang menerima elaun. Maknanya pengarah yang menerima elaun. Akan tetapi di DUN lain penyelaras yang menerima elaun bulanan. Jadi saya minta kementerian dapat membekalkan kepada saya kalau tidak secara ini pun secara bertulis tidak apalah. Saya hendak secara *detail* nama-nama penerima elaun sebagai penyelaras DUN tadi.

Saya juga ingin menyentuh butiran 03100 - FELCRA muka surat 267. Saya ingin menyentuh berkenaan dengan satu surat yang telah dihantar kepada pihak FELCRA melalui Pengerusi FELCRA yang bernama Nik Azizah binti Nik Mat, IC 470111-03-5182, peserta Paloh 1, Pasir Mas ataupun Bukit Panau, Daerah Pasir Mas, yang mana telah membuat tuntutan terhadap tunggakan hasil kelapa sawitnya. Difahamkan beliau mempunyai tanah seluas enam ekar lapan ratus depa tetapi pihak FELCRA telah membayar hanya empat ekar lapan ratus depa sahaja. Maknanya bayaran tidak dibuat dua ekar selama hampir sudah 20 tahun.

Jadi apabila saya pergi ke pejabat FELCRA di Jalan Rantau Panjang memang mereka mengesahkan perkara ini berlakulah, terlepas pandang dan menyatakan akan membayar balik tunggakan. Akan tetapi sehingga kinilah bila dihubungi dalam proses, dalam proses dan dalam proseslah. Saya harap pihak kementerian dapat memberi penjelasan dan dapat memberi apa-apa maklumat yang dapat menggembirakan rakyat di kawasan saya. Jadi saya rasa setakat itu sahaja Tuan Pengerusi, saya mengucapkan ribuan terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Kota Belud.

2.54 ptg.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya tidak ada banyak isu cuma ada dua tiga isu yang saya ingin sentuh. Pertamanya tentang P.22, 00604 iaitu Institut Kemahiran Mara. Saya ingin bertanya apakah pihak kementerian mempunyai cadangan untuk mewujudkan satu Institut Kemahiran MARA di Kota Belud? Sebab Kota Belud ini dia tidak berapa jauh daripada Kota Kinabalu walaupun kalau dilihat dari segi saiznya begitu besar dan juga ramai penduduk dan orang muda di kawasan Kota Belud ini, kita masih tidak mempunyai Institut Kemahiran MARA. Ianya saya rasa amat penting demi kesejahteraan orang Kota Belud. Jadi soalan saya ialah apakah kementerian akan menimbangkan untuk mewujudkan satu Institut Kemahiran MARA di Kota Belud? Kalau pun tidak untuk tahun hadapan, bolehkah dipertimbangkan untuk tahun-tahun yang akan datang?

Keduanya ialah P.22 Butiran 01703 – Bekalan Elektrik Luar Bandar. Saya secara spesifik ingin meminta pandangan Yang Berhormat Menteri, mengenai dengan bekalan elektrik di Pulau Mantanani. Sekarang ini hanya enam jam beroperasi sebelah malam, 6 petang hingga 6 pagi. Sudah tiba masanya saya kira mereka ini diberikan bekalan elektrik 24 jam.

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: *[Menyampuk]*

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *Sorry* 12 jam. Maksud saya setengah hari. Terima kasih Yang Berhormat Tumpat. Jam 6 petang hingga 6 pagi. Jadi kita perlukan bekalan ini 24 jam. Sekolah ada di situ dan juga pulau ini sekarang ini menarik ramai pelancong daripada luar negara kerana kawasan yang begitu cantik sekali. Jadi saya mintalah kepada kementerian untuk menambah subsidi diesel di situ dan memberikan bekalan 24 jam. Saya terus ke P.22 Bekalan 02300 – Jalan-Jalan Luar Bandar. Saya ingin Yang Berhormat Menteri bahawa dalam lawatan Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri ke Kota Belud pada awal tahun ini, beliau dalam ucapan beliau di Kota Belud telah meluluskan beberapa batang jalan di kawasan Kota Belud.

Saya ingin sentuh di sini ada empat batang jalan dan saya ingin bertanyakan tentang status jalan ini bilakah dimulakan? Jumlahnya kita tahu sebab disebut oleh Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri. Bila dimulakan dan agak-agak bilakah siap? Jalan-jalan tersebut ialah Jalan Melangkap-Piasau RM25 juta untuk fasa pertama, 25 kilometer, jalan kedua ialah Jalan Tengkurus-Lahanas RM5 juta untuk fasa pertama, Jalan Teguson RM2.5 juta, Jalan Lasau-Tintapon RM2.5 juta, Jalan Kaung-Lobong-lobong, sedap-sedap namanya RM2.5 juta dan yang terakhir Jalan Tokolong juga RM2 juta. Saya minta pandangan dan maklumat daripada Yang Berhormat Menteri kerana isu ini ditanya di kawasan kediaman.

Terakhir ialah tentang P.22 02003 – Bekalan Air Luar Bandar. Tadi saya mendengar dengan teliti Yang Berhormat daripada Kota Kinabalu. Beliau ini salah satu Ahli Parlimen satu-satunya daripada parti DAP yang begitu aktif.

Dia Tuan Pengerusi kerja dia, dia pergi seluruh Sabah, bagus jugalah kita terima kasih juga. Dia pergi ke Kota Belud, dia pergi ke tempat-tempat lain. Kalau nampak lubang di jalan raya dia ambil gambar, dia masuk dalam surat khabar.

Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Semua lubang dia masuk.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Semua lubang dia masuk. Cuma saya, tidak lubang jalan raya ini Yang Berhormat Kapit, lubang jalan raya, dengan izin. Akan tetapi saya tidak dapat lari daripada terpaksa juga memberi kritikan kepada sahabat saya daripada Kota Kinabalu itu. Sebab dia kadang-kadang *double standard* Tuan Pengerusi. Saya bagi contoh di Kota Belud Tuan Pengerusi, kita mempunyai... [Disampuk] No, saya 02003 - Bekalan Air Luar Bandar, Yang Berhormat Bandar Kuching. Saya hendak cerita sedikit ini sebab ini menarik. Di Kota Belud kita mempunyai masalah bekalan air luar bandar. Bukan sahaja dari segi perpaipan seperti mana Yang Berhormat kata tadi tetapi juga daripada sumber air. Kita hanya ada dua, tiga batang sungai di Kota Belud yang sesuai untuk diambil sebagai sumber air. Salah satu sungai di situ adalah juga menjadi tempat kita membuang sisa najis, loji najislah setelah dirawat, dibuang ke dalam sungai seperti kita buat di merata tempat.

Jadi, ada satu loji di Kota Belud kerana najis ataupun buangan najis di Kota Belud, di pekan Kota Belud ini sudah sampai ke tahap maksimum. Kerajaan buat loji najis yang baru berharga RM22 juta tetapi dalam masa kita mahu menyelesaikan masalah ini supaya air yang dibuang, najis yang dibuang ke sungai di Kota Belud itu adalah yang terawat dan selamat tetapi kawan saya daripada 'Kota Belud' datang ke satu taklimat...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Kota Belud?

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Sorry Kota Kinabalu. Minta maaf, minta maaf. Daripada Kota Kinabalu datang ke satu taklimat membantah loji ini. Dia *incite* orang kampung dia kata, "*loji ini adalah memudaratkan.*" Akan tetapi yang dia tidak bagi tahu kepada orang kampung ialah kalau loji yang sudah pun tersiap 98 peratus ini tidak diadakan, tidak diwujudkan ataupun tidak beroperasi Tuan Pengerusi, akhirnya najis yang dibuang ke sungai itu adalah najis yang tidak dirawat.

■1500

Maka sumber air di sungai itu akan lebih memudaratkan kepada kesihatan orang kampung di Kota Belud, tercemar. Akan tetapi dia datang, dia kata jangan buat kerana kononnya loji ini- najis ini akan dibuang ke sungai. Memanglah loji mana yang tidak dibuang, kebanyakan loji najis yang telah air terawat ini memang dibuang ke sungai. Akan tetapi yang lebih memudaratkan Tuan Pengerusi ialah Yang Berhormat Kota Kinabalu ini, dia tidak beritahu kepada orang Kota Belud, kalau loji ini tidak selesai walaupun 98 peratus sudah siap, maka apa yang berlaku ialah kita tidak ada pilihan, najis yang tidak dirawat di pekan Kota Belud itu akan terpaksa dibuang di sungai dan ini akan menyebabkan sumber air tidak akan selamat dan ini akan memudaratkan.

Jadi saya ingat Yang Berhormat Kota Kinabalu kena hati-hati. Ini bukan soal politik, ini adalah soal keselamatan dan kesihatan rakyat di Kota Belud, tolong jangan memainkan di dalam surat khabar, itu sahaja yang saya minta. *Be a responsible opposition*, dengan izin, kalau ada kaitan dengan kepentingan orang kampung, jangan masuk campur dari segi politiknya, kerana saya rasa ini adalah satu ketidakbertanggungjawaban yang paling penting. Jadi itu sahaja Tuan Pengerusi, saya ingin berterima kasih kerana memberi peluang kepada saya.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Sibu.

3.01 ptg.

Tuan Wong Ho Leng [Sibu]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ingin menyentuh...

Seorang Ahli: [Menyampuk]

Tuan Wong Ho Leng [Sibu]: Sibu, apa masalah? Sibu, Sarawaklah. Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh Butiran 02300 – Jalan-Jalan Luar Bandar.

Saya gembira melihat jalan-jalan dibina di kawasan luar bandar bagi memperbaiki keadaan hidup di kawasan luar bandar. Walau bagaimanapun, kebanyakan jalan adalah kecil dan sempit, tidak dapat dilalui oleh dua buah kereta. Saya pernah melihat sebuah kereta terperangkap di tepi jalan dan satu lagi terjatuh ke dalam longkang. Kementerian harus mempunyai pandangan yang lebih jauh dan membina jalan yang lebih luas. Banyak trak-trak berat juga menggunakan jalan-jalan tersebut termasuk trak yang membawa kayu balak.

Ini telah membahayakan pengguna-pengguna jalan raya dan juga merosakkan jalan raya. Malah terdapat jambatan di kawasan saya runtuh disebabkan trak-trak berat. Kementerian harus melarang kenderaan berat daripada menggunakan jalan-jalan ini dan bukannya menutup kedua-dua belah mata.

Saya telah melihat papan kayu digunakan sebagai asas iaitu *foundation* untuk pembinaan jalan. Jalan raya ini memang kelihatan bagus pada masa baru siap, tetapi keadaan ini hanya tahan untuk beberapa bulan kerana asas jalan-jalan ini tidak kuat. Bolehkah Menteri memberitahu saya dan Dewan yang mulia ini sama ada penggunaan papan kayu sebagai asas untuk pembinaan jalan raya adalah amalan yang boleh diterima.

Saya juga pernah melihat kontraktor yang menggunakan kayu bakau sebagai sokongan untuk pembinaan jalan raya. Sememangnya kayu bakau yang terdedah kepada udara akan reput dalam tempoh beberapa bulan dan tepi jalan akan menghakis. Ini akan membahayakan pengguna jalan raya.

Bolehkah Menteri memberitahu Dewan ini sama ada kayu bakau boleh digunakan untuk pembinaan jalan raya. Kontraktor-kontraktor cuba menjimatkan kos dengan menggunakan papan kayu dan kayu bakau. Mereka sebenarnya memaksa kerajaan untuk membelanjakan lebih banyak wang dalam jangka masa panjang untuk membaiki dan menyelenggarakan jalan raya ini. Saya minta penjelasan daripada Menteri. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Sri Gading.

3.05 ptg.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah ini Tuan Pengerusi, terhutang budi kita kepada kementerian ini. Pertamanya saya ucap tahniah atas kesungguhan Menteri dan Timbalan Menteri, yang cantiknya Menteri dan Timbalan Menteri nya semua orang luar bandar. Jadi cucuk, kata orang Indonesia.

Saya hendak bercakap satu perkara Tuan Pengerusi, berkenaan B.22 ini berkaitan dengan Butiran 110300 – Kos Operasi dan Penyelenggaraan Lampu Jalan. Lain padang lain belalang, lain lalang lain... [Disampuk] Lain padang, lain belalang. Di Johor Tuan Pengerusi, kebanyakan jalan-jalan kampung *alhamdulillah*, kebanyakannya, bukan pula tidak ada yang memerlukan jalan, ada. Akan tetapi yang diperkatakan oleh ramai rakyat luar bandar ini tentang lampu jalan ini Tuan Pengerusi. Lampu jalan ini kalau boleh diberikan keutamaan mulai tahun depan supaya kampung-kampung kita ini terang.

Saya ucapkan tahniah, kita dapat peruntukan dari segi pembangunan dan juga pengurusan hampir RM10 bilion. Jadi kalau, Timbalan Menteri dengar ya saya cakap ini, dengar ya. Timbalan Menteri macam... dengar ya, dengar... ada, Yang Berhormat Kuala Pilah ada. Apabila kita bercakap orang tidak pandang muka kita ini, macam hidung tak mancung, pipi tersorong-sorong. Saya suka kalau bercakap ini mata bertentang mata. Jadi kalau bolehlah, khusus saya bercakap kawasan saya, semua *alhamdulillah*, 100 peratus kecuali lampu jalan.

Sekarang ini kampung-kampung Tuan Pengerusi, orang kampung dah tak macam dulu. Mereka lebih ke depan. Jadi kalau kampung gelap, gelap gelita, anak-anak balik khususnya hari-hari perayaan, gelap sahaja kampung kecuali atas kawasan rumah. Saya tahu dasar baru kerajaan ini untuk memberikan keutamaan kepada lampu jalan kampung, saya ucapkan tahniah dan terima kasih.

Cuma saya harap macam mana agaknya kerjasama dengan pihak TNB supaya kedua-dua agensi ini kalau dapat bekerjasama, kalau ada peruntukan kewangan, ada kerjasama dengan pihak yang berkaitan, cerita hendak memasang lampu di kampung-kampung ini akan lebih pantas, lebih lekas. Jadi itulah harapan saya, saya menyokong sangatlah peruntukan hampir RM10 bilion.

Selamat maju jaya Menteri dan Timbalan-timbalan Menteri dan Menteri Kewangan. Ini kerana Menteri Kewangan itu penting, Menteri Kewangan itu Perdana Menteri. Kita hendak menghadapi pilihan raya, kalau beginilah caranya kan, meloponglah pihak pembangkang nampaknya. Semangat orang pun dah tidak sabar hendak menunggu pilihan raya ini kerana empat negeri yang dirampas oleh pembangkang, perkataan "rampas" ya, maknanya tidak redha orang. Kita ambil baliklah ya, apa hendak buat, *insya-Allah*. Pilihan raya akan datang ini, kita akan pulih semulalah Malaysia, Malaysia negara tercinta, *alhamdulillah*. Tuan Pengerusi, saya menyokong... [Tepuk]

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Kuala Krai.

■1510

3.10 ptg.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli [Kuala Krai]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya juga ingin menyentuh sedikit mengenai program kelima daripada Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah ini iaitu KESEDAR yang merupakan satu kawasan pembangunan wilayah yang sangat besar, meliputi tiga suku daripada Kelantan. Besar. Dengan jumlah...

Seorang Ahli: [Menyampuk]

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli [Kuala Krai]: Saya baca dalam ini dan juga dalam *website* KESEDAR dengan keluasan tanahnya 1.234 juta hektar. Jadi, tentulah tanggungjawab pembangunan yang diberikan kepada KESEDAR ini besar kerana Kelantan selatan ini masih lagi memerlukan suntikan yang besar-besaran bagi menjadikan ianya sebuah kawasan yang maju dengan penduduk yang makmur, ekonomi yang produktif dan menguntungkan serta melahirkan masyarakat yang sejahtera dan berkualiti, objektif KESEDAR.

Saya pernah membangkitkan ini dan bertanya sama ada KESEDAR dan kementerian bersetuju supaya keahlian Lembaga Pengarah KESEDAR ini diperluaskan dengan memasukkan wakil-wakil rakyat daripada kawasan Gua Musang, Kuala Krai dan juga Tanah Merah yang merupakan tiga kawasan Parlimen yang termasuk di dalam kawasan KESEDAR ini sebagai lembaga pengarah dan juga wakil daripada kerajaan negeri selain daripada SUK supaya kawasan yang tiga suku seluruh negeri Kelantan ini diberikan perhatian yang menyeluruh. Bukan hanya oleh satu lembaga seperti KESEDAR tetapi juga oleh kerajaan negeri dan juga wakil-wakil daripada kawasan-kawasan yang saya sebutkan tadi.

Termasuk juga dalam perkara ini iaitu dalam KESEDAR ini iaitu peruntukan sebanyak RM33 juta lebih bagi B.22. Saya ingin bertanya ada atau tidak cadangan kerajaan untuk menambah baik. Bukan projek baru tetapi menambah baik jalan-jalan kampung. Ada satu jalan yang ingin saya sebut khusus yang boleh kita jadikan sebagai laluan pintas apabila berlaku jalan tersumbatlah kata orang Kelantan. Jalan yang *jammed* semasa hari perayaan iaitu jalan melalui Kampung Telekung sampai ke Kuala Pertang sampai ke Chenulang keluar ke Jalan Lata Rek ada satu jalan potong dan keluar ke jalan besar Gua Musang, Kuala Krai.

Jadi dapat melepasi *jammed* yang sentiasa berlaku pada musim perayaan di bandar Kuala Krai seperti yang berlaku pada Hari Raya Haji baru-baru ini. Jalan tersebut sudah ada cuma saya memohon supaya kementerian melihat kalau kita boleh naik taraf sedikit supaya jalan tersebut boleh kita uar-uarkan sebagai jalan pintas untuk menyuraikan *jammed* yang berlaku di Bandar Kuala Krai.

Seterusnya Tuan Pengerusi, mengenai KESEDAR ini juga saya ingin bertanya berkaitan sekali dengan Institut Kemahiran Mara di bawah P.22 Butiran 00604 ini, sama ada satu IKM juga – Yang Berhormat Kota Belud memohon satu. Kita juga bertanya sama ada adakah ada rancangan untuk mewujudkan satu IKM di Kuala Krai dan kawasan sekitarnya?

Ini kerana ianya boleh membantu anak-anak muda Kuala Krai sebagai satu saluran kedua untuk menambah pengetahuan dalam bidang teknikal ini. Pernah dua atau tiga tahun yang lepas terdapat permohonan daripada berpuluh-puluh orang anak muda yang tidak dapat melanjut ke IPTA ataupun IPTS cuba untuk memohon kursus-kursus teknikal ini. Jadi, mungkin boleh kita salurkan ke tempat-tempat yang lain tetapi alangkah baiknya kalau di Kuala Krai ini diwujudkan sekali di bawah MARA ini dan juga bersekali dengan mungkin kerjasama dengan KESEDAR ini.

Jadi, kita harap kedua-dua peranan KESEDAR dalam pembangunan infrastruktur dan juga membantu bersama-sama dengan MARA misalnya untuk pendidikan ini dapat dilaksanakan. Kalau tidak Tuan Pengerusi, kita risau KESEDAR yang begitu besar kawasan yang dijaganya tetapi peruntukannya sekadar lebih kurang RM32 juta, mungkin tidak dapat melaksanakan objektif yang saya bacakan tadi, yang cukup besar dan mungkin sudah ada bunyi-bunyi Tuan Pengerusi supaya KESEDAR ini dimansuhkan sahaja. Saya rasa kalau kita berikan perhatian mungkin KESEDAR boleh memainkan peranan betul-betul boleh memajukan kawasan Kelantan selatan ini. Itu sahaja Tuan Pengerusi. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya Yang Berhormat Tangga Batu.

3.16 ptg.

Datuk Wira Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Butiran 100400 – Penajaan Pelajar Cemerlang. Saya mengambil nota apa yang disebut oleh Yang Berhormat Pasir Mas berkaitan dengan penajaan pelajar-pelajar cemerlang.

Tuan Pengerusi, kita amat bersetuju bahawa pelajar-pelajar cemerlang di bawah tajaan kerajaan, JPA dan juga yang setaraf dengannya meletakkan keputusan *straight A+* maknanya kesemuanya *A+* bagi melanjutkan pelajaran di bidang-bidang yang strategik seperti perubatan, kejuruteraan, undang-undang dan sebagainya. Saya mengambil kira peranan MARA di sana apabila pelajar-pelajar yang kurang bernasib baik umpamanya pelajar-pelajar di luar bandar. Dari sembilan mata pelajaran di peringkat SPM umpamanya diambil oleh pelajar-pelajar ini tetapi hanya satu mata pelajaran menyebabkan pelajar itu tidak mendapat keputusan *straight A's*. Jadi, di manakah kedudukan pelajar ini?

Kalau boleh peruntukan yang besar ini, sebahagiannya mengambil kira kelonggaran diberikan kepada pelajar-pelajar di luar bandar yang tidak berkemampuan dalam mata pelajaran bahasa Inggeris umpamanya. Dapat 8A+ satu 'B'. Jadi, malang bagi pelajar ini kalau cita-citanya umpamanya boleh membawa satu perubahan mobiliti sosial di peringkat keluarga dan masyarakat secara menegak terbantut. Jadi, minta kalau boleh kelonggaran di sana diberikan kepada pelajar-pelajar luar bandar.

Kedua Tuan Pengerusi, Butiran 100500 – Program Pendidikan Tinggi Malaysia-Jepun. Saya mengucapkan tahniah kepada kementerian kerana selama ini 15 kombinasi universiti-universiti di Jepun mengiktiraf MARA sebagai satu-satunya penaja yang masih lagi konsisten. Masih lagi kekal dengan semangat penajaan pelajar-pelajar dan menghantar pelajar-pelajar di Jepun untuk menuntut di bidang kejuruteraan. Kebanyakan pelajar-pelajar ini adalah *cream of the crop*, maknanya yang betul-betul cemerlang, yang diletakkan di 15 universiti, gabungan di Jepun. Kesemuanya *technical university*, kerajaan, awam dan juga swasta yang telah membuktikan keupayaan mereka, menjadi pelajar-pelajar cemerlang dan terpilih di sana.

Tuan Pengerusi, saya juga maklum bahawa kita mempunyai satu institusi pengajian tinggi kerjasama Malaysia dan Jepun yang secara ringkasnya disebut sebagai MJIUT satu ketika dahulu. Apa jadi dengan MJIUT ini? Yang saya faham tapaknya berada di Beranang yang akan menjadikan Malaysia sebagai sebuah hab untuk bukan sahaja mendidik anak-anak dengan budaya, cara kerja orang-orang Jepun ini, anak-anak di Malaysia. Bahkan kita akan menjadi *feeder*, menjadi pembekal perkhidmatan kepada seluruh Nusantara. Apa jadi dengan konsep MJIUT ini?

Saya juga ingin bertanya dengan kementerian Tuan Pengerusi bagaimana dengan pelajar-pelajar kita yang cemerlang di peringkat ijazah sarjana muda yang pulang dengan keputusan kesemuanya 'A' Tuan Pengerusi, *four flat* yang balik kemudian ditempatkan hanya di kilang-kilang produksi dan pengeluaran.

■1520

Mereka ini adalah anak-anak cemerlang yang sepatutnya boleh menyumbang peranan yang lebih besar kepada pembangunan teknologi negara.

Apakah Kementerian mempunyai cadangan untuk meletakkan anak-anak ini supaya mereka meneruskan pengajian mereka ke peringkat sarjana, kemudian ke peringkat PhD, kemudian pulang menjadi tenaga pengajar untuk mengembangkan lagi kaedah untuk memberikan satu peluang yang besar kepada bidang teknologi di negara kita supaya setanding dengan negara Jepun dan negara-negara lain. Negara Korea umpamanya.

Ketiga Tuan Pengerusi 110300 – Kos Operasi dan Penyelenggaraan Lampu Jalan Kampung. Saya mohon kepada Kementerian supaya menjalankan sedikit kajian untuk mewujudkan satu mekanisme kerjasama di antara program-program elektrifikasi kawasan kampung termasuklah pemasangan lampu-lampu awamnya supaya terdapat satu keseragaman di antara peringkat luar bandar, jalan-jalan kampung dan juga di peringkat pihak berkuasa tempatan. Ini kerana di sana terdapat pelbagai masalah koordinasi yang akhirnya menjejaskan kualiti perkhidmatan Kementerian kepada kumpulan-kumpulan sasaran. Saya menyarankan supaya satu *Standard Operating Procedure* di pejabat-pejabat daerah yang mengurus dan mentadbir keperluan bekalan elektrik luar bandar termasuk lampu-lampu awam ini diseragamkan dengan pihak-pihak berkuasa tempatan kerana akhirnya kita akan berhadapan dengan berbagai-bagai kerenah prosedur yang tidak menentu yang kita dapat lihat melahirkan kekecewaan di kalangan penduduk-penduduk kampung.

Saya juga ingin mencadangkan kepada Kementerian supaya untuk mewujudkan satu sistem pembekalan lampu-lampu awam kepada orang kampung ini yang menggunakan kaedah majlis-majlis berkuasa tempatan kerana mereka lebih tegas dan lebih objektif di dalam pengendalian sistem-sistem lampu-lampu awam di kampung-kampung.

Akhir sekali Tuan Pengerusi, 120400 – NKRA bagi *Rural Basic Infrastructure*. Saya ingin bertanya kepada pihak Kementerian. Lebih kurang empat tahun dahulu, Kementerian telah diminta untuk memberikan satu cadangan supaya ada satu sambungan jalan di Parlimen Alor Gajah bersambung dengan Parlimen Ledang. Yang Berhormat Ledang pun pernah membangkitkan perkara ini untuk menyambung sebuah jalan daripada Kampung Relau Asahan kepada Hulu Kasap di Segamat. Jalan ini...

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: *[Bangun]*

Datuk Wira Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Boleh Tuan Pengerusi, Yang Berhormat Ledang.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Saya menyokong jalan tersebut untuk disambungkan daripada Kampung Relau Asahan ke Jementah. Sekian, terima kasih.

Datuk Wira Ir. Haji Idris bin Haji Haron [Tangga Batu]: Dia hendak *conquer* saya sahaja. Tuan Pengerusi, saya minta supaya Kementerian memberikan status tersebut kerana jalan ini boleh menambah baik kegiatan sosioekonomi di kawasan tersebut sekali gus dapat membanteras kegiatan-kegiatan yang tidak sihat seperti penyeludupan dan pengedaran dadah di kampung-kampung itu.

Tuan Pengerusi, saya mohon juga kepada Kementerian supaya menyediakan satu program untuk menyeragamkan hiasan di kiri dan kanan jalan. Amat ketara bagi kami pengguna-pengguna jalan raya, di peringkat pihak-pihak berkuasa tempatan, mereka mempunyai satu landskap yang standard yang menyenangkan mata melihat. Akan tetapi bila masuk ke kampung-kampung kita tidak ada lagi hiasan-hiasan jalan, keindahan-keindahan landskap ini tidak ada lagi. Tidak ada satu piawaian yang disediakan oleh Kementerian. Harapan saya supaya setiap program-program jalan kampung yang dibina oleh Kementerian mestilah dimasukkan sekali hiasan-hiasan di kiri dan kanan jalan supaya dapat mengangkat keindahan pemandangan kita. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Indera Mahkota.

3.25 ptg.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tuan Pengerusi, secara ringkas saya cuma ada dua perkara untuk dibawa di bahagian jawatankuasa ini. Pertama berkenaan dengan Jabatan Kemajuan Orang Asli. Ada enam perkara yang disenaraikan untuk jumlah RM50 juta dan saya hendak bertanya kementerian kenapa satu program peningkatan taraf hidup orang Asli diletakkan dalam program khusus? Sepatutnya di bawah perkara Program Khusus - 100000 ini, sepatutnya diletakkan pada saya tidak ada sesuatu yang istimewa atas peningkatan taraf hidup Orang Asli. Perkara yang sama sepatutnya diletakkan di dalam aktiviti biasa yang setiap tahun dikemukakan.

Sebanyak RM94 juta untuk kemajuan Orang Asli ini saya rasa agak tinggi dan sekiranya kalau dilihat secara per kapita pun Tuan Pengerusi saya rasa Orang Asli ini boleh dikatakan mempunyai akses kepada peruntukan yang begitu tinggi. Secara logiknya RM94 juta ini boleh menaikkan taraf Orang Asli lebih baik daripada penduduk luar bandar yang lain yang biasa. Saya tidak faham kenapa di antara fungsi tradisi Jabatan Kemajuan Orang Asli adalah antara yang utamanya memastikan penyakit berjangkit dan kesihatan ini diberi keutamaan dan diletakkan sebagai satu fungsi yang teratas tetapi di bawah Butiran 030500 – Kesihatan dan Perubatan di bawah Orang Asli. Pada tahun 2013 satu sen pun tidak ada peruntukan.

Saya agak pelik juga kerana aktiviti tradisi untuk menjaga kebajikan Orang Asli ini pada tahun hadapan nampak gayanya bukan sahaja dikurangkan, malah satu sen peruntukan pun tidak ada untuk kesihatan dan perubatan. Tahun-tahun sebelumnya saya rasa Yang Berhormat paling kurang pada tahun 2008 iaitu RM7.9 juta untuk tujuan perubatan dan kesihatan Orang Asli. Begitu juga tahun-tahun selepas pada itu kecuali tahun hadapan. Saya agak hairan kenapa kementerian membuat keputusan membatalkan langsung keseluruhan peruntukan belanjawan untuk kesihatan dan perubatan untuk Jabatan Kemajuan Orang Asli. Adakah Orang Asli ini semuanya sihat atau pun mereka ini tidak ada penyakit berjangkit dah yang dianggarkan pada tahun hadapan?

Sekiranya ada, sebagai contoh saya difahamkan di sekitar kawasan Terengganu Tengah dan kawasan negeri Pahang ada kebimbangan bahawa wujudnya penyakit berjangkit lanjutan daripada penemuan penyakit kencing tikus yang merebak melalui sungai dan diketahui bahawa penggunaan air sungai ini menjadi salah satu kemudahan asas utama pada rakan-rakan kita, penduduk di kawasan Orang Asli. Jadi, saya minta penjelasan kenapa pada tahun hadapan peruntukan untuk kesihatan dan kawalan penyakit atas rakan-rakan Orang Asli ini dipotong habis langsung. Pihak menteri yang sepatutnya beri penjelasan.

Perkara yang kedua, yang terakhir iaitu berkenaan dengan Lembaga Kemajuan Terengganu Tengah (KETENGAH) di bawah Butiran 040000. Saya dapati Tuan Pengerusi setiap tahun peruntukan diberi hampir sama RM27 juta, RM27 juta dan tahun ini RM32 juta. Hampir sama. Perkara yang sama juga dibangkitkan dan dikemukakan laporan di atas kertas keterangan perkara yang sama. Seolah-olah setiap tahun tidak ada aktiviti yang lain. Aktiviti yang sama diulang-ulang atas Lembaga Kemajuan Terengganu Tengah. Saya juga hairan kenapa dalam pembangunan P.22 diletakkan secara spesifik ada RM23 juta untuk kemudahan asas yang dikatakan setiap tahun dilakukan atas perkara yang sama. Adakah kemudahan asas ini merujuk kepada pembaikan atau pun pengubahsuaian? Ini kerana jumlah infrastruktur yang dibangunkan dalam kawasan KETENGAH ini sama.

■1530

Saya rasa kurang pemerhatian atau kurang aspek penilaian kerana takkanlah setiap tahun kerosakan berlaku atas infrastruktur yang sama. Sebagai contoh, tahun 2010, 2009, pembaikannya 27 juga, 27 juga pada tahun yang sama. Itu merujuk kepada nilai sebenar, bukan anggaran.

So, ini mendatangkan kemusykilan sama ada angka ini cuma dipetik untuk tujuan pelaporan, hanya dipetik dan dihebahkan sahaja. Pada saya, mesti ada variasinya dari segi sama ada pembaikan ataupun *maintenance*. Terakhirnya, saya hendak tahu kenapa kementerian menekankan sangat tentang mewujudkan kawasan bebas cukai di kawasan Terengganu Tengah yang dikatakan ditumpu kepada Tasik Kenyir. Siapa yang hendak pergi Tasik Kenyir beli barang bebas cukai ini? Kalau Langkawi kita boleh fahamlah, di Tasik Kenyir di kawasan yang sangat terpencil.

Saya rasa baru ini Kerajaan Negeri Terengganu telah melepaskan beberapa ekor binatang seperti angsa untuk tujuan pembiakan. Dua-dua mampus kerana kena makan dek ikan, ikan yang besar itu, hilang terus, lenyap. Ikan tapah ya, terima kasih, Yang Berhormat Tumpat. Telah dimakan dan ada berita laporan yang mengatakan kedua-dua atau tiga ekor binatang ini telah dimakan habis kerana kawasan itu dari segi sudut potensinya tidak sesuai untuk ternakan, pelancongan mungkin ada.

Cuma saya hendak tahu kenapa kerajaan mewartakan Tasik Kenyir itu sebagai kawasan bebas cukai. Adakah selama hari ini boleh meraih keuntungan ataupun dari segi manfaat kepada penduduk sekitar kah, kerajaan negeri kah atau sebagainya. Sebab itu nampaknya terlalu eksklusif berkenaan dengan status bebas cukai di Tasik Kenyir ini dan kerajaan negeri begitu sepi bila ditanya apakah manfaat selama hari ini berkenaan dengan peruntukan untuk menjadikan Tasik Kenyir ini sebagai kawasan berstatus bebas cukai. Terima kasih, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Silam.

3.52 ptg.

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya akan menyentuh beberapa perkara dalam B.22, dan P.22. Yang pertama sekali Tuan Pengerusi, tentang 120400 – NKRA - *Rural Basic Infrastructure*. Saya ingin tahu daripada pihak kementerian, terutamanya di kawasan Pulau Sakar. Kita dapati kawasan pesisiran pulau tersebut terutamanya yang didiami oleh penduduk yang ramai di sekitar Kampung Tanjung Paras sehingga ke Lok Buah. Saya minta supaya kementerian dapat membekalkan ataupun membina jalan pesisir pantai yang bersaiz dengan sesuai dengan bentuk kemudahan asas kampung tersebut. Sebab kita dapati kemudahan tersebut tidak begitu dibina oleh kementerian walaupun menghubungkan antara Terawakan dengan Kampung Tanjung Paras telah dibuat jambatannya.

Saya mengucapkan terima kasih kepada kementerian dalam peruntukan yang lepas. Jadi, saya minta peruntukan yang akan datang ini saya minta supaya jalan di tepi pantai di kawasan Tanjung Paras terutamanya supaya dapat dibina. Ini kerana di kawasan tersebut merupakan ada sekolah yang digunakan oleh penduduk dan anak-anak di kawasan kampung tersebut.

Seterusnya, saya ingin menyentuh Butiran 01707 – Pemasangan Baru Lampu Jalan Kampung. Saya minta supaya kementerian dapat memberi perhatian terutamanya di sekitar-sekitar Kampung Tanjung Labian, Kampung Tambisan, Kampung Sungai Merah semua di dalam kawasan DUN Tungkuk. Ini kerana terutamanya simpang-simpang masuk ke kawasan kampung tersebut tidak dapat pemasangan lampu. Saya minta supaya kementerian dapat memberikan peruntukan yang sewajarnya bagi pembinaan pemasangan lampu baru di kawasan-kawasan kampung tersebut.

Begitu juga di sekitar yang kawasan Pulau Sakar supaya dapat dibekalkan elektrik walaupun boleh bekalan tenaga solar bagi membolehkan sekitar kampung-kampung yang ada dan kepulauan tersebut dapat dibekalkan oleh kementerian. Seterusnya, Butiran yang menyentuh tentang RTC. Tuan Pengerusi, saya minta supaya kementerian kalau negeri Sabah saya rasa dalam peringkat awal pembentukan RTC hanya ditumpukan di negeri Semenanjung beberapa tempat dan di Sabah belum lagi diputuskan. Saya mencadangkan supaya RTC di negeri Sabah dibina di kawasan Pantai Timur terutamanya di antara kawasan Parlimen Kinabatangan dan kawasan Parlimen Silam. Ini kerana dari segi keluasan gabungan dua Parlimen ini menjadi antara yang terbesar dari segi saiznya dan memang jumlah penduduk di kawasan luar bandar pun memang banyak bertumpu di kawasan tersebut.

Tuan Pengerusi, ini penting sebab dapat menjana dari segi pembangunan di kawasan luar bandar. Butiran tentang Majlis Amanah Rakyat. Saya ingin mohon kepada kementerian supaya dapat mempertimbangkan untuk membina Kolej Poly-Tech MARA di kawasan Lahad Datu dalam Parlimen Silam. Ini kerana saya dapati ada beberapa bahagian tanah yang dimiliki oleh MARA ini yang belum diusahakan terutamanya di kawasan Batu 8, Segama dan terbelong nampaknya kawasan tanah tersebut. Saya mencadangkan supaya kementerian dapat memikirkan untuk membina Kolej Poly-Tech MARA di kawasan Parlimen Silam.

Ini kerana kita melihat aktiviti Pusat GIATMARA yang sekarang ini tidak dapat menampung permintaan daripada masyarakat di kawasan tersebut. Saya minta supaya kementerian dapat mempertimbangkan untuk dalam bajet tahun 2013 ini untuk dibina Kolej Poly-Tech MARA di kawasan Parlimen Silam.

Yang terakhir Tuan Pengerusi, saya memohon kementerian dapat memikirkan sebab sebelum ini saya pernah mencadangkan supaya Pusat Latihan KEMAS dibina di negeri Sabah. Ini kerana kita dapati aktiviti Jabatan Kemajuan Masyarakat ataupun KEMAS ini memang penting dan dekat di hati masyarakat luar bandar. Saya mencadangkan sebelum ini supaya dibina satu di negeri Sabah. Oleh sebab Zon Pantai Timur dari segi pusat latihan masih lagi terdapat kekurangan dan saya minta supaya Kementerian Kemajuan Luar Bandar dapat memikirkan membina Pusat Latihan KEMAS negeri Sabah diletakkan di kawasan Pantai Timur. Saya akan memberi kerjasama untuk menawarkan salah satu tempat di kawasan Parlimen Silam untuk dijadikan pusat latihan.

Ini penting Tuan Pengerusi, kita melihat tentang perkembangan dan peranan KEMAS untuk memberi bantuan dan kerjasama kepada masyarakat setempat. Terutamanya barangkali kalau nanti ada Pusat Latihan KEMAS itu kita boleh melatih JKK ataupun pemimpin-pemimpin tempatan untuk menjadi peringkat akar umbi dari segi kepimpinan bagi memastikan segala perancangan kerajaan akan dilaksanakan. Ini juga perkara yang penting bagi membolehkan supaya kita sama-sama dapat menangani sistem penyampaian maklumat yang lebih berkesan. Apabila ada pusat-pusat latihan ini sudah tentu banyak perkara yang boleh dibuat oleh kementerian.

Tuan Pengerusi, akhir sekali saya ingin menyentuh tentang projek jalan-jalan luar bandar di bawah kementerian ini. Saya berharap supaya Jalan Lokwani yang telah saya kemukakan permohonannya kepada kementerian tetapi sampai sekarang ini belum ada jawapan. Saya minta supaya dapat dipertimbangkan dan dapat diluluskan sebab di kawasan tersebut ada beberapa buah sekolah luar bandar yang terutamanya kalau musim hujan Tuan Pengerusi, ia boleh menghalang anak-anak kita untuk pergi ke sekolah. Ini kerana tidak ada jalan keadaan yang terlalu tidak mengizinkan dan saya mintalah supaya dapat dipertimbangkan.

Begitu juga jalan di kawasan Segama yang masih lagi belum diturap sepenuhnya terutama di kawasan Sepat Dulang supaya ia dapat diambil kira sama oleh kementerian. Saya minta juga segala senarai yang telah dicadangkan oleh pejabat Parlimen dapat dipertimbangkan dan diberi peruntukan sewajarnya untuk Parlimen Kawasan Silam. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Balik Pulau.

3.40 ptg.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd Yusoff [Balik Pulau]: Terima kasih Tuan Pengerusi kerana memberi peluang kepada saya Balik Pulau memang sebahagian daripada kawasan desa, saya agak kurang senang panggil luar bandar, saya panggil desa. Saya ingin membahaskan mengenai butiran pertama sekali butiran 00604 - Institut Kemahiran MARA, 010200 - Perancangan Strategik dan sekiranya diberi kesempatan mengenai 00900 - Institut Kemajuan Desa dan akhir 02503 - Pembangunan Ekonomi Luar Bandar.

Tuan Pengerusi, saya ingin dalam masa yang pendek mengatakan perbincangan saya akan berkisar mengenai apa yang saya istilahkan sebagai keadilan desa atau *rural justice*. Timbalan Menteri, yang tekun mendengar, isu ini saya bangkitkan kerana tadi saya mendengar rakan-rakan daripada kedua-dua belah pihak berbincang, rata-rata mereka terdiri daripada kelompok di desa, Ahli Parlimen daripada desa, ramai tadi saya dengar.

Perkara yang sama telah wujud Tuan Pengerusi di England ketika mana isu mengenai perkhidmatan di desa ditimbulkan. Timbalan Menteri, ketika tahun 2012 baru-baru ini telah dibentuk apa yang dipanggil dengan izin *all party groups* ataupun *All-Party Parliamentary Group on Rural Services* iaitu satu badan yang ditubuhkan di Parlimen England di sana untuk dengan izin dipanggil *to promote debates on the provision of rural services and to issues periodic report*.

Ianya diwujudkan atas satu tujuan untuk digalakkan perbincangan terutama di kalangan Ahli-ahli Parlimen yang mewakili daerah desa dan saya rasa ramai di sini di Sabah, Sarawak, di Semenanjung dan sebagainya. Yang menarik perhatian di sini Tuan Pengerusi ianya merupakan satu badan *by partisan* ataupun mewakili kedua-dua belah pihak kerana masing-masing mengakui cabaran di dalam mengangkat agenda keadilan desa ini ataupun *rural justice* ini adalah satu perkara yang memang satu agenda yang paling penting.

Oleh sebab itu dalam berbahas dalam masa yang terbatas ini, saya menggesa kerajaan terutama dalam rangka perancangan strategik mengambil pendekatan ini Yang Berhormat Menteri kerana Ahli-ahli Parlimen merupakan orang yang mewakili langsung mereka di desa. Yang Berhormat Timbalan Menteri ini kerana isu yang dibangkitkan ialah isu yang akan mempunyai implikasi yang amat berat. Ada isu kesaksamaan, isu *equality* kerana antara isu yang dilihat mempunyai persamaan seperti mana di bahaskan di England itu dengan izin, *received left funding capital*. Apa bezanya di antara bandar dan luar bandar ataupun desa? Kenapa desa dari segi bebanan perundangan, bebanan cukai dan sebagainya hampir sama apatah lagi kalau dilihat per kapita tetapi dari segi dengan izin, *equitable justice*, *distributive justice* pembekalan, pembahagian keadilan sumber itu memang diskriminasi sifatnya, tidak sama. Itu isu yang pertama yang boleh ditekankan.

Isu kedua ialah mengenai dengan adanya perkhidmatan yang juga terbatas, *fewer services* dan juga isu yang penting juga Timbalan Menteri isu cukai itu sendiri, kenapa masyarakat di desa punya bebanan cukai yang sama tetapi dari segi pembayaran hasil mahsul negara dalam bajet ternampak sangat dengan izin diskriminasinya itu. Ingin saya tegaskan di sini Yang Berhormat Menteri di dalam memberi peruntukan, kerajaan perlu bersifat adil kepada mereka di desa. Oleh sebab itu saya kata di sini tidak kira daripada Barisan Nasional mahupun Pakatan Rakyat, isu ini perlu diangkat oleh Yang Berhormat Pekan sebagai isu agenda yang penting.

Ini kerana pada Januari 2012, David Cameron sendiri selepas menjadi Perdana Menteri, beliau telah memberi ruang. Di sini ada dilaporkan, saya ada dokumen di sini, di mana perkara tersebut diterajui bukan oleh parti pemerintah sahaja malah oleh *Labor, Conservative, Labor Democrat* untuk sama-sama berbincang sebenarnya dalam menangani isu keadilan desa ini walaupun di sana dipanggil *rural services* ini, ianya merupakan satu perkara yang melangkaui batas politik. Jadi saya mencadangkan perkara ini dipertimbangkan oleh Timbalan Menteri di dalam merangka perancangan strategik kerana isu keadilan desa ini, inilah isu yang mendesak.

Jadi peringkat itu Yang Berhormat Menteri, saya juga bersifat konstruktif dan bagi tujuan itu saya ingin mencadangkan kerana untuk membina sesuatu kemudahan infrastruktur memang dalam keadaan tertentu memerlukan satu jumlah wang yang banyak. Namun Yang Berhormat Menteri ada satu perkara yang memungkinkan memudahkan apa yang dipanggil sebagai kata kunci *connectivity is productivity* itu di dalam kerangka memperkasakan ekonomi masyarakat desa. Yang ditekankan salah satunya Yang Berhormat Menteri, saya rujuk secara khusus satu projek yang dibuat di satu kawasan desa di England sana namanya *Cumbria Broadband* iaitu satu gerakan yang dipanggil sebagai gerakan membentuk satu *connectivity*, dengan izin, *super fast broadband*.

Memang dari segi andaian mengatakan bahawa untuk mewujudkan *super fast* itu dia mengandaikan ialah 100 *megabytes per second* tetapi di Malaysia ini saya rasa kalau kita boleh memastikan setiap kawasan-kawasan desa ini, kawan saya di Kapit ada, ramai. Pastikan, kita pastikan kawasan desa ini kalau hendak buat Pan Borneo pun sudah bertahun-tahun duduk bahas tidak selesai lagi, takkan tidak boleh buat *broadband system*. Saya mengandaikan untuk kadar yang munasabah negara maju kononnya 2020 *high income*, kalau *internet penetration*nya tidak sampai pun 30 ke 40 *megabytes per second* gagal kita, jauh kita.

Jadi ini Timbalan Menteri boleh dibuat dengan cepat dan saya membayangkan hari ini apa yang dikatakan perbezaan di antara bandar dan luar bandar iaitu satu lagi kerangka pemikiran yang salah sentiasa membezakan bandar dan luar bandar atau bandar dan desa perlu dilihat ICT ini sebagai salah satu kunci untuk mendekatkan ataupun dengan izin, *to decentralize* perkara-perkara yang bersifat tersangat *vertical*, tersangat menegak.

Ini sehinggakan apa yang dikatakan hari ini kalau Yang Berhormat Pekan bersungguh-sungguh mengatakan bahawa, *the day that government know best is gone*, ataupun sudah terlepas, berlalu saya mencadangkan bahawa Yang Berhormat Pekan perlu mencadangkan satu akta yang mungkin bersifat konservatif tetapi perlu dipertimbangkan iaitu *Localism Act*.

Pada tahun 2011 di England satu akta yang diluluskan namanya *Localism Act* ini akan pertama sekali akan memperkasakan kawasan desa secara langsung, memberi kuasa-kuasa daripada dengan izin, *bottom-up* bukan sahaja bersifat *top down*. Jadi di sini Timbalan Menteri, agenda ICT sebab saya lihat di sini banyak rencana-rencana yang agak baik tetapi tidak akan berlaku dengan izin, *radical reform*. Kalau ianya dengan izin, info desa Timbalan Menteri baik di Balik Pulau saya hendak baik tetapi perkembangannya itu masih lagi mendatar. Baik tetapi saya rasa menteri perlu melihat bahawa ICT ini satu perkara yang boleh dilakukan kerana dengan izin Timbalan Menteri saya mengandaikan bahawa perkara yang dilakukan di Cumbria itu di bawah pimpinan seorang Ahli Parlimen muda, kebetulan saya bertemu beliau di Doha namanya Rory Stewart.

Dia bukan sahaja mengharap kerajaan, ia merupakan satu pendekatan dengan izin, muafakat ekonomi pembangunan ekonomi dengan izin kuncinya ialah *collaborative entrepreneurship* satu keusahawanan berkolaborasi di antara pihak pengusaha dan juga pihak pimpinan setempat. Jadi sini Yang Berhormat Menteri saya mengandaikan Yang Berhormat Menteri macam di Balik Pulau, bayangkan di Balik Pulau dikatakan...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Satu minit lagi Yang Berhormat.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd Yusoff [Balik Pulau]: Sedikit, ya saya simpulkan. Dikatakan kawasan luar bandar tetapi majoriti ialah bekerja dengan syarikat-syarikat ternama komputer. Bayangkan 20 minit bekerja dengan Intel, 20 minit bekerja dengan Siemens, 20 minit bekerja dengan Motorola tetapi kerja kita tolong buat *gadget* untuk orang tetapi CSR nya itu *corporate social responsibility*nya tidak patah balik kepada penduduk yang bekerja sebagai produksi pengeluaran.

Timbalan Menteri saya mencadangkan satu usaha yang dipanggil *collaborative entrepreneurship* ini di antara kerajaan dan juga pihak pengusaha perlu dibuat dengan kadar segera dan ini akan mengurangkan beban kerajaan. Yang Berhormat Menteri, saya tegas di sini kalau agenda *broadband* di kawasan-kawasan kampung pun tidak ada, di Parlimen saya *check* lebih kurang 11 hingga kurang 15 *megabytes per second*.

■1550

Jadi saya rasa Yang Berhormat Menteri, agenda untuk ICT (*Multimedia Super Corridor*) yang sebelum ini pun agak tidak membanggakan dan banyak ketirisan, saya rasa kita akan sekali lagi gagal.

Akhir sekali Tuan Pengerusi, saya ingin menarik perhatian Timbalan Menteri, bersama-sama saya ialah satu dokumen mengenai projek Kolej Kemahiran Tinggi MARA, Balik Pulau. Timbalan Menteri, apa yang berlaku di institusi ini sekarang ini, institusi ini sekarang tidak selamat untuk diduduki oleh pelajar. Dilaporkan pelajar hari ini perlu berulang-alik ke USM hampir 200 ke 300 orang pelajar.

Apa yang berlaku Timbalan Menteri, KKTM Balik Pulau ini juga KKTM yang sama baru dua tahun sudah terkenal dengan *laptop* dua biji RM80,000 lebih. Sehingga hari ini tidak ada tindakan. Kedua, hari ini saya ada maklumat kebetulan di sini *agreement*nya di sini...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Sedikit sahaja saya habiskan. Pada mulanya projek itu dibuat RM36,975,806 pun tidak siap. Ada dilaporkan saya jumpa sendiri dengan orang yang melakukan semua dan beliau sanggup ke SPRM sekiranya diperlukan.

Beliau mempertikaikan Timbalan Menteri, projek tersebut tidak siap habis, keluar NTV7, semua keluar pada satu ketika. Hanya ada *balance* lebih kurang RM2 juta lebih sahaja. MARA berjumpa pengusaha ini mengatakan perlu dilantik subkontraktor sekarang. Dia kata tidak apa untuk tujuan bersama untuk siapkan.

Lantik subkontraktor. Daripada RM2 juta diberi bajet baru RM11 juta lebih. RM11 juta lebih pula yang paling menyedihkan kita, marahkan saya ini ialah bangunan itu tidak siap, tidak selamat untuk diduduki.

Baru ini apabila saya mengutarakan isu ini Timbalan Menteri, katanya telah melantik IKRAM. Itu bagi saya tidak cukup. Yang kita mahu kenapa pegawai ataupun sesiapa yang terlibat projek *balance* RM2 juta boleh jadi RM11 juta lebih. Lepas itu pula apa lagi berlaku kalau sampai sekarang tidak selamat? Jadi MARA perlu bajet-bajet...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, sudah dua minit lebih Yang Berhormat. Saya...

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Ya. Terima kasih. Apa yang patut saya cakap sudah saya cakap. Jadi Timbalan Menteri mohon jawapan yang terperinci yang mungkin. Saya menggesa bahawa perhatian lebih kepada desa ke atas nama keadilan desa. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat ini perbincangan peringkat Jawatankuasa Yang Berhormat. Saya dengar Yang Berhormat Balik Pulau cantik ucapan tetapi sepatutnya waktu dasar. Waktu Jawatankuasa ini kita lihat kepada butiran tanya masalah apa dalam butiran itu sahaja Yang Berhormat. Sila Yang Berhormat Putatan.

3.52 ptg.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya turut berbahas bukan macam Yang Berhormat Balik Pulau. Bagi maksud P.22 Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah yang menyediakan bajet sejumlah RM10 bilion.

Tuan Pengerusi, bagi maksud Butiran110100 hingga Butiran110500 dan bagi P.22 Butiran 01703 dan Butiran 02300. Pertama saya ingin membangkitkan perkara seperti kemudahan asas di luar bandar iaitu permohonan saya untuk menaik taraf kelas KEMAS di Kampung Duvanson. Ini KEMAS di kampung Duvanson ini masih baru. Ia hanya meminjam di belakang bangunan bandar raya.

Jadi saya memohon jika kementerian dapat melihat perkara ini supaya bangunan yang teratur disediakan. Lagi yang saya ada buat satu usul yang pada persidangan pergi lalu yang saya mengusulkan setiap kawasan perkampungan yang tidak mempunyai... Timbalan Menteri, lari?... [Ketawa]

Seorang Ahli: Hendak pergi tandas.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Soal cadangan saya untuk mewujudkan *study centre*, dengan izin, di tiap-tiap kampung yang tidak mempunyai bekalan elektrik kerana di sekolah, di luar-luar bandar ini murid-murid dia tidak ada kemampuan untuk menghantar anak-anak mereka kepada tuisyen *centre*. Oleh sebab di kawasan desa-desa Tuan Pengerusi termasuk kawasan Santubong mungkin tidak terdapat tempat di mana ibu bapa menghantar tuisyen kerana di kawasan-kawasan ini di desa.

Jadi saya telah bercadang untuk mewujudkan *study centre* pada setiap kampung supaya masyarakat di kampung itu dapat membantu murid-murid ini terutama sekali memperkasakan bahasa Inggeris. Apa yang disediakan melalui kementerian Pelajaran hanya pada hujung minggu di mana *only* bangunan sekolah digunakan. Apa yang dimaksudkan oleh saya di sini perwujudan *study centre* ini yang mana tiap-tiap malam murid-murid itu dapat diberi tuisyen secara *voluntary* (sukarela) daripada masyarakat kampung. Jadi saya harap Timbalan Menteri dapat mendengar semasa dia masuk ke dalam *washroom* tadi. Jadi saya harap ini dapat diambil perhatian dan saya minta jawapan.

Selain daripada itu, lampu, air di kawasan saya walaupun dianggap sebagai kawasan bandar tetapi ada juga kampung-kampung yang masih lagi tidak mempunyai lampu sama sekali. Jadi ini saya telah memohon sejak tahun 2004, sampai sekarang masih belum dilaksanakan. Apabila saya minta peruntukan untuk memberi tiang, tidak banyak. Hanya sepuluh tiang pun tidak dapat diberi.

Jadi apa yang saya laksanakan pada tahun ini saya gunakan peruntukan saya untuk memberi tiang-tiang itu. Jadi malang ini orang yang pengundi ini sudah marah. Jadi saya harap yang lain itu senyap sedikit kalau mahu dengar. Kamu punya kawasan pun ada masalah.... [Ketawa]

Jadi inilah satu juga program transformasi luar bandar Yang Berhormat Menteri. kawasan yang saya pohon membina sepuluh unit kedai kampung ini tidak dapat dilaksanakan. Bagaimana kita membuat transformasi? Apa dia program transformasi di luar bandar ini, kalau ini pun tidak dapat dilaksanakan? Ini pun tidak dapat ditunaikan. Jadi kawasan kampung di Kampung Duvanson masih lagi belum ada batu yang diperlukan ke rumah-rumah. Jadi saya mohon. Akan tetapi juga saya tidak pernah bahas perkara ini kerana saya sudah tulis kepada Menteri sendiri tapi jawapannya tidak ada.

Jadi satu lagi yang soalan yang sama, sebenarnya ini saya pernah bahas. Kawasan Orang Asli di negeri Perak ini. Kampung-kampung Orang Asli masih lagi jalan-jalan dia belum ada bertar. Sekolah-sekolah masih lagi belum ada lampu. Saya pernah melawat beberapa sekolah di sana. Jadi saya minta mohon daripada kementerian melihat kawasan Orang Asli di negeri Perak, khusus sebab itu tempat yang saya lawat dan masih terdapat rumah-rumah masih lagi memerlukan pembaikan dan pusat-pusat *study* pun tidak ada.

Seterusnya saya ingin juga dalam program ini yang program *transformation* luar bandar ini soal tanah-tanah yang terbiar. Terutama sekali tanah-tanah hak milik anak bumiputera di negeri Sabah dan Sarawak. Adakah pihak kementerian betul-betul dapat membantu keluarga ataupun masyarakat di luar bandar ini supaya dia punya ekonomi dapat ditingkatkan lebih baik daripada apa yang ada sekarang.

Dulu jawapan dia macam ini, "*FELCRA telah pun masuk. Tapi FELCRA hanya masuk kawasan-kawasan yang mana menguntungkan FELCRA sahaja. Tidak melibatkan masyarakat dan pemilik-pemilik tanah di desa-desa ini*". Jadi saya minta penjelasan sekali lagi adakah *impact* FELCRA ini masuk ke kawasan negeri Sabah ini berhasil supaya ekonomi masyarakat di luar bandar ini sudah berubah. Saya melihat masih lagi luas tanah yang belum diterokai.

■1600

Kita juga dapat melihat wanita-wanita masih lagi ikat anak dan bayi dia, masuk ke ladang, jadi apakah jenis bantuan pihak kementerian terhadap ibu-ibu yang bekerja di ladang ini? Tuan Pengerusi...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Masa Yang Berhormat, tidak ada lagi Yang Berhormat.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Terima kasih.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Ini wanita, penghormatan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Aktiviti 13, pengupayaan komuniti dan *info* desa. Di situ ada mengatakan objektifnya ialah mengarusperdanakan gender dan golongan minoriti, adakah Yang Berhormat minat hendak tahu apakah mereka buat di bawah objektif ini? Apakah aktiviti yang sudah buat, apakah hasilnya? Kita hendak tahu. Terima kasih.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Terima kasih Yang Berhormat, pencelahan yang baik, saya mahu ia masuk di dalam ucapan saya. Itulah niat ucapan saya tadi. Tuan Pengerusi, selain daripada tanah-tanah terbiar ada juga perkara-perkara yang dianggap sebagai bukan luar bandar di kawasan saya. Di kawasan Putatan ini, kebanyakan rumah-rumah di bina di atas paras air. Saya tidak tahu sama ada kawasan Santubong ada rumah-rumah di atas paras air. Jadi, saya melihat setiap tahun kita menggantikan titi-titi atau jambatan kepada setiap rumah ini, adakah pihak kementerian melihat supaya dibinanya jambatan yang *permanent* atau tetap dalam bentuk konkrit supaya tidaklah perlu kita memohon peruntukan pada setiap tahun untuk memperbaiki titi-titi atau jambatan-jambatan rumah ke rumah.

Lampu-lampu di mana penduduk-penduduk ini melalui jambatan kadang-kadang gelap, adakah pihak kementerian dapat melihat supaya diperbaiki keadaan di mana tempat-tempat jeti ataupun bot mereka *landing* dapat dicerahkan.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, masa Yang Berhormat.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Santubong, saya fikir tidak ada masalah.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Tidak apa Yang Berhormat, masa Yang Berhormat sudah habis.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Baru 18 minit.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya tahu saya kira masa Yang Berhormat.

Datuk Dr. Marcus Makin Mojigoh [Putatan]: Bagi peluang sedikit Tuan Pengerusi, saya berterima kasih kalau...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya sepuluh kali fikir hendak beri Yang Berhormat...

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Okey, okey, okey.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Akan tetapi oleh sebab- dengar Yang Berhormat, oleh kerana Yang Berhormat setiap masa berdiri saya bagi. Kalau tidak saya fikir ini tempat bandar, saya hendak beri peluang kepada orang luar bandar. Yang Berhormat.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Okeylah.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Kapit.

4.02 ptg.

Tuan Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Sebelum saya meneruskan ucapan, saya ingin menyatakan bahawa saya amat kagum dan berterima kasih dengan ucapan daripada kawan saya Yang Berhormat Balik Pulau tadilah berkenaan dengan *rural justice*. Saya suka sangat dengan tajuk itu.

Jadi Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh maksud B.22 Butiran 100200 – Elaun JKKK dan JKKKP. Ini khusus kepada berkenaan dengan yang telah disebut dalam Dewan ini, saya juga pernah bertanya dan telah dijawab. Akan tetapi sehingga ke hari ini, tuai-tuai rumah yang dikatakan pengerusi JKKK juga di Sarawak masih bertanya-tanya bilakah mereka dibayar ataupun diberi elaun yang telah disebut iaitu RM800 sebulan sebab dua tahun sudah sejak diumumkan, belum lagi mereka menerima elaun bulanan yang telah dijanjikan itu.

Sekarang bagi Butiran 00611 – Program GIATMARA. Tuan Pengerusi, saya berterima kasihlah kepada kementerian ini kerana menubuhkan serta mewujudkan pusat GIATMARA di Kapit. Sekarang pusat GIATMARA berpindah kepada satu bangunan yang agak besar, cuma saya bertanya bilakah pusat GIATMARA ini beroperasi sepenuhnya. Ini sebab saya nampak setakat hari ini belum lagi ia beroperasi sepenuhnya.

Jadi pusat GIATMARA ini adalah satu-satunya yang begitu penting untuk memberi peluang kepada anak-anak muda kita yang mampu belajar ataupun berlatih di pusat GIATMARA, biarlah kita menyediakan pusat GIATMARA ini untuk beroperasi sepenuhnya. Saya mohon penjelasan dan kalau boleh diberi juga penjelasan apa kursus-kursus yang diberikan oleh pusat GIATMARA ini?

Butiran 01702 – Bekalan Elektrik Luar Bandar di Sarawak. Saya khusus kepada satu projek, saya berterima kasih juga kerana banyak projek-projek *rural electrification scheme* ataupun projek bekalan elektrik di luar bandar dilaksanakan di kawasan saya. Cuma ada satu projek di Jalan Kapit Bukit Garam mengarah ke Hulu Sungai Yong, dalam kawasan itu pernah bulan Jun lepas, Yang Berhormat Menteri melawat ke kawasan itu di mana sepanjang jalan itu dua kontraktor melaksanakan projek ini.

Jadi kontraktor di hujung jalan, dekat beberapa buah kampung telah menyiapkan projek mereka. Cuma saya diberitahu kontraktor yang di bahagian sebelum itu belum dapat lagi menyiapkan projek mereka. Oleh kerana itu, sepanjang jalan di kampung-kampung yang sudah di pasang dawai, pendawaian atau *wiring* belum lagi di *energize* kerana kontraktor di sebahagian itu belum dapat menyiapkan kerja mereka. Jadi, saya mohon penjelasan.

Butiran 02300 – Jalan-Jalan Luar Bandar. Sekali saya merakamkan banyak terima kasih atau penghargaan kepada kementerian kerana baru-baru ini banyak jalan luar bandar di bina dan dinaiktarafkan di kawasan saya di Kapit. Cuma saya kalau boleh mahu diberi senarai, saya hendak tahu adakah cadangan baru diambil kira di dalam bajet ini.

Jadi sekarang Tuan Pengerusi, saya beralih kepada Butiran 03200 – Skim Pembangunan Kesejahteraan Rakyat iaitu projek Program Bantuan Rumah (PBR). Jadi, begitu juga dalam empat tahun ini sejak tahun 2009 sehingga 2012, banyak juga peruntukan diberi kepada kami kawasan Kapit di P.215. Akan tetapi saya ada dua kawasan Dewan Undangan Negeri dalam P.215, nampaknya di sebuah kawasan N.55 DUN Katibas di kawasan Parlimen saya, begitu banyak kita telah siapkan dan begitu baik sekali menggunakan kaedah gotong-royong. Akan tetapi di kawasan N.54 di Pelagus ia tidak seberapa.

Jadi, saya mohon dalam bajet ini kami diberikan lagi supaya mereka yang duduk di kawasan DUN N.54 Pelagus ini dalam kawasan P.152 Kapit juga, kami diberi penagihan belanja yang kita akan luluskan ini untuk kita meneruskan, menyejahterakan rakyat di sana melalui Program Bantuan Rumah ini.

Tuan Pengerusi, dengan yang begitu spesifik kesemuanya, saya minta penjelasan. Jadi itulah ucapan saya, sekian terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Hujung sekali, silakan Yang Berhormat Jerai.

4.09 ptg.

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: Terima kasih kepada Tuan Pengerusi yang telah memberikan laluan kepada saya mewakili rakyat Jerai, pendek dan padat *insya-Allah*.

Pertama sekali iaitu Butiran 00604 – Institut Kemahiran MARA berkaitan dengan Institut Profesional Mara yang telah dicadangkan untuk dibina di kawasan Parlimen Jerai, Daerah Yan yang mana pengambilan tanah dan jalan telah dibuat, telah dibayar pampasannya kepada yang terlibat. Kemudian telah pun dibina satu jalan menghalu ke tapak tersebut namun sampai hari ini sunyi tanpa berita iaitu Kolej Profesional Mara yang dicadangkan di Daerah Yan.

■1610

Kemudian yang keduanya saya melihat dari sudut pinjaman pembiayaan secara Islam. Ini agak baik dan saya harap apakah prasyaratnya dan golongan-golongan yang layak membuat pinjaman ini perlu diperbesarkan dan supaya khususnya dari kalangan peserta-peserta GIATMARA sepatutnya diberi keutamaan untuk membuat pinjaman kerana mereka akan mengaktifkan bidang-bidang yang mereka ceburi selepas sepanjang tempoh mereka kursus di GIATMARA.

Kemudian, Butiran 02000 iaitu Bekalan Air Luar Bandar. Saya mengharap kementerian lebih peka dan lebih bertanggungjawab dan mengambil kesempatan di Gunung Jerai mempunyai air yang sejuk, bersih dan kemudian dijamin terbaik untuk kegunaan rakyat. Jadi, bolehkah kementerian jadikanlah sumber air itu kepada rakyat sekitar masyarakat sekeliling Gunung Jerai kerana sekarang ini pihak kerajaan negeri telah berusaha mempunyai dana khas tertentu untuk membantu kampung-kampung yang sekitar itu memberi bekalan yang terbaik. Namun begitu, masih terdapat ruang yang mesti dijalin kerjasama oleh pihak kementerian untuk mewujudkan tangki ataupun kolam air yang lebih bersih dan selamat juga besar untuk kapasiti lebih ramai penduduk sekitar masyarakat setempat khususnya di sekitar Gunung Jerai itu.

Kemudian, Butiran 02300 Tuan Pengerusi iaitu Jalan-Jalan Luar Bandar. Isunya seramai rakan-rakan Ahli Parlimen menyebut jalan-jalan luar bandar ini. Satu yang menarik cuma bagi saya kualitilah. Kontraktor yang dapat projek tersebut perlu mengambil kira bilangan jumlah penduduk setempat, kenderaan yang keluar masuk kerana dalam kes di kawasan saya itu tiga bulan sahaja kemudian rosak. Kemudian tunggu pula tender projek yang kedua. Jadi kerajaan, kita semua kononnya pihak kementerian membelanjakan begitu banyak wang walhal jalan yang sama, bukan kita menambah kilometer yang lebih panjang tetapi jalan yang sama. Empat bulan, lima bulan baiki semula.

Sepatutnya ada *engineer*, kontraktor yang lebih pakar, lebih mahir untuk mengkaji keadaan pengguna jalan tersebut supaya tidak menjadi bebanan. Kemudian *repair* jalan danbaiki jalan ini tidak habis-habis. Walhal tempat lain memerlukan laluan jalan yang panjang lebih selesa. Kita memohon pihak kementerian, jalan-jalan luar bandar ini pun dibuat kajian. Kemudian, syarikat-syarikat itu mesti ada *engineer* dia, mesti ada kepakaran dia supaya tidak memberi beban dan menyusahkan pengguna.

Dato' Dr. Mohd. Hayati bin Othman [Pendang]: Yang Berhormat Jerai.

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: Ya, sila.

Dato' Dr. Mohd. Hayati bin Othman [Pendang]: Terima kasih Tuan Pengerusi dan terima kasih Yang Berhormat Jerai. Dari segi jalan-jalan luar bandar ini saya dapati banyak di antara jalan-jalan yang dibuat tidak mengikut satunya spesifikasi yang sepatutnya. Ketebalannya perlu batu yang sesuai untuk ketahanan jalan tersebut.

Keduanya pemantauan. Kebiasaannya tidak dilakukan pemantauan secara berkala. Maknanya apabila jalan itu sudah terlalu rosak barulah hendak *direpair*. Maknanya tidak ada pemantauan yang berterusan dijalankan. Saya harap kepada pihak Yang Berhormat Jerai menasihatkan pihak kementerianlah supaya perkara ini perlu diberi perhatian sebelum rosak teruk dan kena ganti dengan jalan yang baru. Terima kasih Yang Berhormat Jerai.

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: Terima kasih kepada Yang Berhormat Pendang. Itulah isu yang sama saya yakin di Jerai dan di Pendang. Kebanyakan ini isu yang kita alami kita minta pihak kementerian mesti ada kajian yang meneliti, teliti dan terbaik untuk...

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Yang Berhormat Jerai, boleh celah sedikit, ya?

Tuan Mohd. Firdaus Jaafar [Jerai]: Ya, sedikit lagi.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Terima kasih Tuan Pengerusi, terima kasih Yang Berhormat Jerai. Saya setuju apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat Jerai. Cuma *to be fair*, dengan izin. Untuk keadilan. Saya lihat kadang-kadang- sebab saya banyak dan lama juga terlibat dengan projek luar bandar ini. Kadang-kadang *spec* yang dibuat yang dilaksanakan projek ini oleh pejabat daerah dan sebagainya memang sudah ikut *spec*. Ia sudah ikut syarat-syaratnya. Cuma penggunaan pengguna jalan itu sendiri. Hari ini di kawasan saya juga Yang Berhormat Jerai banyak berlaku. Ini kerana lori-lori balak, lori-lori bawa batu dan sebagainya tidak memikirkan ini.

Jadi saya hendak mencadangkan kalau boleh biar kita memberikan keadilan bukan sahaja kepada pelaksanaan jalan ini, sebab kadang-kadang kita hendak menyalahkan jabatan kerajaan sahaja tetapi kita hendak melihat supaya pengguna yang kadang-kadang rakus ini kerana kepentingan ekonomi mereka, mereka lupa bahawa tanggungjawab mereka juga ada untuk kita memastikan supaya jalan yang dibina oleh kerajaan ini dapat kita pertahankan. Terima kasih.

Tuan Mohd. Firdaus bin Jaafar [Jerai]: Okey, terima kasih Yang Berhormat Maran. Hampir sama isunya Tuan Pengerusi. Kemudian, yang terakhirnya Tuan Pengerusi iaitu berkaitan dengan Lembaga Kemajuan Wilayah Kedah (KEDA). Apa yang mendukacitakan kami adalah pihak KEDA langsung tidak memaklumkan atau mesyuarat bersama untuk berbincang berkaitan dengan pembangunan rakyat termiskin di luar bandar menyebabkan masyarakat dia datang ke pejabat kita memohon rumah, bantuan KEDA dan sebagainya tetapi kita tidak dapat memberi jawapan yang tepat dan maklumat-maklumat terkini berkaitan baik pulih rumah orang miskin dan sebagainya dan menyebabkan hubungan kita dengan rakyat agak menjadi sukar disebabkan politik yang batasi semua ini.

Jadi diharap pihak KEDA walaupun di sini ada wakil kerajaan negeri tetapi wakil peringkat daerah kita belum dapat bersama sehingga hampir pilihan raya ini menyebabkan kewangan ataupun bantuan itu tidak dapat disalurkan dengan baik dan kita tidak dapat memaklumkan mana satu projek yang mesti diutamakan oleh pihak KEDA. Jadi terima kasih Tuan Pengerusi.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: [Bangun]

Beberapa Ahli: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Saya tahu banyak Yang Berhormat sudah berdiri sampai sepuluh kali, ya. Jadi bersabarlah sama saya sebab saya pun payah macam mana hendak pilih sebab semua sudah berdiri banyak-banyak. Yang Berhormat Simpang Renggam, Yang Berhormat Dungun, Yang Berhormat Lipis dan Yang Berhormat Beruas. Saya nampak Beruas muka sudah lain tetapi Yang Berhormat saya kena *adjust* juga PAS sudah berapa bercakap, DAP berapa bercakap dan PKR berapa yang sudah bercakap. Sila Yang Berhormat Simpang Renggam.

4.16 ptg.

Tuan Liang Teck Meng [Simpang Renggam]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya sangat ringkas. Saya menjurus kepada Butiran 02300 - Jalan-Jalan Luar Bandar. Saya ucapkan ribuan terima kasih kepada pihak kementerian kerana tahun lepas telah pun meluluskan satu peruntukan sebanyak RM10 juta untuk menurap jalan Ulu Belitong yang lebih dikenali sebagai Jalan Ladang MCA di kawasan Layang-layang tetapi ada lagi sebahagian jalan itu belum disiapkan. Ada jalan sepanjang enam kilometer termasuk pelebaran jambatan.

Saya juga dimaklumkan oleh KEJORA bahawa ia memerlukan peruntukan tambahan sebanyak RM10 juta untuk menyempurnakan enam kilometer dan juga jambatan. Jadi saya ingin jawapan daripada kementerian, bilakah kerja akan dimulakan? Ini kerana ianya bukan sahaja memudahkan pengangkutan sawit, ia juga merupakan jalan penghubung antara bandar Tenggara dan Pekan Layang-layang. Jadi memang merupakan harapan besar penduduk di kawasan Layang-layang supaya kerja dapat dijalankan segera. Seterusnya berkaitan dengan lampu awam di kampung-kampung seperti di Kampung Tengah, Renggam. Saya telah pun lama memohon lampu dipasang di selekoh-selekoh berbahaya. Akan tetapi sehingga sekarang tidak diluluskan. Alasan yang diberikan ialah ia melibatkan kos yang tinggi. Kos kabel atau pun kos sambungan dan saya ingin mencadangkan kepada kementerian, kalau boleh kita tukar ke sistem solar misalnya. Saya percaya pemasangan lampu awam jenis solar ini akan banyak mengurangkan kos *cabeling*. Sekian, terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat Beruas.

4.18 ptg.

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya akan ringkaskan juga. Terima kasih kerana memberi saya peluang untuk saya bangkitkan dua isu berkenaan dengan Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah.

Pertama Tuan Pengerusi, saya nampak ini pertama kalinya Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah di mana peruntukan untuk mengurus melebihi daripada jumlah yang diperuntukkan untuk pembangunan. Kita dapati jumlah yang diperuntukkan untuk mengurus adalah RM5,466 juta sementara untuk pembangunan hanya RM4,490 juta. Kita adakan satu kementerian ataupun organisasi untuk tujuan memberi manfaat kepada, dalam kes ini orang luar bandar dan wilayah tetapi janganlah kita menggunakan terlalu banyak untuk pengurusan. Saya mohon penjelasan daripada pihak menteri, kenapakah pengurusan ini kian meningkat sementara wang yang diperuntukkan untuk pembangunan ini kian menurun?

Tuan Pengerusi, perkara yang kedua yang saya ingin sentuh ialah tentang Jabatan Kemajuan Orang Asli. Saya dapati jumlah untuk pengurusan ini di bawah Butiran 030000 juga menurun daripada RM60.4 juta kepada RM49.9 juta dan juga saya dapati di bawah Butiran 030400 - pembelian aset untuk Pembangunan Minda dan Pendidikan untuk Orang Asli pun telah kita turunkan daripada 430,000 kepada kosong sahaja.

■1620

Saya pun bersetuju dengan Yang Berhormat Indera Mahkota. Kenapakah di bawah Butiran 030500 – Kesihatan dan Perubatan. Orang Asli, tahun 2012 diperuntukkan sebanyak RM11.8 juta tetapi untuk tahun akan datang, peruntukannya adalah kosong juga. Saya rasa ini satu perkara yang kita mesti perhatikan dengan teliti kerana kesihatan dan perubatan adalah perkara yang terpenting dalam hidup seseorang.

Tuan Pengerusi, akhir sekali tentang Orang Asli ini. Saya dapati dalam bajet yang dibentangkan, jumlah projek dikatakan RM459 juta tetapi untuk tahun 2011 hanya RM7.8 juta yang sebenarnya dibelanjakan untuk pembangunan Orang Asli. Dianggarkan tahun 2012, sebanyak RM94 juta dan dianggarkan tahun 2013 sebanyak RM88 juta yang diperuntukkan untuk projek berkenaan. Yang saya hendak bangkitkan di sini ialah sungguhpun dikatakan peruntukkan sebanyak RM94 juta tahun ini, RM88 juta tahun lepas tetapi pada hakikatnya, seperti tahun 2011, hanya RM7.8 juta yang sebenarnya digunakan untuk pembangunan mereka. Maksudnya, tidak sampai 10 peratus yang dianggarkan.

Tuan Pengerusi, sebab itu Orang Asli merungut bahawa diumumkan ratusan juta ringgit diperuntukkan untuk mereka tetapi mereka tidak nampak pembangunan atau manfaat yang dapat mereka nikmati.

Akhir sekali, saya berharap Kementerian sebelum melaksanakan satu-satu projek hendaklah menghubungi ketua-ketua ataupun organisasi-organisasi Orang Asli sebelum melaksanakan sesuatu projek. Supaya projek yang dilaksanakan memberi manfaat kepada Orang-orang Asli. Terutamanya satu daripada organisasi yang memang prihatin tentang Orang Asli ialah Jalinan Orang Asli. Saya nampak banyak bangunan-bangunan yang dibina di kawasan Orang Asli tetapi terbiar sahaja kerana ia tidak sesuai. Itulah sahaja perbincangan saya. Saya memohon agar kebajikan Orang Asli memang kita sememangnya prihatin tentang keperluan mereka dan wang yang diperuntukkan dibelanjakan sepenuhnya demi kebajikan dan kebaikan mereka. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat Dungun.

4.23 ptg.

Datuk Matulidi Jusoh [Dungun]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya tidak panjang. Dua hingga tiga perkara sahaja. Pertama, saya hendak merakamkan terima kasih kepada Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah. Inilah satu-satunya kementerian yang fokusnya kepada penduduk luar bandar. Tanpanya, tidak membangunkan kemajuan di luar bandar menjadikan sebuah kampung yang maju, menarik dan menguntungkan.

Tuan Pengerusi, Butiran 00607 – Perkhidmatan Pengangkutan. Sukalah saya nyatakan di sini supaya pihak Kementerian sebagai satu cadangan bagi melihat balik penduduk luar bandar yang tercicir untuk ke sekolah. Mungkin kampung mereka tidak ada sekolah dan sekolah yang berdekatan jauh dan bermasalah kepada mereka untuk menggunakan basikal dan sebagainya. Ini masih lagi berlaku, terutamanya di kawasan saya di Kampung Rantau Panjang. Satu perkara lagi ialah perpindahan. Bila wujudnya sekolah baru, mereka yang dulunya bersekolah yang ada asrama, bila dipindahkan ke sekolah baru kerana percaturan yang dibuat oleh Pegawai Pelajaran Daerah, mereka tidak dapat ke sekolah kerana kemudahan yang tidak disediakan.

Butiran 01700 - Bekalan Elektrik Luar Bandar dan Bekalan Air Luar Bandar dan Butiran 02001 - Semenanjung. Saya suka mencadangkan kepada Kementerian ini supaya dapat melihat semula kerana kita sudah merdeka selama 55 tahun. Ada lagi kawasan-kawasan yang tidak dapat bekalan elektrik. Walaupun rumahnya sebuah, dua buah di hujung tanjung, bagilah peluang ini kepada mereka supaya mereka dapat menikmati kemudahan yang disediakan oleh kerajaan. Pada tahun sudah, saya terjumpa. Ini kebetulan. Tiga keluarga yang masih menggunakan air sungai. Minum air sungai, membasuh dengan air sungai, gunakan air sungai untuk menyediakan makanan dan mandi-manda air yang tidak dirawat. Kita bantu mereka sekadar untuk mereka tidak menggunakan air sungai ini.

Mungkin ada lagi di kawasan-kawasan yang lain supaya pada tahun ke-55 kita Merdeka ini, pihak Kementerian melihat balik dan tidak akan berlaku lagi kepada rakyat kita yang menggunakan air yang tidak dirawat.

Butiran 02503 – Pembangunan Ekonomi Luar Bandar. Dalam usaha kita hendak membangunkan penduduk luar bandar, eloklah kita pada saya untuk beri pandangan kepada Kementerian ini selain daripada program-program lain dalam pembangunan ekonomi, binalah gerai-gerai kecil. Banyak lagi kita lihat gerai-gerai kecil di kampung yang tiangnya, tiang bulat, atapnya guna kanvas, guna daun-daun kayu.

Manalah selera kadang-kadang pegawai hendak pergi minum di kedai-kedai ini. Bukankah elok kalau kita buat gerai yang sedikit *up-to-date* mengikut gerai-gerai yang dibina di kawasan-kawasan bandar. Alangkah bersih, cantik dan comel dan memberi sewa yang agak murah kepada penduduk-penduduk luar bandar untuk menjalankan perniagaan.

Butiran 03200 – Skim Pembangunan Kesejahteraan Rakyat. Tuan Pengerusi, program ini sudah sekian lama dilaksanakan oleh Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah dan saya percaya banyak program-program yang telah berjaya dan banyak juga yang tidak berjaya. Jadi, banyak juga yang kita lihat rumah-rumah PPRT yang dibangunkan kepada mereka dan diberikan secara percuma kepada mereka tetapi tidak disediakan projek-projek ekonomi yang boleh menguntungkan kepada mereka. Akhirnya, mereka juga miskin. Boleh tinggal dalam rumah tetapi tidak boleh menjalankan kegiatan kerana tidak ada ruang yang boleh mereka laksanakan projek-projek ekonomi. Akhirnya, mereka minta supaya bil api dan bil air dibayar kepada mereka.

Jadi, kementerian ini kita mencadangkan supaya memikirkan semula rumah-rumah PPRT yang dibina kerana mereka ini dapat memberikan ruang ataupun peluang pekerjaan yang boleh menjamin peningkatan ekonomi kepada keluarga miskin yang tinggal di rumah PPRT.

Butiran 02300 – Jalan-Jalan Luar Bandar. Jadi, saya suka mencadangkan kepada kementerian yang sudah sekian lama, belum merdeka sehingga merdeka. Satu kampung. Hujung kampung, Kampung Pasir Raja. Satu kampung, hujung kampung, Kampung Ulu Tembeling. Mereka ini ada kaitan kekeluargaan. Jadi, tidak ada jalan yang boleh dilalui dengan kenderaan sama ada motosikal ataupun kenderaan beroda empat. Jadi, saya mencadangkan walaupun sudah ada cadangan untuk membina jalan ini dan katanya kos terlalu tinggi. Saya suka memberi pandangan.

Kita gunakan kos yang paling murah untuk peringkat permulaan. Jalan-jalan batu, gunakan projek bersama dengan Angkatan Tentera Malaysia, Program Jiwa Murni. Mungkin kosnya lebih murah dan kita gabungkan antara penduduk hujung kampung hulu ini supaya mereka boleh mengakrabkan lagi hubungan mereka daripada mereka berjalan kaki. Bukan tidak ada program di kampung mereka. Sejak dari kemerdekaan, Kampung Hulu Tembeling ada programnya, orang di Kampung Pasir Raja menyeberang selama tiga hari dua malam berjalan di dalam hutan dan penduduk Kampung Pasir Raja juga demikian. Jadi, eloklah dengan pembangunan negara kita ini memberikan kesejahteraan kehidupan di antara keluarga selain daripada kita menjana kekuatan ekonomi pelancongan kepada kampung-kampung mereka ini.

Jadi, itu sahaja Tuan Pengerusi. Saya pohon mencadangkan.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat Kuala Kedah.

4.29 ptg.

Tuan Ahmad Kasim [Kuala Kedah]: Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Saya hendak bagi Yang Berhormat Bakri tadi sebenarnya. Akan tetapi Yang Berhormat Bakri duduk.

Tuan Ahmad Kasim [Kuala Kedah]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Satu sahaja isunya. Butiran 070000 – Lembaga Kemajuan Wilayah Kedah (KEDA) dengan peruntukkan sebanyak RM26 juta. Cuma Yang Berhormat Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, Laporan Audit menunjukkan bahawa prestasi KEDA ini sangat-sangat tidak memuaskan. Sangat-sangat tidak memuaskan.

Ia menunjukkan bahawa prestasi perbelanjaan yang paling tidak memuaskan ialah Projek Agropolitan Sik di mana sejumlah RM1.94 juta iaitu 9.5 peratus sahaja dibelanjakan sedangkan peruntukan sebanyak RM14.31 juta. Jadi, KEDA ini selepas beralihnya teraju kerajaan pada tahun 2008, ada sedikit konflik dengan kerajaan negeri. Sedangkan apabila saya mengadakan perbincangan dengan Yang Berhormat Menteri Besar, dia memberikan pandangan bahawa tidak ada salahnya supaya KEDA ini terus beroperasi dengan hasrat bekerjasama dengan kerajaan negeri.

■1630

Banyak projek yang melibatkan tata kelola yang baik yang sepatutnya ditingkatkan tetapi nampaknya prestasi KEDA ini amat lemah. Sehingga satu peringkat, kerajaan negeri bercadang supaya Lembaga Kemajuan Wilayah Kedah ini ditutup tetapi atas ihsan, atas perbincangan, atas budi bicara Yang Amat Berhormat Menteri Besar Kedah supaya saluran-saluran dana daripada persekutuan itu boleh diteruskan dengan melibatkan kakitangan KEDA sejumlah ratusan orang supaya terus dapat bekerja dan sebagainya.

Jadi akhirnya Kerajaan Negeri Kedah sudi supaya operasi KEDA ini diteruskan dengan syarat tiga orang wakil kerajaan negeri masuk di dalam lembaga pengarah. Akan tetapi nampaknya pihak Kementerian Pembangunan Luar Bandar masih lagi meletakkan beberapa syarat iaitu tidak boleh di kalangan pimpinan politik atau pun Ahli-ahli Yang Berhormat untuk berada di dalam lembaga pengarah sedangkan semasa Barisan Nasional menerajui kerajaan negeri dibolehkan Ahli-ahli Yang Berhormat berada di dalam lembaga pengarah. Akan tetapi semasa Pakatan Rakyat menjadi kerajaan negeri tidak boleh, diminta kakitangan kerajaan yang senior dan sebagainya. Ini di antara beberapa konflik yang menyebabkan akhirnya pengurusan KEDA itu sangat lemah dari sudut perjalanannya, operasinya, projek dan seumpamanya.

*[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Ronald Kiandee) **mempengerusikan Jawatankuasa]***

Begitu juga dengan perumahan KEDA yang banyak bertaburan dalam negeri Kedah. Didapati masalah sosial terlalu banyak Yang Berhormat Timbalan Menteri. Masalah sosial dalam kawasan KEDA terlalu banyak dan kronik. Ini disuarakan sendiri oleh pegawai-pegawai sehingga mereka mengatakan mungkin tidak cukup peruntukan untuk mengadakan projek-projek sosial, projek-projek meningkatkan kefahaman agama dan seumpamanya. Saya mengetahui tentang prosedur, pengambilan peserta-peserta perumahan PPRT KEDA ini diambil di kalangan orang-orang yang bermasalah dalam kampung. Dikutip, akhirnya dimasukkan dalam satu perkampungan. Jadi, orang-orang bermasalah ini dihipunkan dalam satu tempat akhirnya menimbulkan banyak masalah.

Akan tetapi tidak ada peruntukan yang banyak untuk menaik taraf dari sudut pengetahuan agama, sosial dan sebagainya. Banyak berlaku kesalahan juvana, kesalahan dadah, kesalahan perhubungan sesama muhrim dan sebagainya. Ini di antara perkara-perkara yang sepatutnya diberi perhatian yang serius oleh Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Pencelahan sedikit Yang Berhormat Kuala Kedah.

Tuan Haji Ahmad Kasim [Kuala Kedah]: Silakan Yang Berhormat Machang.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Tuan Pengerusi, Yang Berhormat Kuala Kedah, terima kasih. Yang Berhormat Timbalan Menteri, sahabat saya dari Kuala Pilah. KEDA ini satu ketika dahulu Yang Berhormat Timbalan Menteri mempunyai rekod kerja dan prestasi yang sangat baik. Kedah kalau kita sebut dua agensi ini menjadi tonggak. MADA itu membangunkan dataran Kedah. Luar daripada kawasan dataran Kedah itu, KEDA antara penerajunya. Sebab itu kawasan perumahan KEDA yang disebut oleh Yang Berhormat Kuala Kedah itu asalnya adalah untuk di bawah Program Penempatan Rakyat Termiskin (PPRT).

Saya masih ingat di suatu ketika Yang Berhormat Timbalan Menteri, KEDA menubuhkan pasukan sukarelawan di kalangan pegawai dan kakitangannya untuk menjimatkan kos bagi membina rumah-rumah PPRT di kawasan perumahan KEDA ini. Ianya sangat berjaya. Hari ini di seluruh Kedah ada kawasan penempatan itu. Bahkan di satu lokasi, saya masih ingat di kawasan Batu 13 Pokok Sena Jalan ke Kuala Nerang Perumahan KEDA itu dibangunkan kilang benang supaya bila golongan termiskin ditempatkan di kawasan perumahan itu, mereka boleh juga mendapat pekerjaan bila kilang benang didatangkan di kawasan mereka tetapi ia tidak bertahan lama.

Bila kita berjumpa dengan pegawai-pegawai, kebanyakan mereka kawan-kawan yang *batch* satu universiti dengan saya yang sekarang menjaga KEDA Ini. Isunya adalah isu peruntukan yang tidak membolehkan projek itu *lasting*. Jadi sayang, ianya bermula dengan perancangan yang cukup baik, dedikasi pegawai yang begitu tinggi. Sekarang kerana hambatan bajet atau biaya itu menyebabkan keadaan yang dibayangkan tadi oleh Yang Berhormat Kuala Kedah. Terima kasih Yang Berhormat Kuala Kedah.

Tuan Haji Ahmad Kasim [Kuala Kedah]: Terima kasih Yang Berhormat Machang. Saya mohon supaya ucapan Yang Berhormat Machang itu dimasukkan dalam ucapan saya supaya boleh dijawab oleh Menteri. Akan tetapi Yang Berhormat Timbalan Menteri KEDA ini sudah hilang fokus dalam melaksanakan tanggungjawab. Semua dia hendak buat. Jalan dia hendak buat, rumah dia hendak buat, projek pertanian dia hendak buat, projek usahawan kecil dia hendak buat seolah-olah macam KEDA ini seluruh kementerian berada di bawah KEDA. Semua dia hendak buat sehingga hilang fokus. Kemiskinan dia hendak atasi. Jadi memang tidak cukuplah peruntukan yang terlalu sedikit dan hilang fokus.

Jadi kalau boleh Yang Berhormat Menteri supaya pihak kementerian *align* balik, buat satu anjakan supaya KEDA ini fokus hanya kepada membasmi kemiskinan. Tidak fokus kepada perkara-perkara, projek-projek pembangunan yang besar-besar dan sebagainya. Ini di antara perkara. Saya dapati bahawa hasil daripada selepas daripada 2008 ini, KEDA ini dijadikan sebagai sebuah agensi Kerajaan Persekutuan untuk membantu semua agensi-agensi di bawah Kerajaan Persekutuan sehinggalah elaun JKKKP juga dibayar melalui KEDA. Sekiranya peruntukan itu diambil dari KEDA, maka akan rugilah peruntukan pembangunan untuk sebahagian daripada masyarakat yang terpinggir yang sepatutnya diberi tumpuan oleh KEDA. Oleh sebab itu apa fungsi Jabatan Pembangunan Persekutuan yang diwujudkan? Sepatutnya elaun JKKKP ini disalurkan melalui Jabatan Pembangunan Persekutuan.

Jadi Tuan Pengerusi saya rasa isu KEDA ini seharusnya diberi perhatian yang lebih serius berdasarkan kepada pandangan Laporan Audit yang menyatakan bahawa soal tata kelola KEDA yang jauh lemah dan sangat daif supaya dibaiki. Saya harap pihak kementerian memberikan perhatian dan memberikan peruntukan yang sewajarnya kepada KEDA untuk melaksanakan tanggungjawab. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, sudah 25 orang berucap. Cukuplah. Selepas ini ada kementerian lain. Saya panggil Yang Berhormat Sibuti, selepas itu Yang Berhormat Bakri. Kemudian kita panggil Yang Berhormat Batu Sapi. Selepas itu Menteri menjawab.

4.37 ptg.

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ingin terus ke Butiran 02300, 02002, 01702 iaitu Jalan-Jalan Luar Bandar, Bekalan Elektrik Luar Bandar dan Bekalan Air Luar Bandar. Kita berterima kasih kepada kerajaan terutama sekali pada kementerian kerana pada 27 hari bulan tadi kita telah merasmikan Bekalan Elektrik Luar Bandar dan juga Bekalan Air Luar Bandar di rumah Patrick Libau di Sungai Tangap Niah di mana rumah panjang ini adalah yang sentiasa dilawati oleh pelancong-pelancong dari luar negara, dari Amerika, England, Jepun dan juga Korea dan lain-lain. Maka, kita hendak bertanya kepada Yang Berhormat Menteri kerana kawasan ini kerap kali pelancong datang, adakah perancangan untuk membina jalan raya yang baik ke rumah panjang ini daripada jalan besar Miri-Bintulu.

Kita juga hendak bertanya kepada Yang Berhormat Menteri kerana pernah dalam ucapan-ucapan saya dan di janji juga oleh menteri di *Rolling Plan* Ketiga tetapi kalau boleh jalan seperti Jalan Kuala Lajong dan juga Jalan Persisiran Kuala Sibuti hanya tinggal lebih kurang satu setengah kilometer lagi untuk disiapkan supaya jalan ini dapat diguna pakai pada bulan Disember ini.

Saya juga ingin menambah lagi bahawa pada 27 hari bulan yang lalu juga kita telah melawat Loji Air Suai di Niah. Loji ini boleh menampung lebih kurang 50-100,000 orang. Kita mengharapkan pihak kementerian akan melihat kawasan-kawasan lain juga yang belum mempunyai air bersih yang terawat untuk dibina penyambungan paipnya dengan segera.

■1640

Tuan Pengerusi, saya ingin pergi ke Butiran 00611 – Program GIATMARA. Kita berterima kasih kepada kerajaan, kementerian ini kerana telah membina GIATMARA di kawasan saya. Akan tetapi walaupun peruntukannya lebih kurang RM1 juta dahulu, saya melihat bangunan yang dibuat lebih kurang RM300,000. Apakah baki wang itu telah digunakan sepenuhnya untuk membeli alat-alat mesin dan sebagainya untuk GIATMARA ini.

Butiran yang seterusnya ialah 00600 – Pembangunan Latihan KEMAS. Kebanyakan tabika/tadika KEMAS pada masa sekarang ini adalah menumpang di rumah-rumah panjang ataupun di kawasan-kawasan kampung di bawah surau ataupun di kawasan-kawasan pinjaman. Adakah pihak kementerian boleh menaiktarafkan bilik-bilik pelajar KEMAS ini supaya mereka di dalam keadaan selesa dan boleh belajar dengan baik sebab ini adalah anak-anak kita yang masih kecil lagi. Seterusnya...

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Yang Berhormat Sibuti, boleh mencelah sedikit?

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Ya, sila ya Yang Berhormat.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Tentang keselesaan kelas-kelas tabika KEMAS dan juga bangunan KEMAS ini. saya bersetuju dengan Yang Berhormat Sibuti. Saya minta kalau boleh kementerian berikan perhatian termasuklah di kawasan saya Yang Berhormat Sibuti, bangunan KEMAS ini, Pusat Kegiatan KEMAS, Maran ini sudah sejak tahun 1988 kita telah cadangkan untuk bangunan baru, bangunan kayu. Minta sama kalau boleh masukkan dalam ucapan.

Kedua, tentang peningkatan tadi, kita hendak juga melihat supaya peningkatan bukan sahaja dari segi kemudahan fizikal tetapi dari segi kemudahan sumber manusianya. Umpamanya, jawatan penyelia KEMAS masih lagi di tahap S17 sedangkan pemaju masyarakat sudah S27. Saya mendapat rayuan daripada mereka ini kalau boleh minta kementerian bukan sahaja di Maran bahkan mungkin Sibuti juga menghadapi masalah yang sama. Minta supaya Yang Berhormat Timbalan Menteri mengambil perhatian. Terima kasih. Minta pandangan Yang Berhormat Sibuti.

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Terima kasih Yang Berhormat Maran. Tuan Pengerusi, boleh tak dimasukkan dalam ucapan saya supaya senang Yang Berhormat Timbalan Menteri menjawab apa yang diutarakan tadi? Sebenarnya, banyak lagi perkara yang saya hendak bawa di sini. Oleh sebab kita kesianlah melihat kawan-kawan lagi ingin hendak berucap. Saya tahu, Yang Berhormat Limbang *signal* kepada saya supaya dapat Yang Berhormat Limbang juga hendak bercakap. Begitu juga Yang Berhormat Batu Sapi. Sekian, terima kasih saya menyokong.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Bakri.

4.43 ptg.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Terima kasih Tuan Pengerusi yang bijaksana memberi peluang kepada Bakri untuk mengambil bahas... [*Dewan riuh*] Saya merujuk B.22 – Butiran 010700 – Kesejahteraan Rakyat. Sekarang di kawasan Bukit Nanning, Bakri sedang dilanda masalah banjir kilat.

Apakah pihak kementerian akan menyalurkan bantuan dan perancangan bagi mengatasi masalah ini? Adakah kerajaan mempunyai tabung khas bagi masalah banjir kilat seperti ini? Saya telah dimaklumkan oleh penduduk bahawa sekarang ini setelah banjir kilat ini berlaku, barulah JPS menjalankan kerja-kerja mengorek parit. Mengapa kerja-kerja ini tidak dilakukan sekitar bulan September sedangkan kita semua mengetahui pada penghujung bulan Oktober adalah musim tengkujuh bermula?

Saya ingin meminta penjelasan adakah kementerian bersedia untuk memberikan bantuan kepada penduduk kawasan Pengerang, Kota Tinggi berhubung pampasan dan sagu hati yang setimpal. Selain itu saya merujuk kepada Maksud B.22, Butiran 01140 – Pembangunan dan Pemantauan Projek.

Dalam Laporan Ketua Audit Negara menyatakan masalah kelewatan menyiapkan pembinaan dewan serba guna, Kompleks Penghulu Mukim Air Hitam, Bakri. Antara lain kerana masalah pemendapan tanah gambut. Saya telah meminta penjelasan Pejabat Daerah Muar berhubung masalah ini dan jawapan yang diberikan adalah kesemua pembinaan dewan serba guna adalah menggunakan reka bentuk dan piawaian yang sama di seluruh negara.

Seharusnya sebagai Kementerian Luar Bandar dan Wilayah, kementerian boleh meminta Kementerian Kerja Raya untuk mempertimbangkan mengenai masalah pembinaan di tanah gambut. Mengapa kementerian tidak mempunyai koordinasi kerja dengan Kementerian Kerja Raya berhubung perkara ini? Apakah tindakan kementerian untuk memastikan projek ini dapat disiapkan segera ekoran telah ditangguhkan selama berbelas bulan? Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat.

4.46 ptg.

Datin Linda Tsen Thau Lin [Batu Sapi]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ingin menyentuh Butiran P.22, Butiran 02300 – Jalan-Jalan Luar Bandar. Saya hendak tanya status Jalan Sibuga di kawasan saya. Apakah status terkini dan bilakah projek akan bermula dan bilakah projek ini akan selesai. Yang kedua, saya ingin sentuh Butiran 01703 – Bekalan Elektrik Luar Bandar Sabah dan 02003 – Bekalan Air Luar Bandar Sabah. Saya ingin bertanya apakah kementerian akan memasang lampu-lampu menggunakan kuasa tenaga solar dan memasang sistem bekalan air yang bersih untuk 12 buah pulau di kawasan Batu Sapi? Terima kasih Tuan Pengerusi.

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Sudah tutup dah.

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: Tuan Pengerusi, lima minit cukuplah.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Lima minit, lima minit. Dah, cukuplah. Lima minit, lima minit, lima minit...

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: Satu orang lima minit.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Tak bolehlah. Ya, sila Yang Berhormat Timbalan Menteri.

4.47 ptg.

Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah I [Dato' Haji Hasan bin Malek]: *Bismillaahir Rahmanir Rahiim*. Yang Berhormat Tuan Pengerusi, Ahli-ahli yang menzahirkan beberapa persoalan berkenaan dengan kementerian.

Pertamanya bagi pihak Yang Berhormat Menteri, saya mengucapkan berbilang-banyak terima kasih di atas pandangan-pandangan, cadangan-cadangan yang telah diberikan dan saya pertamanya ingin mengucapkan berbilang-banyak terima kasihlah kepada siapa Ahli-ahli Parlimen yang memuji kepada kementerian ini, saya mengucapkan berbilang-banyak terima kasih dan *insya-Allah*, ini akan bertambah baik pada masa yang akan datang.

Begitu juga dengan cadangan-cadangan yang telah dikemukakan beberapa orang wakil-wakil rakyat, Ahli-ahli parlimen daripada Balik Pulau dan sebagainya tadi, ini akan kita kaji, akan kita siasat supaya ia dapat diperbaiki lagi prestasi kita di kementerian ini. Teguran-teguran yang diberikan, yang banyak pada petang ini pula, kita menerimanya dengan cukup ikhlas dan akan menyiasat balik, kejadian atas kesahihan teguran-teguran tersebut supaya mana yang salah itu akan kita cuba perbaiki dan kalau ada penyelewengan akan kita hadapkan kepada pihak-pihak yang berwajib dan sebagainya. Akan tetapi yang pentingnya ialah saya melihat perbincangan pada pagi dan petang ini menunjukkan keprihatinan kita semua, soal hendak meletakkan rakyat itu didahulukan, apatah lagi di kawasan luar bandar.

Jadi oleh sebab itu ramai yang menyatakan kesyukuran mereka dan inilah sebenarnya yang saya hendak tekankan iaitu kita bersyukur dengan apa yang telah kita peroleh selama kini 55 tahun kita merdeka, keadaan di luar bandar bertambah baik daripada 50 tahun yang lalu. Ini hakikat yang sebenar. Bersama-sama kita bersyukur dan sama-sama kita membantu.

Bagi kita hendak melihat yang negatif mudah, yang hendak menegur mudah. Akan tetapi ini juga peluang yang hendak saya gunakan untuk sama-sama kita memberikan peranan, memberikan pandangan-pandangan bukan sahaja dalam Dewan ini tetapi di kawasan masing-masing. Oleh sebab di kementerian, kita telah pun menubuhkan Majlis Pembangunan Luar Bandar. Ini juga peranan Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian diperlukan untuk memberikan input yang baik supaya ini akan berada dalam keadaan landasan yang cukup baik dan sebagainya.

■1650

Jadi, berputar kepada keadaan itu, saya hendak mulakan pertamanya ialah berkenaan dengan bajet ini sendiri. Ada pendapat beberapa wakil rakyat terutamanya Yang Berhormat Kinabatangan dan sebagainya tentang kekurangan belanjawan kita pada tahun 2013 ini. Saya hendak sebutkan bahawa anggaran belanjawan keseluruhan Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah bagi tahun 2013 ialah RM9.95 bilion dengan agihan belanja mengurus RM5.4 bilion, belanja pembangunan RM4.4 bilion. Ini dari segi sekitar angka dia. Jadi memang benar, ada penurunan dari segi belanjawan pembangunan. Sebab itu pada kesempatan ini saya ingin memberikan sedikit pandangan bagaimana faktor pengurangan belanja pembangunan tahun 2013 ini boleh berlaku.

Sebenarnya pengurangan belanja pembangunan tahun 2013 daripada RM7 bilion kepada RM4 bilion dengan beza sebanyak RM2.5 bilion itu adalah disebabkan faktor had siling peruntukan pembangunan yang berasaskan *Rolling Plan* sebagaimana yang ditetapkan oleh Unit Perancang Ekonomi Jabatan Perdana Menteri. Kita ada prosedur yang perlu diikuti dan inilah yang kita ikut dan sebab itu peruntukan pembangunan bagi tahun 2013 ini adalah kurang berbanding tahun 2012 kerana fokus dalam tahun 2013 adalah bagi menyelesaikan pelaksanaan projek sambungan RMKe-9 *rolling plan* pertama dan kedua. Selain daripada itu tahun 2012, merupakan tahun akhir pelaksanaan NKRA – Infrastruktur Asas Luar Bandar di bawah GTP 1.0. Manakala projek baru, pelaksanaan akan dimulakan pada tahun 2014. Justeru lebih daripada...

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, boleh mencelah sedikit?

Dato' Haji Hasan bin Malek: Saya selesaikan dahulu. Justeru, lebih daripada 80 peratus daripada peruntukan tahun 2013 yang diluluskan adalah bagi keperluan projek-projek sambungan, manakala bakinya adalah bagi projek baru terutamanya di bawah Program GTP 2.0 termasuk program *21st Century Village* (CV). Manakala sebahagian besar projek sambungan iaitu hampir 70 peratus daripada peruntukan adalah bagi membiayai keperluan projek-projek sambungan NKRA – Infrastruktur Asas Luar Bandar di bawah GTP 1.0.

Selain itu terdapat beberapa peruntukan yang sebelum ini diletakkan di bawah belanja pembangunan telah dipindahkan kepada belanjawan mengurus mulai tahun 2013 seperti berikut. Antaranya, kos operasi dan penyelenggaraan lampu jalan kampung, penyelenggaraan sistem bekalan air terawat, NKRA – *Rural Basic Infrastructure one-off*, NKRA – *Low Income House Hold one-off* seperti membaiki rumah dan KEDAP program. Ini dimasukkan pada belanjawan mengurus. Itulah dia senario yang dibentangkan, pertamanya untuk difahami oleh Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian. Jemput Yang Berhormat Maran.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Terima kasih Timbalan Menteri, terima kasih Tuan Pengerusi. Saya berpandangan bahawa penurunan kadar peruntukan kepada kementerian ini di bahagian pembangunan saya ingat sebahagian telah dijawab oleh Timbalan Menteri tadi. Maknanya menunjukkan bahawa negara kita ini dari segi pembangunan luar bandar ini semakin meningkat sedangkan negara kita ini tidak membesar. Kalau berapa ribu kilometer luas Malaysia ini, ia sudah tidak membesar. Keperluan pembangunan itu tidak membesar cuma mungkin keperluan lain. Tidak bermakna jika kurangnya peruntukan bahagian pembangunan bererti kerajaan menepikan pembangunan luar bandar.

Akan tetapi sepertimana Yang Berhormat Timbalan Menteri sebutkan tadi, peruntukan disalurkan kepada pembangunan lain seperti pembangunan insan dan sebagainya supaya kemajuan fizikal akan diselaraskan dengan kemajuan intelektual minda dan sebagainya, masyarakat.

Apakah ini sebagai satu petanda bahawa negara kita ini dengan kerajaan Barisan Nasional yang berusaha membangunkan ini, kita telah buktikan bahawa kita telah membangunkan banyak kawasan luar bandar dengan cara yang cukup baik, terima kasih Timbalan Menteri.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, sedikit Yang Berhormat Timbalan Menteri. Sahabat Balik Pulau sedikit sahaja. Lanjutan daripada itu sebelum Yang Berhormat Timbalan Menteri menjelaskan, pembangunan atau *development* ini ialah dua perkara yang fizikal dan juga pembangunan manusia seperti yang dikatakan oleh rakan tadi. Akan tetapi soalan saya Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya tadi membahaskan sedikit, bagaimana di kawasan-kawasan desa ini, *internet connection* jauh beza dengan yang di bandar. Bagi saya dunia hari ini pula Yang Berhormat Timbalan Menteri, banyak benda, kerajaan pun dengan *e-Government* dan sebagainya, internet ini sudah jadi dengan izin, macam *human rights*, sudah jadi macam satu hak asasi.

Maksudnya kalau tidak ada kemudahan internet hendak dapat maklumat kerajaan pun susah, hendak berurusan dengan bank-bank dan sebagainya. Saya rasa mungkin Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah ini perlu melihat bahawa agenda pembangunan ICT ini mungkin satu perkara yang perlu ditekankan kerana ia lebih mudah daripada kemudahan infrastruktur yang bersifat fizikal dan lebih besar. Saya rasa mungkin itu dipertimbangkan terutama di dalam menyantuni Wawasan 2020 ini, mohon penjelasan Yang Berhormat Menteri sedikit.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Terima kasih Yang Berhormat Maran dan Yang Berhormat Balik Pulau. Sebenarnya menepati pandangan daripada Yang Berhormat Balik Pulau. Sebenarnya pembangunan luar bandar ini tidak tertumpu kepada Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah sahaja untuk menguruskan segala-galanya. Oleh sebab itu kerajaan kita ini melalui kementerian-kementerian lain. Misalnya soal internet, soal jalur lebar dan sebagainya. Ini pandangan tadi, kita sudah laksanakan bagi pihak kerajaan kita sudah mulakan program ICT, soal internet ini melalui Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan. Begitu juga kementerian-kementerian lain, misalnya JKR, kalau jalan-jalan besar di kawasan luar bandar ini, JKR punya tanggungjawab. Begitu juga kalau dalam soal pertanian, khusus pertanian Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani dan sebagainya.

Oleh sebab itu kita lihat maksud saya tadi, maknanya pembangunan di luar bandar ini terpancang kepada semua kementerian. Kementerian Pelajaran, Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani, Kementerian Perusahaan, Perladangan dan Komoditi, Kementerian Pelancongan, Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan dan sebagainya. Semuanya ini ke arah itu. Akan tetapi khusus Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, ini yang saya hendak ulaskan satu demi satu, dengan izin. Macam sebut tadi, internet dan semuanya itu, kita buat juga melalui skim kecil-kecil tetapi yang khususnya ialah misalnya daripada Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan dengan jalur lebar dan sebagainya. Itu kita boleh rujuk kepada pihak Menteri berkenaan.

Jadi yang pertamanya, yang bangun tadi ialah Yang Berhormat Kinabatangan. Soal bekalan air bersih yang sebut tadi, tangki ada tetapi air tidak ada dan sebagainya. Untuk makluman Yang Berhormat Kinabatangan, projek bekalan air yang dilaksanakan oleh kementerian ini sebenarnya direka bentuk oleh perunding dan juga mengikut spesifikasi yang ditetapkan oleh Jabatan Air Negeri Sabah. Sehubungan dengan pembekalan air di Sabah, ianya dilaksanakan oleh pihak ICU, Jabatan Perdana Menteri dan merupakan salah satu kaedah penyelesaian sementara sebelum penduduk dibekalkan dengan air retikulasi, maknanya pelbagai jabatan tadi tertumpu. Soalnya soal air sahaja tetapi ICU terlibat, Jabatan Air Negeri Sabah pun terlibat. Inilah perkara-perkara yang telah kita laksanakan. Begitu juga dengan soal-soal yang disebutkan, soal jeti, soal jambatan yang sudah lama dan sebagainya. Ini telah pun dicatat oleh pegawai kita dan akan kita rundingkan balik. Kalau ada keperluan yang mendesak ini akan kita bina. Apa yang penting, ini akan kita rekodkan dalam kementerian kita untuk kita melaksanakan pada masa yang akan datang.

Begitu juga dengan Program Bantuan Rumah (PBR). Yang Berhormat Kinabatangan, bagi program PBR yang dilaksanakan, saya ada langka-angkanya yang menunjukkan pihak kita tidak melihat ini sebagai satu main-main sahaja, tidak. Mana yang dirasakan perlu kita buat. Misalnya di Kinabatangan sendiri 8,696 juta telah diperuntukkan...

Dato' Dr. Mohamad Shahrum Osman [Lipis]: Lipis Yang Berhormat.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Bagi membina dan membaik pulih 277 unit Program Bantuan Rumah (PBR) untuk golongan miskin dan miskin tegar di kawasan Parlimen berkenaan.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Lipis bangun Yang Berhormat.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Yang Berhormat Lipis.

Dato' Dr. Mohamad Shahrum Osman [Lipis]: Terima kasih Tuan Pengerusi, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Tadi oleh kerana tidak dapat peluang berbahas, jadi saya pun hendak menyentuh tentang Program Bantuan Rumah.

■1700

Jadi seperti mungkin di Kinabatangan, di Lipis juga terdapat banyak rumah yang telah dibantu oleh kementerian. Kita mengucapkan ribuan terima kasihlah kepada kementerian kerana memberi bantuan ini membuat rumah PPRT dan sebagainya. Hanya isu yang timbul ialah terlalu lambat dibina. Ada yang sampai dua tahun, ada yang sampai sekarang agensi yang sepatutnya membina itu macam-macam halangan birokrasi diwujudkan. Sehingga saya ingat ada sebuah rumah itu sudah masuk hampir dekat dua tahun lebih, tiga tahun masih tidak dibina. Jadi saya mohon penjelasan pada Yang Berhormat Timbalan Menteri, bagaimanakah kita hendak mengelakkan daripada kerenah birokrasi ini? Kalau boleh program ini untuk menyejahterakan rakyat, hendak memudahkan rakyat tetapi dengan kerenah ini kita nampaknya menyusahkan rakyat, rakyat tertunggu-tunggu. Jadi mohon penjelasan.

Datuk Haji Hasan bin Malek: Terima kasih Yang Berhormat Lipis. Dari segi kelewatan ini sebenarnya kadang kala kita merancang tetapi sebenarnya Allah SWT menentukan. Kadang-kadang rancang elok-elok Ahli-Ahli Yang Berhormat kadang-kadang soal cuaca, soal kontraktor, soal saluran-saluran yang kita buat, kita cuba yang terbaik. Akan tetapi kadang kala ada benda-benda yang di luar kemampuan kita dan juga di luar kemampuan daripada pihak kementerian. Kita pilih yang terbaik dari segi kontraktor sampai masanya kadang kala macam-macam boleh berlaku.

Jadi oleh kerana itu walau bagaimanapun saya ambil maklumlah tentang pandangan, teguran tadi. *Insyah-Allah* pada masa yang akan datang khususnya Lipis kita akan cuba atasilah. Akan tetapi yang pentingnya saya ingat Ahli-Ahli Yang Berhormat sekalian kawasan-kawasan kita kalau dilihat ada sesuatu yang tuan-tuan fikir boleh diperbaiki maklumkan kepada kita. Pihak kita di kementerian baik Menteri, apatah timbalannya dan juga pegawai-pegawainya bersedia untuk menerima pandangan-pandangan tadi dan kita cuba bantu mana yang termampu.

Berkenaan dengan projek jalan luar bandar pun begitu juga ada disebut...

Datuk Hajah Norah Abd. Rahman [Tanjong Manis]: Timbalan Menteri boleh saya mencekah sedikit? Terima kasih. Mengenai perumahan juga. Terdapat juga beberapa orang tua yang tinggal di kampung Timbalan Menteri jadi rumah mereka amat uzur. Akan tetapi mereka ada anak-anak yang tinggal di bandar dia tidak hendak pindah ke bandar. Akan tetapi kalau mengikut kementerian kita tidak boleh baik pulihkan rumah itu kerana tidak ada orang yang menerima rumah itu lagi tetapi anak-anak mereka tinggal di bandar. Akan tetapi ada beberapa rumah di kawasan Tanjong Manis yang saya telah melihat terlampau uzur sampai bumbung dia hendak jatuh sudah. Akan tetapi bila kita mohon itu memang kementerian kata tidak boleh bantu kerana mereka ada anak-anak yang tinggal di bandar. Akan tetapi anak-anak mereka sendiri tidak hendak balik ke kampung. Macam mana kementerian boleh tolong tengokkan masalah-masalah ini ya? Terima kasih.

Datuk Haji Hasan bin Malek: Untuk hendak tengok itu bolehlah Yang Berhormat ya sebab minta tadi tengok *insyiah-Allah* kita tengoklah. Sebenarnya kita perlu juga cadangan daripada Yang Berhormat sendirilah cara macam mana kita boleh sama-sama mengambil bahagian supaya masalah Yang Berhormat sebutkan tadi boleh kita laksanakan ya.

Datuk Hajah Norah Abd. Rahman [Tanjong Manis]: Kalau sekadar hendak tengok sahaja tidak hendak bantu duit kasihanlah dekat dia, dia sudah tua sudah Menteri.

Datuk Haji Hasan bin Malek: Tidak saya. Masalah tadi Yang Berhormat sebut tolong tengokkan saya bersedia... [Ketawa]

Datuk Hajah Norah Abd. Rahman [Tanjong Manis]: Tolong tengok itu bagi duitlah bahasa halusny.

Datuk Haji Hasan bin Malek: Saya ini Yang Berhormat saya ini lurus orang dia.

Datuk Hajah Norah Abd. Rahman [Tanjong Manis]: [Ketawa] Okey jadi kita cakap luruslah minta duit untuk dia orang.

Datuk Haji Hasan bin Malek: Okey *insya-Allah*. Yang Berhormat Tanjong Manis ini kita rekodkan dan *insya-Allah*lah masalah yang tadi akan kita kaji dan akan hantar pegawai berkenaanlah untuk melihat dan cara mana kita boleh bantu orang tua yang disebutkan tadi.

Yang Berhormat Kinabatangan banyak hal yang dikemukakan, projek luar bandar, soal elektrik dan sebagainya. Soal bekalan elektrik di Kinabatangan yang masih memerlukan peruntukan yang besar untuk diselesaikan. Sebenarnya kalau hendak disebutkan dari segi kawasan-kawasan memang banyak termasuklah soal yang di Kinabatangan itu.

Untuk makluman Yang Berhormat sendiri sebenarnya kementerian sedar bahawa peruntukan bekalan elektrik di Kinabatangan masih lagi rendah. Kementerian dalam Program Transformasi Kerajaan (GTP) memberi fokus untuk meningkatkan liputan bekalan elektrik supaya mencapai 95 peratus pada akhir tahun 2015. Jadi adalah fakta-fakta yang diberikan yang pentingnya memang ada dalam perancangan kita untuk kita laksanakan mengikut *Rolling Plans* yang telah kita sediakan. Begitu juga di sambut tadi Yang Berhormat Silam berkenaan dengan penubuhan RTC di Silam. Sebenarnya untuk hari ini pihak RTC, kita kerajaan telah meminta UPEN Sabah untuk mengenal pasti lokasi yang bersesuaian untuk dijadikan RTC. Pihak Unit Pembangunan Ekonomi Negeri Sabah (UPEN) sedang mengadakan perbincangan di peringkat negeri bagi memuktamadkan lokasi RTC dan akan memaklumkan kepada kerajaan sebelum hujung bulan November 2012 ini.

Jadi cadangan untuk menjadikan Silam dan Kinabatangan ini akan turut dipanjangkan kepada UPEN Sabah untuk pertimbangan. Jadi pandai-pandailah rujuk dengan pihak kerajaan negeri masing-masing. Begitu juga dengan pandangan tentang *flying squad*. *Flying squad* yang kita tubuhkan di peringkat kementerian ini selain daripada memantau, menerima teguran daripada sesiapa sahaja *flying squad* inilah yang akan pertama sekali turun untuk melihat tentang kesahihan laporan tersebut. Macam saya sebut tadi *insya-Allah* akan turunkah *flying squad* kita ini supaya dia dapat bukan sahaja dia dapat membuat siasatan, memanjangkan kepada kementerian dan mencari kewangan dia untuk dijayakan projek-projek yang telah ditimbulkan oleh pihak-pihak yang membuat aduan tersebut. Itulah dia *flying squad* yang telah kita adakan.

Yang Berhormat Silam juga mencadangkan supaya Projek Agropolitan dilaksanakan di kawasan luar bandar di Sabah. Sebenarnya pada masa ini terdapat satu Projek Agropolitan yang sedang dilaksanakan oleh kementerian iaitu Projek Agropolitan Pulau Banggi Kudat dengan keluasan 1,800 hektar. Di samping itu satu lagi projek yang baru mendapat kelulusan kerajaan negeri akan dilaksanakan dalam tahun ini iaitu Agropolitan Gana di Kota Marudu fasa satu seluas 491.53 hektar. Berhubung dengan cadangan Yang Berhormat Silam untuk melaksanakan Projek Agropolitan di kawasan-kawasan lain di Sabah, setakat ini kementerian belum lagi menerima sebarang permohonan daripada pihak Kerajaan Negeri Sabah, Silam.

Begitu juga Bintulu, disebutkan soal teguran berkenaan dengan paip air di Kuala Tatau. Isu paip air tiada air yang masih belum diselesaikan. Untuk makluman Yang Berhormat kalau hendak ikut saya ini Yang Berhormat Bintulu tidak ada ya, saya hendak *skip* sahaja tetapi nanti tengok keadaanlah, tengok keadaan dahulu. Untuk makluman Yang Berhormat, pelaksanaan projek bekalan air luar bandar dari Jebak ke Kuala Tatau kini dalam proses untuk ditanam semula paip.

Memandangkan paip yang telah ditanam 11 kilometer tersebut tidak mengikut spesifikasi yang telah ditetapkan oleh pihak JKR Sarawak. Pihak kontraktor menjangkakan penanaman semula paip tersebut akan disiapkan sebelum penghujung tahun 2012.

Inilah teguran-teguran yang diberikan tadi. Waktu projek itu berjalan kalau kita lihat projek itu tidak mengikut spesifikasi yang telah kita tetapkan kita hentikan. Sepanjang 11 kilometer paip sudah tanam sudah buka balik. Ini ketegasan pihak kementerian kita. Tuan-tuan mesti pandang lihat pujilah benda yang macam ini supaya pegawai-pegawai lain bertugas akan kuat lagi bekerja. Ya tuan-tuan sebab inilah kenyataan dia. Oleh sebab itu penerangan yang saya buat ini *insya-Allah* Yang Berhormat Bintulu sahabat saya faham dan sama-sama melihatlah tentang penanaman semula paip yang dibuat ini nanti. Kalau dia misalnya masih lagi tidak mengikut spesifikasi kita, kita tukarkan kepada kontraktor lain. Esok jangan marah pula. Begitu.

Begitu juga Yang Berhormat Bintulu tadi ada menyebutkan, mencadangkan supaya pemantauan isu secara lebih kerap ke atas pelaksanaan projek KKLW bagi mengelakkan berlakunya projek sakit atau lewat disiapkan. Saya sudah sebut tadi kita sudah ada *flying squad*. *Flying squad* ini terdapat di semua pejabat cawangan negeri. Jawatankuasa Tindakan Pembangunan Kementerian yang bersidang pada setiap bulan menerima laporan-laporan di situ dan kita sendiri buat pemantauan. Jawatankuasa Pemantauan KKLW yang bersidang pada setiap bulan seperti Jawatankuasa Projek Sakit, mesyuarat dan lawatan berkala dengan pihak kontraktor yang terlibat bagi setiap projek yang diadakan di tapak projek. Keenamnya lawatan berjadual oleh Yang Berhormat dan Ketua Setiausaha serta pegawai-pegawai ke projek lewat dan sakit.

■1710

Kita dengar ada projek sakit, lewat dan sebagainya, kita sendiri turun. Ahli-ahli Yang Berhormat sendiri pun memang maklum, saya lihat Yang Berhormat Menteri kita ke hulu ke hilir. Daripada Perlis sampai ke Sabah, Sarawak, Kelantan dan sebagainya. Pergi ke semua tempat hendak melihat projek sakit dan sebagainya dan juga merasmikan projek-projek yang telah siap. Ini adalah gambarannya tentang kementerian kita dan *Alhamdulillah*, macam saya sebut tadi kita puas hati. Akan tetapi kepuasan hati kita ini hendak kita tingkatkan lagi untuk masa-masa yang akan datang.

Kemudian saya hendak pergi kepada Yang Berhormat Padang Terap. Saya dah bercerita dengan beliau satu hari di luar dulu, hari ini dia hendak sebut juga. Jadi, saya hendak jawab sedikit berkenaan dengan dakwaan Yang Berhormat Padang Terap tentang penyelewengan di sekitar tahun 1990.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Sebelum itu Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Ini saya pergi kepada Yang Berhormat Padang Terap dulu. Nanti saya pergi ke Yang Berhormat Batu Gajah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Akan jawab nanti ya, projek-projek sakit. Panjang lebar, kata banyak lawatan, mesyuarat tetapi masih ada projek sakit. Saya tunggu jawapan. Baik, terima kasih.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Saya dah sebut, kalau ada maklumat-maklumat, jangan tunggu Laporan Audit. Kalau ada di tempat Yang Berhormat, beritahu kita dan Jawatankuasa Pemantau akan turun tengok sendiri. Kita panggil sekali pegawai-pegawai ataupun pihak-pihak yang berkenaan untuk mengkaji balik kenapa projek ini sakit dan sebagainya. Bila dah audit, dah lain ceritanya, maknanya kita menceritakan isu-isu yang telah berlaku. Yang pentingnya kalau dah ada yang itu, yang inilah kita selesaikan dulu.

Yang Berhormat Padang Terap tadi sebut berkenaan dengan dakwaan penyelewengan sekitar tahun 1990. Sebenarnya, pihak mahkamah pada 29 Julai 2011 yang lalu telah memutuskan supaya bekas Ketua Pengarah FELCRA, ini FELCRA, digugurkan dari dakwaan penyelewengan berkenaan. Orang tuduh dia macam-macam tetapi mahkamah dah buat keputusan pada 29 Julai 2011. Mahkamah telah membuat keputusan dan sebarang hal atau isu yang berkaitan ini tentang duit RM40 juta yang hilang itu biarlah pihak mahkamah dan diterangkan di mahkamah. Jadi, oleh kerana itu jelas, tuduhan sahaja tidak cukup Yang Berhormat, mahkamah dah buat keputusan. Malahan sebenarnya FELCRA ini sendiri pun dari segi prestasi kerjanya, dividen keuntungan yang didapati oleh peserta adalah begitu membanggakan.

Kalau tidak silap saya ada RM1 juta dividen, minta maaf kalau angka itu tidak betul, yang dibayar kepada peserta-peserta. Inilah kejayaan-kejayaannya. Bagi kita, yang menyeleweng bawa ke mahkamah, jatuhkan hukuman dan sebagainya. Kita tidak ada hendak sorok-sorok Yang Berhormat Batu Gajah.

Jadi, begitu juga berkait dengan Yang Berhormat Padang Terap membangkitkan sekali lagi soal isu duit RM200 juta yang pada fahaman beliau masih terdapat dalam simpanan FELCRA. Tuan Pengerusi, dimaklumkan bahawa isu ini telah diperjelaskan semasa penggulangan perbahasan Bajet 2013 peringkat Dasar. Berkaitan isu wang ini, FELCRA telah pun membuat bayaran ataupun mengagihkan keuntungan kepada Kerajaan Negeri Kedah sebanyak RM13.3 juta pada tahun 2007 dan 2008. Ini hak peserta, hak kerajaan. RM29 juta lagi iaitu keuntungan terkumpul bagi tahun 2009, 2010 dan 2011 akan dibayar kepada kerajaan negeri setelah hak milik dan projek yang terlibat diserahkan kepada FELCRA sebagaimana yang telah dipersetujui dalam perjanjian perkongsian keuntungan di antara FELCRA dengan kerajaan negeri.

Berkaitan dengan laporan kewangan pula, dimaklumkan FELCRA telah membentangkannya di dalam mesyuarat bersama kerajaan negeri di Kedah pada 17 Februari 2009, 3 Mac 2009, 29 Disember 2009, 19 Oktober 2010 dan 15 September 2011. Maknanya, kewangan kita, kita bentangkan kepada pihak kerajaan negeri. Jadi, tidak timbul soal macam hendak disebutkan tadi. Keuntungan-keuntungan ada tetapi ada perjanjian-perjanjian yang kita buat di antara FELCRA dengan kerajaan negeri dan ini mesti dipatuhi dulu sebelum ianya dapat kita bayar keuntungan-keuntungan yang saya sebutkan tadi.

Yang Berhormat Padang Terap juga ada menyebut soal isu agihan lembu korban kepada lembaga pengarah dan beberapa Ahli Parlimen. Soal memberikan agihan lembu korban ini Yang Berhormat, kita dimaklumkan, kita tidak bagi terus kepada orang miskin tetapi kita berikan kepada pemimpin-pemimpin tertentu di kawasan tersebut untuk beliau agihkan kepada mereka yang berkecukupan. Misalnya, diberikan kepada Ahli Parlimen, diberikan kepada wakil-wakil rakyat, pemimpin-pemimpin tempatan, NGO dan sebagainya. Ini kerana lembu korban ini tujuannya untuk membantu yang dapat dimanfaatkan oleh peserta FELCRA. Yang menerima manfaat, faedahnya ialah peserta-peserta FELCRA tersebut. Jadi, tidak timbullah soal diberi kepada pengarah dan sebagainya. Ia kadang-kadang atas nama sahaja, terima tanggungjawabnya hendak mengagihkan itu, itulah maksudnya. Benda yang betul Yang Berhormat, sebab kadang-kadang mereka ni marah, mereka marah pula kenapa bagi kepada orang ini, yang dia tidak bagi.

Beberapa Ahli Yang Berhormat: [Menyampuk]

Dato' Haji Hasan bin Malek: Itu semua Yang Berhormat, dengarlah itu. Jadi, begitu juga dengan status projek ikan hiasan Kampung Labi, Kedah. Saya hendak - bahawa projek ini telah dimulakan pada tahun 2003 dengan perbelanjaan sebanyak RM40.8 juta. Sumber pembiayaan adalah menerusi pinjaman Kementerian Kewangan. Pelaksanaan projek ini adalah selaras dengan Pelan Keperluan Aktiviti Bisnes FELCRA menerusi anak syarikat. Kita *diversify our activity*, salah satu daripadanya ialah ikan hiasan. Berdasarkan kepada pelantikan konsultan yang pakar dalam bidang tersebut. Kita beri pula dengan hubungan bisnes yang ada dengan pihak yang berkenaan dan dibekalkan benih ikan ini dan juga dari segi soal pasaran. Namun sebagai *new player* dalam industri ini, FELCRA berhadapan dengan isu operasi dan projek ikan hiasan ini dihentikan dan diganti dengan bisnes tapak semaian Dian Microriza. Maknanya Yang Berhormat, kalau kita nampak benda itu tidak boleh lagi, kita cari jalan pula supaya jangan peserta ini mendapat kerugian dan sebagainya.

Okey, Yang Berhormat Jempol, saya ucapkan terima kasih kerana memberi pandangan yang cukup realistik, soal pelaksanaan projek KEMAS kita, projek JAKOA dan juga mengemukakan beberapa pandangan. Kita mengharapkan apa yang disebutkan ini akan kita catat dan akan kita laksanakan sebaik mungkin. Cadangan untuk penambahan kelas Taska PERMATA KEMAS. Sehingga tahun 2012, KEMAS telah berjaya membuka sebanyak RM354 buah kelas Taska PERMATA. Jumlah ini akan bertambah sebanyak 28 buah menjelang tahun 2013. Taska PERMATA KEMAS menggunakan sepenuhnya Dasar PERMATA Negara, Jabatan Perdana Menteri. Ini pun seperti mana disebut oleh Yang Berhormat Jempol. Sesuatu yang mereka rasakan patut sangat daripada prasekolah ini diberi peluang, ruang untuk anak-anak kita *expose* kepada sesuatu yang baru ini. *Insyallah* dengan kejayaan PERMATA di dua, tiga tempat ini, akan kita kembangkan ke seluruh negara.

Begitu juga dengan cadangan Yang Berhormat agar KEMAS melaksanakan kurikulum yang boleh meningkatkan kemahiran berfikir dan kemahiran bahasa Inggeris. Sebenarnya, KEMAS mengguna pakai kurikulum standard prasekolah kebangsaan (KSPK) Kementerian Pelajaran Malaysia. Kurikulum berkenaan mengandungi enam tunjang yang keseluruhannya merangsang kemahiran berfikir kanak-kanak. Saya dah beri jawapan dulu dalam Parlimen tidak lama yang lalu berkenaan dengan kurikulum ini. Dari segi penggunaan bahasa pula, dalam kurikulum berkenaan terdapat tunjang kemahiran komunikasi yang bertujuan untuk meningkatkan komunikasi kanak-kanak dalam bahasa Melayu dan bahasa Inggeris. Jadi, pandangan Yang Berhormat tadi tepat sekali dan kita telah laksanakan.

Begitu juga cadangan akan dilaksanakan pemantauan yang rapi bagi memastikan penyediaan makanan yang berkualiti bagi memastikan setiap kanak-kanak tabika dan taska Permata Kemas menikmati makanan yang berkhasiat. Maka, KEMAS telah menyediakan menu makanan sihat yang sesuai untuk semua kanak-kanak.

■1720

Menu makanan yang disediakan mendapat penilaian daripada Kementerian Kesihatan Malaysia. *Been confirmed by* Kementerian Kesihatan. Bagi memudahkan tabika-tabika dan taska-taska di kawasan pedalaman KEMAS telah menyediakan cadangan menu yang sesuai dan mudah diperolehi di kawasan sekitar. KEMAS juga mengadakan pemantauan secara berkala untuk memastikan pematuan penggunaan perancangan menu tersebut. Begitu juga Yang Berhormat mencadangkan supaya pemantauan rapi ke atas bangunan tabika KEMAS di luar bandar dan perkampungan Orang Asli. Banyak yang disebut tadi di Sibuti dan beberapa kawasan Parlimen yang lain. Ada setengahnya tadi kita menumpang, kita menyewa dan sebagainya. Pemantauan bangunan tabika KEMAS di kawasan luar bandar, kampung-kampung dan kawasan Orang Asli diselia oleh Pegawai KEMAS Daerah, Pegawai KEMAS Negeri dan kalau KEMAS di kampung Orang Asli diselia oleh Pegawai JAKOA.

Bagi tahun 2012, sebanyak 965 buah tabika telah dibaik pulih di seluruh negara dan pada tahun 2013 peruntukan yang diperolehi akan diguna pakai untuk kerja-kerja sambungan dan bina baru. *Insya-Allah*. Mana Yang Berhormat yang menimbulkan tentang permohonan supaya dapat dibina yang baru ini kita akan buat catatan dan *insya-Allah* akan kita laksanakan.

Cadangan memberikan kursus keusahawanan kepada penduduk-penduduk kampung yang telah mengikuti kursus kemahiran satu cadangan yang baik dan ini pun telah kita laksanakan iaitu KEMAS telah pun daripada projek-projek yang sudah menamakan pelatih-pelatih yang dapat Sijil Kemahiran Malaysia kita cuba dapatkan *sponsor* ataupun penajaan daripada agensi-agensi kita. Misalnya sekolah jahitan di Perak dahulu. Saya lihat mereka ini ada kemampuan untuk membuka butik dan sebagainya. Kita carikan MARA, kita beri selain mendapat kemahiran untuk membuat jahitan dan sebagainya, kita beri mereka peluang untuk kita beri pinjaman kepada yang berkenaan untuk dia memulakan perniagaan butik dan sebagainya. Ini pun telah dilaksanakan.

Sebab itu kita kadang-kadang tidak adalah hendak membesar-besarkan cerita tapi sebenarnya itulah dia di Perak sekolah jahitan sudah ada butik-butik itu. Saya sendiri pergi tengok. Kadang-kadang kita tidak percaya tempat itu telah dilaksanakan oleh anak kampung kita dan sebagainya. Jadi melalui bantuan ekonomi kampung pun daripada KEMAS juga boleh kita perolehi. Kita boleh memulakan perniagaan bernilai RM20,000 untuk seorang peserta. Jadi itulah dia sebahagian dari pandangan daripada Yang Berhormat yang berkaitan khususnya berkenaan dengan KEMAS tersebut.

Berkenaan dengan Jabatan kemajuan Orang Asli, Yang Berhormat Jempol dan juga beberapa Ahli Yang Berhormat lain ada menimbulkan soal sejauh manakah usaha kerajaan untuk menyelesaikan isu tanah Orang Asli. Isu tanah Orang Asli ini sehingga kini sebanyak 34,000 hektar tanah Orang Asli telah diwartakan, manakala baki 120,000 hektar sedang dipohon untuk diwartakan segera berperingkat-peringkat dan ini juga adalah bergantung kepada kemampuan dan kesediaan kerajaan negeri masing-masing. Saya ingat Negeri Sembilan sudah wartakan dan sudah diagihkan kepada masyarakat Orang Asli.

Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah sedang menambah baik dasar pembermilikan dan pembangunan tanah kepada masyarakat Orang Asli.

Pihak kementerian sedang mendapat maklum balas (*inquiry*) Suhakam untuk tujuan penambahbaikan tersebut. Bermaksud sebelum cadangan kita untuk pembermilikan tanah-tanah masyarakat Orang Asli ini kita mendapatkan pandangan daripada semua pihak. Begitu jugalah tadi ada cadangan supaya dapat jirimkah apa untuk duduk dalam Jabatan Orang Asli.

Sebenarnya dalam Jabatan Orang Asli ini kita sudah tubuhkan satu jawatankuasa untuk mengkaji, melihat cara macam mana ruang-ruang ini boleh diperbaiki dalam bidang pendidikan, dalam bidang kesihatan, dalam bidang pelajaran, dalam bidang ubat tradisional dan sebagainya. Semuanya memberikan pandangan. Kita panggil pakar-pakar daripada luar, kita panggil pegawai-pegawai ataupun organisasi-organisasi tertentu termasuklah Persatuan Orang Asli Se-Malaysia duduk sama-sama dalam jawatankuasa itu untuk dia lihat apa sebenarnya yang patut kita boleh bantu. Ini yang sedang kita buat. Jadi cadangan daripada Yang Berhormat berkenaan dengan pemberi milikan secara JSA, buat masa ini tidak ada tanah Orang Asli diberi milik secara JSA sebaliknya melalui pewartaan tanah komuniti dan geran individu. Walau bagaimanapun, pembangunan tanah secara komersial yang dilaksanakan sekarang telah mengguna pakai konsep secara JSA oleh RISDA dan FELCRA. Walau bagaimanapun, pandangan Yang Berhormat itu amat kita hargai.

Bagaimana pula dengan bilangan Orang Asli yang tercicir dalam pendidikan. Ini pun selalu disebut. Kita pun sudah banyak kali kita telah memberikan penerangan jawapan kita apa yang telah kita buat. Memanglah kita akui setengah pandangan-pandangan tadi tentang keadaan Orang Asli di Perak, Yang Berhormat Putatan ada sebut memang kita akui ada beberapa yang rasa tertinggal sedikit. Dalam perancangan kita ada. Tinggal lagi kita hendak menunggukan soal peruntukan yang ada, keutamaan dan juga keperluan di tempat-tempat itu. Kalau pusat perpindahan Orang Asli ini kalau kita rasakan kita boleh binakan sekolah, kita buat. Begitulah. Tengok kepada keperluan dan kalau ada misalnya secara spesifik Yang Berhormat Putatan hendak mencadangkan sesuatu di mana di Perak kita akan memberikan pertimbangan. Yang pentingnya rakyat didahulukan. Okey Yang Berhormat Batu Gajah?

Keciciran pendidikan pelajar Orang Asli terbahagi kepada tiga peringkat. Yang tamat sekolah rendah dari Darjah 1 ke Darjah 6 sebenarnya tiada keciciran. Kalau ikut rekod kita daripada Darjah 1 hingga Darjah 6 tidak ada masalah. Sebab sekolah rendah itu berdekatan dengan perkampungan mereka. Akan tetapi transisi dari sekolah rendah Darjah 6 ke Tingkatan 1 masih lagi ada 26.16 peratus tapi yang mendaftar Tingkatan 1 dan tamat Tingkatan 5 masih tercicir 40 peratus. Sebab biasanya kalau sudah pergi sekolah menengah dia pergi jauh daripada perkampungan mereka. Ini yang bak kata kita sikap dialah. Sebab itu kita hendak seluruh pimpinan membantu kita. Jangan macam orang tertentu, organisasi tertentu bercakap 7,000 tercicir dan sebagainya. Jangan cakap sahaja. Beri cadangan kepada pihak kementerian ataupun kepada pihak JAKOA macam mana mereka ini boleh kita ubah sikapnya dan sebagainya. Sebab kita hendak lihat mereka ini dapat bersama-sama di *mainstream* pembangunan di negara kita.

KKLW dan JAKOA sedang dan telah merangka pelan menangani keciciran yang akan dilaksanakan pada 2013 dengan kerjasama Kementerian Pelajaran. Antara program yang akan dilaksanakan ialah Program Jom Masuk Ke Sekolah, Program Mesra Didik, Skim Bantuan Berlaku Pendidikan dan sebagainya. Begitu juga dengan penyediaan kemudahan infrastruktur termasuk jalan perhubungan bagi tujuan pengeluaran hasil ekonomi. Ada dicadangkan supaya jalan-jalan ini dicantum, disambungkan dan sebagainya. Keperluan kemudahan infrastruktur telah diberi keutamaan dalam pelan transformasi kerajaan dalam GTP20 terutamanya jalan perhubungan.

Berdasarkan rekod terkini masih terdapat 120 kampung Orang Asli yang memerlukan jalan perhubungan lengkap. Pelaksanaan projek ini akan bermula tahun 2013 sehingga tahun 2015. Ini perancangan kita dan saya juga minta sekiranya Ahli-ahli Yang Berhormat memikirkan ada kawasan Orang Asli di situ yang memerlukan ini sila maklumkan kepada kita. Yang Berhormat Pasir Mas, Yang Berhormat Jempol sudah tadi ya.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, boleh sedikit? Tuan Pengerusi, Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya tertarik dengan masyarakat Orang Asli ini kerana mereka juga sebahagian daripada negara kita. Kalau kita lihat masih lagi masyarakat ini ketinggalan. Walau bagaimanapun, seperti mana Yang Berhormat Timbalan Menteri sebutkan tadi apabila kita beri ruang kepada mereka untuk masuk dalam *mainstream* masyarakat umum maka perubahan akan berlaku.

Saya hendak tanya Yang Berhormat Timbalan Menteri selepas kita ubah sistem pendidikan daripada dahulunya Orang Asli ini ada sekolah sendiri, kemudian kita masukkan dalam sekolah bawah Kementerian Pelajaran. Itu satu. Sejauh mana peningkatan itu telah berlaku dan yang keduanya adalah dari segi kesihatan. Kesihatan dengan pendidikan ialah dua elemen yang paling penting untuk manusia. Kita tahu di Gombak ada satu hospital Orang Asli.

■1730

Saya nak tanya sejauh mana hospital ini sama ada digunakan oleh Orang Asli semata-mata kerana majoriti penduduk di Gombak adalah Orang Asli ataupun ada hospital lain sebab di negeri-negeri lain, Orang-orang Asli ini pergi ke hospital biasa.

Jadi apakah ada kesan daripada segi peningkatan kesedaran dan sebagainya berbeza antara penduduk Orang Asli di kawasan negeri lain yang tidak ada hospital khas Orang Asli dengan penduduk Orang Asli di Gombak. Jadi kita harap mungkin kita boleh mengubah cara hidup mereka apabila seperti mana Menteri sebutkan tadi kalau kita *expose* atau dedahkan mereka ini ke dalam *mainstream* ataupun dalam masyarakat kita umum ini, terima kasih.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Terima kasihlah Yang Berhormat Maran sebab beliau adalah bekas Pengarah Jabatan Orang Asli, dia tahu sebenarnya dan mencadangkan sesuatu yang logik, so terima kasihlah. Sebenarnya untuk yang di Gombaknya itu, sebenarnya dulu Jabatan Kemajuan Orang Asli yang mengurus hospital di Gombak itu, tapi hari ini kita memikirkan kita ini dah masuk tahun 2020, negara maju dan sebagainya. Kalau kita lebih mengutamakan kepada soal profesionalisme, orang yang pakar dalam bidang itu biar dia uruskan.

Jadi oleh kerana itu baru-baru ini, saya ingat tahun lepas, kita telah bersetuju pihak hospital di Gombak ini ditadbir urus oleh Kementerian Kesihatan. Dah elok-elok kita buat, kita serahkan kepada Kementerian Kesihatan. Maknanya segala urusan itu sekarang di bawah Kementerian Kesihatan dan kita difahamkan sebenarnya ini khusus untuk masyarakat Orang Asli sahaja. Bukankah adil kita punya pendekatan Kerajaan Barisan Nasional. Betul ya? Kena beritahu juga. Ada separuh orang itu buat-buat tak tahu, Tuan Pengerusi..

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Dulu, kini dan selamanya.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Selama-lamanya. Terima kasih Yang Berhormat Sri Gading.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Putatan bangun Yang Berhormat.

Datuk Dr. Marcus Makin Mojigoh [Putatan]: Menteri, ini soal Orang Asli. Terima kasih Tuan Pengerusi kerana memberi ruang saya untuk meminta penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri. Saya ada menyentuh soal bagaimana anak-anak Orang Asli ini dapat dibantu kerana mereka tidak ada kemudahan untuk mendapat tuisyen daripada pihak-pihak tertentu selain daripada balik rumah dan masuk ke hutan dan murid-murid ini tak ada aktiviti.

Apa cadangan saya Yang Berhormat Menteri tadi ialah mewujudkan *study centres* supaya masyarakat yang berkebolehan di antara Orang Asli itu dapat membantu anak-anak mereka ini supaya diberi tuisyen *free* kepada murid-murid yang di desa-desa ini. Apa pendapat kementerian? Ini ada saya buat isu dulu, tapi belum ada jawapan daripada pihak kementerian. Ini untuk membantu untuk meningkatkan dan memperkasakan terutama sekali penguatkuasaan dalam bahasa Inggeris.

Dato' Haji Hasan bin Malek: *Insya-Allah* Yang Berhormat Putatan, saya akan semak balik tentang cadangan Yang Berhormat Putatan itu soal nak memberikan tuisyen bahasa Inggeris ini. Kita akan semaklah dan tengok kalau boleh kita laksanakan, kita cuba laksanakan. Yang Berhormat Pasir Mas, macam mana? Nak jawab sahaja ke soalan Yang Berhormat Pasir Mas? Macam mana Tuan Pengerusi?

Datuk Halimah binti Mohd. Sadique [Tenggara]: Tulis sahajalah yang tak ada tu. Jawapan bertulis sahaja.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Ha, okey. Kalau yang tak hadir ini kalau saya tengok dia tak hadir, saya akan jawab secara bertulis ya. Ini memudahkan sebab saya tengok ini ramai yang dah tak nak tunggu.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Setuju sangat itu, jimat masa.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Jimat masa. Terima kasih.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Yang tak ada itu tak minat.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Okey Yang Berhormat Ledang, terima kasih. Yang Berhormat Pasir Mas ini ada beberapa perkara, selesai untuk Yang Berhormat Pasir Mas. Yang Berhormat Batang Sadong, dia ada menimbulkan beberapa perkara berkenaan dengan jalan perhubungan desa yang perlu diberikan keutamaan. Untuk makluman Yang Berhormat, senarai projek jalan perhubungan desa yang telah dicadangkan akan dipertimbangkan pelaksanaannya pada tahun 2013. Pelaksanaannya akan berdasarkan kepada senarai keutamaan secara berperingkat.

Seorang Ahli: Bila itu Yang Berhormat?

Dato' Haji Hasan bin Malek: Insya-Allah bilalah. Terdapat juga kata dia di Parlimen Batang Sadong yang masih belum mendapat bekalan air. Untuk makluman Yang Berhormat, pelaksanaan projek bekalan air luar bandar adalah berdasarkan senarai keutamaan Pihak Berkuasa Negeri ataupun PBAN.

Selain daripada itu, pembinaan air terawat juga adalah bergantung pada kapasiti pengeluaran loji rawatan air di kawasan tersebut dan kawasan yang berdekatan. Sarawak ini agak ganjil sedikit. Untuk makluman Yang Berhormat juga, pada masa ini, pihak JKR Sarawak memaklumkan bahawa bekalan air ke kawasan Batang Sadong adalah bergantung pada loji rawatan air di Asa Jaya.

Walau bagaimanapun, kapasiti pengeluaran di loji sedia kala adalah tidak mencukupi untuk menampung peruntukan bekalan air di kawasan sekitar. Sehubungan itu, kemasukan dalam proses untuk menyiapkan dua buah projek lagi iaitu pembinaan tangki air 'Sini Uyu Tinggan' di Samarahan dan juga projek bekalan air luar bandar kawasan 'Tempirat' Asa Jaya untuk menampung sekurang-kurangnya bekalan air di kawasan Batang Sadong.

Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah [Limbang]: Menteri.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Kementerian bersama-sama dengan pihak JKR Sarawak akan menyemak semula kampung-kampung yang masih belum mendapat bekalan air di kawasan Batang Sadong untuk pelaksanaan pada tahun-tahun akan datang.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Limbang bangun Yang Berhormat.

Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah [Limbang]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Yang Berhormat Limbang, sila.

Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah [Limbang]: Terima kasih Tuan Pengerusi dan terima kasih Timbalan Menteri. Tadi tak sempat nak berbahas jadi ada sedikitlah berkaitan dengan bekalan air luar bandar ini. Kita mengucapkan terima kasihlah kepada kerajaan kerana memang banyak sudah bekalan luar bandar ini menjalar ke luar-luar bandar. Jadi saya cuma nak *alert* Kementerian tentang ada satu projek di Limbang, bekalan air luar bandar di mana semua dah siap, dia punya *pipe line* apa semua dah sampai depan rumah.

Mungkin silaplah ataupun terlupa iaitu di mana air tak boleh *disupply*, *pressure* tak cukup. Batang ada, batang paip ada... [*Disampuk*] Tapi ini saya rasa memang pentinglah untuk *alert* Kementerian bahawa dalam pakej itu sepatutnya kawasan itu ada berbukit bukau sikit... [*Ketawa*] Jadi disebabkan oleh mungkin bukit bukau ini, jadi kawasan itu memerlukan sebuah *high level water tank* supaya *pressure* dapat mencukupi untuk menyalurkan air ke kawasan itu. Nama tempat ini ialah kawasan Marutup, Rumah Manai, Rumah Kalat, Rumah Sateng, Rumah Sintau, ya Menteri. Ini *very important* sebab batang paip ini semua dah ada depan rumah dah tapi air sahaja tak keluar. Lepas itu, kawasan berbukit-bukau, kena ada *high level water tank*. Itu sahajalah tentang air ini Timbalan Menteri, terima kasih.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Kita akan ambil perhatianlah Yang Berhormat Limbang ya, kita akan ambil perhatian.

Dato' Henry Sum Agong [Lawas]: *[Bangun]*

Dato' Haji Hasan bin Malek: Itu tadi air ya, yang satu lagi ini ialah bekalan elektrik. Bekalan elektrik pun untuk makluman Yang Berhormat, kementerian pada tahun 2012 telah siap melaksanakan dan projek bekalan elektrik luar bandar di kawasan Parlimen Batang Sadong dengan kos berjumlah RM4.4 juta. Projek ini telah membolehkan 241 unit rumah mendapat kemudahan elektrik 24 jam.

Bagi tahun 2013, kementerian merancang untuk menyiapkan lapan lagi projek BILB elektrik di Batang Sadong dengan kos berjumlah RM4.76 juta. Projek ini sedang dalam pelaksanaan dan dijangka akan disiapkan pada bulan Januari 2013 dan memberi manfaat kepada 217 buah rumah. Begitu juga dengan pembinaan bot, perahu...

Dato' Henry Sum Agong [Lawas]: Timbalan Menteri.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Lawas Yang Berhormat.

Dato' Henry Sum Agong [Lawas]: Timbalan Menteri, Lawas ada membangkitkan beberapa perkara tadi tapi belum ada respons.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Saya baru hendak jawab.

Tuan Henry Sum Agong [Lawas]: Tak, Lawas awal tadi.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Kita akan sampai ke Lawas, *insya-Allah* ya sebab saya kena habiskan Yang Berhormat Batang Sadong ini. Wanita itu kita kena beri keutamaan sikit.

Dato' Haji Ismail bin Haji Abd. Muttalib [Maran]: Yang Berhormat Menteri. Saya minta maaf, saya tak sempat bercakap. Orang kampung saya tahu saya Ahli Parlimen. Tuan Pengerusi, bekalan elektrik luar bandar ini, kita dah kemukakan. Saya nak bercakap tadi satu sahaja Timbalan Menteri, minta masuk. Kalau boleh minta pegawai kementerian minta berikan perhatian iaitu bekalan elektrik tanah kelompok Hulu Lengan, Maran di Pahang. Ini berapa puluh rumah.

■1740

Jadi, saya minta supaya diberikan perhatian. Kita dah kemukakan lama sudah ini. Saya tahu kementerian ini kementerian yang baik, menjaga luar bandar. Saya ingat boleh luluslah sepertimana Batang Sadong, banyak lulus. Terima kasih banyak.

Dato' Haji Hasan bin Malek: *Insya-Allah* kita akan catatkan dan *insya-Allah* kita akan bina. Yang Berhormat Batang Sadong tadi timbulkan soal program jangka pendek kursus pembinaan bot dan perahu atau dandanan rambut melalui GIATMARA dan sebagainya. Kementerian amat menghargai keprihatinan Yang Berhormat terhadap aktiviti-aktiviti yang dijalankan oleh MARA dalam meningkatkan bilangan modal insan yang tertib dan yang terlatih.

Semenjak penubuhannya pada 1986 GIATMARA telah melahirkan seramai 200,000 pelatih yang mana telah berjaya menyumbangkan kepada keperluan tenaga mahir serta melahirkan usahawan-usahawan berjaya. Untuk makluman Yang Berhormat dasar penubuhan GIATMARA adalah '*1GIATMARA, 1Parlimen*'. Pihak GIATMARA tidak dapat menubuhkan cawangan kerana akan timbul kesukaran mendapat kelulusan dan peruntukan daripada agensi pusat.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kursus sedia ada yang terdapat di GIATMARA Batang Sadong ialah teknologi automotif, teknologi motosikal, fesyen dan *dress making*. Selaras dengan saranan Yang Berhormat, pihak GIATMARA boleh melaksanakan kursus pembinaan bot atau perahu, dandan dan perabot melalui kursus jangka pendek yang sedia ada di bawah Program Latihan 1Malaysia apabila terdapat bilangan peserta yang mencukupi sekurang-kurangnya sepuluh orang. Cari sepuluh orang kita akan *organize* kan kursus itu untuk Yang Berhormat di kawasan Batang Sadong.

Okey, sekarang kita pergi ke Yang Berhormat Batu Gajah. Panjang juga Yang Berhormat Batu Gajah ini. Yang pertamanya terdapat 13 projek sakit, lewat jadual, apakah langkah yang diambil oleh kementerian untuk mengelakkan berlakunya projek lewat jadual atau sakit? Sepertimana jawapan saya sebelum ini kepada persoalan dari Yang Berhormat Batang Sadong dan sebagainya, walaupun kita ada mekanisme pemantauan yang lengkap masih lagi berlaku projek-projek lewat jadual dan sakit. Berdasarkan kepada kajian dan pemantauan kementerian, projek-projek lewat disiapkan oleh kerana beberapa sebab di luar kawalan kementerian seperti:

- (i) halangan penduduk yang menyebabkan kontraktor tidak dapat masuk ke tapak projek pemantauan;
- (ii) kedudukan lokasi projek yang terletak jauh di pedalaman, di mana isu pengangkutan bahan binaan terutama di Sarawak menyebabkan projek lewat disiapkan; dan
- (iii) kekurangan bekalan bahan binaan juga menjadi penyebab kepada kelewatan ini.

Inilah dia alasan-alasan yang diberikan oleh pihak jawatankuasa pemantau yang kita arah turun menyiasat tentang aduan tersebut. Memohon pihak kementerian berkenaan dengan pelaksanaan Projek Agropolitan Pulau Banggi yang dikatakan ada unsur-unsur pembaziran iaitu melibatkan Projek Ladang Sejahtera dan ternakan ikan sangkar.

Okey, untuk makluman Yang Berhormat, pelaksanaan Projek Agropolitan Pulau Banggi dan tanaman getah setelah mengambil kira laporan dan pandangan daripada pihak Lembaga Getah Malaysia (LGM). Begitu juga pandangan daripada Lembaga Minyak Sawit Malaysia (MPOB) dan pihak Aspect Sdn. Bhd. yang mengesahkan bahawa tanah sesuai untuk tanah tanaman getah dan kelapa sawit. Kita buat bukan semberono. Kita buat kajian daripada orang-orang ada pakar di dalam bidang itu dan disahkan tanah itu sesuai.

Walau bagaimanapun apabila fasa 1 projek dilaksanakan, terdapat sebahagian daripada kawasan tersebut keadaan tanah berbatu-bata dan masalah takungan air. Bagi mengatasi masalah tersebut tindakan pembelian tanah telah dibuat seperti penanaman pokok pemecah angin, pembinaan tiang sokongan, pangkasan dahan pokok, *conservation terrace* dan penggunaan baja organik. Tindakan-tindakan tersebut telah menampakkan hasil yang positif dengan pertumbuhan pokok-pokok getah yang mengikut jadual yang dijangka dapat ditoreh pada 2014.

Pembangunan Agropolitan Pulau Banggi adalah juga mengambil kira pertumbuhan dari aspek ekonomi secara keseluruhannya di Pulau Banggi dengan mewujudkan peluang-peluang pekerjaan kepada penduduk untuk menambahkan pendapatan. Sebelum projek ini dilaksanakan rata-rata penduduk memperoleh pendapatan yang kurang daripada RM300 sebulan. Kini pendapatan kebanyakan mereka telah mencecah RM1,000 sebulan. Maknanya ada penambahbaikan dari segi pendapatan. Malahan dengan adanya projek ini telah menarik anak-anak Pulau Banggi balik ke pulau untuk memenuhi peluang-peluang pekerjaan yang wujud di pulau berkenaan.

Sebagai contoh dulunya hanya satu perkhidmatan feri yang berulang-alik dari Pulau Banggi ke Kudat. Kini telah mempunyai dua perkhidmatan yang mempunyai jadual perjalanan yang lebih kerap. Maknanya sudah ramai orang datang ke Pulau Banggi ini sebab rezeki ada di situ. Berkenaan dengan projek ternakan ikan sangkar Agropolitan Pulau Banggi, sebelum projek ini dilaksanakan penilaian teknikal telah dibuat bersama pihak Universiti Malaysia Sabah, Jabatan Perikanan Sabah, LKIM, Jabatan Laut dan FELCRA.

Hasil penilaian teknikal mendapati kawasan sekitar Pulau Banggi memang sesuai untuk projek ternakan ikan sangkar. Kajian teknikal pihak UMS juga mendapati kawasan yang dicadangkan adalah sesuai. Pelantikan anak syarikat FELCRA iaitu FELCRA Agro Industry Sdn. Bhd. (FAISB) dibuat berdasarkan kepakaran dan pengalaman yang dimiliki dalam bidang akuakultur. Walau bagaimanapun, kegagalan dalam projek ini turut dipengaruhi oleh faktor cuaca dan monsun yang tidak menentu yang di luar kawalan kementerian dan agensi pelaksana.

Sebagai langkah pemulihan, projek diteruskan secara individu di mana 42 unit sangkar sedia ada diserahkan kepada 21 peserta agropolitan yang berminat untuk diuruskan sendiri dan dipantau oleh pihak kementerian.

Peserta telah mula menjana pendapatan sebanyak RM400 sebulan dari projek ternakan ikan ini. Jadi, *we look on the positive side*. Ada sedikit kelemahan itu kita perbetulkan dan sekarang ini pendapatan sudah RM400 satu bulan, ini Yang Berhormat Batu Gajah...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya minta penjelasan Yang Berhormat.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Banyak caj lagi.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Ada jawapan lagi.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Tidak payah tanyalah. Satu lagi rumah burung walit ini. Rumah burung walet pula adalah hasil daripada pengubahsuaian daripada rumah pekerja yang tidak digunakan lagi dan bukannya pembinaan bangunan baru. Ia hanya melibatkan kos sebanyak RM75,000 yang merangkumi kos penyesuaian dan pembangunan modal insan. Program ini dilaksanakan adalah dengan mengambil kira nasihat dari syarikat yang mempunyai kepakaran dalam bidang berkenaan. Ia bertujuan memberi pendapatan tambahan kepada peserta pada masa ini. Rumah burung walet telah mula menampakkan hasil di mana burung mula membuat sarang. *So, insya-Allah* dengan izin Tuhan dia berjaya.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Nampaknya jawapan Yang Berhormat seolah-olah Yang Berhormat dan pihak kementerian cuci tangan... [*Dewan riuh*] Cuci tangan, tidak mahu mengambil tanggungjawab ke atas kegagalan projek ini. Tuan Pengerusi, Yang Berhormat kata telah melaksanakan konsultasi dengan pihak-pihak yang lain, dengan universiti, dengan lembaga tetapi hakikatnya Laporan Audit mengatakan bahawa FELCRA Berhad, anak syarikatnya FELCRA *Agro Industry* itu tiada. Kurang pengetahuan atau kemahiran dalam projek ternakan ikan dalam sangkar. Itu hakikatnya.

Akan tetapi sekarang Yang Berhormat datang dalam Dewan ini mengatakan pendapatan telah meningkat, kita telah menjalankan konsultasi tetapi hakikatnya adalah telah gagal. Pihak kementerian Yang Berhormat kata rumah walit itu adalah hanya ubah suai dengan RM70,000.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Yang Berhormat Batu Gajah jangan marah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Penemuan Audit menyatakan bahawa ia adalah pejabat untuk projek ternakan ikan ini. Akan tetapi kerana projek ini telah diminta untuk dihenti, oleh itu pejabat itu telah diubahsuai menjadi rumah burung walet. Jadi bagaimana Yang Berhormat masih bertegas menyatakan projek ini telah berjaya kerana peserta telah menambahkan pendapatan? Tuan Pengerusi, dari jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi, sebenarnya ia memalukan Dewan dengan izin, *half truth, half truth!*

■ 1750

Ini kerana projek ini telah dihentikan dan apa mereka boleh buat dengan peralatan sangkar yang ada itu, mereka buat apa Tuan Pengerusi? Mereka bagi kepada peserta setiap orang maksimum lima. Biar mereka buat ternakan sendiri sebab itu baru pendapatan itu bertambah sedikit. Sasarannya Tuan Pengerusi menurut Laporan Audit adalah meningkatkan pendapatannya dari RM300 hingga RM1,800 antara sasarnya. Saya hendak tanya ada seekor ikan yang ada di eksport ke Hong Kong dan China seperti sasarnya dia kata dalam laporan ini kata Tuan Pengerusi...

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Ikan memang tidak ada ikan. Bukan ikan, burung.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Dia kata dia hendak mengeluarkan 336 kilogram ikan daripada 400 sangkar untuk eksport ke Hong Kong dan China. Saya hendak tanya, ada eksportkah tidak ada? Ini kerana dalam masa satu tahun telah diarahkan untuk tutup. Berapa telah dibelanjakan? Lebih RM3 juta.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Jangan marah Yang Berhormat Batu Gajah, jangan marah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Akan tetapi Yang Berhormat Menteri mesti mengaku telah melaksanakan satu projek yang telah gagal. Saya juga hendak tanya apakah ada tindakan diambil? Siapa yang diambil tanggungjawab ke atas kegagalan projek ini? Ini kerana Tuan Pengerusi Audit kata apa?

Dia kata FELCRA anak syarikat ini dia kurang pengetahuan kemahiran ikan sakit pun dia tidak tahu rawat. Satu ikan sakit dia tidak tahu rawat. Jadi mengakibatkan ikan-ikan 75,000 dalam sangkar hanya 6,000 yang hidup... [Dewan riuh]

Tuan Pengerusi, ini perkara boleh dielakkan. Yang Berhormat kata sudah buat konsultasi nampaknya konsultasi dengan pihak yang silap atau pihak kementerian bertegas melaksanakan projek ini. Ini projek ternakan ikan dalam sangkar. Berbalik kepada ladang komersial, projek agropolitan di Gahai Lipis Pahang itu. Itu sama juga Laporan Audit ini menyatakan bahawa ini adalah projek ladang nanas 35 hektar atau RM0.6 juta. Yang Berhormat juga kata berjaya, ada konsultasi tetapi Laporan Audit kata apa? Dia kata struktur bumi adalah kurang sesuai dan dia kata di sini dia kata pula mereka melaksanakan ini berdasarkan surat sokongan kepada Lembaga Perindustrian Nanas tetapi selepas apabila mendapati hasilnya adalah kurang selepas satu pusingan, barulah ada pandangan daripada pegawai RISDA mengatakan bahawa tanaman nanas di situ tidak mendatangkan hasil kerana struktur tanah kurang sesuai dan tukar untuk buat apa? Dia tukar tanam pisang atau lada hitam... [Ketawa]

Tuan Pengerusi, apa ini? Saya sebenarnya saya sangat sakit hati Tuan Pengerusi. Saya ulang semula bukan cara ini kita menggunakan wang rakyat. Saya hendak tahu apakah ada ketua jabatan, apakah ada pegawai yang dipertanggungjawabkan ke atas - Saya rasa ini adalah kecuai, kelalaian.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, cukuplah Yang Berhormat.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Pengerusi, yang menteri bertegas kata berjaya. Saya sangat kesallah Yang Berhormat, saya sangat kesal.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Okey, Yang Berhormat Batu Gajah tidak ada siapa yang...

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Yang Berhormat Menteri...

Dato' Haji Hasan bin Malek: Ya.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Boleh, soalan yang sama lebih kurang. Tuan Pengerusi, sebenarnya Yang Berhormat Batu Gajah ini tidak berpijak di alam nyata. Saya ini bekas penolong pegawai daerah pembangunan yang terlibat khusus dengan pelaksanaan bukan bercakap, kita Ahli Barisan Nasional bukan kita bercakap, kita melaksanakan kerja-kerja. Cakap menggunung kita boleh cakap Tuan Pengerusi.

Oleh sebab itulah kalau kita lihat sekarang faktor kegagalan sesuatu projek bukan sahaja kepada kementerian. Tujuan projek kita laksanakan...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Laksanakan sajalah.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Nanti bagilah saya bercakap. *You* bercakap saya tidak ini. Tujuan sesuatu projek luar bandar dilaksanakan yang pertama ialah betul tanggungjawab kementerian dan jabatan tetapi kita tidak berikan pendedahan kepada masyarakat luar bandar, bagaimana mereka boleh mengambil kesempatan peluang untuk mereka mengetahui pelaksanaan projek ini, ternakan ikan, ternakan lembu. Inilah dasar pembangkang. Ini macam, ini bercakap atau tidak ini?

Oleh sebab itu Tuan Pengerusi, kita bercakap ini biarlah berpijak di bumi nyata. Kalau bercakap, pandai bercakap, tidak pernah laksanakan sahaja. Janji air pun sampai sekarang tidak boleh bayar. Sampah pun tidak boleh buang. Jangan nafikan hakikat ini. Oleh sebab itulah Yang Berhormat Menteri, tidak usah risaulah pembangkang ini kerana memang itulah kerjanya. Yang penting pada saya, saya melihat saya orang kampung menteri. Kita lihat dengan pelaksanaan projek-projek yang dibuat oleh kerajaan di berbagai kementerian di luar bandar ini kita nampak perubahan ada kepada masyarakat luar bandar dan mereka boleh terlibat dengan projek-projek ini.

Sudah tentulah mereka memang dari segi mentaliti mereka memang masih rendah sedangkan Ahli Parlimen sendiri terutama pembangkang mentalitinya rendah. Ini pula orang luar bandar tetapi mereka sedar. Mereka boleh belajar, mereka boleh ambil kesempatan dan terlibat dengan projek-projek ini. Patut kita berikan galakan. Jadi Menteri, saya ucapkan terima kasih.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Pengerusi, Yang Berhormat Maran dia menyeleweng. Ini projek yang dilaksanakan anak syarikat FELCRA Berhad.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Anak syarikat sebagai agen pelaksana.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Jangan menyeleweng. Saya kasihan peserta-peserta ini kerana peruntukan diberi projek gagal.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Saya tahu.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Kerana dilaksanakan oleh anak syarikat FELCRA Berhad.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Tuan Pengerusi, terima kasih banyak. Menteri jawablah. Kita teruskan kerja kita, *insya-Allah* masyarakat akan bersama dengan kita. Terima kasih.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Terima kasih Yang Berhormat Maran. Sebenarnya suara Yang Berhormat Maran itu dikongsi ramai oleh Ahli-ahli Yang Berhormat kita sebab kita buat kerja kita. Cakap bukan serupa bikin. Cakap boleh tetapi cuba bikin sendiri sebab kita pun dalam syarikat kalau kita tahu ini rugi, kita tidak laburkan duit kita ke situ. Kita buat kajian, kita buat siasatan dan sebagainya. Sudah okey baru kita buat tetapi dalam peringkat pelaksanaan ada terdapat tidak betul dan kita betulkan.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Akan tetapi ini boleh dielakkan, Audit kata FELCRA anak syarikat FELDA Berhad ini kurang pengetahuan, kemahiran dalam ternakan ikan dalam sangkar mengakibatkan projek ini gagal. Itu yang paling asas.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Okey.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Kita hendak orang bina rumah, kita mestilah pilih orang yang mahir untuk bina rumah. Ini yang paling asas Tuan Pengerusi.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Ya terima kasihlah pandangan yang disebut tadi, teguran yang baik.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Ya sebab anda bertanggungjawab ke atas kegagalan ini.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Tidak mengapa, teguran yang baik itu akan kita ambil perhatian... *[Dewan riuh]*

Dato' Haji Hasan bin Malek: Okey jangan marah Yang Berhormat Batu Gajah, Yang Berhormat jangan marah. Kita menerangkan.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya bukan marah, saya sangat sakit hati... *[Dewan riuh]*

Dato' Haji Hasan bin Malek: Sakit hati tidak apa.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Barisan Nasional membazirkan wang rakyat macam ini.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Kalau Yang Berhormat sakit hati saya boleh bawa jumpa doktor Parlimen sekarang.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya sangat sakit hati. Bukan cara ini untuk membazirkan wang rakyat.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Okey, tidak perlu. Okey terima kasih banyaklah daripada pandangan tadi dan kita pergi beralih pula kepada Ahli Yang Berhormat Lawas iaitu yang menyebutkan kepada soal penurapan jalan-jalan berikut. Ada beberapa jalan yang telah disebut tadi. Kita telah ambil catatan. Untuk makluman Yang Berhormat, kementerian mengambil maklum berhubung enam permohonan baru penurapan jalan perhubungan desa di kawasan Yang Berhormat.

Kementerian akan menyenaraikan projek-projek tersebut dalam senarai keutamaan pelaksanaan jalan perhubungan desa 2013. Bagi tanam semula getah, program ini dipanjangkan kepada NCR Land.

Di masa ini syarat program tanam semula getah ke getah iaitu *rubber-to-rubber* membenarkan tanah NCR, tanah *National Customers Rare Reserved* ini ditanam semula dengan mendapat pengesahan milik daripada Jabatan Ukur dan Survey Negeri dan disahkan oleh tuai rumah. Jadi boleh Yang Berhormat tetapi mesti ada persetujuan daripada Jabatan Ukur dan juga tuai rumah.

Begitu juga dengan membangkitkan soal isu penyambungan bekalan elektrik di Bario, Long Lalong dan Bakalalan yang tidak dapat disambung bekalan elektrik.

Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah [Limbang]: *[Bangun]*

Dato' Haji Hasan bin Malek: Untuk makluman Yang Berhormat, kementerian pada tahun 2012 telah meluluskan pelaksanaan projek BELB sistem solar hibrid di 13 buah kampung di Bario dan Baklalan. Projek ini sedang dalam pelaksanaan dan akan siap pada 30 April 2013 dan memberi manfaat kepada 400 unit rumah. Ini yang kita buat dan seperti yang disebut oleh Yang Berhormat Maran tadi, inilah yang kita buat Yang Berhormat Batu Gajah. Mohon...

Tuan Haji Hasbi Haji Habibollah [Limbang]: Timbalan Menteri, ada sedikit berkenaan Lawas dengan Limbang berjiran. Terima kasih Tuan Pengerusi dan terima kasih Timbalan Menteri. Saya ingin hendak menyentuh sedikit Timbalan menteri, Limbang, Lawas berjiran, *just* untuk *alert* kementerian juga iaitu ada satu projek juga di Limbang, di Lawas belum siap. Jadi yang di Limbang ini iaitu Jalan Meritam, Telahak, Bung Abai, Sungai Poyan Fasa 2 jadi projek ini pada masa ini sudah kira 70 peratus siap.

■1800

Akan tetapi saya baru balik kawasan minggu lepas. Kerja yang belum dibuat ialah penurapan dengan *premix*. Saya difahamkan sudah empat bulan tidak buat kerja. Jadi, bukan apalah. Jadi, saya minta kementerian untuk melihat perkara ini kenapa mereka tidak berbuat sesuatu. Saya difahamkan oleh JKR, *it's a financial problem*, dengan izin. Itu kita tidak *interested*lah. Apa yang penting, tindakan untuk memastikan projek ini supaya tidak terbengkalai. Menyiapkan secepat mungkin supaya fasa tiga yang kita minta dapat dilaksanakan dengan siapnya fasa dua ini. Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Terima kasih di atas keprihatinan Yang Berhormat Limbang dan ini kita akan catatkan. Kita akan cuba laksanakan sebagaimana yang telah kita janjikan.

Yang Berhormat Lawas juga ada membangkitkan mengenai isu penyambungan elektrik di Bario. Ini sudah tadi. Sama ada pemasangan LYR akan diteruskan pada tahun 2013. Sekiranya ya, pertambahan unit lampu yang dipasang perlu ditambah. Ini berkenaan lampu jalan. Kementerian akan meneruskan pemasangan lampu jalan kampung pada tahun 2013. Pemasangan lampu jalan kampung (LJK) di Semenanjung telah dimulakan pada bulan Oktober 2012, manakala pemasangan LJK di Sabah dan Sarawak akan dimulakan pada bulan Disember 2012 iaitu dua bulan lagi. Mengenai pertambahan bilangan unit LJK, dimaklumkan bahawa Mesyuarat Jemaah Menteri pada 26 Mac 2012 telah bersetuju dengan cadangan Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah untuk menambah pemasangan LJK daripada 10 unit kepada 30 unit untuk sebuah kampung. Ini berita baik untuk pengundi di Lawas. Pengundi Yang Berhormat.

Saya beralih kepada Yang Berhormat Kota Kinabalu. Ada, Yang Berhormat Kota Kinabalu? Tidak ada. Terus pergi kepada yang lain. Kita pergi kepada Yang Berhormat Lenggong. Yang Berhormat Lenggong pun tidak ada. *Alhamdulillah*, Yang Berhormat Lenggong. Yang Berhormat Tanah Merah? Tidak ada juga. Yang Berhormat Kota Belud.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Tuan Pengerusi, saya cadangkan jawapan bertulis semua sekali.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Kalau ada keizinan daripada Tuan Pengerusi. Saya tidak ada masalah. Kita buat kerja kita... *[Disampuk]* Yang Berhormat Kota Belud. Yang Berhormat Kota Belud memohon supaya kementerian mempertimbangkan untuk menaik taraf stesen jana kuasa...

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Terima kasih atas kelulusan.

Dato' Haji Hasan bin Malek: ...Di Pulau 'Mantanari', ya? Kementerian sedar bahawa pembekalan elektrik semasa di Pulau Mantanani..

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Pulau Mantanani.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Pulau Mantanani hanya mampu menyediakan bekalan elektrik selama 12 jam kepada penduduk kampung. Bagi memperbaiki keadaan ini, kementerian pada bulan Jun 2012 telah menyediakan peruntukan berjumlah RM2.17 juta kepada Sabah Electricity Sdn. Bhd. (SESB) untuk menaik taraf stesen jana kuasa diesel di Pulau Mantanani. Projek naik taraf ini dijadualkan siap pada April 2013. Apabila siap kelak, penduduk Pulau Mantanani akan menikmati kemudahan bekalan elektrik 24 jam. *Alhamdulillah*, Yang Berhormat Kota Belud. Ini yang kita buat, Yang Berhormat Batu Gajah...

Tuan Amran bin Ab. Ghani [Tanah Merah]: [Bangun]

Dato' Haji Hasan bin Malek: Sudah lepas ini. Saya pergi ke depan. Tidak mahu pergi ke belakang lagi. Kita jalan ke depan.

Yang Berhormat Kota Belud juga bertanya kepada saya tentang status...

Tuan Amran bin Ab. Ghani [Tanah Merah]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Haji Hasan bin Malek: ...Pelaksanaan jalan *walk about*. Kepada keenam-enam jalan yang dinyatakan, telah diluluskan pelaksanaannya di bawah *Third Rolling Plan*, tahun pelaksanaan 2013. Status terkini projek-projek ini adalah dalam penyediaan reka bentuk oleh pihak agensi pelaksana. Di samping itu, proses awal bagi kaedah perolehan telah dimulakan. Projek ini dijangka akan dilaksanakan pada awal tahun 2013 dan dijangka siap pada tahun 2014, kepada Yang Berhormat. Sebab tidak semudah. Yang mudah, cakap sahaja. Kalau tanya saya, buat hari ini, esok pagi siap. Akan tetapi tidak boleh. Kita kena mengikut. Kita kena beritahu mereka. Oleh kerana itu...

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Bagi pihak penduduk Kota Belud, saya mengucapkan ribuan terima kasih kepada Yang Berhormat Menteri. Ini janji ditepati.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Terima kasih. Adakah kementerian akan mempertimbangkan untuk mewujudkan IKM di Kota Belud pada tahun depan atau tahun akan datang. Ini satu lagi, sebab dia tanya. Ini benda-benda yang kita hendak dengar suara rakyat. Yang Berhormat Gombak, kita mesti dengar suara rakyat dan suara rakyatlah yang kita bawa untuk kita laksanakan.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, di Kota Belud terdapat satu Pusat GiatMARA yang beroperasi pada 1 September 1992 dengan menawarkan tiga kursus iaitu Kursus *Industry Maintenance*, Teknologi Automotif dan Pendawaian Elektrik. GiatMARA juga ada menjalankan Program Latihan 1Malaysia secara jangka pendek mengikut keperluan komuniti setempat bagi melahirkan modal insan yang berkemahiran. Pada masa ini, sudah terdapat sebuah IKM di Kota Kinabalu yang dapat menampung 960 orang pelajar tetapi hanya terdapat 762 orang pelajar sedia ada. Dengan kapasiti yang sedia ada, dapat menampung permohonan semasa.

Sebanyak enam program yang ditawarkan. Pihak kementerian akan mempertimbangkan mengikut keperluan di masa akan datang. *Insya-Allah* untuk pada masa yang akan datang.

Saya beralih kepada Yang Berhormat Sibu. Yang Berhormat Sibu ada? Okey, Yang Berhormat. Penggunaan kayu balak dan bakau dalam asas pembinaan jalan. Untuk makluman Yang Berhormat Sibu, tidak semua projek jalan menggunakan kayu balak dan bakau sebagai asas pembinaan jalan. Kaedah konvensional ini hanya dilakukan sebagai *soil treatment* bagi mengelakkan mendapan jalan. Kaedah ini dibuat pada tanah gambut yang lembut dan dalam. Selain itu, kaedah ini juga amat kos efektif dan berkesan sebelum kaedah lain digunakan seperti *geo-textile* dan kaedah-kaedah yang bersesuaian dengan jenis tanah serta peruntukan yang mencukupi. Maknanya, kita tengok kepada keadaannyalah...

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Kalau sudah reput mesti jalan akan tenggelam.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Ya?

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Saya mahu tanya, adakah ini cara yang betul?

Dato' Haji Hasan bin Malek: Ada macam-macam, kos *radiance*. Mungkin kita guna *geo-textile* ataupun kaedah-kaedah yang bersesuaian. Ini *engineer* yang boleh bercakap.

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Maknanya, kerajaan akan teruskan dengan menggunakan kayu ini sebagai asas?

Dato' Haji Hasan bin Malek: Mengikut keadaan tempat.

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Sebab itu di Sabah dan Sarawak banyak yang tenggelam. Selepas kayu reput, ia mesti tenggelam. Itu masalah.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Tidak ada banyak. Kalau banyak, mana tempat-tempatnya, boleh Yang Berhormat Beruas beritahu saya?

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Ada. Saya pergi Sibul.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Pergi, Yang Berhormat. Pergi tengok yang lain.

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Jalan raya dia ada yang naik dan turun. Sebab itu tidak rata langsung.

Dato' Dr. Mohamad Shahrudin Osman [Lipis]: Lipis, Lipis.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Mana yang naik dan turun itu, beritahu kita. Beritahu kita.

Dato' Ngeh Koo Ham [Beruas]: Okey, saya akan beritahu.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Okey, terima kasih. Jalan yang dibina sempit dan licin.

Dato' Dr. Mohamad Shahrudin Osman [Lipis]: Okey. Tuan Pengerusi, Yang Berhormat Lipis, Tuan Pengerusi.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Untuk makluman Yang Berhormat, di bawah Projek Jalan Perhubungan Desa (JPD) Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah, lebar jalan yang dilaksanakan adalah sehingga 4.2 meter yang membolehkan kenderaan berselisih. Projek dilaksanakan melalui rizab jalan sedia ada serta tidak melibatkan pengambilan balik tanah...

Dato' Dr. Mohamad Shahrudin Osman [Lipis]: Lipis.

Dato' Haji Hasan bin Malek: So, kita akui ada kesempitan itulah. Ini spesifikasi yang diberikan kepada Kementerian Luar Bandar dan Wilayah. Kita tidak mahu menyusahkan rakyat, mengambil tanah untuk melebarkan dan sebagainya. Akan tetapi kalau keperluan, kita mengambil tanah dan kita bina. Kalau ada di Kota Kinabalu, boleh beritahu kitalah. Terima kasih.

Dato' Dr. Mohamad Shahrudin Osman [Lipis]: Okey, Lipis ya. Terima kasih Tuan Pengerusi. Ini berkaitan dengan jalan kerana dalam bajet ini ada tulis jalan-jalan luar bandar. Jadi, ada satu lagi jalan yang dipanggil jalan penghubung desa. Adakah ia termasuk dalam jalan luar bandar ini ataupun ia di luar daripada jalan luar bandar?

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Soalan maut ini.

Dato' Dr. Mohamad Shahrudin Osman [Lipis]: Jadi, kalau dapat di pihak kementerianlah, memberi banyak peruntukan untuk jalan-jalan penghubung desa ini. Terutama di kawasan-kawasan kampung dan sebagainya kerana ini sebenarnya yang sangat dikehendaki oleh rakyat. Mohon penjelasan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Yang Berhormat Lipis, sebenarnya jalan kampung di Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah. Jalan perhubungan desa ini sekarang ini diambil alih oleh ICU. Kita bersama-sama dengan jabatan ini untuk kita melaksanakan. Bersamalah. Matlamatnya sama untuk kesejahteraan rakyat. Siapa yang melaksanakan tidak penting. Yang penting rakyat mendapat keuntungan.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Minta penjelasan, Yang Berhormat.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Hendak jelas sikit lagi, Yang Berhormat Batu Gajah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Jalan luar bandar. Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Tadi saya ada bangkitkan di bawah butiran jalan-jalan luar bandar diperuntukkan sebanyak RM1.19 bilion. Saya hendak tahu bagaimanakah pihak kementerian akan memastikan bahawa jalan-jalan yang dilaksanakan itu dapat disiapkan dalam tempoh yang dijadualkan.

■1810

Apakah selepas penemuan audit itu dengan teguran-tegurannya pihak kementerian akan mengadakan satu *task force* atau jawatankuasa tertentu untuk memastikan peruntukan untuk bajet yang akan datang ini sangat tinggi agar projek-projek ini dapat disiapkan dalam tempoh yang dijadualkan dan mengikut spesifikasi. Tadi saya ada bagi contoh audit kata ada jalan dinaiktarafkan selebar macam ini tetapi jambatan yang sedia ada selebar setengah daripada keluasan jalan yang telah dilebarkan tersebut mengakibatkan jalan itu tidak selamat. Jadi, aspek-aspek, perkara-perkara ini yang telah ditegur oleh audit apakah kementerian akan memastikan ia tidak berulang lagi dengan peruntukan untuk tahun depan itu RM1.19 bilion tersebut dapat dimanfaatkannya dan menjalankan projek dengan sewajarnya dan sebaiknya. Tidak ada kelewatan, tidak ada projek sakit dan semua dilaksanakan mengikut spesifikasinya. Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Terima kasih Yang Berhormat Batu Gajah. Teguran itu kita ambil dengan positif dan kita minta juga suara ini akan dapat didengar oleh pihak pelaksana-pelaksana yang lain. Hajat kita memang hendakkan sesuatu itu menepati masa dan sebagainya. Akan tetapi apakah daya kadang kala di luar kemampuan kementerian atau pun di luar kemampuan dari segi cuaca dan sebagainya, ini tidak dapat kita elakkan. Ini kita kena terima hakikat yang sebenarnya. Ada hakikat-hakikat yang kita tidak boleh lawan.

Walau bagaimanapun, saya sudah sebut tadi kita di kementerian telah pun mengadakan satu mesyuarat khusus untuk membincangkan tentang Laporan Audit itu dan bagaimana seharusnya benda ini tidak berulang balik. Kalau hendak ikut kan bandingan dengan tahun lepas, tahun ini sudah ada penambahbaikan dan kita minta *insya-Allah* pada masa yang akan datang ini akan kita tambah baikkannya lagi. Satu lagi saya sebut *task force* tadi. Kita ada *task force*. Kalau Yang Berhormat Batu Gajah memikir ada sesuatu *you let me know* dan kita akan cuba hantar *task force* ini untuk melihat teguran-teguran daripada Yang Berhormat.

Saya pergi kepada Yang Berhormat Sri Gading. Yang Berhormat Sri Gading, *alhamdulillah*. Terima kasihlah di atas pandangan tadi. Ucapan yang cukup ikhlas. Cuma Yang Berhormat Sri Gading ada memohon supaya pemasangan lampu jalan kampung diteruskan. Dicadangkan juga KKLW menekankan tugas-tugas mengoperasi LJK yang telah dipasang. Tuan Pengerusi, seperti yang telah saya jelaskan sebelum ini, kementerian akan meneruskan pemasangan LJK. Pada tahun 2013 khusus untuk negeri Johor sejumlah 10,500 LJK telah diluluskan untuk pemasangan pada tahun 2013- 10,000 unit. Terima kasih. Belum apa-apa pun sudah cakup terima kasih. Eloklah kawan-kawan lain itu contoh lah apa yang Barisan Nasional ini buat.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Orang berbudi kita berbahasa, orang memberi kita merasa. Terima kasih.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Terima kasih lah. Mengenai kerja-kerja operasi dan selenggara lampu-lampu jalan yang telah siap dipasang, kementerian bekerjasama bersama TNB. Tadi ada timbul soal kerjasama. Jadi untuk memastikan semua lampu jalan yang siap dipasang diselenggarakan secara sistematik sehingga tahun 2010 sejumlah 17,724 unit lampu jalan kampung telah siap dipasang di negeri Johor dan kementerian membelanjakan sejumlah RM3.03 juta setahun untuk mengoperasi lampu jalan kampung berkenaan. Maknanya dari segi penyelenggaraan dia.

Yang Berhormat Kuala Krai. Tidak ada.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat panjang lagi Yang Berhormat.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Panjang Yang Berhormat.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Bolehlah jawab bertulis ya.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Saya terpulang pada Tuan Pengerusi. Kita sudah ada jawapan dia sebab kita ikhlas untuk hendak...

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Saya sokong sangat.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, boleh jawab secara bertulis Yang Berhormat.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Okey, Tuan Pengerusi kepada Ahli-ahli Yang Berhormat saya minta berbanyak-banyak maaf kerana tidak dapat menjelaskan isu-isu yang telah dibangkitkan itu. *Insyallah* semuanya tadi kita akan melaksanakan secepat yang mungkin yang boleh. Sebelum pilihan raya jawapan bertulis ini akan kita berikan. Sekian terima kasih dan saya ucapkan berbanyak-banyak terima kasih kepada...

Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Tuan Pengerusi, jawapan bertulis bila hendak kasi?

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tuan Pengerusi.

Dato' Haji Hasan bin Malek: ...Semua yang telah mengambil bahagian melihat tentang prestasi Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah. Terima kasih.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tuan Pengerusi, saya hendak tanya berkenaan jawapan bertulis ini. Hari pertama Jawatankuasa pun banyak janji. Yang Berhormat Timbalan Menteri Kewangan pun janji kata hendak jawab secepat mungkin.

Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Ya.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Ini sudah minggu kedua. Satu apa pun tidak ada jawapan bertulis yang diterima.

Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Tuan Pengerusi...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Saya ingat hendak bangkitkan peraturan mesyuarat tetapi tidak apalah tanya secara langsung macam ini.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Jawab tahun depan tidak apa.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tuan Pengerusi tentu ingat...

Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Saya setuju dengan Yang Berhormat Indera Mahkota. Kalau boleh jawapan bertulis dalam satu minggulah kerana kita mahu menggunakan jawapan itu. Bolehkah, boleh mohon ya? Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, saya minta agar kementerian ambil makluman perkara ini.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Yang Berhormat Indera Mahkota, saya berjanji. Janji Barisan Nasional kita laksanakan dengan persetujuan ini dalam tempoh satu minggu benda beres yang belum dijawab lah. Yang sudah jawab...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Saya tidak kata kementerian Yang Berhormat, kementerian lain sebelum ini.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Tidak, tidak. Itu saya tidak hendak campur, kita kementerian kita sahaja. Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Yang lain janji sahaja tetapi tidak ada.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Yang Berhormat Indera Mahkota salah topik lah. Ini Kementerian Luar Bandar.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Janji sahaja tetapi tidak bagi jawapan.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah RM5,466,310,000 untuk Maksud B.22 di bawah Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujukan.

[Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan]

[Wang sebanyak RM5,466,310,000 untuk Maksud B.22 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual]

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak RM4,489,659,000 untuk Maksud P.22 yang disebutkan dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 2013 hendaklah diluluskan.

[Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan]

[Wang sebanyak RM4,489,659,000 untuk Maksud P.22 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan 2013]

Maksud B.29 [Jadual] -

Maksud P.29 [Anggaran Pembangunan 2013] -

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Kepala Bekalan B.29 dan Kepala Pembangunan P.29 di bawah Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air terbuka untuk dibahas.

Beberapa Ahli: *[Bangun]*

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Tuan Pengerusi...

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Tenggara.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Singa dia bagi... *[Dewan riuh]*

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Bagi Batu Gajah dia tidak siap lagi.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Sudah sedia dah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Dia tidak sedia.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Barisan Nasional sentiasa sedia lah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Dia tidak sedia.

6.16 ptg.

Datuk Halimah binti Mohamed Sadique [Tenggara]: Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Dia baru masuk Tuan Pengerusi.

Datuk Halimah binti Mohamed Sadique [Tenggara]: Hei, tengok orang sedikit. Siapa kata baru masuk? Kita dari siang tadi tahu? Saya ingin membangkitkan beberapa perkara yang berkaitan dengan sistem perparitan... *[Dewan riuh]* Bagi Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Ini salah kementerian... *[Dewan riuh]*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *[Menyampuk]*

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat... *[Dewan riuh]*

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Tuan Pengerusi, dia sudah gementar. Kenapa Tuan Pengerusi bagi jalan kepada beliau.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Sebentar, sebentar Yang Berhormat. Pagi tadi pun ada yang salah kementerian Yang Berhormat.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Duduklah duduk.

Tuan Liang Teck Meng [Simpang Renggam]: Simpang Renggam, Simpang Renggam.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak ada isu, tidak ada isu.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Tuan Pengerusi. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Okey Yang Berhormat Gombak.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Bagi Yang Berhormat Tenggara rehat dahulu.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak apalah Yang Berhormat. Kali ini sebelah sini salah kementerian. Pagi tadi sebelah sini salah kementerian. Tidak ada yang hendak digelakkan lah.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: *Insya-Allah*. Terima kasih ...

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Biasalah itu salah kementerian. Pagi tadi sama juga.

6.18 ptg.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ingin menyertai perbahasan Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air dan saya ingin merujuk kepada Butiran 020000 – Pasukan Projek Penyaluran Air Mentah Pahang ke Selangor dan juga Butiran 091000 – Rancangan Bekalan Air Negeri Selangor.

Tuan Pengerusi, saya terpenggil untuk membahaskan perkara ini kerana semenjak kebelakangan ini terlalu banyak kenyataan yang dikeluarkan oleh kementerian dan Kerajaan Pusat yang amat mengelirukan dan sebenarnya memang tujuan Kerajaan Pusat untuk memutarbelitkan fakta menjelang pilihan raya umum yang ketiga belas dan cuba mengelirukan pandangan rakyat terhadap perkara pokok yang sedang kita hadapi pada hari ini.

Kerajaan Negeri Selangor untuk makluman Yang Berhormat Menteri cukup komited untuk memuktamadkan penstrukturan semula industri perkhidmatan air di negeri Selangor ke arah perkhidmatan yang holistik, berdaya maju dan *affordable tariff* untuk pengguna. Namun saya hendak tegaskan di sini keputusan kerajaan negeri itu berasaskan kepada dua prinsip. Pertama ianya mesti mematuhi undang-undang dan keduanya ianya mesti memberikan kebaikan dan kesejahteraan kepada rakyat negeri Selangor. Kerajaan Negeri Selangor tidak akan menjadi juru cakap kepada tauke dan syarikat kroni. Ini yang sedang dilakukan oleh Menteri, kementerian dan Kerajaan Pusat.

■1820

Mereka bukan mempertahankan rakyat tetapi mereka mempertahankan syarikat kroni... [Dewan riuh] Ya, saya akan memberikan fakta-fakta ini. Saya nyatakan tadi yang pertama, kerajaan negeri ingin mematuhi dan memastikan Kerajaan Pusat terikat dengan undang-undang yang sedia ada dalam menstrukturkan semula industri perkhidmatan air ini bertepatan dengan Akta Industri Perkhidmatan Air 2006 [Akta 655] ataupun WASIA yang telah diluluskan oleh Dewan Rakyat ini yang memperjelaskan peranan kerajaan negeri sebagai peneraju industri perkhidmatan air.

Itu undang-undang yang termaktub di dalam Akta 655. Kita bersetuju dan komited untuk menstrukturkan semula industri perkhidmatan air ini kerana industri air di negeri Selangor ini setelah diswastakan oleh Kerajaan Pusat dengan pentadbiran yang lama terlalu *fragmented* ataupun celaru dan tidak efisien dan tarif yang dikenakan melampaui sehingga membebankan rakyat.

Saya memberi contoh Tuan Pengerusi. Kerajaan Pusat telah memberi kelulusan kepada SYABAS untuk menaikkan tarif air kepada 37 peratus dalam tahun 2009, diikuti dengan kenaikan tambahan sebanyak 25 peratus pada tahun 2012. Kalau Pakatan Rakyat tidak menang pada tahun 2008, tahun 2012 ini kadar tarif air di Selangor dinaikkan 25 peratus oleh kerajaan UMNO yang kononnya mendahulukan rakyat. Menjadikan air di negeri Selangor kepada RM2.38 sen per meter padu. Kemudian, disusuli dengan kenaikan lagi 20 peratus pada tahun 2015 dan 10 peratus pada tahun 2018. Ini bermakna pada tahun 2018, rakyat negeri Selangor perlu membayar RM3.15 per meter padu dan harga ini terus melonjak naik kepada RM3.83 sen menjelang 2030...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Sikit Yang Berhormat Gombak, boleh?

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Ya.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Terima kasih Tuan Pengerusi, terima kasih Yang Berhormat Gombak. Atas semua penjimatan ini yang telah kita elakkan ketika Pakatan Rakyat mengambil alih kerajaan negeri Selangor Yang Berhormat Gombak, berapakah jumlah yang dapat kita selamatkan daripada wang rakyat diberikan kepada kroni yang disebutkan tadi? Berapakah jumlahnya kalau saya ingin tahu dalam empat tahun yang lalu. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Hendak menjawab secara bertulis boleh Yang Berhormat itu.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Saya jawab bertulis bila saya jadi Menteri sebelah sana nanti... *[Ketawa]* Akan tetapi saya berani menjawab kerana saya ada fakta. Tidak payah bertulis berbanding dengan Menteri UMNO sekarang tidak berani jawab di dalam Dewan Rakyat.

Saya hendak beritahu dalam Dewan Rakyat ini, Pakatan Rakyat apabila diberikan amanah, Yang Amat Berhormat Dato' Menteri Besar mengambil keputusan tidak melaksanakan perjanjian yang dibuat oleh Kementerian dan Kerajaan Pusat dan kita memberikan air percuma kepada rakyat Selangor. Kita telah menjimatkan dalam tempoh empat tahun, RM500 juta wang rakyat negeri Selangor... *[Tepuk]* Ini kenyataan yang tidak boleh dinafikan oleh Kementerian Tuan Pengerusi.

Saya percaya, Kerajaan Negeri Selangor perlu mempertahankan prinsip ini kerana kita rasa kecewa Kementerian sekarang seolah-olah menjadi jurucakap kepada SYABAS, bukan menjadi jurucakap kepada kepentingan rakyat di negeri Selangor.

Oleh itu, saya meminta Kementerian pada petang ini Yang Berhormat Menteri mengesahkan di dalam Dewan Rakyat, kena bercakap benar dan ikhlas, apakah Kerajaan Pusat benar-benar ingin memuktamadkan penstrukturan ini kerana pada 16 Januari 2008, Jemaah Menteri Kabinet, saya minta Yang Berhormat Menteri *produce and adduce this evidence* dalam Dewan Rakyat dengan izin. Pada 16 Januari 2008, Jemaah Menteri Kabinet telah bersetuju supaya Kerajaan Negeri Selangor mengambil tiga keputusan.

Pertama, KDEB iaitu anak syarikat Kerajaan Negeri Selangor diberikan kontrak pembinaan pakej utama secara rundingan terus untuk projek Langat 2. Maknanya pada 16 Januari 2008, Kerajaan Pusat telah pun bersetuju memberikan kepada Kerajaan Negeri Selangor untuk mendapat pakej utama pembinaan Langat 2.

Kedua, Jemaah Menteri Kabinet juga telah bersetuju supaya kerajaan negeri melalui KDEB mengambil alih operasi dan penyelenggaraan bagi rawatan dan pembekalan air di negeri Selangor, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, Putrajaya termasuk Loji Rawatan Air Langat 2.

Ketiga, Jemaah Menteri Kabinet juga telah bersetuju pada 16 Januari 2008 supaya Kerajaan Negeri Selangor bekerjasama dengan Kementerian untuk melaksanakan penstrukturan semula perkhidmatan air di negeri Selangor. Persoalannya, mengapa dua bulan kemudian setelah UMNO 'dikebumikan' di negeri Selangor, Kerajaan Pusat tidak menghormati keputusan yang telah dibuat dalam Jemaah Menteri Kabinet. saya minta Yang Berhormat Menteri nyatakan secara terus terang dan ikhlas di dalam Dewan Rakyat ini mengapa Kerajaan Pusat hari ini berdolak-dalik dan tidak menghormati Akta WASIA yang telah diluluskan di dalam Parlimen dan keputusan Jemaah Menteri Kabinet yang dibuat pada 16 Januari 2008. Jelas menunjukkan bahawa Kerajaan Pusat bermain politik dan cuba menghukum rakyat negeri Selangor yang telah menolak Kerajaan Barisan Nasional pada tahun 2008. Tuan Pengerusi...

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Penjelasan.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, masa terhad Yang Berhormat. Tak payahlah ya.

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Pendek sahaja.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, sudah habis masa Yang Berhormat.

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Saya ingin mendapatkan pandangan Yang Berhormat Gombak di mana harga air ini, adakah ia berkaitan dengan dasar penswastaan air kepada syarikat-syarikat swasta seperti apa yang berlaku di Johor juga, sekarang ia diswastakan dan ia merupakan air yang paling mahal di seluruh negara. Kalau kita tidak ambil alih di negeri Selangor, air negeri Selangor juga yang akan menjadi air yang paling di negeri Selangor. Adakah ini merupakan dasar untuk meningkatkan harga air dengan menswastakan semua perkhidmatan air kepada kroni-kroni Barisan Nasional?... [Dewan riuh]

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Berhormat Petaling Jaya Utara dan Tuan Pengerusi, kalau kita melihat kepada Akta WASIA yang saya sebut tadi, Akta 655, Yang Berhormat Menteri mempunyai kuasa untuk menganugerahkan pengurusan industri air ini kepada kerajaan negeri ataupun syarikat dan Kerajaan Pusat telah menyerahkan di negeri Melaka, Negeri Sembilan, negeri Perak kepada kerajaan negeri. Mengapa tidak dilakukan kepada negeri Selangor? Kalau saya sebut tadi, keputusan pun telah dibuat pada 16 Januari. Mengapa berdolak-dalik pada hari ini? Jadi rakyat kena tahu bahawa putar belit ini adalah permainan Kerajaan Pusat. Akhirnya Tuan Pengerusi...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Sebelum akhir boleh sikit bertanya? Saya hendak minta persetujuan daripada Yang Berhormat Gombak, bolehkah tidak..., boleh ya? Sikit. Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya hendak tanya ini sebab ada permintaan daripada rakan-rakan BBC kata perlu ada kaedah melihat hasil audit lebih baik dia kata dan diujuk kepada kes-kes di negeri-negeri *under*, di bawah Pakatan. Saya hendak tanya, bersetuju Yang Berhormat Gombak, sekarang ini untuk kes projek penyaliran air mentah daripada Pahang ke Selangor ini, ada satu isu yang banyak kali dibangkit tetapi tidak ada jawapan.

Bersetujukah Yang Berhormat Gombak kalau kita gesa supaya ada satu laporan menyeluruh tentang projek ini yang bermula seawal tahun 1999 yang mana ada lagi pinjaman yang dikata belum ditebus. Kalau ikut pada kenyataan ini, ditebus sehingga tahun 2039 pinjaman daripada pihak luar untuk tujuan pelaksanaan projek ini yang masih lagi tertangguh.

■1830

Boleh tak kalau kita gesa ada satu penyiasatan menyeluruh projek ini? Kita hendak tahu kenapa jadi masalah sehingga antara bebanannya dikatakan pada tahun 2001 pengeluaran bon global berjumlah RM1.75 bilion dengan kadar faedah yang tinggi, 7.5 peratus setahun? Boleh tidak Yang Berhormat Gombak setuju atas cadangan ini? Terima kasih.

Tuan Mohamed Azmin bin Ali [Gombak]: Terima kasih Yang Berhormat Indera Mahkota. Saya bersetuju. Malahan kalau kita merujuk kepada *Hansard* Parlimen, pernah dibangkitkan dalam sesi soal jawab supaya dijalankan satu audit, namun kementerian telah memberikan jawapan bahawa kementerian tidak bersetuju untuk dijalankan audit. Maknanya seolah-olah ada usaha untuk menutup penyelewengan yang berlaku sebelum Pakatan Rakyat diberikan amanah.

Tuan Pengerusi, satu perkara penting yang sering dimainkan oleh Kerajaan Pusat khususnya kementerian ialah akan berlaku krisis air di negeri Selangor. Timbalan Perdana Menteri telah membuat kenyataan bahawa krisis air akan berlaku pada tahun 2014. Hari ini kita dengar Yang Berhormat Timbalan Menteri pagi tadi beritahu dalam Dewan Rakyat krisis air akan berlaku pada tahun 2017. Seolah-olah tarikh krisis ini disesuaikan dengan tarikh pembinaan Langat 2. Sebab, kalau kita setuju dengan pembinaan Langat 2, ianya mungkin mengambil masa di antara tiga hingga empat tahun, maka kalau dibina tahun hadapan, tahun 2013, siap tahun 2017, maka pada ketika itu berlaku krisis air. Maknanya kementerian sendiri tidak ada satu kajian yang menyeluruh untuk meneliti perkara ini. Cuma saya hendak menyatakan, tidak ada krisis air di negeri Selangor. Saya hendak beri contoh dan fakta.

Tuan Pengerusi, di Selangor ini kita ada 34 loji rawatan air dan keupayaan pengeluarannya, kapasiti untuk kita mengeluarkan air di 34 loji rawatan adalah sebanyak 4,832 juta liter sehari. Pengagihan air terawat kepada pengguna di Selangor, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan Putrajaya yang dikendalikan oleh SYABAS, kita sedia maklum bahawa keupayaan pengagihan air terawat yang boleh diagihkan SYABAS adalah sebanyak 4,436 juta liter sehari. Purata permintaan air terawat oleh SYABAS adalah sebanyak 4,384 juta liter sehari.

Oleh itu, jika kita bandingkan kapasiti pengagihan sistem SYABAS, kita masih ada *reserve* air sebanyak 1.2 peratus. Baik, kementerian akan berhujah bahawa 1.2 peratus ini adalah terlalu marginal.

Walaupun bagaimanapun, jika kita bandingkan dengan potensi pengeluaran oleh 34 loji rawatan air, rizab bekalan air adalah sebanyak 10.2 peratus iaitu 4,832 juta liter sehari keupayaan pengeluaran, ditolak dengan 4,384 juta liter sehari iaitu permintaan, maka kita ada *reserve* sebanyak 10.2 peratus. Ini bermakna dakwaan bahawa Selangor sedang menghadapi krisis kekurangan air adalah kenyataan yang boleh mengelirukan. Kita mempunyai rizab sebanyak 10.2 peratus dan kita tahu masalah di peringkat pengagihan yang perlu diberikan perhatian supaya air yang berupaya dikeluarkan oleh 34 loji rawatan air itu dapat sampai terus kepada pengguna.

Sudah tentulah isu yang besar di sini ialah soal air yang tidak, ataupun *non-revenue water*. Saya ada statistik di sini. Rakyat perlu tahu bahawa jumlah penggunaan sebenar air di negeri Selangor adalah sebanyak 2,957 juta liter sehari. Ini bermakna terdapat kadar air tidak berhasil sebanyak 32.6 peratus NRW. Saya telah nyatakan tadi permintaan ada 4,384 juta liter sehari, tetapi penggunaan sebenar air hanya 2,957 juta liter sehari. Ada perbezaan di situ sebanyak 32.6 peratus ataupun 1,427 juta liter sehari. Sedangkan kapasiti pengeluaran untuk loji rawatan air di Langat hanyalah 1,130 juta liter sehari. Rizab ataupun NRW yang kita ada jauh lebih tinggi daripada kapasiti pengeluaran oleh Langat 2.

Maka bagi saya yang penting di sini, seperti yang terkandung dalam perjanjian konsesi oleh Kerajaan Pusat dengan syarikat sebelum ini, salah satu syaratnya ialah mesti menurunkan kadar NRW daripada 32.6 peratus kepada sekurang-kurangnya 15 peratus hingga 20 peratus. Walaupun saya faham NRW ini tidak boleh diturunkan sehingga kadar 0 peratus, tetapi mesti ada kesungguhan dan komitmen untuk menurunkan kepada 20 peratus ataupun 15 peratus. Kalau ini berlaku Tuan Pengerusi, kita dapat selamatkan di antara 15 peratus hingga 20 peratus, tambahan pula rizab yang saya sebutkan tadi kita ada 10 peratus, maka tidak akan berlaku krisis air di negeri Selangor dan tidak ada keperluan mendesak untuk menggesa kerajaan negeri untuk meluluskan pembinaan Langat 2 pada ketika ini.

Saya tidak menolak kemungkinan ada keperluan untuk pembinaan Langat 2, tetapi bukan pada hari ini, bukan pada saat ini kerana pada ketika dan saat ini Kerajaan Negeri Selangor mampu menguruskan industri air ini dengan lebih baik dan bertanggungjawab berbanding dengan Kerajaan Pusat dan syarikat-syarikat kroninya. Saya berharap Kerajaan Pusat segera terikat dengan WASIA, patuh kepada undang-undang, jangan main politik, jangan hukum rakyat Selangor dan mesti bersetuju dengan Kerajaan Negeri Selangor untuk memuktamadkan penstrukturan air ini dengan segera. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Lipis.

6.37 ptg.

Dato' Dr. Mohamad Shahrum Osman [Lipis]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Di bawah B.29 dan P.29 Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air, saya ingin berbahas mengenai Butiran 010300 – Teknologi Hijau dan Air. Saya ingin mengambil kesempatan di peringkat jawatankuasa ini untuk melihat berhubung kawasan tadahan air di empangan-empangan di Wilayah Persekutuan dan juga di Selangor.

Umum mengetahui isu kawasan tadahan air kini sedang menjadi topik utama di dada-dada akhbar di mana keadaan empangan di sekitar Lembah Klang dan Selangor yang semakin susut paras airnya dan menuju ke arah keadaan kering kontang yang telah meresahkan rakyat jelata. Bukan sahaja rakyat jelata, malah tinjauan telah dilakukan oleh pelbagai lapisan masyarakat termasuk pihak media, NGO, pakar-pakar air dan Timbalan Perdana Menteri sendiri telah turun ke Empangan Sungai Selangor baru-baru ini dan mengesahkan bawah memang benar kawasan tadahan air kita sedang mengalami kekeringan dan bakal berhadapan krisis air tidak lama lagi.

Baru-baru ini juga pelbagai pendapat mengenai senario yang berlaku telah dilontarkan oleh cendekiawan-cendekiawan yang arif dalam bidang kejuruteraan air dari universiti-universiti tempatan mahupun luar negara.

Antara pendapat yang difokuskan antaranya adakah keadaan di mana permintaan terhadap air bersih yang meningkat kerana aktiviti-aktiviti perindustrian yang semakin rancak di sekitar Lembah Klang. Ini juga memberi kesan terhadap para pemain industri. Misalannya, sebuah konglomerat terkemuka iaitu *Top Glove* yang meluahkan kebimbangannya mengenai kekurangan bekalan air semasa dan maksudkan penyelesaian segera oleh Kerajaan Negeri Selangor dalam isu air bersih ini.

■1840

Pelbagai alasan dan dalih telah dicipta oleh Kerajaan Selangor ini untuk menghalang usaha pembinaan Loji Langat 2 yang merupakan satu-satunya langkah terbaik untuk menyelesaikan masalah bekalan air bersih untuk jangka masa panjang. Antara cadangan yang pernah disuarakan oleh Yang Amat Berhormat Menteri Besar Selangor adalah seperti pembenihan awan bagi menggalakkan taburan hujan, mengambil air daripada bawah tanah untuk menampung permintaan air bersih, *water harvesting*, dengan izin, atau menjadikan air hujan sebagai alternatif, mengambil air dari lombong seperti bekalan air mentah alternatif, membawa air daripada Tasik Kenyir dan paling terbaru mahu menggunakan teknologi membran untuk merawat air daripada loji.

Namun kesemua idea yang telah direka cipta itu hanyalah omongan kosong dan kenyataan bersifat populis semata-mata. Hanya kerana berlain agenda politik maka *Development Order* dengan izin, atau Perintah Pembangunan telah tidak diberikan oleh Kerajaan Negeri Selangor untuk meneruskan pembinaan Loji Langat 2 di kawasan Hulu Langat. Justeru membantutkan usaha untuk mengekang krisis air dan menampung permintaan bekalan air bersih yang semakin bertambah setiap masa.

Pelbagai NGO seperti Persatuan Pengguna Air dan Tenaga Malaysia dan Persatuan Penyelidikan Air dan Tenaga Malaysia, Gabungan Persatuan-persatuan Pengguna Malaysia dan Persatuan Pengguna Islam Malaysia turut senada dalam isu pembinaan Loji Langat 2. Ini yang merupakan satu keperluan untuk penduduk Lembah Klang mengelak dari terjadinya krisis air dua tahun lagi. Saya ingin menyeru kerajaan Negeri Selangor yang dipimpin oleh Menteri Besar Selangor selaku ADUN Ijok merangkap Ahli Parlimen Bandar Tun Razak agar janganlah bersikap terlalu egoistik apabila berhadapan dengan keadaan sebegini. Ini kerana kebajikan rakyat sepatutnya didahulukan apatah lagi sebuah kerajaan yang menguar-uarkan negeri berkeadilan.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Boleh mencelah sedikit. Minta sedikit sahaja. Yang Berhormat Lipis, Tuan Pengerusi. Masalah air Selangor kalau kita mendengar hujah daripada Yang Berhormat Gombak tadi seolah-olah masalah air di Selangor ini adalah masalah penduduk Selangor sahaja. Ini salah. Masalah air di Selangor ini adalah masalah negara kerana di situlah terletaklah industri dan juga ketumpuan, penumpuan kegiatan ekonomi negara. Apa yang berlaku dengan masalah air di Selangor juga adalah juga menjadi masalah kepada orang Johor, orang Sabah, orang Selangor. Kepentingan negara berada di situ. Jadi jangan kita menganggap pertamanya seolah-olah mengatakan ini adalah negeri aku, orang lain jangan masuk campur. Ini negeri Selangor punya, Pakatan Rakyat punya.

Ini saya kira tidak betul. Oleh sebab itu saya katakan Selangor ini adalah sebagai satu negeri walaupun betul di bawah Pakatan Rakyat tetapi kepentingan keseluruhan ekonomi dan juga masa depan negara kita ini ada sangkut paut dengan masalah air. Jadi kalau masalah air di Selangor itu tidak dapat diselesaikan ataupun hanya bermain dengan perkiraan kita sebenarnya memperjudikan masa depan negara kita. Inilah yang kita tidak mahu, Barisan Nasional tidak mahu supaya kalau masa depan negara kita ini diperjudikan. Ini yang menjadi masalah. Kalaulah kata membran teknologi ini tidak boleh menyelesaikan masalah pada waktu itu kita sudah tidak mempunyai masa untuk menyelesaikan masalah ini. Ini yang saya minta penjelasan daripada Yang Berhormat Lipis.

Dato' Dr. Mohamad Shahrum Osman [Lipis]: Tuan Pengerusi saya bersetuju dengan pandangan daripada Yang Berhormat Kota Belud itu dan mohon supaya pandangan-pandangan tersebut dimasukkan dalam ucapan saya. Jadi saya mohonlah Menteri Besar Selangor supaya ketepikan ego yang sedia ada kerana semakin lambat proses kelulusan pembinaan projek tersebut maka semakin suntuk masa kita sebagai persediaan untuk menghadapi krisis air. Janganlah hanya kerana kita tidak sehaluan dalam arena politik maka kita rela memperjudikan amanah rakyat kita.

Sama-samalah kita berganding bahu memastikan kebajikan rakyat diutamakan. Ini seperti slogan Barisan Nasional iaitu janji harus ditepati setiap masa. Saya menyokong. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bagan Serai.

6.45 ptg.

Tuan Mohsin Fadzli Samsuri [Bagan Serai]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Terlebih dahulu saya ucapkan mengenai dengan...

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Okey 20 minit.

Tuan Mohsin Fadzli Samsuri [Bagan Serai]: Saya rujuk mengenai penghantaran dan pembahagian tenaga. Apa yang saya ingin kemukakan di sini iaitu masalah semak samun di bawah laluan voltan tinggi iaitu daripada laluan daripada Prai ke Ipoh, ianya didapati tidak terurus. Di kawasan tersebut telah pun menjadi tempat pembiakan musuh pertanian terutamanya babi hutan yang mana ianya mengancam petani di laluan tersebut. Sebagai contohnya di Teluk Medan dan juga di Matang Lalang di Bagan Serai iaitu di kawasan saya. Kalau kita perhatikan telah pun berlaku beberapa kemalangan di kawasan Teluk Medan disebabkan babi hutan telah melintasi jalan.

Bukan sahaja di kawasan kampung tetapi saya perhatikan di bandar raya Ipoh sendiri iaitu di kawasan Jalan Silibin semak samun. Saya cadangkan supaya kawasan tersebut di tebas rapat ke tanah dan lebih kerap ianya ditebas. Kita dapati bahawa memang pihak TNB melakukan penyelenggaraan tetapi mereka menebas setakat paras pinggang iaitu lebih kurang dalam sekaki setengah. Jadi dengan kata lain kawasan tersebut memanglah nampak macam semak samumlah, mata memandang pun tidak berapa seronok. Saya cadangkan agar kawasan-kawasan tersebut dibenarkan untuk ditanam tanaman renek seperti limau, pisang ataupun nanas, terutamanya berhampiran dengan kawasan kampung ataupun penduduk.

Selain daripada itu juga saya ingin menimbulkan satu masalah yang dihadapi oleh penduduk di kawasan saya terutama sekali mengenai dengan tiang-tiang kayu di tengah bendang yang condong. Tiang-tiang tersebut telah menimbulkan masalah kepada petani iaitu pertamanya mengganggu jentera seperti jentuai ataupun traktor untuk menjalankan aktiviti di sekeliling tiang dan sokongannya. Bayangkanlah jika sekiranya jentuai tidak dapat mengambil buah di sekeliling kawasan tiang tadi berapa banyak kerugian yang telah dilakukan.

Keduanya, setengah daripada tiang-tiang tadi berbahaya kerana ada setengah tiang yang senget dan condong dan juga melentur dia punya dawai yang ada. Jadi soalnya ialah bila agaknya hendak ganti tiang-tiang tersebut? Adakah sampai kita hendak menunggu apabila berlakunya kemalangan ataupun meragut nyawa barulah kita hendak sibuk-sibuk hendak ganti tiang yang ada.

Kita perhatikan perkara-perkara ini berlaku di kawasan saya terutama sekali di parit-parit di kawasan Bagan Serai seperti Parit Haji Ali, Parit Haji Taib dan juga beberapa kawasan yang lain. Saya telah pun berkali-kali telah pun menimbulkan masalah ini di dalam Mesyuarat Majlis Tindakan Daerah dan menerima jawapan iaitu senang sahaja jawapannya tidak ada duit, tidak ada peruntukan. Jadi bila hendak sampai berlakunya *accident* mati itu barulah kita hendak berkejar-kejar hendak ganti tiang yang ada. Oleh yang demikian mohonlah apa kata kiranya diberikan peruntukan segera dan ubahlah tiang-tiang tersebut ke tempat yang lebih sesuai lagi dan gantikanlah dengan tiang simen yang ada. Sekian, terima kasih Tuan Pengerusi.

■1850

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Simpang Renggam.

6.50 ptg.

Tuan Liang Teck Meng [Simpang Renggam]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Secara ringkas, saya merujuk kepada Butiran 03202 – Penghantaran dan Pembahagian (Tenaga). Saya cuma hendak sampaikan perkara ini yang diminta oleh rakan saya.

Saya baru-baru ini menerima aduan daripada penduduk di Damansara Heights bahawa ada pegawai TNB yang mahu masuk rumah tanpa notis, kononnya hendak memeriksa pemasangan di dalam rumah. Jadi, saya ingin bertanya kepada kementerian, adakah pegawai TNB dibenarkan masuk ke rumah sewenang-wenangnya. Ini kerana penduduk risau ada kemungkinan ada sindiket-sindiket yang mungkin menyamar sebagai pegawai TNB dan melakukan samun dan perkara-perkara yang tidak diinginkan. Saya mohon penjelasan, apakah SOP yang ada untuk membenarkan pegawai TNB masuk ke rumah.

Keduanya, Butiran 070500 – Program Pendidikan dan Kesedaran Awam Berkaitan Tenaga Nuklear untuk Penjana Elektrik. Saya cuma ingin bertanya kepada kementerian, apakah program yang akan dilaksanakan berkaitan tenaga nuklear ini dan apakah tahap penerimaan sekarang di kalangan awam terhadap tenaga nuklear. Sekian, terima kasih.

6.51 ptg.

Tuan Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya hanya ada satu perkara sahaja yang hendak dibangkitkan iaitu Perkara 010200 – Tenaga. Pihak Berkuasa Pembangunan Tenaga Lestari Malaysia (SEDA) telah pun ditugaskan untuk menguruskan pelaksanaan mekanisme *feed in tariff* bawah Akta Tenaga Boleh Baharu 2011. Pada awal tahun ini, kuota sebanyak 139 megawatt tenaga solar telahpun ditawarkan kepada syarikat-syarikat yang mengambil bahagian dalam kategori antara 1 megawatt sehingga 5 megawatt. Syarikat-syarikat ini diberikan hak untuk menjual tenaga yang dijana kepada Tenaga Nasional.

Syarikat-syarikat ini telah dihadkan kepada 5 megawatt sahaja oleh kementerian supaya tidak ada mana-mana pihak akan memonopoli kuota tenaga boleh baharu. Akan tetapi seperti apa yang dibongkar sebelum ini, 32.4 peratus daripada jumlah 139 megawatt telah diperuntukkan kepada 12 syarikat yang dimiliki oleh Suzi Suliana binti Mohd. Sidek dan suaminya Todd Michael Morath dan dua lagi pemilik saham bersama. Suzi Suliana yang memiliki 99.99 peratus dan *Todd Morath* 0.01 peratus bersama memiliki 100 peratus saham Sun Energy Ventures Sdn. Bhd. *Sun Energy Ventures* pula memiliki 98 peratus tiga buah syarikat, Hundred Tech Sdn. Bhd., Indo Eagle Sdn. Bhd. dan Sharp Crest Sdn. Bhd. yang memegang 51 peratus saham dalam sembilan buah syarikat yang berjaya memperoleh jumlah kuota 32.6 megawatt.

Mengikut rekod Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM), dua orang pemilik saham bersama dalam tiga buah syarikat tersebut, Lim Boon Huay dan Yap Kian Mun pula memiliki 100 peratus saham syarikat Semangat Sarjana Sdn. Bhd., Kenari Pasik Sdn. Bhd. dan Tiara Insight Sdn. Bhd. yang seterusnya memiliki 99.99 peratus tiga buah syarikat, Ambang Fiesta Sdn. Bhd., Gaya Dunia Sdn. Bhd. dan Rentak Raya Sdn. Bhd. yang berjaya memperoleh 13.3 megawatt kuota tenaga solar. Keempat-empat pemilik saham tersebut mendapat kuota sebanyak 45.9 megawatt ataupun 32.4 peratus daripada jumlah kuota yang ditawarkan, jauh lebih besar daripada syarikat yang terkemuka seperti Cypark dan Petronas Power.

Apatah lagi lapan daripada 12 syarikat yang berjaya tersebut hanya ditubuhkan tiga minggu sebelum tarikh kuota dibuka untuk di tender pada 2 Disember 2011. Tambahan pula, hampir kesemua syarikat tersebut hanya mempunyai *paid up capital* sebanyak RM100 sahaja. Ini hanya membuktikan bahawa syarikat-syarikat ini tidak mempunyai sebarang pengalaman atau *track* rekod dalam bidang penjana kuasa tenaga solar tetapi masih boleh diberikan kuota yang besar. Kalau kita teliti kepada syarikat yang dimiliki oleh Lim Boon Huay dan juga Yap Kian Mun, sebenarnya mereka telah pun mengadu kepada saya bahawa mereka bukan pemilik syarikat yang sebenarnya, mereka hanya *corporate company secretary* sahaja ataupun setiausaha syarikat. Maksudnya, kerajaan telah pun menawarkan kuota ini kepada sebuah syarikat di mana siapa pemilik saham yang sebenar tidak diketahui oleh pihak kerajaan.

Jawapan dari Menteri kepada Yang Berhormat Kuantan pada 4 Oktober masih menegaskan bahawa sistem pemberian kuota tersebut adalah telus. Yang Berhormat Menteri berkata *this is the first time*, dengan izin, yang berlaku di Malaysia di mana kita gunakan satu sistem yang cukup telus, yang cukup terbuka untuk sesiapa yang hendak menyertai skim ini iaitu mereka perlu *bid online*. Semua ini tidak ada mekanisme di mana saya atau CEO SEDA ini campur tangan untuk memilih siapa yang boleh diagihkan. *So, it's hands off*, kita tidak boleh campur tangan siapa yang diagihkan, ini merupakan jawapan yang diberikan kepada Yang Berhormat Kuantan.

Akan tetapi Yang Berhormat Menteri tidak memberikan gambaran yang sepenuhnya. Dalam jawapan Menteri kepada saya bertarikh 10 Oktober, Yang Berhormat Menteri mengaku bahawa pemohon perlu membuktikan kemampuan kewangan berjumlah sekurang-kurangnya 20 peratus daripada kos pelaburan projek seperti yang dinyatakan dalam borang permohonan.

Walau bagaimanapun, syarat tersebut telah dilonggarkan memandangkan hampir kesemua syarikat yang telah ditawarkan tidak dapat memenuhi syarat tersebut. Jawapan Menteri jelas menunjukkan bahawa pihak pengurusan SEDA telah campur tangan dalam proses penawaran dan membolehkan syarikat-syarikat kosong yang dimiliki oleh Suzi Suliana dapat kuota yang begitu besar. Jika SEDA benar-benar telus, syarat tersebut patut dibatalkan sebelum tender dipanggil supaya semua pihak adalah dalam muka surat yang sama, *everyone will be on the same page*. Keputusan untuk melonggarkan syarat tersebut selepas permohonan diterima oleh SEDA, jelas menyebabkan *distortion* dalam penawaran kuota tersebut.

Menteri juga menjawab bahawa kebanyakan syarikat yang memohon untuk mendapatkan kuota tenaga boleh baharu telah menubuhkan syarikat *special purpose vehicle* (SPV) untuk melaksanakan projek-projek berkenaan. Oleh yang demikian, pada masa permohonan, syarikat-syarikat SPV ini tidak dapat mengemukakan penyata bank dengan nilai kredit minimum 20 peratus. Ini adalah antara sebab yang diberikan oleh pihak Menteri, kenapa syarat 20 peratus wang yang dikenakan untuk pelaburan dilonggarkan. Alasan yang diberi oleh Menteri langsung tidak boleh diterima kerana walaupun syarikat SPV baru, penganjur SPV tersebut masih boleh mengemukakan jumlah wang yang diperlukan. Kalau syarikat kosong pun, pemilik syarikat boleh menawarkan ataupun memberikan bukti bahawa mereka mampu ataupun ada wang dalam bank untuk melaksanakan projek ini.

Bukti kemampuan dari segi kewangan bukan sahaja boleh ditunjukkan melalui akaun bank syarikat SPV dan kalau pun tawaran dibuat sebelum kemampuan dibuktikan, syarikat SPV boleh disyaratkan untuk membuktikan kemampuan dalam jangka masa 30 hari. So, kalaulah kementerian tidak mahu jaminan daripada pihak yang lain, pihak kerajaan masih boleh menentukan, mensyaratkan supaya syarikat ini mengemukakan kredit yang diperlukan dalam jangka masa dua minggu kah, satu bulan kah, setelah kelulusan ini diberikan kepada syarikat tersebut. Akan tetapi kesemua ini tidak dilakukan oleh pihak kementerian.

Akibat tindakan yang diambil oleh pihak SEDA dan kementerian, banyak syarikat yang tidak layak telah pun diberikan kuota dan sehingga hari ini mengikut jadual yang diterbitkan dalam laman web SEDA. Saya ambil maklumat daripada laman web SEDA, hanya 3 megawatt sahaja daripada 30.78 megawatt kuota tenaga solar yang ditawarkan untuk setengah tahun pertama 2012 telah di *commissioned*. Hanya tidak sampai 10 peratus telahpun di *commissioned* walaupun 30.78 telah pun diperuntukkan pada awal tahun ini, enam bulan pertama tahun ini. Seperti yang dimaklumkan oleh Menteri dalam jawapannya kepada saya, 69 notis *of intention to revoke* telah dikeluarkan kepada syarikat-syarikat yang tidak memenuhi *milestones* yang ditetapkan. Majoriti daripada syarikat-syarikat ini sehingga hari ini masih belum mendapat lesen daripada Suruhanjaya Tenaga yang memerlukan syarikat-syarikat ini mempunyai sekurang-kurangnya *paid up capital* sebanyak RM100 ribu.

■1900

Saya juga ingin tahu kenapa kementerian mengambil masa begitu lama untuk menamatkan kelulusan *feed-in approval* (FIA) kepada syarikat tersebut sedangkan sudah berbulan-bulan mereka tidak dapat mematuhi syarat-syarat yang diberikan. Saya meminta Menteri memberi keterangan mengapa tiada tindakan keras diambil walaupun tiada satu pun daripada syarikat-syarikat Suziliana berjaya mematuhi syarat-syarat yang diberikan. Saya juga ingin supaya pihak Menteri memberi *update* terkini untuk kuota yang telah pun diluluskan untuk setengah tahun hujung 2012. So, *second half of 2012* iaitu daripada 30.24 megawatt yang diperuntukkan berapa daripada 30.24 ini akan dikomisenkan dalam jangka masa yang telah pun ditetapkan sebelum ini. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Kota Belud.

7.01 mlm.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya pun pendek dalam penghujahan saya. Saya cuma ingin menyentuh P.29 ini tentang tenaga boleh diperbaharui ini. Saya ingin bertanya kepada pihak kementerian bilakah pihak kementerian akan melancarkan kuota baru untuk FIT (*feed-in tariff*) dan dalam kuota baru ini saya ingin bertanya kepada kementerian berapakah megawatt yang akan diperuntukkan untuk pusingan kedua FIT ini. Soalan saya yang ketiga ialah jika kerajaan berminat untuk melancarkan kuota yang baru ini, apakah kerajaan akan mempertimbangkan untuk menaikkan lagi levi 1 peratus yang dikenakan untuk tabung tenaga boleh diperbaharui ataupun RE Fund ini. Jadi itu sahaja Tuan Pengerusi, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Klang.

7.02 mlm.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Yang Berhormat Menteri saya merujuk kepada Butiran 070500. Yang Berhormat Menteri saya ingin mendapatkan penjelasan mengenai tahap kesediaan kerajaan untuk mentransformasikan pelan pembinaan tenaga nuklear.

Saya minta kerajaan memberitahu Dewan yang mulia ini *feedback* yang telah diterima sehingga kini daripada rundingan awam menerusi program kesedaran dan pendidikan yang telah dilaksanakan sehingga ini. Saya juga minta kerajaan untuk menyatakan berapa rundingan awam akan dianjurkan pada tahun 2013. Lebih *substantial* lagi saya juga minta Yang Berhormat Menteri *confirm* bahawa Syarikat *Roe and Burns* iaitu syarikat daripada Amerika Syarikat telah dilantik sebagai pakar rujuk oleh kerajaan untuk membuat kajian *feasibility* pembinaan loji tenaga nuklear dan apakah rumusan kajian ini dan adakah Parlimen akan diberi rumusan ini.

Saya juga minta Yang Berhormat Menteri untuk *confirm* beberapa laporan media yang menyatakan bahawa kemungkinan enam loji tenaga nuklear akan dibina dan bukan dua seperti yang dicadangkan oleh pihak kerajaan. Saya ada beberapa soalan lagi Yang Berhormat Menteri seperti berikut:

- (i) berapa banyak yang dibelanjakan oleh kerajaan untuk kajian *feasibility* termasuk *payment* kepada *Roe and Burns* untuk pembinaan loji tenaga nuklear yang dicadangkan dan apakah status terkini kajian tersebut;
- (ii) berapakah reaktor yang telah dicadangkan untuk dibina? Adakah dua atau enam ataupun lebih dan apakah kapasiti setiap reaktor itu?;
- (iii) teknologi nuklear negara manakah kerajaan Malaysia ingin guna pakai atau beli untuk pembinaan loji nuklear ini; dan
- (iv) adakah satu analisa kos faedah (*cost benefit*) yang menyeluruh telah dilakukan tentang keperluan negara membangunkan tenaga nuklear bersama dengan risiko-risiko keselamatan kepada alam sekitar. Jika ya, pihak manakah yang telah melakukan kajian ini dan bolehkah kajian ini diserahkan kepada orang awam.

Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Maran.

7.04 mlm.

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ada dua perkara sahaja. Yang pertama ialah tentang 010200 – Tenaga. Saya ucapkan terima kasih banyak kepada Tenaga Nasional Berhad (TNB) di atas perkhidmatan yang saya kira amat baik. Kalau ada *blackout*, dengan izin, telefon sahaja, tidak lama dalam setengah jam selesai masalah bekalan elektrik ini. Cuma...

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Itu di mana Yang Berhormat? Semenanjung Malaysia?

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Ya, di Maran bukan di Sabah.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Bukan di Sabah ya?

Dato' Ismail bin Abd. Muttalib [Maran]: Ya, di kawasan saya Tuan Pengerusi. Cuma satu, di Maran kita ada satu pejabat TNB. Saya difahamkan pejabat ini dengar katanya hendak di *downgrade* (diturun taraf) dengan izin, sehingga mungkin akan ada hanya satu *technician* sahaja. Saya minta Kementerian jangan buat perkara ini. Sepatutnya kita pertingkatkan lagi perkhidmatan di kawasan luar bandar. Hari ini penduduk di kawasan saya boleh membayar bil di Maran dan saya difahamkan akan dipindahkan ke Jengka. Saya sudah timbulkan perkara ini dalam tindakan daerah. Saya harap perkara ini tidak berlaku dan Kementerian dapat mengambil tindakan yang sepatutnya dan meningkatkan lagi perkhidmatan.

Di kawasan ini juga sebenarnya ada masalah yang dihadapi oleh penduduk kawasan saya di mana ada sebahagian tempat di Chenor umpamanya apabila hendak membayar bil api mereka terpaksa pergi ke daerah Bera. Ada kerosakan rujuk kepada Bera dan sebahagiannya rujuk pada Temerloh dan sebahagiannya di Maran. Jadi saya hendak mencadangkan kepada Kementerian dan kepada Yang Berhormat Menteri apa salahnya kalau perkara ini dapat diselaraskan supaya penduduk-penduduk di kawasan Maran itu sendiri akan dapat kemudahan perkhidmatan dan bekalan bayaran bil dan sebagainya dibuat di Maran bukan di tempat lain. Begitu jugalah dari segi kerosakan. Itu yang pertama.

Yang kedua ialah 040000 – perkhidmatan pembetungan. Saya tengok fokus program empat Kementerian ini pembetungan ini lebih kepada kawasan perbandaran ataupun bandar. Maknanya di kawasan majlis tempatan dan sebagainya. Cuma saya ingin bertanya kepada Kementerian bagi kawasan bandar kawasan di bawah kawalan kerajaan tempatan dan sebagainya saya ingat tidak ada masalah. Tambahan pula penghuni-penghuni rumah di kawasan-kawasan berkenaan adalah terdiri daripada mereka yang mempunyai pendidikan walaupun tidak tinggi tetapi mempunyai kesedaran tetapi apakah peranan Kementerian walaupun mungkin di luar bidang umpamanya.

Bagi kampung-kampung di pinggir bandar yang bukan di bawah kawalan majlis perbandaran ataupun kuasa tempatan yang mana mereka juga ada kumbahan-kumbahan ini, bahan-bahan buangan ini seperti *septic tank*, tandas dan sebagainya dan mereka ini tidak ada pembuangan yang sistematik dan teratur. Jadi saya ingin mencadangkan sebab ini akan juga melibatkan masalah kesihatan, masalah kebersihan dan sebagainya. Saya hendak mencadangkan supaya Kementerian melihat apakah cara yang Kementerian boleh lakukan supaya masyarakat luar bandar yang bukan terletak di dalam kawasan kuasa tempatan ini dapat juga diberikan kemudahan dan bantuan kepada mereka bagi mereka melupuskan sisa-sisa pembuangan pembetungan dan sebagainya. Terima kasih banyak kepada Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Kuala Selangor.

7.08 mlm.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya pun cuba ringkaskan. Soalan saya tentang projek atas kepala bekalan air ini Tuan Pengerusi atas 09100 dan juga lebih awal daripada itu pasukan projek penyaluran air mentah Pahang ke Selangor 020100.

Tuan Pengerusi, sekadar untuk menyambung penghujahan daripada Yang Berhormat Gombak sebentar tadi saya mendapati yang disebut-sebut oleh Kementerian dan Menteri tentang- saya terus masuk ini dengan tidak ada apa-apa *intro* ini tentang *distributable capacity* istilah yang digunakan oleh Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air adalah *distributable capacity*. Susah saya hendak terjemahkan, mungkin juga keupayaan pengedaran yang disebutkan adalah hanya 1.2 peratus dan telah diterangkan bahawa seluruh kapasiti 34 loji rawatan air itu mengeluarkan 4,832 JLH atau juta liter sehari ataupun *Mld* dan keperluan ataupun *demand* seluruhnya Selangor, Kuala Lumpur dan Putrajaya itu adalah 4,436 dengan keupayaan dengan kata lain juga dengan mengambil kira NRW dan segala-galanya, air yang tiris, yang tidak berfaedah itu.

■1910

Jadi saya mendapati, istilah ataupun angka peratus yang digunakan oleh Menteri yang kerap disebut-sebut ialah 1.2 peratus *distributable capacity* di situ. Setelah ditolak segala kapasitinya, dengan kata lain, angka 4,436, Menteri pun sedang mengangguk, juta liter sehari ataupun MLD itu disebut yang kalau saya boleh juruskan persoalannya ketika mana kapasiti itu adalah 4,400 atau kah begitu. Maka kita sedang menantikan saat di mana, hari ini masih dalam 90 lebih *towards 100 peratus capacity*.

Menteri, Tuan Pengerusi, dalam beberapa hari ataupun beberapa waktu yang mendatang ini dalam minggu ini, andainya angka itu tidak tepat dan terus-terusan loji-loji air ini mengeluarkan melepasi 100 peratus *distributable capacity* itu, maka nyatalah bahawa angka yang disebut-sebut sebagai *distributable capacity* seluruhnya loji rawatan air itu akan dilepasi yang dengan kata lain, segala dakwaan bahawa berlaku dan tercetus krisis akan berlaku di saat itu. *When you have over ataupun you have reach your debt threshold* yang akan *trigger that crisis*.

Menteri, saya sangat mahu untuk perkara ini diperjelaskan kerana inilah perkara yang kalau- memahami angka ini tahu bahawa pakar-pakarnya dan sesiapa pun yang lain, mereka menunggu andainya saat itu, paras itu dan *threshold* itu dilepasi. Maka nyatanya segala dakwaan tentang *distributable capacity* itu adalah sebenar-benarnya dalam bahasa yang lunaknya tak betul dan bahasa yang lebih parahnya, bahasa-bahasan politiknya pembohonganlah.

Jadi itu satu perkara yang sangat mengecewakan kerana di situlah letaknya seluruhnya dakwaan tentang akan berlakunya krisis. Sementara itu juga Tuan Pengerusi dan Yang Berhormat Menteri, saya memerhatikan segala usaha baik kerjasama Kerajaan Pusat dan juga yang hari ini ditanggung sendiri oleh kerajaan negeri atas usaha Mitigasi 1 dan 2. Usaha Mitigasi 1 dan 2 ini sebenarnya tidak menambah kapasiti ataupun tambahan kepada air terawat itu kerana ia sebenarnya adalah satu penyaluran kembali *resource reach north* kepada selatan, dengan pengagihan ataupun apa yang dikatakan sebagai mengintegrasikan dengan laluan. Contohnya kalau di Batu Arang itu, SSP 1 itu, dibawa ke tengah untuk ke Semenyih dan semua ini juga akan membantu perkara ataupun situasi yang dikatakan menangani dan memitigasi atau *to mitigate* dengan izin, suasana krisis itu.

Tuan Pengerusi, saya ingat begitu sahaja dan saya sangat berharap Menteri dengan rasa penuh tanggungjawab atas semangat WASIA Akta Perkhidmatan Industri Air 2006 itu segera membuat keputusan supaya rakyat bukan hanya di Selangor tetapi di Kuala Lumpur dan Putrajaya juga akan mendapat manfaatnya. Yang Amat Berhormat Menteri Besar lebih awal pada hari ini telah memberikan komitmen supaya Langat 2 itu untuk satu jangkauan peningkatan demografi kependudukan yang akan lebih pesat lima, sepuluh tahun akan datang bersedia untuk memasukkan dan menggarap dan mengintegrasikan semua ini dalam satu holistik *solution* untuk air di negeri Selangor ini tetapi janganlah Menteri dan Kerajaan Pusat memangsakan kami rakyat di Selangor dan khususnya yang mewakili rakyat Selangor, Kerajaan Pakatan di negeri Selangor ini dengan cara yang begini tidak bertanggungjawab sama sekali. Kita harap ia akan dapat diperbaiki. Terima kasih Tuan Pengerusi, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Perlu sedikit penjelasan.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Putatan.

7.15 min.

Datuk Dr. Marcus Makin Mojigoh [Putatan]: Terima kasih Tuan Pengerusi, terima kasih juga kepada sahabat-sahabat yang lain kerana telah membangkit perkara-perkara air dan jana kuasa di negeri Sabah. Saya hanya dua perkara sahaja. Butiran bagi Maksud 29 ini, Butiran 11400 – Rancangan Bekalan Air Negeri Sabah dan Butiran 03200 iaitu SASB.

Nombor satu, saya ingin tanya kementerian yang saya fahamkan SPAN ini tidak merangkumi negeri Sabah dan Sarawak tetapi ada butiran di sini. Jadi sebab itulah saya berdiri untuk bertanya apakah jenis rancangan bekalan air yang akan dilaksanakan di negeri Sabah yang menelan jumlah RM125.8 juta dalam pinjaman, dan ini adalah pinjaman kepada Kerajaan Negeri Sabah.

Apakah jenis-jenis program ini? Adakah dilaksanakan oleh pihak kementerian sendiri ataupun yang dilaksanakan oleh kerajaan negeri. Ini amat penting sebab kita mahu tahu juga rancangan pihak Kerajaan Pusat, apakah jenis pelaksanaan penambahbaikan bekalan air di negeri Sabah.

Saya ingin juga tanya kenapa operator di pembetungan rawatan air di Kampung Kogopon, Papar ini belum beroperasi lagi sampai sekarang dan kalau tidak, apa sebab-sebab kenapa operator itu belum dilantik bahkan operator yang ada di negeri Sabah ini iaitu Korporat Dinamik telahpun *operate* rawatan-rawatan yang lain. Kenapa tidak diberi kepada Korporat Dinamik untuk melaksanakan rawatan di Kogopon, Papar dan seterusnya juga di Telipok, pembetungan rawatan air di Telipok. Kami belum tahu lagi siapa operator dia. Bagi SASB ini, saya mahu tanya secara ringkas. Generator yang dirampas di perairan Lautan Sulu ini, adakah sudah diambil balik dan berapa kerugian yang dialami oleh pihak kementerian dan siapa yang menanggung kerugian ini dan bilakah Projek Kubota di Taman Millennium di Tawau ini akan siap. Itu sahaja Tuan Pengerusi, terima kasih. Ringkas dan tepat.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Machang.

7.18 mlm.

Datuk Saifuddin Nasution bin Ismail [Machang]: Tuan Pengerusi, terima kasih. Yang Berhormat Menteri, saya merujuk Butiran 010200 – Tenaga dan saya khusus kan kepada tajuk IPP. Saya masih ingat ucapan sulung saya dalam Dewan ini, Yang Berhormat Menteri juga dengar ketika mula-mula jadi wakil rakyat ialah tajuk IPP dan Yang Berhormat Menteri kemudian menjawabnya.

Sekarang dah empat tahun berlalu dan saya ingin menimbulkan persoalan-persoalan yang sama tapi barangkali empat tahun itu sudah ada perubahan ataupun masih sama. Saya perlu Yang Berhormat Menteri untuk memberikan penjelasan, itu yang pertama. Kita berpendapat perjanjian pembelian tenaga ini atau PPA ini sebagai *lopsided* terutama untuk yang *batch* pertama IPP yang bermula tahun 1993 dan konsesi selama 21 tahun. *Batch* kedua yang bermula 2001 itu khabarnya perjanjian itu agak tidak terlalu menyebelahi IPP, cuma saya ingin bertanya Yang Berhormat Menteri, apakah pendirian kerajaan sekarang masih *status quo* dalam proses mengkaji atau sudah ada perubahan terhadap isu perjanjian tenaga ini?

Perkara kedua Tuan Pengerusi, Yang Berhormat Menteri, ialah kebelakangan ini Petronas mula berani bersuara iaitu yang diistilahkan sebagai kehilangan hasil apabila dia terpaksa membiayai subsidi. Sememangnya Yang Berhormat Menteri, saya teliti balik jawapan kepada saya empat tahun dulu, subsidi gas Petronas ini banyak dinikmati oleh IPP, TNB kemudian barulah pengguna industri kecil, pengguna isi rumah dan juga pengguna komersial.

■1920

Akan tetapi IPP dan TNB itu mewakili *chunk* yang terbesar iaitu hampir 75 peratus. Jadi, ini dianggap sebagai kehilangan hasil kepada Petronas dan sekali gus kehilangan hasil kepada kerajaan. Ketika Petronas sudah mula menyuarakan *reservation* mereka terhadap yang mereka istilahkan sebagai beban ini, apakah pendirian semasa kerajaan dalam isu ini terutama kerana Petronas terpaksa membeli gas pada harga pasaran, bukan sahaja dibekalkan oleh sumber tempatan tetapi terpaksa beli dari negara jiran. Apakah keadaan ini adil untuk Petronas atau Petronas dianggap terpaksa menunaikan tanggungjawab sosialnya seperti yang diucap oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ketika merasmikan Persidangan Gas Dunia di Kuala Lumpur beberapa bulan yang lepas.

Perkara ketiga Yang Berhormat Menteri ialah PPA ini menghendaki TNB membeli elektrik dari IPP. Saya semak catatan bursa TNB setakat 2011 membelanjakan hampir RM13.8 bilion untuk membayar pada IPP ini. Saya ingin Yang Berhormat Menteri berkongsi dengan Dewan, berapakah kos yang TNB membelanjakan untuk membeli tenaga elektrik keseluruhannya, *batch* pertama IPP dan juga *batch* kedua IPP. Itu boleh memberikan gambaran tentang model perniagaan TNB yang pada pandangan saya model perniagaan ini tidak boleh hendak *sustain*. Oleh sebab itu TNB tersepit dengan meminta ihsan kerajaan membenarkan supaya tarif elektrik dinaikkan.

Jadi sekali gus, apakah keputusan kerajaan sekarang terhadap isu kenaikan tarif ini? Apakah TNB akan terus tidak dibenarkan menaikkan tarif pada ketika mereka juga tidak mampu bertahan lama dalam bentuk menghendaki mereka memberikan bayaran yang tetap kepada IPP?

Yang Berhormat Menteri, berapa pula *standby capacity* semasa sekarang yang terdapat dalam negara kita, hasil daripada elektrik yang dijana oleh IPP ini? Yang Berhormat Menteri, suatu ketika ia hampir mencecah 50 peratus. Kita antara yang tertinggi di dunia tetapi bekalan elektrik tidak macam air ya Yang Berhormat Menteri. Kita boleh empang tetapi bekalan elektrik TNB kena bayar. Kita faham kaedah itu cuma sekarang ini berapa banyak *standby capacity* untuk makluman kita?

Yang Berhormat Menteri yang terakhir saya hendak sebut ialah baru-baru ini 1MDB yang Dewan kita pernah bagi bajet untuk 1MDB ini, mereka buat satu urus niaga dengan mengambil alih atau membeli syer-syer daripada syarikat Tan Sri Ananda dan juga Genting iaitu IPP kumpulan pertama. Yang menimbulkan persoalan yang meminta Yang Berhormat Menteri untuk membantu huraikan ialah pertama, kerana kedua-dua IPP yang dibeli oleh 1MDB itu tempoh konsesinya sudah akan tamat dalam tempoh dua atau tiga tahun lagi.

Jadi, nilai yang mereka bayar itu agak tinggi RM8.5 bilion untuk Tan Sri Ananda dan RM2.5 bilion untuk Genting Sanyen. Pada ketika Genting Sanyen itu mengikut penyata kewangan Genting, nilai aset bersih mereka adalah RM400 juta tetapi 1MDB bayar RM2.3 bilion untuk beli loji penjanaan elektrik yang berjanakuasa 720 megawatt. Apakah ini dengan serta-merta bermakna Genting Sanyen mendapat keuntungan sehingga RM1.9 bilion? Jadi, pembayaran RM8.5 bilion untuk aset penjanaan elektrik yang dimiliki oleh Tan Sri Ananda juga menimbulkan banyak persoalan kerana loji jana kuasanya di Malaysia hanya bersaiz kecil dan sederhana. 720 megawatt di Stesen Teluk Gong 1, 440 megawatt di Stesen Teluk Gong 2, 330 megawatt di Stesen Tanjong Keling.

Sebagai perbandingan Yang Berhormat Menteri, saya juga membaca kenyataan media yang menyebut Tenaga Nasional Berhad baru-baru ini berjaya mendapat kontrak untuk membina stesen jana kuasa elektrik di Bangladesh berkapasiti 1,320 megawatt pada harga RM6 bilion. Maknanya 1MDB membeli aset-aset lama dan perjanjian membekalkan elektrik akan tamat pada tahun 2016 pada harga yang secara nilainya lebih mahal daripada membina sebuah stesen jana kuasa baru yang mempunyai jaminan aliran tunai yang lebih lama.

Jadi, persoalan yang ingin saya bangkitkan selain daripada itu ialah pendirian kerajaan sekarang bila 1MDB beli ketika tempoh konsesi sudah hampir tamat, dalam pertimbangan kerajaan sambungan kepada konsesi ini hendak diberikan berapa tahun lagi dan apakah pula terma-terma barunya? Sebab dia tidak mungkin bayar mahal hanya untuk dua-tiga tahun lagi tempoh yang akan berakhir. Jadi kerajaan akan sambung pula, bila?

Yang Berhormat Menteri untuk makluman, baru-baru ini ketika perbincangan di peringkat dasar dan di peringkat kementerian, saya bertanya kepada Kementerian Kewangan kerana 1MDB juga di bawah Kementerian Kewangan. Antara lain jawapan diberikan itu *willing seller, willing buyer* tetapi dari segi menyambung tempoh konsesi, kerajaan belum menimbangkan lagi. Itu jawapan daripada Kementerian Kewangan, oleh Yang Berhormat Bachok dan Yang Berhormat Menteri geleng kepala. Barangkali di bawah Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air boleh membantu menjelaskan, yang akan tamat 2016 ini hendak sambung lagi berapa lama? Barangkali itu boleh membantu kita memahami lagi apakah urus niaga itu urus niaga bertanggungjawab atau urus niaga itu urus niaga yang menimbulkan banyak persoalan. Terima kasih Yang Berhormat Menteri.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Kapit.

7.27 mlm.

Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Saya ringkas sahaja, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Bolehlah kita habiskan tiga orang lagi.

Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Perkara yang saya bangkit ini berkenaan dengan tenaga nuklear.

Saya ada satu cadangan kalau boleh diambil kira oleh kerajaan bahawa kita tamatkan sahaja idea untuk kita hendak membangunkan untuk menjanakan tenaga teknologi nuklear atas sebab-sebab tertentu. Cadangan saya ini kerana Sarawak sekarang mencadangkan hendak membina 12 empangan untuk menjanakan jana kuasa elektrik. Jadi, kalaulah itu jadi kenyataan nanti ataupun wujud nanti, kita tidak perlu lagi menggunakan tenaga nuklear ini. Ini saya hendak pandangan daripada Yang Berhormat Menteri ataupun kementerianlah. Itu satu.

Kedua, saya tertarik dengan satu *point* atau perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Machang tadi berkenaan dengan subsidi gas yang diberi untuk menjanakan kuasa elektrik di negara kita. Pengetahuan saya, saya telah diberitahu tenaga diberi subsidi gas. Saya hendak kepastian atau hendak dijelaskan sama ada Sarawak yang satunya sahaja negeri di seluruh negara kita yang bukan di jana oleh Tenaga Berhad atau bukan TNB. Hanya dulu SESCO dan sekarang Sarawak Energy Berhad. Adakah Sarawak juga ataupun adakah orang Sarawak juga menikmati subsidi sebegitu rupa iaitu subsidi gas yang satu-satunya subsidi yang begitu besar di negara kita? Saya hendak penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri dalam perkara ini. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Batu Gajah.

7.29 mlm.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya hendak ringkas sahaja. Saya rujuk kepada Butiran 040000 – Perkhidmatan Pembetulan. Akan tetapi sebelum itu saya hendak ucapkan syabas, Yang Berhormat Menteri masih bersama kita untuk mendengar secara terus, secara langsung isu-isu yang dibangkitkan di bawah kementerian ini... [*Tepuk*] Syabas! Saya ingin rujuk kepada perkara yang telah saya bangkitkan semasa peringkat Jawatankuasa Kementerian Kewangan iaitu di mana saya membangkitkan penemuan Laporan Audit berkenaan kedudukan kewangan IWK yang mengalami kerugian terkumpul sehingga akhir tahun 2010. Kerugian IWK yang berjumlah RM880 juta tersebut dan ada cadangan di mana pihak IWK memohon untuk kenaikan tarif mengikut penggunaan air.

■1930

Akan tetapi, ketika itu Timbalan Menteri Kewangan menyatakan ini adalah di bawah bidang kuasa Yang Berhormat Menteri dan akan mengadakan penstrukturan atau penyusunan semula pembetulan ini. Saya hendak tahu kedudukan perkara ini, apakah hala tuju berkenaan pembetulan isu IWK ini yang berterusan meminta bantuan kewangan atau subsidi? Sehingga kini sejak tahun 2001 hingga 2011, Laporan Audit telah melaporkan ia telah menerima subsidi yang telah disalurkan oleh kerajaan sebanyak RM1.32 bilion dan bajet akan datang adalah RM200 juta untuk bantuan kewangan IWK. Saya hendak tahu hala tuju berkenaan perkara ini.

Perkara kedua adalah berkenaan Butiran 070000, berkenaan *One-Off* di bawah ini adalah RM1 juta untuk Majlis Teknologi Hijau dan perubahan iklim peringkat negeri. Saya hendak tahu apa aktiviti yang akan dijalankan atau bagaimana perbelanjaan ini akan digunakan? Saya juga ingin tahu maklumat yang lebih mendalam.

Saya telah diminta untuk membangkitkan perkara ini sebab pihak kementerian ada mengeluarkan satu kenyataan selepas mesyuarat Majlis Teknologi Hijau dan perubahan iklim dengan dipengerusikan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri pada 23 Oktober mengeluarkan satu kenyataan menyatakan bahawa ada satu kertas cadangan oleh IWK di mana pihak PBT akan digalakkan untuk menggunakan semula rawatan kumbahan IWK tersebut dan kementerian Yang Berhormat menyatakan ada membuat kenyataan bahawa perjanjian persefahaman akan dimeterai di antara kementerian Yang Berhormat dengan PBT, Kementerian Perumahan dan IWK bagi membolehkan PBT sekurang-kurangnya satu PBT menggunakan kumbahan air yang telah dirawat tersebut untuk tanaman landskap mereka. Jadi saya hendak maklumat yang lebih mendalam berkenaan perkara ini. Itu sahaja terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, sila Yang Berhormat.

Dr. Che Rosli Che Mat [Hulu Langat]: Hulu Langat?

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Hulu Langat.

7.33 mlm.

Dr. Che Rosli Che Mat [Hulu Langat]: Terima kasih Tuan Pengerusi dan Yang Berhormat Menteri. Merujuk butiran 050200 mengenai *Malaysian Green Technology Corporation* atau aktiviti pembangunan teknologi hijau. Saya ingin mendapat penjelasan dari segi apakah skop tanggungjawabnya atau bidang yang dipantaunya. Adakah ia merangkumi tenaga yang boleh diperbaharui, *feed-in tariff*, *green building*, *solar cell*, adakah skim pembiayaan teknologi hijau yang dahulu kerajaan telah pun memberi RM1.5 bilion yang tamat akhir tahun ini tetapi ditambah RM2 bilion sehingga 2015 nanti. Jadi apakah skop, bidang-bidang teknologi hijau atau *green technology* yang dihasilkan oleh syarikat-syarikat diberi pembiayaan ini?

Saya merujuk juga dalam laman web KeTTHA ada iklan untuk *CEO Malaysian Green Technology Corporation* ini yang ditutup pada Julai 2012 dan soalan saya adakah CEO baru telah pun dilantik bagi *Malaysian Green Technology Corporation* ini? Bagaimana pula pengecualian duti import dan duti eksais kepada pemegang francais kereta hibrid yang juga saya kira mungkin diteruskan iaitu terutama *Honda*, *Toyota* atau ada francais lain yang terlibat dalam hal ini?

Butiran 070400 iaitu *International Green Technology and Eco Product Exhibition and Conference Malaysian 2013* (IGEM 2013) yang diperuntukkan perbelanjaan sebanyak RM5 juta. Saya sebenarnya terlibat secara langsung dari awal majlis perasmian oleh Perdana Menteri dan juga saya telah pun membuat lawatan ke pameran-pameran yang daripada awal daripada *show room* pertama kereta elektrik, kereta hibrid, *green building*, *solar cell*, *waste recycle* dan pemprosesan *waste* menggunakan *incinerator* yang saya difahamkan dari penerangan yang diberikan bahawa *incinerator* akan dipasang di Langkawi dengan menghasilkan tenaga 10 megawatt.

Walau bagaimanapun, saya kira ia masih melibatkan pembakaran sisa ataupun *waste municipal*. Jadi yang menarik saya ada satu lagi teknologi daripada China yang tidak melibatkan pembakaran tetapi melibatkan *recycle*. Kebetulan saya hanya melihat diagram sahaja tetapi tidak ada modelnya iaitu satu sistem yang dapat membuat *segregation* 400 tan sisa bandaran dalam masa empat jam dan hasilnya iaitu dapat menghasilkan baja organik dan saya kira mungkin ini satu teknologi yang nilainya, kosnya murah iaitu RM64 juta berbanding dengan RJF di Semenyih yang kosnya RM300 juta untuk menghasilkan 10.5 megawatt.

Jadi mungkin ini satu yang boleh kita terokai. Persoalan saya ini adakah perbelanjaan IGEM RM5 juta ini melibatkan dari segi *transportation* peralatan yang dibawa umpamanya daripada negara-negara luar perbelanjaan tambang dan juga dari segi logistik mereka. Jadi adakah akan ada berlaku *transfer technology* ataupun pembelian peralatan-peralatan hasil daripada pameran ini dan adakah kementerian lain juga terlibat saya cukup gembira kerana melihat Menteri KPKT ada sama dalam sebab saya berminat sangat untuk memperkenalkan sistem teknologi China tadi kalau *reliable*. Akan tetapi dengan syarat bukan kita membeli peralatan macam itu sahaja tetapi ada *transfer technology* daripada China kerana mungkin nanti memerlukan *maintenance* kerana saya juga pernah membeli satu mesin *flocking* dari China tetapi kita perlu pengetahuan yang cukup mendalam untuk *maintenance*, dan memperbaikinya.

Terakhir Tuan Pengerusi Butiran 070500 - Program Pendidikan dan Kesedaran Awam Berkaitan Tenaga Nuklear untuk Penjanaaan Elektrik. Saya mendengar daripada Yang Berhormat Kapik kata kita batalkan hasrat untuk menggunakan loji nuklear. Begitu juga pandangan daripada Yang Berhormat Klang tadi. Saya sebenarnya difahamkan, Kerajaan Malaysia juga meletakkan opsyen yang rendah untuk tenaga nuklear masa kini.

Oleh sebab itulah saya mengucapkan tahniah kepada kementerian kerana memperuntukkan sedikit peruntukan walaupun RM500,000 tetapi untuk memberi kesedaran, memberi maklumat pendidikan kepada rakyat. Saya berbincang dengan Menteri jelas baik buruknya tenaga nuklear ini ataupun loji nuklear ini, supaya rakyat faham..

Oleh sebab itulah kementerian mengambil inisiatif ini cukup baik dan kita berharaplah kementerian dapat menyediakan satu kurikulum ataupun prinsip-prinsip pendidikan yang baik bermula daripada mungkin prinsip nuklear itu sendiri, *mission* produknya dan sebagainya akhirnya kepada perkembangan pembangunan loji itu dari segi generasi pertama sampai generasi keempat yang ada sekarang. Begitu juga dari segi kelebihan dan keburukan tenaga nuklear itu sendiri, dari segi berkait dengan *green technology* dan sebagainya.

■1940

Jadi, yang pentingnya saya minta sekali lagi siapakah yang akan mengendalikan program pendidikan ini. Kalau boleh saya berharap bukan kita melantik konsultan daripada luar. Ramai pakar dalam negeri terutama yang ada, saya kira dalam Jawatankuasa Perbadanan Nuklear itu sendiri pun ada pakar-pakar yang boleh membantu untuk memberi pendidikan kepada masyarakat melalui media-media, umpamanya televisyen dan sebagainya. Itulah sahaja. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat Ranau.

7.40 mlm.

Datuk Siringan Gubat [Ranau]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya terus kepada Butiran 11400 – Rancangan Bekalan Air Negeri Sabah yang berjumlah RM125,800,000. Pada tahun ini kalau mengikut bajet ini, kenampakan tiba-tiba Kerajaan Persekutuan tiada memperuntukkan sebagai peruntukan secara langsung. Untuk tahun hadapan ini, semuanya berbentuk pinjaman. Akan tetapi tahun-tahun yang sebelum ini, adakah itu merupakan peruntukan secara langsung ataupun pinjaman dan saya perlu penjelasan mengenai dengan ini. Ini bererti kalau sekiranya hanya pinjaman sahaja untuk diperuntukkan kepada negeri Sabah, bererti tidak ada bantuan peruntukan yang lain tetapi hanya pinjaman sahaja. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, Yang Berhormat Petaling Jaya Selatan.

7.42 mlm.

Tuan Hee Loy Sian [Petaling Jaya Selatan]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya juga ingin timbulkan tiga perkara lebih kurang sama dengan Yang Berhormat Hulu Langat. Pertama, mengenai Butiran 050200 – *Malaysian Green Technology Corporation* (Aktiviti Pembangunan Teknologi Hijau). Saya hendak tahu apakah aktiviti pembangunan teknologi hijau yang telah dijalankan oleh *corporation* ini. Sejauh manakah pelaksanaan pembangunan teknologi hijau dan juga kejayaan dari segi pelaksanaan dan juga produknya. Apakah bantuan-bantuan dari kerajaan dari segi insentif cukai untuk menggalakkan pembangunan teknologi hijau.

Seterusnya, Butiran 070400 – *International Green Tech and Eco Products Exhibition and Conference Malaysia 2013* (IGEM 2013) dengan peruntukan sebanyak RM5 juta. Adakah *exhibition* ini merupakan program tahunan. Mengapa kita hendak *spend* sebanyak RM5 juta? Adakah kita tidak dapat *sponsor* daripada syarikat-syarikat swasta? Saya juga hendak tahu sejauh manakah ia membantu pertumbuhan industri teknologi hijau dengan mengadakan *exhibition* ini dan juga pencapaian dari segi pelaburan dan juga projek yang telah dilaksanakan dengan mengadakan *exhibition green tech* ini.

Berkenaan dengan Butiran 070500 – Program Pendidikan dan Kesedaran Awam Berkaitan Tenaga Nuklear Untuk Penjanaan Elektrik. Saya hendak tahu adakah kerajaan masih berhasrat untuk melaksanakan tenaga kuasa nuklear ini walaupun dapat bantahan daripada orang ramai. Semasa kita bertanya soalan di Parlimen, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri juga tidak memberikan gambaran yang betul. Tidak beri gambaran yang kerajaan akan melaksanakan penjana kuasa nuklear. Tidak ada persetujuan. Adakah *yes or no*? Kalau *no*, mengapa kita hendak bazirkan wang? Tahun lepas kita bazirkan RM50 juta hanya untuk kita membuat kajian. Sebanyak RM50 juta. Sekarang kita adakan program pendidikan dengan *spend* sebanyak RM500,000.

Mengapa kita hendak *spend* wang ini walaupun. Kita belum masih putus hendak teruskan pelaksanaan kuasa nuklear. Kita juga perlu mendengar suara-suara bantahan dari NGO. Bukan setakat kementerian bagi taklimat kepada rakyat tetapi juga dengar suara-suara bantahan daripada rakyat Malaysia.

Saya mencadangkan mengapa kementerian tidak mengadakan satu *referendum* kepada rakyat untuk menentukan sama ada kita hendak teruskan atau tidak. Buat satu *referendum*. Kita undilah. Bagi semua rakyat undi *yes or no*. Senang sahaja. Kalau *no*, *then* kita tidak perlu teruskan. Tidak payah bazir lagi wang dan seterusnya. Itu sahaja. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, sila Yang Berhormat Balik Pulau.

7.46 mlm.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusoff [Balik Pulau]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ingin berbahas mengenai Butiran 010200 – Tenaga. Yang Berhormat Menteri, soalan saya spesifik, Yang Berhormat Menteri. Mohon penjelasan kerana dimaklumkan bahawa beberapa IPP mendapat *extension* dan antaranya ialah Genting Sanyen dan juga Malakoff. Kalau salah, betulkan fakta tersebut. Cuma di sini saya ingin bertanya mengenai pertama sekali mengenai kadar baru (*new rate*) berbanding dengan kadar yang lama. Mohon Yang Berhormat Menteri menjelaskan di Dewan ini apa bezanya di dalam perjanjian yang baru. Mengenai harga atau *price* dahulu dan juga sekarang. Saya juga ingin memohon Yang Berhormat Menteri perbetulkan fakta ini ataupun menjelaskan kepada Dewan ini kerana maklumat yang saya terima bahawa kononnya satu tender melibatkan IPP di Prai yang mana masih lagi di peringkat awal tetapi telah dimaklumkan, telah mendapat memo dan mendapat arahan bahawa pada peringkat awal pun sudah mahu diberikan kepada 1MDB. Ini maklumat yang kita dapat.

Jadi, kita mohon Yang Berhormat Menteri yang lebih arif dalam perkara ini menjelaskan. Ini kerana saya rasa ini akan tidak menggalakkan pengusaha-pengusaha yang saya rasa juga melabur kewangan yang tinggi untuk masuk ke sesuatu tender terutama dalam tender IPP yang sebegini. Jadi, atas dasar itu saya memohon Yang Berhormat Menteri. Saya rasa Yang Berhormat Menteri pun ada menjawab dalam satu sidang media. *Should be no problem*.

Ada dalam satu laporan media iaitu *The Star* yang mengatakan, Yang Berhormat Menteri kata setakat mahu memberi sedikit butiran mengenai perjanjian, itu *should be no problem*. Saya rasa itu satu sikap yang baik dan saya rasa Yang Berhormat Menteri perlu mengotakan janji tersebut. Apatah lagi terma-terma IPP ini mempunyai kepentingan awam terutama di peringkat apabila kita masih lagi di peringkat terma-terma ini belum dimuktamadkan. Jadi, itu sahaja Yang Berhormat Menteri. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, sila Yang Berhormat Menteri menjawab.

7.48 mlm.

Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air [Dato' Sri Peter Chin Fah Kui]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Terdapat lebih sepuluh Ahli Yang Berhormat telah membahaskan dalam peringkat Jawatankuasa peruntukan atau bajet yang berkaitan dengan Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air bagi tahun hadapan iaitu tahun 2013.

Saya ingin jelaskan kepada Ahli-ahli Yang Berhormat bahawa sebagai satu kementerian, memang kita tidak ada apa-apa masalah untuk memberikan keterangan atau fakta yang perlu dijelaskan kepada Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian. Walau bagaimanapun, saya ingin sebut juga pada petang ini barangkali saya tidak dapat jawab semua yang ditanya atau semua fakta yang diminta.

Walaupun bagaimanapun, saya boleh janji sekarang iaitu saya akan menghantar maklumat bertulis kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang bertanya fakta-fakta yang spesifik. Barangkali saya tidak ada di sini atau pegawai saya pun tidak dapat menghantar kepada saya.

■1950

Oleh sebab itu saya ingin menjelaskan beberapa tajuk yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat yang saya rasa cukup penting untuk dijelaskan walaupun dari segi barangkali secara umum sedikit. Saya harap Ahli Yang Berhormat kalau tidak jelas boleh bertanya. Saya cuba akan jelaskan dengan seupaya saya.

Ahli Yang Berhormat dari Gombak berbahas tentang rancangan air negeri Selangor. Yang Berhormat, perkara ini memang saya rasa kalau kita hendak katakan sudah dalam satu tahap yang genting ini, sama ada dari segi perbincangan di dalam Dewan ini atau di luar Dewan ini dan saya nampak kalau kita sebut hari ini kita tidak ada sepakat antara Kerajaan Negeri Selangor dengan Kerajaan Persekutuan.

Sebenarnya kita tidak menerima fakta iaitu mengenai kecukupan air yang ada, *raw water source* Yang Berhormat. Kalau kita boleh sepakat dalam fakta ini, angka ini *the fact how much water is there in Selangor?* Kalau kita boleh setuju daripada itu *then we can plan for the future*. Kalau itu pun kita tidak boleh setuju, maka susah. Kita hendak buat Langat 2, *you* sudah katakan tidak perlu. Sebab *we are still at-* dengan izin Tuan Pengerusi, *we are at different wavelength*. So, saya katakan kita ada *Joint Committee*. *Joint Committee* itu kita masih boleh melaksanakan perbincangan. *Lets get this fact straighten*, sama ada cukup airkah, tidak.

Kalau cukup air, okey. Barangkali tidak perlu kita segerakan pembinaan Langat 2 tetapi satu hari nanti kita kena buat juga. *Maybe 10 years from now, maybe 5 years from now*. Kita kena buat sebab *there is a limit* Yang Berhormat. Kita ada had jumlah *raw water source* di Selangor. *It is not unlimited*. Ini yang kita perlu sepakat. *We have to realize that this is the case*.

Yang kita katakan hari ini kita keliru, kita berpolitik isu ini *because we can not seem to agree on this*. So, itulah masalah yang saya rasa kita kena sepakat, ada sepakatan. *What is wrong with that* Yang Berhormat? Kita kalau tidak cukup air, kita bawalah air yang lebih untuk rakyat kita, rakyat Selangor, rakyat Wilayah Persekutuan dan Putrajaya. Memang inilah kewajipan kita sama ada di Selangorkah atau di Wilayah Persekutuan.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri dan Tuan Pengerusi. Saya pohon izin penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri. Pertama, saya telah tegaskan dalam perbincangan tadi, bagi pihak Kerajaan Negeri Selangor kita ingin mengatakan kita tidak menolak pembangunan Langat 2 sama sekali. Itu saya sudah sebut. Cuma kita yakin ianya tidak mendesak pada hari ini kerana angka-angka membuktikan bahawa air mentah di negeri Selangor itu mencukupi untuk dirawat bagi memenuhi permintaan pada hari ini. Kalau berdasarkan statistik dan angka yang kita ada, kita menjangkakan keperluan untuk Langat 2 ini mungkin 10 atau 15 tahun yang akan datang. Itu yang pertama.

Kedua Yang Berhormat Menteri, saya juga ingin mendapatkan penjelasan daripada Kerajaan Pusat sebab Timbalan Perdana Menteri pernah menyatakan krisis air berlaku pada tahun 2014 di negeri Selangor. Hari ini Yang Berhormat Timbalan Menteri menyatakan dalam Dewan Rakyat krisis air akan berlaku pada tahun 2017. Ini bermakna Kerajaan Pusat sendiri tidak ada satu kajian yang menyeluruh, apakah benar akan berlaku krisis air di negeri Selangor? Tarikh mana, bila? Kalau benar berlaku tahun 2014, maknanya pembinaan Langat 2 ini tidak akan memenuhi dan menyelesaikan masalah krisis air kalau benar berlaku tahun 2014. Akan tetapi tarikh ini juga berganjak mengikut kesesuaian dan selera Kerajaan Pusat. Itu yang kedua.

Ketiga, saya telah memberikan angka yang cukup jelas dalam perbincangan sebentar tadi di mana permintaan di negeri Selangor ini Yang Berhormat Menteri ialah 4,384 juta liter sehari. Sedangkan pengeluaran atau pun keupayaan 34 loji rawatan air di negeri Selangor ini keupayaannya ialah 4,832 juta liter sehari. Kita masih ada *reserve* 10.2 peratus. Oleh sebab itu, kerajaan negeri telah mengambil inisiatif untuk menjalankan program mitigasi. Kita hendak alihkan air daripada utara Selangor ke selatan Selangor dan mitigasi 1 telahpun berlangsung. Sekarang kita dalam proses untuk memulakan program mitigasi yang kedua walaupun ada masalah sebab Kerajaan Pusat melengah-lengahkan peruntukan yang dijanjikan sehinggakan Yang Amat Berhormat Menteri Besar terpaksa mengarahkan kerajaan negeri menggunakan *reserve* kerajaan negeri untuk mendahulukan projek tersebut.

Saya hendak mengesahkan memang Kerajaan Pusat hanya beberapa minggu yang lepas meluluskan peruntukan program mitigasi ini untuk diteruskan. Jadi, sebenarnya air mentah mencukupi dan air yang dirawat juga mencukupi untuk memenuhi permintaan pada hari ini. Kalau Kerajaan Pusat ada angka yang berbeza saya kira kita harus putuskan segera untuk membuat keputusan sama ada, ada keperluan untuk Langat 2 atau tidak.

Akhirnya Yang Berhormat Menteri kalau saya boleh tambah sedikit sahaja lagi. Program penstrukturan semula ini tidak boleh dikaitkan dengan Langat 2. Saya minta supaya penstrukturan semula ini terikat dengan Akta WASIA. Dia tidak ada kena mengena dengan Langat 2. Itu dua perkara yang berbeza. Mengapa harus disatukan isu ini? Kita ikat dahulu WASIA [Akta 655], selesaikan masalah itu. Ini pernah pun dipersetujui oleh Jemaah Menteri Kabinet pada Januari 2008. Mengapa sekarang Kerajaan Pusat bertukar pandangan?...

Dato' Seri Peter Chin Fah Kui: Okey Yang Berhormat, saya jawab, saya jawab.

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Yang Berhormat Menteri, boleh tambah sedikit? Sedikit sahaja.

Dato' Seri Peter Chin Fah Kui: Tidak payah lah.

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Sedikit sahaja.

Dato' Seri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat Gombak, saya sangat puas hati apabila *you* sebut kita jangan kaitkan penstrukturan dengan Langat 2. Saya setuju *in fact that was the very thing I said many months ago*. Saya hendak jelaskan, tetapi Yang Amat Berhormat Ahli Parlimen Bandar Tun Razak sentiasa menulis surat kepada saya katakan kita kena kait dua ini... [Dewan riuh] Ya, saya tidak...

■2000

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: MB tidak cakap macam itu.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya tidak cakap bohong, saya tidak cakap bohong.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Maksudnya itu Yang Berhormat Menteri...

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: MB kata kena menstrukturkan semula, itu yang penting. Kalau tak struktur semula macam mana hendak bina Langat 2?

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri, saya faham apa maksud Yang Berhormat Gombak itu Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya jawab dahulu.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Berhormat Menteri. Yang Amat Berhormat Menteri Besar...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya habis dahulu. Duduklah.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Amat Berhormat Menteri Besar, tidak bersetuju...

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Bagi Menteri jawab dahululah Yang Berhormat Gombak. Bagilah dia jawab dulu.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya habis dahulu.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Amat Berhormat Menteri Besar tidak bersetuju dengan desakan...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Duduklah. Dengarlah saya jawab dahulu.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri saya faham apa maksud Gombak.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, dia...

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Desakan Kerajaan Pusat ialah selesaikan Langat 2, baru hendak bincang penstrukturan semula. Ini tak boleh.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Duduk, duduk, duduklah, saya jawab. Pendirian Kerajaan Persekutuan ialah *simple* sahaja, senang sahaja. Apabila kita rasakan tak cukup air, kita kena tambah kapasiti. Ini memang sebab kita tak cukup air. Kalau saya hendak sebut angka-angka ini, barangkali Yang Berhormat tak setuju.

Inilah yang saya sebut *opening statement* saya tadi. *We do not seem to agree on this fact. Is there enough water or not?* Kalau saya baca ini Yang Berhormat, kita hari ini, kita punya *reserve capacity, capacity reserve 0.97. That is on the 22nd of October*. Itulah angka-angka yang kita ada. Ini bukan dari saya, ini dari SPAN. SPAN *is the regulator*. Kalau kita hadapi rizab yang nipis seperti itu, bukan satu peratus pun tak ada, 0.97...

Seorang Ahli: Zero.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ya, 0.97. Kalau kapasiti yang nipis seperti ini, apa sebabnya kita tidak teruskan dengan Langat 2?

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Baik Yang Berhormat Menteri, izinkan saya pohon penjelasan. Kalau Yang Berhormat Menteri ingin mempertahankan angka Yang Berhormat Menteri nyatakan tadi, mengapa Kerajaan Pusat berdolak-dalik tentang tarikh krisis air? Daripada tahun 2014 sekarang sudah menjadi 2017. Itu yang pertama.

Kedua, itu angka Yang Berhormat Menteri keluarkan. Angka yang ada di tangan Kerajaan Negeri Selangor, air mentah di negeri Selangor dengan keupayaan simpanan ialah 498,144 juta liter. Simpanan air mentah semasa di kesemua empangan adalah sebanyak 367,180 juta liter merangkumi 75 peratus. Ini pada ketika empangan Selangor memang mengalami sedikit penurunan kerana cuaca kemarau yang agak panjang.

Namun sekarang, semenjak satu bulan ini dan mengikut laporan yang daripada ramalan kaji cuaca menjangkakan akan berlaku peningkatan kadar hujan sehingga Januari 2013. Jadi, air mentah mencukupi. Air dirawat yang saya telah nyatakan di dalam perbincangan saya, masalah pengagihan itu harus diteliti. Mengapa ada keperluan mendesak untuk membina Langat 2 pada hari ini?

Akhirnya Yang Berhormat Menteri, kalau ada keperluan untuk melihat pertambahan air mentah dan untuk air dirawat, mengapa tidak melihat opsyen-opsyen yang lain? Mengapa kementerian hanya merujuk kepada satu jalan penyelesaian iaitu dengan pembinaan Langat 2? Mengapa tidak melihat teknologi yang lain, yang sedia ada?

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri, boleh susulan, *follow up*?

Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air, Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tidak payahlah, ini, *this is the crust of the matter*.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Ya, *crust of the matter*.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Kita tak usah campur dengan lain. *This is the cracks of the matter*. Saya hendak bincang ini. Yang Berhormat, kalau kita sebutkan air yang masih ada di dalam empangan, itu saya tak soal, saya tak soal. Dahulu, satu minggu yang lalu, DPM pergi periksa dan nampaknya air sudah susut tetapi ada hujan, ia akan bertambah. Ya, saya bersetuju.

Ini memang kita punya cuaca. Cuaca yang kita ada. Kadangkala kita punya empangan susut, kadangkala ia akan penuh. Akan tetapi Yang Berhormat, kalau kita tahu selok-belok untuk industri air ini, air empangan itu kita kena rizabkan. Bukan kita lepaskan air itu supaya setiap hari air itu boleh disedut untuk loji kita. Ya, itu untuk rizab. Maksudnya kalau sungai tidak cukup air, barulah kita lepaskan air dari empangan itu. Ya, itu memang cara industri.

So, saya hendak terangkan, apa yang kita lihat hari ini empangan yang sudah penuh itu, itu bukan tidak ada kaitan dengan kecukupan air. Sebab itu untuk rizab. Apa yang penting ialah apa yang ada dalam sungai kita. Muatlah untuk kita sedut kepada loji-loji untuk kita olahkan, supaya air bersih itu kita boleh pakai di rumah-rumah kita. Itu yang lebih penting.

So, maksud saya ialah ini macam Yang Berhormat. Kalau kita katakan, okey kita boleh sepakat tentang apa yang *raw water source* yang kita ada di Selangor. Kalau kita boleh sepakat, *then we know what to plan, okay?* Sebab yang *you* sebut katakan, okey, apa sebab tarikh atau tahun untuk kita tidak kecukupan air itu kita beralih? Begini Yang Berhormat. Apabila kita tengok air ini tak cukup, sebab sekarang *reservenya* terlalu nipis. Kita kena cari atau kita kena wujudkan Projek Mitigasi yang *you* sebut tadi itu. *The very fact*, dengan izin Tuan Pengerusi, *the very fact that you have agreed to the mitigasi 1 dan 2*, ini maksudnya *you* setuju kita masih tidak cukup air...

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Tidak.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Kalau kita cukup air, apa guna, apa perlunya kita adakan mitigasi 1 dan 2?

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Tidak, tidak, tidak, tidak. Yang Berhormat Menteri, betul...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Itu memang. Itu kita tak boleh, tak usah kita *argue*.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: *No, no*, Yang Berhormat Menteri. Saya kurang bersetuju dengan pandangan Yang Berhormat Menteri sebab program mitigasi ini bukan kerana tak cukup air mentah ataupun *raw water*.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Untuk apa program...

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Air cukup tetapi permintaan di utara tidak sebanyak yang dikeluarkan. Maka permintaan di selatan itu kita hendak seimbangkan. Bukan kerana permintaan melebihi daripada keperluan ataupun pengeluaran. Tak betul, bukan maknanya kita menerima hakikat bahawa tidak cukup air. Saya tidak setuju. Apa yang berlaku, kita hendak *balancekan*, di utara, pengeluarannya tinggi berbanding dengan permintaan. Akan tetapi di selatan...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, duduk dahulu Yang Berhormat. Saya hendak sebut sahajalah peraturan dalam Dewan Parlimenlah. Pertama, kita bertanya soalan dengan Yang Berhormat Menteri ataupun bagi pihak kerajaan. Pihak kerajaan menjelaskan kedudukan kerajaan. Soalan setuju, tidak setuju itu bukan soalan kerajaan sebab dia sudah buat keputusan macam itu. Itu yang pertama.

Kedua, seorang bercakap, seorang kena duduklah. Itu *basic*. Jadi kalau kita buat dia macam pasar, jadi pasarlah kita ini. Saya, itu satu sahaja Yang Berhormat. Bukan soalan *the substance of the argument*, saya soalan peraturan Dewan, itu sahaja.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Terima kasih Tuan Pengerusi di atas peringatan itu... [*Dewan riuh*] Tuan Pengerusi- baru beri nasihat. Dengar dahulu. Kalau hendak bangun, selepas ini... [*Dewan riuh*]

■2010

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Soalnya Menteri sedang bercakap,

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Program mitigasi ini untuk kita *balance* kan di antara pengeluaran dan permintaan bukan kerana kita mengakui adanya kekurangan air mentah atau air dirawat di negeri Selangor. Jadi, saya hendak dapat penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri mengenai perkara itu.

Seorang Ahli: Eh! Diamlah.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tuan Pengerusi, saya hendak jelaskan. Projek mitigasi ini ialah untuk menambahkan air sebab kita perhatikan air sudah kurang. *Reserve* nya sudah nipis. Barulah kita reka projek mitigasi. Projek mitigasi ini Yang Berhormat, dia bukan murah RM606 juta kita kena belanjakan dan duit ini ialah daripada Dewan yang akan luluskan. Rakyat punya duit yang kita hari ini memperuntukkan RM606 juta untuk menambahkan *raw water* supaya kita boleh lebih air untuk diolah. Itu satu. Keduanya...

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: [*Bangun*]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Dengarlah. Patuh pada Tuan Pengerusi. Dengarlah.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Yang Berhormat Gombak, dengarlah nasihat Tuan Pengerusi. Duduk sahajalah.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang kita buat Loji Sungai Labu, sebab apa kita kena buat Sungai Labu? Sebab kita perhatikan KLIA, kawasan itu tidak cukup air, sebab itu kita buat Sungai Labu. Pelaburan itu dari mana? Daripada Kerajaan Persekutuan. Untuk siapa? Untuk kawasan-kawasan di KLIA, supaya kita cukup air. Itu sebab saya sebut...

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: [Bangun]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Biar saya habis dahulu. Oleh sebab itu saya sebut projek mitigasi 1 dan mitigasi 2 yang menelan RM606 juta adalah untuk menambah air bagi kawasan Selangor, Wilayah Persekutuan dan Putrajaya.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Sedikit.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Berhormat Menteri...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Gombak, boleh saya mencelah sedikit?

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Okey.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri, terima kasih Tuan Pengerusi. Saya bertanya, menyambut daripada apa yang saya telah mulakan daripada perbincangan tadi Yang Berhormat Menteri. Saya kira Menteri juga perlu berterus terang daripada mitigasi 1 dan 2, khususnya mitigasi 2 melibatkan... 1 dan 3. Di sana sebenarnya Yang Berhormat Menteri, tidak ada penambahan *treated water* kecuali sebanyak hanya 30 mld kerana apa usaha yang dilakukan adalah sebenarnya *pumping water* yang telah pun ada dalam sistem dan yang betul-betul *treated water* adalah 30.

Saya mendapat maklumat ini daripada pakar, daripada orang yang langsung terlibat bahawa di sana tidak ada *extra treated water* kecuali 30 glh. Jadi yang lain itu adalah sebenar-benarnya menggunakan proses *of pumping*, contohnya kalau di Batu Arang ke Semenyih itu, dia tidak kesampaian. *Therefore, the pumping extra* yang dilakukan, *that is the involvement of technology* di situ dan bukannya *treated water*, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Harap dapat penjelasan.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Berhormat Menteri, izinkan saya *quote* Yang Berhormat Menteri tadi bahawa program mitigasi yang menelan belanja RM606 juta ini, bertujuan untuk menambah air atas alasan Selangor tidak cukup air. Baik, tetapi Yang Berhormat Menteri juga tahu bahawa program mitigasi 1 dan 2 ini merupakan *intra state* daripada Selangor ke Selangor. Daripada utara Selangor ke selatan Selangor. Maknanya kapasiti pengeluaran air di Selangor itu cukup. Oleh kerana permintaan di utara itu kurang, kita hantar ke kawasan di Selangor juga yang permintaannya lebih tinggi.

Jadi, tidak timbul program mitigasi itu adalah pengakuan kerajaan negeri bekalan dan pengeluaran air tidak cukup, saya tidak bersetuju kerana ianya merupakan daripada utara Selangor ke Selatan Selangor. Ia dalam negeri Selangor. Maknanya pengeluaran air di Selangor mencukupi untuk permintaan. Akan tetapi kerana permintaan di utara kurang daripada pengeluaran. Maka kita hantar di selatan Selangor, di mana permintaannya lebih tinggi daripada pengeluaran. Itu yang pertama.

Yang kedua Yang Berhormat Menteri, Yang Berhormat Menteri juga menyebut bahawa *reserve* terlalu kecil 1 peratus. Dalam perbincangan saya, saya telah buktikan bahawa *reserve* berbanding pengeluaran dan keupayaan pengeluaran air dengan permintaan ada 10.2 peratus. Salah satu cara untuk menangani masalah kalau pun ada kekurangan air, saya cadangkan dalam perbincangan, mengapa kementerian tidak melihat kepada masalah NRW yang peratusnya cukup tinggi 32.6 peratus? kalau kita dapat *reduce*, kurangkan seperti yang terkandung dalam perjanjian konsesi 2004, di mana syarikat konsesi mesti mengurangkan sekurang-kurangnya 10 peratus hingga 15 peratus. Maknanya kalau kita boleh kurangkan NRW ini 10 peratus hingga 15 peratus, ditambah dengan *reserve* yang ada 10 peratus kita ada lebih hampir 25 peratus.

Mengapa Kerajaan Pusat tergesa-gesa melihat hanya satu opsiyen iaitu Langat 2 tetapi tidak melihat kepada *reserve* yang kita ada 10.2 peratus dengan NRW yang terlalu tinggi 32.6 peratus yang sepatutnya dikurangkan?

Kalau ini diberikan perhatian, saya percaya keperluan Langat 2 itu tidak mendesak hari ini tetapi mungkin lima atau 10 tahun yang akan datang, terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Kita boleh bincang dan kita boleh *debate* dengan cara ini sampai tengah malam. Akan tetapi faktanya yang saya sebut awal-awal tadi, kita kena – angka-angka ini kita bukan *pluck from the sky*. Angka-angka ini dari SPAN. SPAN ialah *regulator* air dan angka ini bukan juga SPAN yang *pluck from the sky*. Dia juga dapat daripada syarikat konsesi yang ada. *This fact doesn't lie* Yang Berhormat.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Dia bukan sebagai bahan yang tidak benar.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: So, saya hendak cadangkan untuk Yang Berhormat, kalau Yang Berhormat boleh mewakili kerajaan Selangor, cubalah hantar *expert*. Kita boleh hantar *expert* juga. Kita bincang, *sit down and talk about it*. Macam mana angka-angka ini kita bandinglah, dua set angka ini. Kalau boleh setuju macam ini. *We can start from that*. Siapa yang betul, siapa yang salah.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Cadangan Yang Berhormat Menteri baik, saya setuju.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Setuju?

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Saya setuju.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Boleh mewakili Kerajaan Negeri Selangor atau tidak?

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Saya mewakili rakyat... [Dewan riuh]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Boleh mewakili Kerajaan Negeri Selangor atau tidak? sebab banyak kali kita terima surat daripada Yang Berhormat Bandar Tun Razak tetapi kemudiannya tidak boleh dilaksanakan, tidak boleh setuju.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Berhormat Menteri, Yang Amat Berhormat Menteri Besar yang juga Yang Berhormat Bandar Tun Razak telah menulis surat rasmi kepada Timbalan Perdana Menteri lebih kurang tiga minggu yang lalu, memohon untuk mengadakan pertemuan supaya cadangan Yang Berhormat Menteri tadi dapat kita selesaikan dalam mesyuarat tersebut. Akan tetapi malangnya sudah tiga minggu, surat pun tidak jawab.

■2020

Timbalan Perdana Menteri, surat Menteri Besar pun tidak jawab sudah tiga minggu. Jadi macam mana cadangan Yang Berhormat Menteri yang baik itu hendak dapat kita laksanakan? Saya setuju angka kementerian dan cadangan daripada kerajaan negeri kita duduk, bincang dan kita bersetuju dan kita *move on*. Akan tetapi surat pun tidak jawab Timbalan Perdana Menteri jadi macam mana kami hendak teruskan usaha ini? Mungkin kalau Yang Berhormat Menteri boleh mengarahkan Timbalan Perdana Menteri menetapkan satu tarikh dan kita boleh teruskan perbincangan.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sebab apa Yang Berhormat kita banyak surat, ya banyak surat. Tulis sini, balik, balas banyak tetapi akhirnya kosong, pencapaiannya kosong. *We don't seem to get anyway in writing letters*. Itu sebab saya cadang tadi kita duduk, *bringing your expert* kita duduk dan perhatikan angka-angka ini.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Setuju Menteri kita setuju.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Kalau kita boleh buat macam ini ...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Kita setuju.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: *We can start of that*.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Kita setuju.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Boleh Yang Berhormat Menteri beri tarikh? Boleh Yang Berhormat Menteri beri tarikh?

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Kita setuju kerajaan negeri setuju sebab kita ada pun...

Tuan Mohamed Azmin bin Ali [Gombak]: Yang Berhormat Menteri beri tarikh.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ya saya akan beri tarikh.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Boleh beri tarikh sekarang? Sekarang, sekarang.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sebenarnya, sebenarnya.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Demi rakyat kita setuju.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Beri tarikh sekarang.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Duduk dahulu.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Tarikh, tarikh.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sebenarnya yang lebih baik ialah kita buat satu *lab* yang di anjur oleh PEMANDU. Kita akan minta Selangor mewakili masuk *lab* itu kita bincang *until we are happy that is one* angka, satu angka yang boleh kita pakai untuk merancang air bagi masa depan.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Bagi rakyat negeri Selangor bagi rakyat Wilayah Persekutuan dan Putrajaya.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Berhormat Menteri yang mana satu?

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Itu satu cara saya rasa yang lebih cukup pantas.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Kita setuju.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Cuma Yang Berhormat Menteri, tadi cadang adakan pertemuan sekarang cadang adakan makmal mana satu?

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Makmal yang lebih baik, makmal yang lebih baik.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Dalam masa lima minit Yang Berhormat Menteri tukar pendirian.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat Gombak jangan hendak kelirukan.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Saya hendak bincang, duduk.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Perjumpaan dalam *lab* samalah.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Saya hendak bincang tetapi Yang Berhormat Menteri kata tadi mari kita bincang tengok statistik dan data.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Jangan main politik, main cakap.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Sekarang Yang Berhormat Menteri kata pergi kepada makmal PEMANDU.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sebab saya katakan kalau kita bincang, saya sudah bincang berapa kali dengan Yang Berhormat Bandar Tun Razak tetapi kosong. *So I wasted so many years talking to you...*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Menteri.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: *Not to me!*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: *So yang lebih baik kita ada lab. We can help a third party. We have NGO, boleh present.*

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Menteri kita setuju. Persoalannya, persoalannya Menteri.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Persoalannya bukan sahaja tentang angka, persoalannya adalah penyelesaian holistik yang dimahukan.

Beberapa Ahli: *[Menyampuk]*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Makanya kita gunakan angka. Ia mesti dilihat pada keseluruhannya, *that's it.*

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Ini Selangor banyak Menteri Besarlah susahlah.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *The term of reference* mesti jelas.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Itulah cara *you* dari Selangor hendak holistik, Selangor hendak holistik.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: *...Is about holistic solution...*

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Hari ini Yang Berhormat, duduklah duduk. Hari ini kita bukan bincang hendak penstrukturan ya, kita hendak bincang sama ada cukup air tidak, *very basic.*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Okey *we have ours*, kita pun ada *our expert.*

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Apa takut?

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Menteri kita *monitoring now all the our loji all our* empangan. *We have committee sitting in SUK monitoring everyday.*

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Setiap hari kita membuat pemantauan. Menteri kena tahu *and they are expert, you should know that.*

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *The Minister already agreed.*

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Yang Berhormat tidak payah...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Kalau begitu...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Tidak payah cakap macam itulah Yang Berhormat.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Kalau begitu, kalau begitu kita..

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat saya dengar *sentence* Yang Berhormat gunakan itu kadang-kadang dia menyedihkan jugalah.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Boleh saya menyampuk Yang Berhormat Menteri, Yang Berhormat Kota Belud sedikit?

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri saya hendak buat cadangan iaitu balik kepada isu ...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Mana satu Yang Berhormat Menteri?

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat Kota Beludkah ataupun...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Kota Beludkah ataupun Yang Berhormat Klang?

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Apa ini.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Terima kasih, terima kasih Tuan Pengerusi. Yang Berhormat Menteri telah menjawab dengan jelas ini bukan soal tentang hendak mencuba eksperimen baru dengan formula baru. Air di Selangor ini adalah masalah kita semua, kita semua bukan masalah Yang Berhormat Gombak seorang. *Argument* daripada Yang Berhormat Gombak itu menampakkan ketidakpandaian beliau untuk mengurus sebuah negara. Pada saya kita harus, kita harus... [Disampuk] Kita harus merancang untuk masa hadapan.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Suruh Menteri jawablah tidak payah merepeklah.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tidak apalah Yang Berhormat duduklah Yang Berhormat. Kita kena merancang untuk masa hadapan negara kita. Ini bukan untuk perancangan sekarang saya dengar tadi. Oh! Kalau lima tahun mungkin kita perlu Langat 2, tetapi pada masa itu nanti saya hendak tanya kepada Yang Berhormat Menteri apakah Langat 2 akan menjadi dua kali lebih mahal daripada sekarang dan akhirnya terpaksa mengambil peruntukan daripada Sabah, Sarawak semua hendak kepada Selangor untuk bina Langat 2. Sekarang ini masalahnya ialah hendak minta RM606 juta untuk mitigasi lepas itu lima tahun kita kena buat juga Langat 2. *Where is the rational?*

Sekarang ini yang menjadi mangsa kepada keadaan di Selangor dengan kedegilan Kerajaan Negeri Selangor ialah rakyat di seluruh negara. Duit terpaksa dibawa ke negeri Selangor hendak buat mitigasi satu, dua dan semacamnya. Jadi saya minta Yang Berhormat kita jangan bermain dengan masa depan negara. Di sini sahaja kita nampak Yang Berhormat Gombak bersama dengan rakan-rakan mereka memperjudikan masa depan negara ini demi kepentingan politik. Ini yang saya tidak mahu.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Retorik, retorik.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Berhormat Menteri boleh saya sambung sedikit? Yang Berhormat Menteri sedikit sahaja. Yang Berhormat Menteri terima kasih, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Pandangan Yang Berhormat Kota Belud ini dia saya ingat dia sudah celaru sedikit. Kalau prinsipnya makna kita hendak bincang soal *national interest* saya setuju. Oleh sebab itu kita kena berpegang kepada prinsip Akta WASIA yang kita luluskan dalam Dewan Rakyat ini, yang mana itulah adalah untuk kepentingan nasional. Kerajaan Pusat bawa pindaan dalam Dewan Rakyat meluluskan Akta WASIA di mana akta ini dengan jelas memberikan definisi peranan kerajaan negeri untuk menerajui industri perkhidmatan air. Mengapa tidak berpegang kepada Akta WASIA? Itu yang pertama yang saya hendak tegaskan.

Dalam Akta WASIA ini juga telah memperincikan beberapa peranan Kerajaan Pusat di mana kita akan serahkan aset kepada Kerajaan Pusat dan Kerajaan Negeri Selangor telah pun bersetuju...

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Akan tetapi Yang Berhormat tidak memberikan kerajaan negeri mandat untuk...

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Inilah masalah Yang Berhormat Kota Belud ini belit.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Mendapatkan bekalan air.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Tunggu, tunggu. Kita Kerajaan Negeri Selangor sudah bersetuju untuk menyerahkan aset-aset air di Selangor kepada Kerajaan Pusat. Mengapa Kerajaan Pusat masih lagi berdolak-dalik. Saya masih menanti jawapan daripada Yang Berhormat Menteri tentang keputusan Jemaah Menteri bertarikh 16 Januari 2008, yang mana Kerajaan Pusat melalui Jemaah Menteri telah menyerahkan kepada Kerajaan Negeri Selangor untuk menerajui industri perkhidmatan air. Mengapa setelah dua bulan kalah dalam pilihan raya sekarang tarik balik keputusan itu? Maknanya Kerajaan Pusat bermain politik, tidak melihat kepentingan rakyat. Dia lebih sokong kroni, syarikat-syarikat milik UMNO.

Kita tahu SYABAS ini pemilik SYABAS adalah Bendahari UMNO Selangor. Oleh sebab itu Menteri pertahankan dapat duit untuk pilihan raya itu perlu dijelaskan...

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri saya ingat kita sudah lama sangat bincang soalan ini.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yalah ini tidak ada faedahlah. Dakwaan sini sana, tidak ada berfaedah untuk kita bincang. Saya hendak putuskanlah perkara ini. Kalau kita boleh setuju kita buat satu *lab* yang dikendalikan oleh PEMANDU. Saya akan cadang *this Friday* di Kabinet supaya kita ada satu *lab*. Kita akan minta...

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Pihak Kerajaan Negeri Selangor hadir.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Bersama dengan pihak-pihak yang ada kepentingan untuk membincang fakta ini. Sama ada di dalam negeri Selangor kita mencukupi *raw water source* atau tidak. Kalau kita tidak ada cukup *water source*, kita akan rancang macam mana kita boleh tambah *water source*.

■2030

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri, sekali lagi saya hendak cadang di sini bahawa lebih baik daripada *lab* ialah satu *independent* audit ke atas loji rawatan di Selangor sebab ada *suspicion* mengenai *reserve margin* yang telah dibuat.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ya, *you always have suspicion*.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: *Because you are a suspicious ministry*.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Kalau *you* hendak politikkan, memang ada *suspicion*.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: *But, let me tell you something* Yang Berhormat Menteri. *The architects of the National Water Resources* tadi ialah Ranhill, SMHB dengan Zaba. Akan tetapi baru-baru ini kementerian telah membuat satu kenyataan bahawa *technical advice* kepada Langat 2 akan diberikan kepada Ranhill dan SMHB. Bukankah itu *suspicion*? Bukankah itu *crony behavior*? Oleh kerana itu, saya cadangkan bahawa lebih baik daripada *lab* dan sebagainya yang tidak ada makna. Jelas *lab* dan ekonomi Malaysia, *it is a terrible example*. Kita buat satu *independent audit of the loji rawatan*, *that's better, a lab is a waste of time*.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Adakah ini bermakna *lab* ini tidak perlu lagi? Kalau tidak perlu, saya diamlah sahaja.

Dato' Lilah bin Yasin [Jempol]: Yang Berhormat, kerajaan buat keputusan kerana Yang Berhormat *deal* dengan orang yang menjawab ini pun dia tidak ada *authority* bagi pihak Kerajaan Negeri Selangor. Jadi, pendirian Yang Berhormat tepat untuk mendirikan *lab* dan buat keputusan. Terpulang kepada Kerajaan Negeri Selangor hendak menghantar wakil ataupun tidak. Ini buang masa *deal* dengan orang yang tidak ada *authority*, sampai subuh pun tidak boleh ada keputusan...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Baik, saya akan alih pergi perkara yang lain.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Yang Berhormat, fasal keputusan Kabinet.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Fasal *you* punya keputusan Kabinet, sebab masa itu saya bukan dalam kerajaan lagi.

Beberapa Ahli Yang Berhormat: [Menyampuk]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Dengar-dengar dulu.

Seorang Ahli: Jangan marah.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tidak ada marah. Saya minta *you* duduk dan dengarlah. Saya akan bawa jawapan bertulis kepada Yang Berhormat okey. Terima kasih.

Tuan Pengerusi, saya akan beralih kepada soal IPP. Ini kerana soal IPP ini yang saya nampak ialah sangkaan jahat. Selalu katakan kita memihak dipihak IPP di mana subsidi gas ini diberikan kepada pihak IPP. Saya dalam Dewan yang mulia ini sudah menjelaskan beberapa kali bahawa subsidi ini adalah untuk mengurangkan harga gas yang kita jual kepada pihak industri tenaga supaya kita boleh menjana elektrik yang murah sebab bahan api atau gas ini ialah bahan kos yang terutama. Jadi, sebab itu Petronas diminta mengurangkan harganya apabila ia jual kepada pihak industri tenaga.

Akan tetapi kepada industri yang lain seperti seramik, sarung tangan dan lain-lain, ia akan mengikut harga-harga pasaran atau harga yang lebih tinggi. Kalau bukan pasaran, ia akan lebih tinggi. Jadi, sebab itu memang tidak ada pihak IPP ini yang diberikan subsidi semata-mata untuk keuntungan IPP, tidak ada. Pihak IPP ini hanya tumpukan kepada apa yang dibayar oleh mereka daripada pihak TNB. TNB ini hanya membayarnya mengikut perjanjian PPA. So, saya tidak faham apa sebabnya pihak di sana selalu katakan kita berikan subsidi kepada pihak IPP.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Penjelasan sedikit Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tidak ada logik.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Sedikit sahaja. Saya ingin minta penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri. Baru-baru ini rakan saya daripada Rembau telah mendedahkan satu bukti yang cukup nyata bahawa walaupun Kerajaan Negeri Selangor di bawah Pakatan Rakyat ini mengatakan bahawa IPP ini adalah zalim, mengumpul keuntungan, menggunakan subsidi rakyat, duit rakyat untuk menjana keuntungan berlebih-lebihan. Akan tetapi ternyata Kerajaan Negeri Selangor sekarang ini mempunyai 25 peratus saham di dalam IPP Genting Sanyen. Okey, kalau mereka katakan bahawa ini adalah pembelian zaman Kerajaan Barisan Nasional, apa yang menyebabkan mereka tidak boleh menjual saham ini sekarang? Ini kerana kalau apa yang dikatakan mereka itu betul, IPP ini zalim, menganiaya rakyat, menghabiskan duit rakyat, maka mereka juga *complicit*, adalah juga sebahagian daripada masalah ini.

Jadi, ini yang kita katakan, dalam masa mereka menuduh kita. IPP konon Barisan Nasional ini menzalimi rakyat, rupa-rupanya di belakang itu mereka mengaut keuntungan daripada IPP ini. Ini *double standard* tahap apa ini Yang Berhormat Menteri? Minta penjelasan sedikit.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Yang Berhormat Menteri, boleh saya minta laluan?

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Saya sambung sedikit.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Saya bangkitkan isu IPP ya. Terima kasih Yang Berhormat Menteri atas penjelasan. Akan tetapi sebelum itu, bunyi syarahan Yang Berhormat Kota Belud nampak sedap. Dia fikir hendak jual saham itu macam jual goreng pisang? Untuk faktanya, sejak kita ambil alih Selangor, kita telah pun membuat keputusan untuk menjual saham itu, *no takers*. Kita sudah buat keputusan, dasar, kita bersedia *dispose* saham itu, *no takers*. Jadi, sebab itu ada beza jual goreng pisang dengan jual saham, kena beza. Dia fikir dia dah jumpa isu yang cukup menggegar untuk menjatuhkan kerajaan... [Dewan riuh]

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Ada dividen tak, dividen dapat tak?

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Sorrylah, lambat lagi.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, duduk Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri, sedikit.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Terima kasih. Istilah subsidi ini Yang Berhormat Menteri, bukan istilah yang kita cipta. Ketua Pegawai Eksekutif Petronas dalam persidangan gas yang dirasmikan oleh Perdana Menteri, Perdana Menteri ada di situ. Dia sebut berkenaan dengan *reservation* yang ada pada Petronas sekarang untuk menanggung, *the word is subsidy* kepada IPP. Itu Yang Berhormat Menteri, adalah istilah yang digunakan, faham oleh Petronas.

Kalau di sini Yang Berhormat Menteri hendak katakan bahawa di pihak kami ada salah faham, bahawa itu bukannya satu bentuk subsidi kerana itu adalah harga yang lebih rendah daripada pasaran, itu faktanya.

Saya ingat Yang Berhormat Menteri beri jawapan pada saya, semasa itu saya duduk kedudukan di sana. Pada harga pasaran gas per mmbpu RM14, IPP membayar dengan harga RM6.80 sahaja. Maksudnya, ia membayar dengan harga rendah. Alasan Yang Berhormat Menteri adalah mengurangkan kos bagi menjanakan elektrik. Itu alasan yang diberikan. Tidak apa, saya tekun mendengar, saya akan dengar lagi.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Sikiti Menteri, boleh celah dulu.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat Machang, kalau kita katakan ini adalah subsidi untuk IPP sebab harga gas itu kurang daripada kalau bandingkan dengan industri yang lain. Pihak IPP ini tidak terima apa-apa daripada penjana elektrik daripada gas yang lebih murah itu, *because it is a pass through item* Yang Berhormat, *it's a pass through item*. Tidak kena mengena dengan bayaran daripada TNB kepada mereka, *we have to understand that. Of course*, daripada pihak Petronas, dia anggap ini sebagai lepasan. Keuntungannya sebenarnya dapat tetapi sebab dia kena jual murah, dia tidak dapat keuntungan yang lebih.

■2040

Itu memang dia punya pendirian sebab Petronas sebagai satu entiti. Akan tetapi sebenarnya pihak IPP ini sebab dia lebih murah dia dapat jual tenaga yang lebih mahal kepada TNB, tidak. Sebab dia punya bayaran hanya tumpukan kepada konsesi dan daripada konsesi itu hanya dua jenis bayaran iaitu kapasiti dan dengan FOR. Hanya dua cara dan sebab itu dia tidak dapat mengaut keuntungan sebab gas itu adalah lebih murah. So, saya sudah cuba untuk menjelaskan perkara ini.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat Menteri, sedikit. Kota Belud sedikit lagi. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Sedikit sahaja. Empat tahun saya duduk di sini Tuan Pengerusi. Saya mendengar hujah daripada Yang Berhormat Menteri konsisten mengenai dengan pembayaran subsidi kepada IPP dan saya tidak faham kenapa mereka yang sebelah sana itu yang mengaku mengetahui isu ini tidak mahu memahami isu ini. Saya hendak minta penjelasan Yang Berhormat Menteri tadi Yang Berhormat Machang berdiri mengatakan bahawa Kerajaan Negeri Selangor hendak menjual saham ini tetapi tidak ada *takers*. Saya hendak beritahu kepada Yang Berhormat Menteri apa yang dikatakan di dalam *website World International Holdings* ini. Apa dia kata tentang pegangan mereka di dalam IPP Genting Sanyen ini. Saya beritahu.

Dengan izin, *the 25 peratus shareholding in Genting Sanyen, an independent power producer enables Worldwide Holdings- ini syarikat Kerajaan Negeri Selangor, into a lucrative business of power generation*. Tidak ada pun bukti yang menunjukkan mereka terdesak untuk menjual. Kemudian, saya sedikit lagi ini satu ayat. *"...World Holding Berhad (WHB) interest in the lucrative utilities business is by virtue of it's 25 peratus equity interest in Genting Sanyen Power, an independent power producer is the owner and operator of 762 megawatt core generation power plant in Kuala Langat Selangor."* Dia kata, *"WHB plans to expand its foothold in the utilities business and is on the look out for utilities-related ventures that can generate long term and steady income"*.

Eh, mana ada yang menunjukkan mereka ini oh, hendak jual.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: [Bangun]

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Jangan hendak menipu dalam Dewan.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Masalahnya dia baca laman web.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Itu sebab saya katakan ini bukan jual goreng pisang.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Yang kita rujuk ini keputusan exco. Keputusan Menteri Besar dan kerajaan negeri.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Itu sebab saya katakan jual goreng pisang betulhah.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Itu *outdated*.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Saya baca *website*...

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Itu *outdated* Yang Berhormat Kota Belud, itu *outdated*. Jangan petik dalam Dewan.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tuan Pengerusi, saya baca *Worldwide Holdings*. Kalau *Worldwide Holdings Berhad* menipu maknanya saya menipulah Yang Berhormat Machang.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Memang, memang menipu.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Jangan marah, bawa bertenang. Bawa bertenang.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Saya rujuk keputusan semasa kerajaan negeri.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tadi kata tadi seolah-olah..., Tuan Pengerusi, saya cuma hendak...

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Itu maklumat *outdated*.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Okey, saya...

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Itu maklumat *outdated*.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Saya cuma hendak katakan...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri, saya...

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Sekejap, *this is my floor* Yang Berhormat Kuala Selangor.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Cukuplah, cukuplah.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: *Outdated!*

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tuan Pengerusi, Tuan Pengerusi saya cuma hendak katakan...

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Kalau hendak menipu kat luar. Ini *outdated*.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Saya cuma hendak katakan ini adalah jawapan dalam *website Worldwide Holding*...

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Cukup, cukup, saya hendak tanya Menteri ini. Okey, okey. Yang Berhormat Menteri saya hendak tanya sedikit.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: *Outdated*.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tidak ada pula hendak katakan hendak jual, hendak jual seolah-olah terdesak. Ini makna kata IPP itu zalim.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: *Outdated*.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *If you have a shred of integrity*, jual saham itu. Jangan zalimi rakyat.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Bukan jual goreng pisang.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Ini *website*, ini *website* Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri. Cukuplah. Cukuplah itu Yang Berhormat Kota Belud. Saya hendak tanya Menteri ini.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *You are the Minister* kah?

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Kota Belud, duduk. Yang Berhormat Kuala Selangor.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Hendak tanya Menteri.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Jangan, jangan. Saya minta sekali lagi Yang Berhormat. Saya dengar Yang Berhormat bercakap. Jangan gunakan sindiran yang mengatakan Menteri tidak cakap betul, Menteri tidak ikhlas Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Okey, terima kasih Tuan Pengerusi.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Akan tetapi dia keluarkan juga istilah menipu sana menipu sini.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Saya kata berbohong, menipu sebab ini saya *quote website* ini Yang Berhormat.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Kita akan ikut, tidak ada masalah.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Tidak apa, tidak apa. Saya terima. Saya terima teguran Tuan Pengerusi.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Dia baca satu, dia kata menipu.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Saya mengatakan *website* ini, kalau *website* ini menipu...

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Boleh pulak?

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat Kota Belud duduk Yang Berhormat.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: *You* baca, baca. *Don't claim* menipu-menipu.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Tidak, saya kata kalau dikatakan di sini *lucrative business*.

Dato' Saifuddin Nasution Ismail [Machang]: Memang Yang Berhormat kata menipu.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: Yang Berhormat kata hendak jual saham itu terdesak.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Cukuplah-cukuplah Yang Berhormat Kota Belud. Saya hendak tanya Yang Berhormat Menteri.

Dato' Abd. Rahman Dahlan [Kota Belud]: *You said you want to sell it, but the website said I want to hold it.*

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Tuan Pengerusi, boleh saya teruskan?

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, ya.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Tuan Pengerusi, saya terima teguran Tuan Pengerusi, cuma Yang Berhormat Kota Belud sahaja tidak mahu terima.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, kena ada dua-dua bunyi bising Yang Berhormat. Jadi Yang Berhormat Menteri itu boleh berdiri dan kata sekian sahaja penggulungan saya.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Janganlah macam itu.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Tidak ada sesiapa yang boleh membantah dia Yang Berhormat. Ini peraturan Dewan.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Ya, saya tahu.

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Sila Yang Berhormat.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Tuan Pengerusi, saya teruskan. Sebelum saya bertanya Yang Berhormat Menteri tentang lanjutan IPP generasi pertama. Saya ingin menyebutkan sedikit kepada Yang Berhormat Kota Belud sedikit Tuan Pengerusi persoalan kalau konsesi...

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Tanya Menteri sahaja.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Kalau apa yang dikatakan sebagai Genting Sanyen yang hanya punya dua tiga tahun Menteri, konsesinya bakal tamat, di situlah letaknya *valuation* dan *pricenya* tidak akan dapat satu premium yang baik. Sebab itu persoalan untuk menjual itu tidak timbul. Ini Yang Berhormat Kota Belud tidak faham, tidak apa.

Yang Berhormat Menteri, saya hendak tanya Yang Berhormat Menteri, dalam lanjutan IPP generasi pertama, persoalannya adalah, saya perlu rakamkan generasi pertama telah mendapat satu *treatment* yang cukup lumayan. Rata-rata pasaran *analyst* menyebutkan bahawa *return of investment* mereka ROE, *return of equity* mereka adalah anggarannya 20 peratus hingga 40 peratus, itu generasi pertama. Itu perlu dirakamkan di Dewan yang mulia ini supaya jangan sekali lagi mengulangi pemberian yang begitu *unfair*, dengan izin. Kerana apa? Tenaga menanggung segala bebannya dan pemilik konsesi IPP generasi pertama mendapat *return 20 percent to 40 percent*, dengan izin.

Persoalan yang saya ingin tanya, dalam lanjutan tarif yang diberikan kepada Genting Sanyen yang dibeli oleh 1MDB, saya memerhatikan bahawa kadar tarif perjanjian pembelian tenaga PPEnya adalah pada kadar 35.3 sen per kilowatt *hour*. Sementara Segari Energy Ventures yang dimiliki oleh Malakoff, Tan Sri Syed Mokhtar Bukhary mendapat pembelian PPA sebanyak 36.3 per kilowatt *hour* yang tentunya jauh lebih tinggi daripada apa yang diberikan kepada Tenaga. Apakah kerana loji-loji *power* atau tenaga ini adalah lama, tua yang mereka diberikan pembelian tarif yang begitu tinggi. Ini perlu mendapat jawapan daripada Yang Berhormat Menteri supaya ianya berlaku adil dan jangan diulangi pemberian yang seperti dahulu. Perkara ini perlu diberi penjelasan. Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya akan jawab soal itu satu kali sahaja. Saya tidak hendak *debate* pasal perkara ini. Saya jawab, kalau Yang Berhormat terima, Yang Berhormat terima. Kalau Yang Berhormat tidak terima, itu Yang Berhormat punya pasal.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Yang Berhormat Menteri, saya faham *fuel cost pass through mechanism*.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Duduklah, duduklah.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Saya hendak sebut kepada Yang Berhormat Menteri, saya cukup faham *fuel cost pass through mechanism*. Yang Berhormat Menteri faham tidak?

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Duduk dahulu, duduk.

Dr. Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Saya kata saya faham *fuel cost pass through*.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Takkan lah Menteri itu tidak faham. Itulah menghina Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Baguslah kalau Yang Berhormat faham. Tuan Pengerusi, mengenai Yang Berhormat Machang, saya hendak sebutkan dengan jelas. 1MDB tidak ada kaitan dengan apa yang kita sebut sebagai *bidding* proses untuk melanjutkan *first generation* IPP. Sebab pihak ST iaitu Suruhanjaya Tenaga telah melaksanakan satu *bidding* proses untuk mendapatkan 4,500 megawatt tenaga kapasiti menjelang tahun 2015 sehingga tahun 2016 kena komisen, kena COD.

■2050

Itu yang kita dah laksanakan oleh pihak ST dan daripada *exercise* itu di mana pertamanya, kita minta *international bidding*, di mana ada syarikat-syarikat daripada *international player*. Di mana kita menentukan 1,000 *megawatt power* di Prai di mana TNB menang dengan tarifnya 34.7 sen. Dengan konsesi yang akan dimeterai nanti iaitu 21 tahun panjangnya konsesi dan ini melalui *international bidding*.

Apa sebab kita nak 1,000 untuk *international bidding* dulu? Sebab kita nak ada satu *benchmark* di mana ST ini dia Trans nombor dua atau Trans ke-2 di mana kita minta pihak IPP ini, lima IPP ini mengadakan pembidaan supaya kita boleh laksanakan 2,400 megawatt. Pembidaan ini akhirnya menunjukkan bahawa *the best tariff* yang kita boleh peroleh daripada pembidaan itu ialah Genting Sanyen dengan Segari dan kedua-dua itu kita terima.

Lain-lain itu, dia terlalu tinggi, supaya kita tak boleh terima. *Why are we doing it?* Apa sebabnya kita lakukan itu? Sebab kita nak cari *best tariff* untuk dilaksanakan bagi masa depan dan pembidaan itu adalah proses yang teradil lah.

Kita tak ada IPP *negotiation* dan sebagainya. *It's a bidding process* dan sebab itulah kita melakukan *bidding process* itu. Apa sebab saya sebut 1MDB tidak ada kait mengait dengan proses ini sebab 1MDB apabila dia sudah tahu apa keputusan yang diumumkan oleh pihak ST, baru dia pergi beli, barulah dia beli Genting Sanyen.

Masa itu, *this is a willing buyer willing seller situation* dan saya tak boleh kawal sebab 1MDB nak beli, ini dia punya fasal lah, harga berapa dia punya fasal lah. Dia tak ada kaitan dengan pembidaan itu. Yang ada satu dakwaan tadi daripada Yang Berhormat Balik Pulau mengatakan 1MDB sudah diberitahu apa harganya sebelum kita umumkan, sebelum kita umumkan dia sudah tahu maknanya ada sepakatlah. Memang tak ada. So yang kononnya di internet dan sebagainya, yang di *Facebook* yang mendakwa bahawa kerajaan atur 1MDB ini membeli Genting Sanyen dengan harga yang tinggi, itu semua bohong, ini semua bohong. Kita tak ada kaitan mengenai pembidaan ini dan saya nak jelaskan tentang perkara ini...

Dr. Haji Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Menteri, saya nak tanya.

Beberapa Ahli: [Menyampuk]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sudahlah, saya dah jawab tadi kan?

Dr. Haji Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Tak, fakta tadi. Saya nak tanya balik kepada Menteri, fakta tadi.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya sudah jawab.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Tadi Menteri kata *you* jawab sekali sahaja, Menteri tak payah layanlah... [Disampuk]

Dr. Haji Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Fakta 1MDB membeli daripada Genting Sanyen tadi selepas daripada pembidaan itu tidak betul. Mereka membeli sebelum, pada harga enam kali, *price book ratio*. Jadi itu dia perkara yang kita pertikaikan, satu.

Tuan Mohd Yusmadi bin Mohd Yusoff [Balik Pulau]: [Bangun]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Itulah Yang Berhormat Kuala Selangor, saya sebut tadi awal-awal saya hanya jawab satu kali. Saya tak mahu debat sebab *you* memang tidak setuju.

Tuan Mohd Yusmadi bin Mohd Yusoff [Balik Pulau]: Yang Berhormat Menteri, Balik Pulau.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Dia tak terima tak apalah Menteri, *you* jawab teruslah.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusof [Balik Pulau]: Menteri, soalan tadi, soalan Balik Pulau.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, sekarang tarif, tarif, tarif. Sekarang tarif.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusof [Balik Pulau]: Menteri, soalan Balik Pulau tadi pasal 1MDB. Menteri, saya bukan dapat daripada internet, saya dapat daripada *bidder*. Satu *round* baru masuk, memo sudah datang sekali, mana boleh macam itu Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Hakikatnya *unless that bidder come with the fact, with the evidence* yang mengatakan kita sepakat.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusof [Balik Pulau]: *Are you willing to take action?*

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: *Sure.*

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusof [Balik Pulau]: Okey.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, Yang Berhormat Kuala Selangor.

Tuan Mohd. Yusmadi Mohd. Yusof [Balik Pulau]: Tapi bukan maklumat internet ya, *for record* ya?

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tarif ini Yang Berhormat, kita nak tahu kita tak boleh banding dengan TNB di Prai yang tarifnya 34.7 sen dengan apa yang kita setuju atau kita pilih daripada pembidaan IPP ini. Sebab IPP dengan pembidaan IPP dengan di antara Trans 2 pembidaan IPP ini, dia hanya ditawarkan sepuluh tahun berbanding dengan TNB 21 tahun. So kalaulah kita beri dia konsesi yang panjang, memang dia punya harga murah. Itu sebabnya kita hadkan pembidaan IPP *first gen* ini hanya maksimum sepuluh tahun, sebab kita tahu kalau lebih daripada itu, jenteranya tidak akan berfungsi sebab hayatnya sudah cukup.

Dr. Haji Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Efisien. Sebab itu Menteri, saya nak tanya sikit lagi. Kalaulah begitu, mereka telah *recoup* balik *for all the investment* dan juga dalam perkara itu kalau kita perhatikan, sepatutnya Tenaga has *spend on Capex*, Tenaga telah berbelanja atas *capital expenditure* mereka dan kalau kita bandingkan, layaklah ia tidak boleh lebih kerana ia mengulangi apa yang berlaku dalam tarif penentuan PPA dalam generasi pertama dulu.

Saya masih ingat Tan Sri Ani Arope sehinggakan terpaksa ketika kecewa, meletakkan jawatan kerana IPP diberikan satu *advantage* ataupun satu *privilege*. Jadi saya sekadar merakamkan dalam Dewan yang mulia ini perkara ini jangan mengulangi generasi pertama. Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Itu sudah sejarah, semua tahu. Tak payah nak bangkitkan perkara ini. Itu sejarah, janganlah kita politikkan perkara ini.

Dr. Haji Dzulkefly Ahmad [Kuala Selangor]: Saya dah rakamkan dalam Dewan ini.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ya, ya. Baik, Tuan Pengerusi, saya nak alihkan kepada nuklear.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Yang Berhormat Menteri, you jawab bertulislah yang lain itu.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sedikit sahaja, sedikit sahaja.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Saya suka sangat, 100 peratus.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sedikit sahaja sebab saya tak nak kita salah tangkap ya nuklear ini, sebab kawan saya dari Kapit pun nak sebut nuklear.

Tuan Pengerusi, Perdana Menteri sudah jelaskan dalam Dewan yang mulia ini bahawa nuklear ini hanya buat masa sekarang sebagai satu *option* yang kita simpan, kita tidak buat keputusan bahawa kita akan membina nuklear *station* seperti yang didakwa oleh Yang Berhormat Klang tadi, enam biji.

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Bukan dakwa, ini dikeluarkan oleh media.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ini *fabrication*. Kita satu pun tak ada, macam mana ada enam? Apa sebab kita hendak letakkan...

■2100

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat Menteri, cadangan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, okey. Apa sebabnya kita letak satu bab peruntukan RM500,000? Ini Yang Berhormat, kita kenalah beri sedikit penjelasan. Kita kenalah ada sesi penerangan dan sebagainya tentang nuklear. Kalaulah satu hari nanti kita perlu buat keputusan dan rakyat kita ini tidak didedah dengan tenaga ini, barangkali kita tidak boleh buat apa-apa. Oleh sebab itu maklumat yang tepat, sama ada ini bahaya kah atau tidak bahaya kah seperti yang disebut oleh Yang Berhormat dari Petaling Jaya Selatan kah tadi? *It is true, we have to prepare*. Penjelasan ini kena ada dan ini bukan bermaknanya kita akan buat keputusan untuk buat *nuclear station*. Akhir sekali Yang Berhormat...

Tuan Charles Anthony Santiago [Klang]: Yang Berhormat, tadi ada dua. Klang, iaitu adakah kerajaan telah melantik- iaitu sebagai pakar rujuk dan juga adakah kerajaan telah membuat *cost benefit analysis*?

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ya. Saya setuju kita hendak buat pendedahan kepada rakyat.

Kita akan- satu pakar untuk memberikan satu program atau modul yang lebih tepat sebab itu pada tengah tahun ini kita sudah ada satu panggilan untuk pakar-pakar ini. Konsultan memberikan satu tender tetapi akhirnya dengan nasihat daripada Yang Amat Berhormat kita pun tutupkan perkara itu. Kita gantungkan usaha itu dan sebab itu kalau kita hendak buat, kita akan hanya buat sendirian seperti Yang Berhormat sebut, kita akan gunakan *expert* yang dalaman, dalam negara kita.

Akhir sekali ini IGEM, saya hendak terangkan apa sebab kita ada peruntukan RM5 juta. Ini kerana IGEM ini, tahun ini adalah IGEM nombor tiga. Kita perhatikan dalam tiga-tiga IGEM ini jumlah *business* transaksi atau perdagangan yang kita ada dalam empat hari IGEM itu adalah sangat baik. Di dalam IGEM yang pertama kita dapat transaksi dalam RM1.3 bilion. Dalam tahun yang lalu iaitu 2011, kita dapat RM1.2 bilion dan tahun ini pun kita anggap dalam lingkungan itu.

Ini bermaknanya dengan anjuran IGEM ini dengan peruntukan RM5 juta, kita dapat hasil yang cukup banyak dan peluang untuk rakyat kita menceburi dalam bidang-bidang yang berkaitan dengan IGEM ini adalah cukup baik, sama ada murid-murid sekolah yang kita berikan peluang untuk mengunjungi IGEM ini atau peniaga-peniaga daripada rantau ini, bukan sahaja *Malaysian*. Rantau ini, orang Singapura, orang Thailand, orang Indonesia, dia datang ke IGEM ini untuk berkecimpung dalam *bussiness* IGEM dengan *green technology*. Saya rasa itu IGEM *is a success* lah. *However you look at it, it's a success* dan kita akan teruskan usaha ini. Dengan itu saya ucapkan terima kasih banyak, kalau saya hendak baca nota-nota ini terlalu banyak, terlalu panjang. Dengan itu saya ucapkan ribuan terima kasih kepada Yang Berhormat. Sekian... [Tepuk]

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Terima kasih Yang Berhormat. Saya ingin memperingatkan semua, bukan saya hendak sebut seorang-seorang Yang Berhormat. Perbahasaannya yang kita gunakan dalam Dewan, saya harap semualah, bukan saya sebut seorang, semua. Gunakan perkataan yang elok dalam Dewan Yang Berhormat ya, kerana kita tidak hendak menjadi kita punya tahap itu turun semenjak kita telah naikkan perkara ini bertahun-tahun. Jadi, kita kena ingat juga Dewan ini tempat yang mulia, percakapan kita mulia dan kita salah seorang yang mulia di sisi masyarakat. Terima kasih Yang Berhormat.

Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah RM127,636,000 untuk Maksud B.29 di bawah Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujukan.

[Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan]

[Wang sebanyak RM127,636,000 untuk Maksud B.29 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual]

Tuan Pengerusi [Datuk Dr. Haji Wan Junaidi Tuanku Jaafar]: Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak RM1,999,387,000 untuk Maksud P.29 yang disebutkan dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 2013 hendaklah diluluskan.

[Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan]

[Wang sebanyak RM1,996,387,000 untuk Maksud P.29 jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan 2013]

[Majlis Mesyuarat bersidang semula]

[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar) **mempengerusikan Mesyuarat**]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ahli-ahli Yang Berhormat, Mesyuarat Dewan hari ini ditangguhkan sehingga jam 10 pagi, hari Rabu, 31 Oktober 2012.

[Dewan ditangguhkan pada pukul 9.07 malam.]